

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**MESLEKİ ETİK PROGRAMININ EĞİTİMCİLERİN MESLEK ETİĞİ
TUTUMLARINA ETKİSİ**

Nur Cihan ÖRNEK
ORCID: 0000-0003-0675-6493

Danışman
Prof. Dr. Ercan YILMAZ
ORCID: 0000-0003-4702-1688

Konya – 2025

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanmasında emeği geçen herkese gönülden teşekkür ederim. Öncelikle, araştırma sürecim boyunca bana rehberlik eden, alanındaki engin bilgisi, sabrı ve desteğiyle yolumu aydınlatan danışmanım Prof. Dr. Ercan YILMAZ'a en içten teőekkürlerimi sunarım. Kendisinin yönlendirmeleri, bu çalışmanın başarıyla tamamlanmasında büyük rol oynamıştır.

Araőtırmamın birçok aşamasında katkı sağlayan, fikirleriyle sürecime değer katan Arő. Gör. Seda KARADENİZ'e őükranlarımı sunarım. Ayrıca tez savunmam sürecinde bilgi ve deneyimleriyle çalışmamın gelişmesine katkı sağlayan, yapıcı değerlendirmeleriyle destek veren Prof. Dr. Enes GÖK ve Doç. Dr. Gökhan ÖZARSLAN'a da teşekkür ederim.

Bu süreçte sabır ve anlayışlarıyla yanımda olan aileme ve dostlarıma içten teşekkür ederim. Özellikle, yüksek lisansa başlamam konusunda beni yüreklendiren, her zaman ilham kaynağım olan ve cesaretimi artıran abime minnettarım. Onun yokluğu derin bir boşluk bıraksa da bana kattığı değerler ve hayatımda bıraktığı izler her zaman yolumu aydınlatacaktır. Bu tez, onun aziz hatırasına ithaf edilmiştir.

Son olarak, bu çalışmanın yürütülmesine katkı sağlayan tüm katılımcılara, meslektaşlarıma ve destek veren kurum ve kuruluşlara teşekkür ederim.

Nur Cihan ÖRNEK

Haziran 2025

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	vi
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vii
ÖZET.....	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ.....	11
1.1. Problem Durumu	11
1.2. Araştırmanın Amacı	16
1.2.1. Alt problemler	20
1.3. Araştırmanın Önemi.....	20
1.4. Sayıtlar	24
1.5. Sınırlılıklar.....	24
1.6. Tanımlar	25
2. ALANYAZIN.....	27
2.1. Etik Kavramı	27
2.1.1. Etik kavramının ahlak kavramı ile ilişkisi.....	27
2.1.2. Etik kavramının yasa kavramı ile ilişkisi	31
2.1.3. Etik ikilemler.....	33
2.1.4. Etik karar verme	35
2.1.5. Etik eğitimi	37
2.1.6. Etik eğitiminin modelleri ve yaklaşımları	39
2.2. Meslek	40
2.2.1. Eğitimcilik mesleği.....	40
2.2.2. Meslek etiği	43
2.3. Eğitimcilik Meslek Etiği	45
2.3.1. Eğitimcilik mesleki etik ilkeleri	48
2.3.2. Usta öğreticilerin meslek etiği.....	51
2.3.3. Eğitimcilerin mesleki etik ikilemler ile karşılaşması	52
2.3.4. Eğitimcilerin mesleki etik ikilemlerle baş etme stratejileri.....	57
2.3.5. Eğitimcilik mesleğinde etik ihlaller ve sonuçları	61
2.3.6. Eğitimcilerin etik değerlerinin güçlendirilmesi.....	62
2.4. Eğitimcilik Mesleki Etik Eğitimi	63
2.5. İlgili Araştırmalar	65
3. YÖNTEM.....	68
3.1. Araştırmanın Modeli	68

3.1.1. Araştırmanın nicel boyutu	69
3.1.2. Araştırmanın nitel boyutu.....	70
3.1.3. Araştırma süreci	70
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	71
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	73
3.3.1. Eğitimci etik davranışlar ölçeği.....	73
3.3.2. Mesleki etik programı	74
3.3.3. MEP'in eğitimcilik meslek etiği tutumlarına etkisi görüş alma formu	74
3.3.4. Mesleki etik programını geliştirme süreci.....	74
3.3.5. Mesleki etik programının amacı ve genel özellikleri	77
3.3.6. MEP'in eğitimcilik meslek etiği tutumlarına etkisi görüş alma formu geliştirme süreci	80
3.3.7. Araştırmacı rolü.....	81
3.4. Verilerin Toplanması.....	82
3.4.1. Araştırma süreci	82
3.5. Verilerin Analizi.....	84
3.5.1. Nicel verilerin analizi	84
3.5.2. Nitel verilerin analizi.....	86
3.6. Verilerin Geçerlik ve Güvenirliği.....	86
3.6.1. Nicel verilerin geçerlik ve güvenirliği.....	87
3.6.2. Nitel verilerin geçerlik ve güvenirliği	91
3.7. Araştırmacı Notları.....	92
3.8. MEP Öğretim Oturumları Uygulama Güvenirliği.....	93
4. BULGULAR	94
4.1. Deney ve Kontrol Grubundaki Katılımcıların Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması: Mann-Whitney U Testi Analiz Sonuçları.....	94
4.2. Deney Grubundaki Katılımcıların Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği Ön Test – Son Test Puanlarının Karşılaştırılması: Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Analiz Sonuçları.....	95
4.3. Kontrol Grubundaki Katılımcıların Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği Ön Test – Son Test Puanlarının Karşılaştırılması: Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Analiz Sonuçları.....	97
4.4. Deney ve Kontrol Grubundaki Katılımcıların Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği Son Test Puanlarının Karşılaştırılması: Mann-Whitney U Testi Analiz Sonuçları.....	98
4.5. Katılımcıların Mesleki Etik Programı Hakkındaki Görüşleri	100
4.5.1. MEP'in katılımcılara katkıları	101
4.5.2. MEP'in olumlu yönleri.....	106
4.5.3. MEP'in olumsuz yönleri	111
4.5.4. MEP'in zorlukları ve zorlayıcı faktörleri	115
4.5.5. MEP'in eğitim sürecinin eğitim faaliyetlerine etkisi	119
4.5.6. MEP'in geliştirilmesi için öneriler	129
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	133
5.1. Tartışma ve Sonuç	133

5.1.1. Nicel alt amaçlara yönelik tartışma	133
5.1.2. Nitel alt amaçlara yönelik tartışma.....	139
5.2. Öneriler.....	154
KAYNAKLAR.....	157
EKLER.....	168
Ek 1. Araştırma İzinleri	169
Ek 2. Katılımcı Onam Formu	171
Ek 3. Ölçek Kullanım İzni.....	172
Ek 4. Ölçek	173
Ek 5. Uzman Görüşü Talebi	175
Ek 6. MEP'in Eğitimcilerin Eğitimcilik Meslek Etiği Tutumlarına Etkisi Görüş Alma Formu	176
Ek 7. Gözlemci Eğitimci Formu.....	177
Ek 8. Eğitim Dışı Görüşme Yasağı Sözleşmesi	179
Ek 9. Araştırmacı Notu Örneği.....	180

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Mesleki Etik Programının Eğitimcilerin Meslek Etiği Tutumlarına Etkisi başlıklı tez çalışmamın toplam **180** sayfalık kısmına ilişkin, 8/05/2025 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%10** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

20/06/2025

Nur Cihan ÖRNEK

Prof. Dr. Ercan YILMAZ

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

20/06/2025

Nur Cihan ÖRNEK

Kısaltmalar

AAU: Amerikan Üniversiteler Birliği

AITSL: Avustralya Eğitim Standartları

KOMEK: Konya Büyükşehir Belediyesi Meslek Edindirme Kursları

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

NEA: Ulusal Eğitim Derneği

MEP: Mesleki Etik Programı

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

MESLEKİ ETİK PROGRAMININ EĞİTİMCİLERİN MESLEK ETİĞİ TUTUMLARINA ETKİSİ

Nur Cihan ÖRNEK

Öğretme, insan etkileşiminin en eski biçimlerinden biridir ve eğitimciler toplumda önemli bir rol oynamaktadır. Zamanla eğitimcilerin sorumlulukları artmış ve eğitim kurumları, değişim ve gelişimin öncüsü olmuştur. Eğitimcilerin etkili bir şekilde görevlerini yerine getirebilmeleri için uygun eğitim almaları ve etik standartlara uymaları önemlidir. Etik değerlere sahip eğitimciler, eğitimin amacına katkı sağlar. Ancak etik ve profesyonellik konusundaki tartışmalar, eğitimde etik uygulamaları yeterince etkilememektedir. Eğitimci yetiştirme programlarında davranış etiği derslerinin yetersiz olduğu ve etik eğitiminin nasıl uygulanacağına dair belirsizliklerin devam ettiği ifade edilmektedir. Etik eğitimi, eğitimcilerin etik sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için önemlidir, ancak bu konuda kesin çözümler bulunamamıştır.

Eğitimcilerin etik eğitiminin gerekliliği, neden, ne ve nasıl soruları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Etik eğitiminin eğitimci yetiştirmede neden gerekli olduğu, hangi içeriklerin öğretilmesi gerektiği ve derslerin bağımsız mı yoksa müfredata dahil mi olması gerektiği tartışılmaktadır. Ayrıca, etik derslerinde değerlendirmenin nasıl yapılması gerektiği de ele alınan bir konudur. İyi bir kişisel karakterin eğitimcilerin etik sorumluluklarını yerine getirmeleri için yeterli olmadığı belirtilmektedir. Etik eğitiminin gerekliliği yaygın olarak kabul edilse de içeriği ve uygulanma şekli konusunda hala tartışmalar devam etmektedir. Bu nedenle, etik eğitiminin teorik ve uygulamalı olması gerektiği vurgulanmaktadır. Araştırmanın amacı, eğitimcilerin meslek etiğindeki rollerini belirlemek ve etik programı hazırlayıp uygulayarak eğitimcilerin etik tutumlarını geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu programın, eğitimcilerin, yöneticilerin ve öğrenci velilerinin etik farkındalıklarını artırarak toplumsal kabul sağlaması beklenmektedir. Geçmişteki araştırmalar, etik standartların oluşturulması ve uygulanması gerektiğine odaklanmış olsa da ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen etik programının uygulama sonuçlarına dair veri bulunmamaktadır. Bu eksiklik, araştırmanın önemini ve alandaki boşluğu doldurma potansiyelini ortaya koymaktadır.

Araştırma, katılımcı eğitimcilerin soruları içtenlikle yanıtladığı ve veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirliğinin uzman görüşleriyle yeterli kabul edildiği varsayımıyla yapılmıştır. Araştırma, 2024-2025 eğitim-öğretim yılının güz döneminde Konya ilindeki Karatay Halk Eğitim Merkezleri'nde görev yapan eğitimcilerle sınırlıdır. Deney grubunda 8 ve kontrol grubunda 8 katılımcı bulunmaktadır. Bu çalışmada, "Mesleki Etik Programı"nın eğitimcilerin mesleki etik tutumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma, karma bir yöntemle tasarlanmış olup nicel veriler, "Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği" aracılığıyla toplanmıştır. Nitel veriler ise, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Nicel verilerin analizinde, non-parametrik testlerden Mann Whitney U Testi ve Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi uygulanmıştır. Nitel veriler ise içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir.

Analizler sonucunda "Mesleki Etik Programı"na katılan eğitimcilerin mesleki etik tutumlarının olumlu yönde geliştiği görülmüştür. Kontrol grubundaki eğitimcilerin mesleki etik tutumlarında anlamlı bir değişim gerçekleşmemiştir. Görüşlerine başvurulmuş deney grubundaki katılımcılar uygulanan eğitim programıyla ilgili olumlu görüşler belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Meslek etiği, Etik ikilem, Etik karar verme, Eğitimcilik meslek etiği, Eğitimcilik meslek etiği eğitimi

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Educational Sciences
Education Management Program
Master Thesis

THE EFFECT OF PROFESSIONAL ETHICS PROGRAM ON EDUCATORS' 'PROFESSIONAL ETHICS ATTITUDES

Nur Cihan ÖRNEK

Teaching is one of the oldest forms of human interaction, and educators play an important role in society. Over time, the responsibilities of educators have increased and educational institutions have become the pioneers of change and development. In order for educators to perform their duties effectively, it is important that they receive appropriate training and comply with ethical standards. Educators with ethical values contribute to the purpose of education. However, discussions about ethics and professionalism do not sufficiently affect ethical practices in education. It is stated that behavioral ethics courses are insufficient in educator training programs and uncertainties continue about how ethics education will be implemented. Ethics education is important for educators to be able to fulfill their ethical responsibilities, but no definitive solutions have been found on this issue.

The necessity of ethical education of educators focuses on the questions of why, what and how. It is discussed why ethics education is necessary in training educators, what content should be taught, and whether the courses should be independent or included in the curriculum. In addition, how the evaluation should be carried out is also an issue that is addressed in ethics courses. It is stated that a good personal character is not enough for educators to fulfill their ethical responsibilities. Although the necessity of ethics education is widely accepted, there is still debate about its content and the way it is applied. Therefore, it is emphasized that ethics education should be theoretical and applied. The aim of the research is to determine the roles of educators in professional ethics and to develop the ethical attitudes of educators by preparing and implementing the ethics program. It is expected that this program will provide social acceptance by increasing the ethical awareness of educators, administrators and student parents. Although past research has focused on the need to create and apply ethical standards, there are no data on the implementation results of the ethics program developed by the Ministry of National Education in our country. This deficiency reveals the importance of research and its potential to fill the gap in the field.

The research was conducted on the assumption that the participating educators answered the questions sincerely and that the validity and reliability of the data collection tool were considered sufficient with expert opinions. The research is limited to educators working at Karatay Public Education Centers in Konya province during the fall semester of the 2024-2025 academic year. There are 8 participants in the experimental group and 8 participants in the control group. In this study, the effect of the "Professional Ethics Program" on the professional ethical attitudes of educators was examined. The research was designed with a mixed method and quantitative data were collected through the "Educator Ethical Behaviors Scale". Qualitative data were obtained with the semi-structured interview form developed by the researcher. In the analysis of quantitative data, Mann Whitney U Test and Wilcoxon Signed Rank Test were applied from non-parametric tests. Qualitative data were examined by content analysis method.

As a result of the analyses, it has been seen that the professional ethical attitudes of the educators participating in the "Professional Ethics Program" have developed positively. There was no significant change in the professional ethical attitudes of the educators in the control group. Participants in the experimental group whose opinions were consulted expressed positive opinions about the implemented training program.

Keywords: Professional ethics, Ethical dilemma, Ethical decision-making, Teaching professional ethics, Teacher professional ethics education

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amacı, problemin nasıl ortaya çıktığı, önemi, varsayımlar ve sınırlılıklar tartışılmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Meslek etiği, bir mesleğin uygulayıcılarının, meslekleriyle ilgili olarak belirlenen değerler, normlar ve etik ilkeler doğrultusunda hareket etmelerini sağlayan bir disiplindir (May, 1980). Etik ilkeler, bir mesleğin profesyonel üyelerinin karar alma süreçlerinde doğru ve ahlaki seçimler yapmalarını, topluma ve mesleklerine karşı sorumluluklarını yerine getirmelerini teşvik eder. Etik, yalnızca bireysel davranışları değil, aynı zamanda bir meslek grubunun toplumsal değerlerle uyumlu şekilde işlev görmesini de sağlar. Eğitimcilik mesleği de bireylerin hem kişisel gelişimlerine hem de toplumsal sorumluluklarına katkı sağlamak için etik ilkeleri benimsemelerini gerektirir (Wilkins, 1995).

Eğitimcilik meslek etiği tutumları, eğitimcilerin mesleklerine dair benimsedikleri değerler, düşünce biçimleri ve davranışsal yaklaşımlarını ifade eder. Eğitimcilerin meslek etiği tutumları, öğrencilerine nasıl yaklaşacakları, sınıf içinde nasıl bir düzen kuracakları ve toplumla nasıl bir etkileşimde bulunacakları üzerinde doğrudan etkili olmaktadır. Bu tutumlar, eğitimcilerin öğrencilerine adil, saygılı ve etik bir şekilde rehberlik etmelerini sağlar. Ancak, eğitimcilerin etik tutumları her zaman net bir biçimde belirlenmiş olmayabilir ve mesleki deneyimler, toplumsal normlar ve bireysel değerler gibi faktörler bu tutumları şekillendirebilir (McCreary, 2019).

Eğitim ortamında, eğitimcilerin öğrencilerle olan ilişkilerinde ve mesleki sorumluluklarında çeşitli etik problemler ortaya çıkabilmektedir. Bu problemler, eğitimcilerin öğrencileriyle olan etkileşimlerinden, sınıf yönetimine, okul politikalarına ve ailelerle olan ilişkilere kadar geniş bir yelpazeyi kapsar (O'Neill & Bourke, 2010). Örneğin, eğitimciler bazen kişisel değerleri ile okulun politikaları arasında çatışmalar yaşayabilirler. Ayrıca, eğitimcilerin adaletli ve tarafsız bir şekilde kararlar alabilmesi, etik ilkeleri benimsemesi gibi konularda yaşanan eksiklikler, mesleki etik sorunlarını derinleştirebilmektedir.

Meslek etiği programlarının geliştirilmesi, eğitimcilerin mesleklerinde etik değerleri daha etkili bir şekilde benimsemelerini sağlamak için kritik bir adımdır. Bu tür programlar,

eğitimcilerin etik tutumlarını güçlendirmek, etik sorunlarla başa çıkma becerilerini artırmak ve mesleklerine duydukları saygıyı pekiştirmek amacıyla hazırlanır. Eğitimcilerin mesleki gelişimlerine katkı sağlayan bu programlar, aynı zamanda eğitim sisteminin genel kalitesine de olumlu etki yapar. Etik eğitim programları, eğitimcilerin öğrencilerine daha adil, şeffaf ve sorumlu bir şekilde yaklaşmalarını sağlayarak, eğitimin toplumsal etkilerini güçlendirir (Waithe & Ozar, 1990).

Etkin bir etik eğitim programı, eğitimcilerin mesleki etik değerlerini içselleştirmelerini ve bu değerleri sınıf ortamında uygulamalarını sağlayacak araçlar sunmalıdır. Ancak, programların etkinliği bazen katılımcıların bu eğitimlere ne kadar dahil oldukları ve mesleki pratiğe nasıl entegre ettikleri ile de ilgilidir (Benade, 2012). Yetersiz uygulamalar, katılım eksiklikleri veya eğitimcilerin programlardan beklenen sonucu alamamaları, programların etkinliğini olumsuz etkileyebilir. Bununla birlikte, bazı programlar, eğitimcilerin karşılaştıkları etik ikilemlerle başa çıkmalarına dair somut stratejiler sunduğunda daha başarılı olabilmektedir.

Eğitimcilik meslek etiği programlarının güçlü yanları, eğitimcilere etik kararlar alabilme, mesleki sorumluluklarını yerine getirme ve öğrencileriyle sağlıklı ilişkiler kurma konusunda pratik bilgiler sunmasıdır. Bu tür programlar, eğitimcilerin mesleki etik değerleri geliştirmelerine yardımcı olmanın yanı sıra, etik ikilemleri çözme konusunda beceriler kazandırır. Öte yandan, bazı programların zayıf yönleri, eğitimcilerin mesleki yaşamlarında karşılaştıkları somut etik sorunlara yeterince değinmemesi veya programların teorik bir düzeyde kalmasıdır (Aydın, 2021b). Ayrıca, bazı etik eğitim programları, eğitimcilerin bireysel değerlerine ve mesleki pratiğe entegrasyon konusunda eksiklikler gösterebilir, bu da programların etkinliğini sınırlayabilir.

“Öğretme, şüphesiz insan etkileşiminin en eski ifadelerinden biridir.” (Campbell, 2000). Eğitimcilerin sınıftaki sorumlulukları da zaman içinde çeşitlenmiştir. Okul içinde ve dışında değişimin en önemli aktörlerinden biri olan eğitimcilerin rolü her zamankinden farklılaşmaktadır. Günümüzde her alanda görülen değişim ve değişimlerin gelişiminin gerisinde kalmamak için eğitim kurumları değişimin ve gelişimin arkasındaki gerçek güç olarak görülmekte ve eğitim kurumları aracılığıyla eğitimcilere önemli bir rol düşmektedir. Eğitimcilerin hem sınıf içinde hem de sınıf dışında görev ve sorumluluklarını yerine getirebilecek şekilde eğitilmesi gerekmektedir. Mesleki erdemler ahlak öğretiminin önemli bir parçasıdır (Seghedin, 2014). Bir eğitimci, bölümü ne olursa olsun etik standartlara uymakla sorumludur ve bu alandaki sorumluluklarının bilincinde olmalıdır. Bu bağlamda eğitimciler

davranışlarından sorumludur (Campbell, 2003; Yıldız, 2016). Etik değerler hem bireylerin hem de kurumların en küçük detaylarına ince ince işlediği takdirde tam anlamıyla yaşam doyumuna ulaşılabilecektir (Dinçer vd., 2014; Pieper, 1999).

Eğitimcilik mesleği tüm ülkelerde kutsal bir konumda ve yüksek düzeydedir ve bu mesleği icra edenlerin sorumluluğu gereği tüm faaliyetlerinde etik ilkelere saygı gösterilmesi önem arz etmiştir (MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü, 2015). Bu nedenle de Yıldız (2016)'ın düşüncesine göre, eğitimcilik mesleğini icra eden kişilerin eğitimcilik meslek etiğinin gerektirdiği vasıflara sahip olmaları gerekmektedir. Etik kavramının, eğitimin önemli bir boyutu olduğu dikkate alındığında gerekli etik vasıflara sahip olmayan eğitimcilerin eğitimin amaçlarını baltalayacağını söylemek yanlış olmaz (Yıldız, 2016).

Belediyeler aracılığıyla eğitim veren kurumlar (İSMEK, KOMEK vb.), yerel yönetimlerin eğitim süreçlerine dahil olduğu ve halk eğitimini ön planda tuttuğu yapılar olduğundan, bu tür kurumlarda etik sorunlar farklı dinamiklerle şekillenebilir. Bu kurumlarda eğitimciler, genellikle daha heterojen bir öğrenci kitlesiyle çalışmak durumunda kalırlar (Türkoğlu & Uça, 2011). Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları, kültürel farklılıkları ve eğitime erişim düzeyleri, eğitimcilerin karşılaştığı etik sorunları derinleştirebilir. Eğitimcilerin, öğrencilerle olan ilişkilerinde adalet, eşitlik ve saygı gibi etik değerlere ne kadar sadık kaldıkları, öğrencilerin eğitim süreçlerinde başarılı olup olmamalarını doğrudan etkileyebilir (Çeçen, 1977).

Ayrıca, belediyeler aracılığıyla sunulan eğitim programları, genellikle daha az kaynakla ve daha büyük öğrenci gruplarıyla yürütülebileceğinden, eğitimcilerin iş yükü ve eğitim materyallerine erişimi sınırlı olmaktadır. Bu durum, eğitimcilerin eğitimi daha verimli bir şekilde sunabilmelerini engelleyebilir ve dolayısıyla etik sorumluluklarını yerine getirmede zorluklar yaşayabilirler. Örneğin, eğitimcilerin öğrencilere eşit derecede dikkat gösterememesi, bazı öğrencilerin ihmal edilmesine veya dışlanmasına yol açabilir. Bu tür durumlar, öğrencilerin eğitim hakkı ve eğitimcilerin profesyonel sorumlulukları açısından etik ihlaller oluşturabilir (Mazlumoğlu & Samancı, 2019).

Belediyelere bağlı eğitim kurumlarında çalışan eğitimcilerde, özellikle de usta öğreticilerde etik bilincin geliştirilmesinin gerekliliği, eğitimde kaliteyi artırma ve öğrencilerin bireysel haklarını koruma açısından büyük önem taşımaktadır (Yazar & Keskin, 2018). Etik bilincin sağlanması, eğitimcilerin mesleki sorumluluklarını yerine getirirken

karşılaşabilecekleri etik ikilemlere sağlıklı çözüm yolları bulmalarını ve bu süreçte adalet, eşitlik ve saygı gibi temel değerleri gözetmelerini sağlar. Belediyelere bağlı kurumlarda usta öğreticilerin eğitim verdiği durumlarda, bu öğreticilerin etik bilinci geliştirilmeden yapılan eğitim faaliyetlerinin hem eğitimciler hem de öğrenciler açısından çeşitli sorunlar yaratma potansiyeli bulunmaktadır.

Belediyelere bağlı eğitim kurumlarında usta öğreticilerin mesleki etik bilincinin geliştirilmesi amacıyla yapılan çalışmalar genellikle eğitim süreçlerine yönelik yönlendirici rehberlik ve öğreticilerin mesleki yeterliliklerini artırmaya yönelik programlarla sınırlı kalmaktadır (Özer & Kır, 2018). Ancak, bu programların çoğu etik eğitime dair açık bir odaklanma ve sistematik bir yapıdan yoksundur. Bazı belediye eğitim kurumlarında, eğitimcilerin etik sorumluluklarını daha iyi anlamalarına yardımcı olmak amacıyla çeşitli seminerler ve eğitim çalışmaları düzenlenmiş olsa da bu eğitimlerin sürekliliği ve içerik derinliği konusunda ciddi eksiklikler bulunmaktadır (Boz & Boz, 1988).

Belediyelere bağlı eğitim kurumlarında çalışan usta öğreticilerin etik bilincinin geliştirilmesi için, öncelikle kapsamlı ve teorik açıdan güçlü bir etik eğitim programının hayata geçirilmesi gerekmektedir (Türkoğlu & Uça, 2011). Bu eğitim programı, eğitimcilerin etik sorumluluklarını, mesleki normları ve karşılaştıkları etik ikilemleri doğru bir şekilde tanımalarına yardımcı olacak şekilde tasarlanmalıdır. Ayrıca, etik eğitiminin yalnızca teorik bilgilerle sınırlı kalmaması, öğreticilerin gerçek yaşamda karşılaştıkları etik sorunlar üzerinde tartışmalar yaparak çözüm yolları geliştirmelerine olanak tanıyacak şekilde uygulamalı eğitimler içermesi önemlidir.

Bazı belediye kurumlarında, usta öğreticilerin mesleki etik bilincini geliştirmeye yönelik eğitim programları bulunmaktadır, ancak bu programlar genellikle sınırlı kapsamda ve belli başlı konularda yoğunlaşmaktadır. Bu eğitimler, daha çok öğreticilerin genel mesleki gelişimlerine yönelik olarak tasarlanmış, ancak spesifik etik konulara odaklanmış eğitim programları ise yeterli sayıda değildir. Etik eğitim programlarının, daha geniş çapta ve düzenli olarak yapılması gereklidir. Belediyelere bağlı eğitim kurumlarında çalışan eğitimcilerin etik bilincinin artırılması hem eğitimcilerin profesyonel gelişimleri hem de öğrencilerin eğitimi açısından kritik bir adımdır. Bu amaçla, etik eğitimi içeren sistematik, kapsamlı ve sürekli bir programın geliştirilmesi ve uygulanması büyük bir gereklilik arz etmektedir.

Bu bağlamda, eğitimcilerin etik bilincini geliştirebilmelerine yönelik kapsamlı bir eğitim programı modeli tasarlanacak ve uygulanacaktır. Söz konusu eğitim programının temel amacı, eğitimcilerin mesleki etik değerler, sorumluluklar ve karar verme süreçlerinde karşılaştıkları etik sorunları daha etkili bir şekilde çözebilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır. Eğitim programı, eğitimcilerin etik değerlere dayalı bir yaklaşımı benimsemeleri, mesleki sorumluluklarını yerine getirirken karşılaştıkları etik ikilemleri analiz edebilmeleri ve çözüm önerileri geliştirebilmeleri için gerekli altyapıyı sağlayacaktır. Ayrıca, bu programın uygulanmasının ardından, eğitimcilerin etik bilincindeki gelişim ve programın genel etkileri detaylı bir şekilde değerlendirilecek, programın başarısı ve eğitimcilerin etik tutumlarındaki değişim incelenerek sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunulacaktır.

Bugüne kadar yapılan pek çok araştırmada eğitimcilik mesleğine yönelik etik standartların oluşturulması ve etik standartların oluşturulması için gereklilikler ve bunların nasıl yapılması gerektiğinden bahsedilmiştir (Koçyiğit & Karadağ, 2017). Ancak bir meslek etiği programının uygulanmasından bahsedilmemiştir. Eğitimcilerin etik eğitiminin gerekliliğine ilişkin tartışmalar neden, ne ve nasıl tartışmalarına dayanmaktadır. Eğitimci yetiştirmede etik eğitiminin neden gerekli olduğunu, hangi içeriklerin öğretilmesi gerektiğini, bağımsız bir ders olarak mı öğretilmesi gerektiğini yoksa müfredata dahil edilmesi mi gerektiği tartışma konusudur. Bu tartışmaya bir yenisini daha eklemiştir: Etik derslerinde eğitimci yetiştirmede değerlendirmenin nasıl yapılmasıdır (Aydın, 2023). Açıkça iyi bir kişisel karakter, eğitimcilerin mesleklerini etik sorumlulukla yerine getirmeleri için yeterli değildir. Eğitimcilere yönelik etik eğitiminin gerekliliği yaygın olarak kabul edilse de etik eğitiminin ne öğretilmesi gerektiği ve nasıl uygulanması gerektiği konusunda derin tartışmalar bulunmaktadır. Bu nedenle etik eğitimi uygulamayı ve değerlendirmeyi de içermelidir (Coşkun & Çelikten, 2020).

Bu araştırmanın problem durumu, öğretmenlerin mesleki etik tutumlarını geliştirmeye yönelik etkili bir eğitim programının eksikliğidir. Mevcut literatürde öğretmenlerin etik ilkelere dair bilgi, tutum ve davranışlarında bütüncül bir gelişim sağlayacak yapılandırılmış programların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin meslek yaşamlarında karşılaştıkları etik ikilemleri yönetebilmeleri ve etik farkındalıklarını artırmaları amacıyla bir mesleki etik programı tasarlanması ve bu programın etkililiğinin deneysel bir desenle sınanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Mesleki Etik Programı'nın hazırlanıp uygulanması profesyoneller için faydalıdır ve eğitimcilere rehberlik sağlayabilir. Bu çalışmada; "Mesleki Etik Programı eğitimcilerin meslek

etiği tutumlarını olumlu yönde geliştirebilir mi?” sorusunun yanıtları aranmaktadır. Bu çalışma kapsamında, eğitimcilik meslek etiğinin güçlendirilmesine yönelik özel olarak tasarlanmış bir program geliştirilecek ve bu programın etkililiği deneysel yöntemlerle değerlendirilecektir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, eğitimcilik meslek etiği bağlamında eğitimcilerin etik tutumlarını geliştirmeye yönelik bir eğitim programı (Mesleki Etik Programı- MEP) geliştirmek ve bu programın etkililiğini değerlendirmektir. Bu doğrultuda, öncelikle meslek etiği öğretimi ile ilgili literatür taranmış, eğitimcilerin etik ilkelere dair rollerine odaklanılmış ve alandaki uygulamalardan yararlanılarak yeni bir program tasarlanmıştır. Geliştirilen programın eğitimcilerin etik tutumları üzerindeki etkisi nicel ve nitel yöntemlerle analiz edilerek ortaya konulmuştur. Eğitimcilik mesleği davranışlarının değerlendirilmesinin konuya dikkat çekilmesine ve eğitimcilerin, yöneticilerin ve öğrenci velilerinin etik konusundaki farkındalıklarının artırılmasına ve toplumsal kabulüne katkı sağlaması beklenmektedir.

Eğitimcilik mesleği, sürekli olarak değişen toplumsal, kültürel ve eğitimsel koşullara bağlı olarak dinamik bir yapıya sahiptir. Bu nedenle, eğitimcilik meslek etiği ve tutumları da durağan değil, aksine zaman içinde evrilen, gelişen ve farklılaşan bir süreçtir (Siviş Çetinkaya, 2018). Eğitimcilerin mesleki etik anlayışları, toplumsal değerlerin, kişisel inançların ve profesyonel sorumlulukların kesişim noktalarında şekillenir. Ancak bu etkileşim, her zaman ideal düzeyde olmayabilir ve eğitimcilerin karşılaştığı bazı etik problemler, eğitim sistemindeki aksaklıklar, eğitim politikaları ve eğitimcilerin bireysel tutumları gibi birçok faktörle şekillenebilir. Eğitimcilik mesleğinde karşılaşılan etik sorunlar çoğunlukla dört temel başlık altında toplanmaktadır.

- *Adalet ve eşitlik*: Öğrenciler arasında ayrımcılık yapılması, bazı öğrencilerin diğerlerine kıyasla daha fazla fırsat elde etmesi, eğitimin eşit bir şekilde dağıtılmaması gibi durumlar etik ihlallere yol açabilir. Ayrıca, eğitimcilerin sınıf içindeki farklı öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına duyarsız kalması da etik bir sorun teşkil eder.
- *Öğrenciye yönelik kötü muamele*: Öğrencilerin fiziksel ya da psikolojik olarak zarar görmesi, eğitimcilerin öğrencilerle olan ilişkilerinde sınırları aşması, kişisel çıkarlar doğrultusunda öğrencileri kullanma gibi etik sorunlar eğitimcilik mesleğinde sıkça karşılaşılan ciddi problemlerdir.

- *Çıkar çatışmaları:* Eğitimcilerin kişisel çıkarlarını, okulun çıkarları ya da öğrencilerin yararı önünde tutmaları, özellikle de okul yönetimiyle olan ilişkilerde çıkar çatışmaları yaşanması etik sorunlara yol açabilir.
- *Ahlaki karar verme eksiklikleri:* Eğitimciler, bazen eğitim politikalarına, okul kurallarına veya kendi kişisel değerlerine aykırı durumlarla karşılaşabilir. Etik karar verme eksiklikleri, mesleki davranışların yanlış şekillendirilmesine neden olabilir.

Mesleki etik sorunları, eğitim yoluyla geliştirilebilecek ve düzeltilebilecek problemlerdir. Eğitimcilik mesleğinde etik farkındalığı artırmak ve mesleki etik davranışları güçlendirmek için aşağıdaki adımlar atılabilir:

- *Mesleki etik eğitimi:* Bu tür eğitimler, eğitimcilerin doğru etik kararlar almasını sağlayacak bilinçli bir tutum geliştirmelerine olanak tanır.
- *İzleme ve değerlendirme süreçleri:* Eğitim kurumları, eğitimcilerin mesleki etik davranışlarını izleyebilir ve değerlendirebilir. Etik davranışlar, eğitimcilerin performans değerlendirme süreçlerine entegre edilebilir. Bu, eğitimcilerin etik sorumluluklarını yerine getirip getirmediğinin belirlenmesine ve iyileştirilmesine olanak sağlar.
- *Sürekli mesleki gelişim:* Eğitimcilerin mesleki etik eğitimi, sadece başlangıçta değil, meslek hayatı boyunca devam etmelidir. Sürekli mesleki gelişim programları, eğitimcilerin etik farkındalıklarını artırabilir ve eğitimdeki güncel değişimlere adapte olmalarını sağlar.
- *Mentorluk ve rehberlik:* Deneyimli eğitimcilerin, genç meslektaşlarına etik konusunda rehberlik yapmaları, mesleki etik tutumlarının gelişmesine yardımcı olabilir. Bu mentorluk süreci, eğitimcilerin zor durumlarla baş etmelerini ve etik standartları öğrenmelerini destekler.

Etik bilinç, bireyin etik ilke ve değerleri kavrama, yorumlama ve bu doğrultuda davranış sergileme yeterliliğini ifade etmektedir (Özdemir & Sarı, 2023). Bu bilinç, kişilerin davranışlarının ahlaki temellere dayalı olarak şekillenmesini sağlar ve toplumda etik bir tutum geliştirmelerine katkıda bulunur. Etik bilincin gelişmesi hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli bir süreçtir. Etik bilincin geliştirilmesi için çeşitli gelişim yaklaşımları ve eğitim stratejileri bulunmaktadır.

Etik bilinç, sadece bireysel bir kavrayış meselesi değildir; aynı zamanda bir toplumun değerlerinin ve normlarının yansımasıdır. Etik bilincin gelişmesi genellikle aşağıdaki aşamalardan geçer (Lau, 2010):

- *Kognitif Gelişim (Cognitive Development)*: Bireylerin etik değerleri anlaması ve karar verme süreçlerini geliştirmesi için önce belirli bir düşünsel gelişim sürecinden geçmeleri gerekir. Piaget'in gelişim teorisi, bireylerin moral ve etik düşüncelerinin erken yaşlardan itibaren gelişmeye başladığını ortaya koymuştur. Kişi, daha karmaşık etik sorumlulukları ve ahlaki değerleri anlama kapasitesine ulaştıkça, etik bilinci de artar. Bu süreç, bireylerin etik sorunlara daha olgun bir şekilde yaklaşmalarını sağlar.
- *Ahlaki Gelişim (Moral Development)*: Kohlberg'in ahlaki gelişim kuramı, etik bilincin evrensel bir yapıdan ziyade bireylerin yaşına ve içinde buldukları toplumun ahlaki normlarına bağlı olarak şekillendiğini öne sürmektedir. Bu teoriye göre, bireyler ahlaki yargılarını farklı gelişim düzeylerinde farklı biçimlerde oluşturmakta ve değerlendirmektedir. Etik bilincin gelişmesi, bu seviyelerde bireylerin daha ileri bir aşamaya geçmesiyle mümkün olur.
- *Duygusal ve Empatik Gelişim (Emotional and Empathic Development)*: Etik bilincin gelişmesi, sadece düşünsel bir süreç değil, aynı zamanda duygusal bir süreçtir. Empati, bireylerin diğerlerinin duygularını anlama ve paylaşma yeteneği, etik kararlar almada önemli bir faktördür. Empatik bireyler, başkalarının haklarına ve duygularına saygı gösterir ve toplumsal ilişkilerde etik tutumlar sergilerler. Bu nedenle duygusal gelişim, etik bilincin gelişmesinde temel bir unsurdur.

Etik eğitim, bireylerin toplumsal değerleri, mesleki sorumlulukları ve kişisel etik tutumları anlamalarını ve uygulamalarını sağlar. Etik bilincin geliştirilmesi için eğitim programları, öğretim yöntemleri ve sürekli gelişim fırsatları kullanılabilir. Bu eğitim süreçleri, kişilerin etik ilkeleri öğrenmelerine ve bu ilkeleri günlük yaşamlarına entegre etmelerine yardımcı olur.

- *Mesleki Etik Eğitimi*: Mesleki etik eğitimi, bir meslek grubunun üyelerinin belirli etik standartları ve ilkeleri benimsemeleri için gereklidir. Örneğin, eğitimcilik mesleği için etik eğitimi, eğitimcilerin mesleki sorumluluklarını, öğrencilere karşı etik davranışlarını ve toplumla olan ilişkilerinde nasıl etik bir tutum sergileyebileceklerini öğretir.
- *Okullarda Etik Eğitimi*: Etik eğitim, yalnızca profesyonel alanda değil, genel eğitim sistemlerinde de önemlidir. Okul müfredatlarına dahil edilen etik dersler, öğrencilerin

toplumsal sorumluluklarını ve etik değerlerini anlamalarına yardımcı olabilir. Bu tür dersler, öğrencilerin farklı bakış açılarını değerlendirmelerine, etik sorunlarla başa çıkmalarına ve doğru kararlar almalarına olanak tanır.

- *Sürekli Mesleki Gelişim Programları:* Etik bilincin gelişmesi, yalnızca başlangıç eğitimiyle sınırlı değildir. Sürekli mesleki gelişim programları, profesyonellerin meslekleriyle ilgili etik sorunları çözmelerine yardımcı olmak için önemlidir.

Bireylerin etik bilincini geliştirmek için çeşitli programlar ve eğitimler mevcuttur. Bu programlar, profesyonel ve toplumsal düzeyde etik sorumlulukları yerine getirmede rehberlik eder. Etik programlarının içerikleri, hedef kitlelerine göre farklılık gösterebilir, ancak genel olarak aşağıdaki başlıkları içerir:

- *Eğitimcilik Mesleki Etik Programları:* Eğitimcilere yönelik etik eğitimleri, öğrencilerin eğitim süreçlerine ilişkin karar verme becerilerini geliştirmeyi hedefler. Bu programlar, eğitimcilerin sınıf yönetimi, öğrencilerle etkileşim ve mesleki sorumluluklar konusunda etik tutumlarını pekiştirmelerini sağlar.
- *Okul ve Üniversite Temelli Etik Eğitim Programları:* Okullarda veya üniversitelerde düzenlenen etik eğitim programları, öğrencilere etik değerleri öğretmek için yapılandırılmıştır. Bu tür programlar, bireylerin toplumsal sorumluluklar, dürüstlük, adalet gibi değerler etrafında gelişmelerine yardımcı olur.
- *Kurumsal Etik Programları:* Kurumsal etik programları, işletmelerde veya organizasyonlarda etik bilincin geliştirilmesini amaçlar. Çalışanlar, yöneticiler ve liderler için düzenlenen etik eğitim programları, profesyonel etik standartların belirlenmesi ve uygulanması konusunda rehberlik eder.

Etik bilinç, bireylerin hem profesyonel hem de kişisel düzeyde doğru ve sorumlu kararlar alabilmesi için hayati önem taşır. Etik bilincin gelişmesi, eğitimle mümkün olup, sürekli eğitim, mesleki etik programları ve okul düzeyindeki etik eğitimleri bu süreci destekler. Etik programları, bireylerin doğru kararlar almasını ve etik sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlar. Bu tür eğitimler, mesleklerde etik standartların yükseltilmesi ve toplumsal sorumlulukların güçlendirilmesi için önemlidir. Bu araştırmanın amacı, araştırma kapsamında geliştirilen Mesleki Etik Programı'nın (MEP), eğitimcilerin etik tutumları üzerindeki etkisini belirlemektir.

1.2.1. Alt problemler

Araştırmanın amacına hizmet etmek üzere alt problemler belirlenmiş aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Deney ve kontrol grubundaki katılımcıların eğitimci etik davranışları ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Deney grubunda yer alan katılımcıların eğitimci etik davranışları ön test- son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Kontrol grubunda yer alan katılımcıların eğitimci etik davranışları ön test- son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Deney ve kontrol grubundaki katılımcıların eğitimci etik davranışları son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Deney grubundaki katılımcılar, mesleki etik programı hakkında neler düşünmektedirler?

1.3. Araştırmanın Önemi

Mesleki etik davranışlara ilişkin yapılan araştırmalar incelendiğinde, çoğunlukla var olan durumların betimlenmesi üzerine odaklanıldığı görülmektedir. Çeşitli çalışmalar, eğitimcilerin veya diğer meslek gruplarının etik tutumlarını, davranışlarını ve karşılaştıkları etik ikilemleri ele almış, bu durumları tanımlamaya ve anlamaya yönelik bulgular sunmuştur. Bununla birlikte, eğitimcilerin mesleki etik davranışlarının geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilen deneysel nitelikteki çalışmaların sayısı literatürde oldukça sınırlı kalmaktadır. Etik davranışların kazanılması ve bu davranışların meslek pratiğinde nasıl geliştiği konusunda daha derinlemesine bir inceleme yapılmamış, etik eğitim programlarının bu gelişim üzerindeki etkisi tam anlamıyla araştırılmamıştır. Oysaki mesleki etik davranışların gelişimine yönelik deneysel çalışmalar, bu tür davranışların öğretilbilir ve geliştirilebilir olduğunu ortaya koyabilir ve eğitim politikaları ile eğitimci yetiştirme süreçlerinde uygulanabilir stratejiler geliştirilmesine olanak tanıyabilir. Bu bağlamda, mesleki etik davranışların gelişimini inceleyen deneysel çalışmaların yapılması, etik eğitim programlarının etkinliğini daha iyi değerlendirebilmek ve eğitimcilerin etik sorumluluklarını daha etkin bir şekilde yerine getirmelerini sağlamak açısından önem taşımaktadır (Yıldız, 2016).

Bir başka önemli konu, mesleki etik programlarının etkinliğinin ölçülmesi ve değerlendirilmesidir. Mevcut programlar, eğitimcilerin mesleki etik davranışlarını geliştirme noktasında belirli başarılar sağlasa da bu süreçlerin izlenmesi ve daha geniş çapta

değerlendirilmesi gerektiği de akademik çevrelerde dile getirilmektedir. Bu bağlamda, mesleki etik eğitime dair uzun dönemli ve sistematik çalışmaların yapılması, eğitimcilerin etik tutum ve davranışlarını daha etkili bir şekilde şekillendirmek adına önem taşımaktadır (Aydın, 2023).

Dünyada eğitimcilik mesleki etik programları, eğitimcilerin mesleki değerler, sorumluluklar ve etik standartlara uygun davranışlarını geliştirmek amacıyla çeşitli ülkelerde hazırlanıp uygulanmıştır. Bu tür programlar, eğitimcilerin etik bilincini artırmak, öğretim sürecindeki karar alma süreçlerini güçlendirmek ve öğrencilerle sağlıklı etkileşim kurmalarını sağlamak adına önemli bir eğitim aracı olarak kabul edilmektedir. Özellikle gelişmiş ülkelerde, eğitimcilerin mesleki etik anlayışlarının güçlendirilmesi için eğitim fakülteleri ve eğitimci yetiştirme kurumlarında kapsamlı etik eğitim programları düzenlenmektedir. Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Avustralya ve Kanada gibi ülkelerde, eğitimcilik mesleğiyle ilgili etik ilkeler genellikle eğitim sisteminin bir parçası olarak ele alınır. Bu ülkelerde eğitimcilik etik programları, eğitimci adaylarının eğitimi sırasında müfredata dahil edilmekte ve mevcut eğitimciler için de sürekli mesleki gelişim programlarıyla desteklenmektedir. Bu tür programlar, eğitimcilerin öğrenci hakları, profesyonellik, gizlilik, eşitlik ve adalet gibi etik ilkeler üzerine bilgi sahibi olmalarını sağlamayı amaçlamaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde, eğitimciler için hazırlanan etik programları genellikle ulusal veya eyalet bazında belirlenen etik kodlar ve davranış ilkeleri doğrultusunda şekillenmiştir. Bu kodlar, eğitimcilerin mesleki yaşamlarında karşılaştıkları etik sorunlarla başa çıkmalarına yardımcı olmak amacıyla rehberlik etmektedir. Örneğin, Amerika'nın en büyük meslek birliği ve örgütü Ulusal Eğitim Derneği (NEA) 1975 yılında eğitimcilik mesleğine rehberlik edecek bir etik kuralları oluşturmuştur. NEA Etik Kuralları iki ilkeyi içermektedir: öğrenciye bağlılık ve mesleğe bağlılık (McCreary, 2019). Aynı zamanda NEA tarafından yayımlanan "Eğitimciler için Etik Kod" adlı rehber, eğitimcilerin etik sorumluluklarını ve profesyonel sınırlarını belirlemektedir.

Birleşik Krallık'ta ise eğitimcilerin etik sorumlulukları, "Eğitimcilik Mesleği Kodları" (The Teacher Standards) ve çeşitli yerel yönetimler tarafından geliştirilen kılavuzlar aracılığıyla belirlenmiştir. Bu programlar, eğitimcilerin öğrencilere karşı dürüstlük, güven, saygı ve eşitlik gibi değerleri benimsemeleri gerektiğini vurgulamaktadır.

Avustralya'da, eğitimcilik mesleki etik eğitime özel bir önem verilmekte ve bu alanda eğitimcilerin etik bilincini artırmayı amaçlayan çeşitli stratejiler uygulanmaktadır. Avustralya

Eğitim Standartları (AITSL), eğitimcilerin profesyonel gelişimlerini destekleyen ve etik davranışlarını şekillendiren bir dizi kılavuz sunmaktadır.

Kanada'da da benzer şekilde, eğitimcilik mesleği için etik eğitim programları, eğitimcilerin mesleki davranışlarını belirleyen temel ilkelere dayanmaktadır. Kanadalı eğitimciler için etik ve profesyonel davranışlar, eğitimcilik standartları ve etik kılavuzları aracılığıyla belirlenmiş olup, bu ilkeler eğitimcilerin hem öğrencilere karşı hem de meslektaşlarına karşı sorumluluklarını pekiştirmektedir.

Dünyanın diğer bölgelerinde de eğitimcilik mesleki etik programları farklı şekillerde uygulanmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, eğitimcilerin etik anlayışlarını geliştirmek amacıyla bu tür eğitimlerin güçlendirilmesi gerektiği yönünde birçok araştırma yapılmıştır. Bu ülkelerde genellikle etik eğitimi, eğitimcilerin profesyonel kimliklerinin gelişmesine yardımcı olmak ve toplumun eğitimcilerden beklediği yüksek etik standartlara ulaşmalarını sağlamak amacıyla daha yaygın hale getirilmeye çalışılmaktadır.

Dünya genelinde etik eğitimi, çeşitli disiplinlerde ve eğitim düzeylerinde önemli bir yer tutmaktadır. Etik eğitimi, bireylerin toplumsal, mesleki ve kişisel sorumluluklarının farkına varmalarını sağlamak ve etik karar verme süreçlerini geliştirmek amacıyla uygulanmaktadır. Birçok ülkede, etik eğitimi, özellikle meslek yüksekokulları, üniversiteler ve eğitimci yetiştirme programlarında yer almakta olup, belirli meslek alanlarında etik uygulamalarına yönelik eğitimler düzenlenmektedir.

Bugüne kadar yapılan pek çok araştırmada eğitimcilik mesleğine yönelik etik standartların oluşturulması ve etik standartların oluşturulması için gereklilikler ve bunların nasıl yapılması gerektiğinden bahsedilmiştir (Koçyiğit & Karadağ, 2017). Etik eğitimi programlarının içeriği, ülke ve disipline göre değişiklik göstermekle birlikte, genel olarak şu temel unsurları içermektedir (Lau, 2010):

- Etik eğitimi, bireylerin etik kavramlarını anlamaları için temel bilgilerle başlar. Bu, "doğru" ve "yanlış" kavramları, etik sorumluluklar, dürüstlük, adalet, güven gibi temel ilkeleri içerir.
- Etik eğitim programlarında, öğrencilerin çeşitli durumlarda etik kararlar alabilmesi için gerekli olan süreçler öğretilir. Bu, karar verme modelleri, etik ikilemler ve pratik örneklerle zenginleştirilmiş ders içerikleriyle desteklenir.

- Birçok eğitim programı, özellikle meslek okulları ve üniversitelerdeki bölümler, belirli meslek dallarına özgü etik kurallarını ele alır. Örneğin, tıp, hukuk, eğitimcilik, mühendislik gibi alanlarda etik eğitim, profesyonel uygulamalarda karşılaşılan etik sorunlara çözüm geliştirmeye yönelik bilgiler sunar.
- Etik eğitimi programlarında, toplumsal sorumluluklar ve kültürel değerler arasındaki ilişki de ele alınmaktadır.
- Gerçek hayatta karşılaşılan etik ikilemleri analiz etmek ve çözüm yolları geliştirmek için vakalar üzerinden çalışmalar yapılır. Bu, öğrencilerin etik meseleleri daha derinlemesine kavramalarına yardımcı olur.
- Etik eğitim, bireylerin etik değerleri etkili bir şekilde iletebilmeleri için iletişim becerilerini geliştirmelerine de yardımcı olur. Bu, özellikle iş yaşamında ve profesyonel ortamda önem taşır.

Birçok ülke, farklı alanlarda etik eğitimini bir müfredat unsuru olarak benimsemiş ve uygulamaktadır. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nde tıp etiği, hukuk etiği ve iş etiği gibi alanlarda geniş kapsamlı eğitim programları bulunurken, Avrupa'da da özellikle eğitimcilik mesleği ve mühendislik gibi alanlarda etik eğitimi zorunlu hale gelmiştir. Aynı şekilde, gelişmekte olan ülkelerde de etik eğitimi, eğitim sistemlerinin daha kaliteli ve sorumlu bireyler yetiştirmelerine yardımcı olmak amacıyla giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

Son yıllarda çeşitli meslek ve faaliyetlerde etik sorunu ele alınıp araştırılsa da alan yazın irdelendiğinde ülkemizde mesleki etik ve meslek etik eğitimini teşvik edecek bir programın Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimci Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü adına Aydın (2021a) tarafından geliştirildiği görülmektedir. Ancak programın uygulamasının sonuçlarına dair verilere ulaşılamamıştır.

Bu araştırma ile eğitimcilik meslek etiği programı alanında önemli bir boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Eğitimde karşılaşılan etik sorunların çözülmesi, eğitimcilerin mesleklerini daha bilinçli ve etik bir biçimde icra etmeleriyle mümkündür. Bu bağlamda, eğitimcilerin etik değerler ve profesyonel tutumlar konusunda daha fazla bilgi ve farkındalık kazanmaları büyük bir öneme sahiptir. Ancak, eğitimcilik meslek etiği üzerine yapılan önceki çalışmalarda, genellikle mevcut durumun betimlenmesi ve eğitimcilerin etik tutumlarının değerlendirilmesi ile sınırlı kalmıştır. Mesleki etik davranışların gelişimi ile ilgili deneysel çalışmaların yetersizliği, eğitimcilerin etik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesini zorlaştırmakta ve bu konuda daha kapsamlı araştırmaların gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu araştırmanın politik önemi, eğitimcilik meslek etiği programlarının geliştirilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Eğitim politikalarının şekillendirilmesinde önemli bir rol oynayan Millî Eğitim Bakanlığı ve diğer eğitim kurumlarının, eğitimcilerin mesleki gelişimini desteklemek amacıyla etik eğitim programlarını daha yaygın hale getirmeleri kritik bir adımdır. Bu tür programlar, eğitimcilerin etik sorumluluklarını daha bilinçli bir şekilde yerine getirmelerini sağlayacak, eğitimdeki etik sorunları çözmede önemli bir kaynak olacaktır. Ayrıca, bu araştırma, Millî Eğitim Şûrası gibi eğitim politikalarının belirlendiği platformlarda eğitimcilik meslek etiği programlarının daha etkin bir şekilde ele alınması ve eğitim müfredatına entegre edilmesi için bir dayanak sağlamaktadır.

Sonuç olarak, bu araştırma, eğitimcilerin etik tutumlarının geliştirilmesi ve eğitimdeki etik sorunların çözülmesi için gerekli politikaların oluşturulmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Eğitimdeki etik sorunların çözüme kavuşturulması ve eğitimcilerin mesleklerine etik bir bakış açısıyla yaklaşabilmeleri için, bu tür programların eğitimci yetiştirme süreçlerine dahil edilmesi kritik bir adım olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.4. Sayıtlar

Araştırmaya katılacak eğitimcilerin, araştırma esnasında kendilerine yöneltilen soruları içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirlik özellikleri, alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda yeterli bulunmuştur. Bu araştırmada, katılımcı eğitimcilerin MEP'e eksiksiz katıldıkları varsayılmıştır. Katılımcı eğitimcilerin eğitim sürecine tam katılımı, elde edilen bulguların güvenilirliği ve geçerliliği açısından önemlidir. Ayrıca, gözlemci eğitimcilerin, MEP'in uygulanmasını denetleme sürecinde yeterli olduğu kabul edilmiştir. Araştırmacının hem eğitimi verip hem de eğitimin değerlendirilmesine ilişkin veriyi toplamış olmasının katılımcılardan toplanan verileri sistematik bir şekilde etkilemediği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma 2024-2025 eğitim- öğretim yılının birinci (güz) döneminde Konya ilinde Karatay Halk Eğitim Merkez'lerinde görev yapan eğitimcilerle (usta öğretmenlerle) sınırlıdır. Elde edilen veriler; araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış formdan, araştırmacı tarafından geliştirilen MEP ve Çelebi ve Akbağ (2012) tarafından geliştirilen "Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği"nden ve araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeden elde edilen verilerle sınırlıdır.

Araştırma kapsamındaki erkek eğitimci sayısının yetersizliği nedeniyle, çalışma yalnızca kadın eğitimcilerden elde edilen verilerle sınırlandırılmıştır. Bu durum, araştırmanın genelleme yapma kapasitesini sınırlayabilir ve farklı cinsiyetlerin MEP'e nasıl tepki verdiği konusundaki farklılıkları gözleme fırsatını kısıtlamıştır. Gelecekte yapılacak benzer çalışmalarda, cinsiyetler arası farklılıkları daha kapsamlı bir şekilde incelemek için katılımcı çeşitliliği artırılabilir. Uygulanan programın başarısı sadece katılımcıların kendi ifadeleri üzerinden anlaşılmaya çalışılmıştır.

Ayrıca, programın kalıcılığı ve uzun vadeli etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla, katılımcıların MEP sonrasındaki gelişimlerini gözleme fırsatının eksikliği önemli bir sınırlılık teşkil etmektedir. MEP'in etkilerini doğal eğitim ortamlarında gözlemek, programın eğitimcilerin mesleki tutumları ve etik davranışlar üzerindeki uzun süreli etkilerini daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir. Bu eksiklik, programın kalıcılığı ve eğitimcilerin etik bilincindeki değişimlerin sürekliliğini değerlendirebilmek adına gelecekteki çalışmalarda göz önünde bulundurulmalıdır.

1.6. Tanımlar

Tutum: Tutulan yol, tavır, davranış gibi anlamlara gelmektedir (*Türkçe Sözlük*, 2012).

Eğitimci Etiği: Eğitimci etiği, eğitimcilerin mesleki sorumluluklarını yerine getirirken takip etmeleri gereken değerler, ilkeler ve davranış standartlarıdır. Eğitim sürecinde eğitimcilerin mesleki eylemleri, öğrencilerin gelişimini etkileyen önemli faktörlerden biridir. Bu bağlamda eğitimci etiği, eğitimcilerin öğrencilere, meslektaşlarına, ebeveynlere ve topluma karşı sorumluluklarını anlamalarını ve bu sorumluluklara uygun şekilde davranmalarını sağlar. Eğitimci etiği, sadece doğru ve yanlış arasındaki sınırları belirlemekle kalmaz, aynı zamanda eğitimde adalet, eşitlik ve saygı gibi temel insani değerlerin korunmasına da katkı sağlar (Karataş vd., 2019).

Etik Tutum: Etik tutum, bir bireyin belirli bir durumda doğru ve yanlış hakkında sahip olduğu değerler, inançlar ve yargılarla şekillenen bir duruş veya yaklaşım olarak tanımlanabilir. Etik tutumlar, bireyin ahlaki eylemleri yönlendiren bir rehber işlevi görür ve bir kişinin etik ilkeler doğrultusunda nasıl davranacağına dair içsel bir motivasyon oluşturur. Bu tutumlar, bireyin profesyonel hayatta ve özel yaşamında etik sorunlarla karşılaştığında nasıl bir tavır alacağını belirler. Özellikle eğitimcilik gibi mesleklerde etik tutumlar, eğitimcilerin karar alma

süreçlerini, öğrencilere yaklaşımını ve mesleki ilişkilerdeki adalet anlayışlarını etkileyebilir (Özpınar & Özyürek, 2023).

BÖLÜM 2

2. ALANYAZIN

Bu bölümde konuyla ilgili literatür taraması yapılmış çalışmanın kapsamı üzerinde durulmuştur. Çalışmanın kapsamını teşkil eden etik kavramı, etik kavramının ahlak kavramı ile ilişkisi, etik kavramının yasa kavramı ile ilişkisi, etik ikilemler, etik karar verme, etik eğitimi, etik eğitiminin modelleri ve yaklaşımları, meslek, eğitimcilik mesleği, meslek etiği, eğitimcilik meslek etiği, eğitimcilik mesleki etik standartları, usta öğreticilerin meslek etiği, eğitimcilerin mesleki etik ikilemler ile karşılaşması, eğitimcilerin mesleki etik ikilemlerle baş etme stratejileri, eğitimcilik mesleğinde etik ihlaller ve sonuçları, eğitimcilerin etik değerlerinin güçlendirilmesi, eğitimcilik mesleki etik eğitimi, hakkında yurtiçi ve yurtdışındaki çalışmalara ilişkin bilgiler aktarılmıştır.

2.1. Etik Kavramı

“Etik kavramını tanımlamak kolay değildir.” (Aydın, 2021a). Etik, insanların geleneksel veya ahlaki ilişkilerini, eylemlerini ve inançlarını inceleyen, ahlaki kavram ve yargıların yanı sıra gerekli ahlaki tutumların temelini oluşturan yargılara da temel sağlayan felsefe dalıdır (Aydoğan, 2011). Etik, bir toplumun, kültürün veya farklı insanlardan oluşan bir grubun kabul edilen davranış normlarını ifade eder. İyi ve kötü normları, iyi, kötü, doğru ve yanlış gibi kavramları değerlendiren bir değerler ve normlar sistemi olarak tanımlanabilecek ölçütlere dayanmaktadır (Aydın, 2023; Erdem & Şimşek, 2013).

Etik konusunu ele almaya yönelik üç farklı metodolojik yaklaşımdan bahsedilmektedir. Bu yaklaşımlar normatif, betimleyici (tanımlayıcı) ve metaetik yaklaşımlar olarak şu şekilde tanımlanabilir: *Normatif yaklaşım*, ahlaki ilkeleri sistematik olarak ele alır ve bir sistem içerisinde insan davranışına yön veren ahlaki değer ve kuralları belirler. *Betimleyici yaklaşım*, bir toplumun veya kurumun ahlaki davranış ve inançlarını açıklar. Betimleyici yaklaşımlar dünyanın güncel ahlaki sorunlarını ele alır ve bu nedenle teoriden ziyade davranış bilimine dayanır. *Metaetik yaklaşım*, normatif yaklaşımla yakından ilişkilidir ve değer ve normlara ilişkin fikirleri değerlendirmeden ortaya koyan bir yaklaşım olarak tanımlanabilir (Aydoğan, 2011).

2.1.1. Etik kavramının ahlak kavramı ile ilişkisi

Moderniteden postmoderniteye geçtikçe insanlığın değer ve ahlak anlayışı da değişmiştir. Günümüzde, diğer disiplinlerde olduğu gibi, etik alanında da gönüllülük temel bir

ilkedir. Bu nedenle özgürlük, etik davranış ve erdemin ilk önkoşulu olmaktadır. Özgür olmayan bireylerin eylemlerini ahlaki veya ahlak dışı olarak yargılamanın olanaksız olduğu gibi, zorlamanın ahlaki eylemlere yol açacağını beklemek de manasızdır. Bu esas olarak “ruh” ve “düşünce” ile ilgilidir. Bunun nedeni etiğin dış kural ve kontrollerden ziyade iç motivasyona dayanmasıdır (Aydoğan, 2011). Kişisel ahlaki varsayımlar her zaman evrensel değildir (Aydın, 2023). Bu durum etik değer ve ilkelere saygı göstermeyi gerektirir.

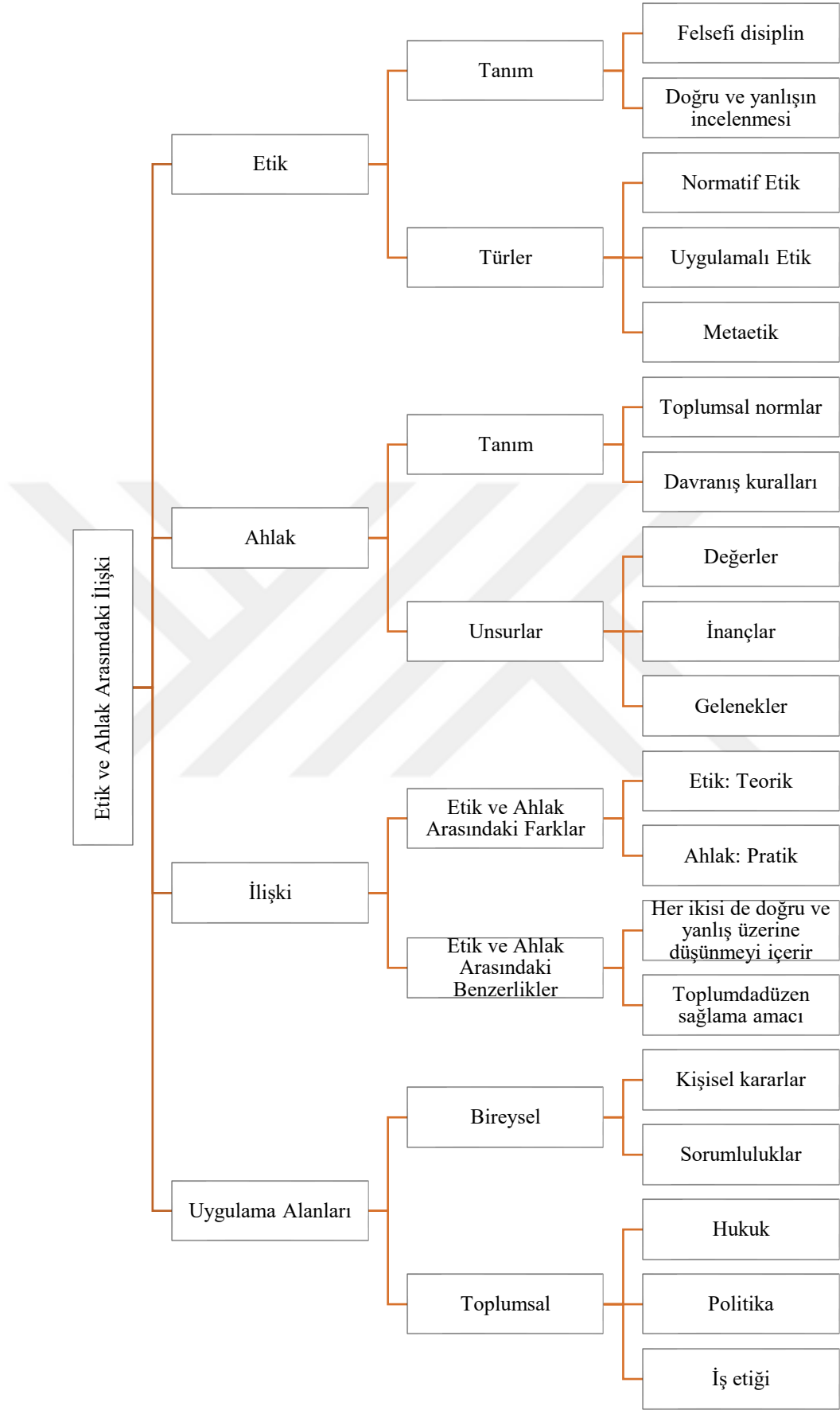
Etik, Yunanca “ethos” sözcüğünden türetilmiştir. Bu terim, gelenek, görenek ve ahlak anlamlarına gelmekle birlikte, etimolojik açıdan bu üç kelime arasında anlam farklılıkları bulunmamaktadır. Ancak, kullanım açısından bazı farklar söz konusu olabilir. Etik, felsefenin bir alt disiplini olarak kabul edilen ve ahlaki eylemleri inceleyen bir bilim dalıdır. Ahlak ise, bir eylemi ahlaki açıdan doğru ya da yanlış olarak değerlendirme yetisine sahip olan bir niteliktir. Diğer bir ifadeyle, etik, doğru ve yanlış ile ilgili teorik bir çerçeve sunarken; ahlak, bu teorinin pratikteki uygulamalarını ifade eder. Etik, değerlerle ilişkilidir ve bireyin nasıl davranması gerektiğini sorgularken; ahlak, bu değerlerin yaşamda nasıl hayata geçirileceğini inceler (Aydın, 2023). Etik, ahlakın felsefi incelenmesi olarak tanımlanır ve etik şu anlama gelir: doğruyu yanlıştan ayırmaya yönelik standartlardır (Campbell, 2008). Etik, belirli bir topluluk veya toplum tarafından kabul edilen değerler, ilke ve normlar çerçevesinde insan davranışlarını düzenleyen bir kavram olarak tanımlanabilir. Bu anlamda etik, bireylerin veya toplumların doğru ve yanlış olarak kabul ettikleri davranış biçimlerini belirleyen bir dizi ilkeden oluşmaktadır. Etiğin aslında iyi ile kötü arasındaki dengede yatmaktadır, etik doğru veya yanlış fikrini ifade etmektedir (Aydın, 2023; Dinçer vd., 2014; Kuçuradi, 2020). Geniş bir perspektiften bakıldığında etik, ne yapılması ya da yapılmaması gerektiğini bildiğiniz tüm eylem ve hedefleri listeler. Etik, genel olarak doğruyu yanlıştan ayırmaya yardımcı olan davranış kurallarıdır. "Etik ve ahlak" kavramları farklı kavramlar olmasına karşın literatürde birçok yazar iki kavramı aynı şekilde kullanmakta ve genel olarak ahlak kavramını kullanmayı tercih etmektedir (Aybek & Demir, 2012; Erdem & Şimşek, 2013).

Türkçede ahlâk kavramı Latince ahlak kelimesinin karşılığıdır. Dilimize Arapçadan gelen ahlâk kelimesi mizaç, karakter anlamlarına gelir. (Aydın, 2023). Ahlakın, her şeyden önce toplumsal bir olgu olduğunu ileri süren düşünürler, ahlaki değerlerin ve normların bireylerin toplumsal etkileşimlerinde ve kültürel bağlamda şekillendiğini vurgulamaktadırlar. Bu bakış açısına göre, ahlak yalnızca bireysel bir olgu olarak ele alınamaz, aynı zamanda toplumun ortak değerleri ve kurallarıyla ilişkili dinamik bir yapıdır. Toplumsal ilişkiler ve kolektif bilinç, ahlaki

normların oluşumunda ve evriminde temel bir rol oynamaktadır. Durkheim'a göre "ahlak her zaman için toplumsal bir olgu olmuştur." (Durkheim, 2004). Ahlak ve etik günlük dilde kavram olarak birbiriyile karşılaştırılsa da ahlak kavramı ortak tarihte yaşanan olgulara dayanmaktadır. Etik ise; olgulara yönelen felsefe disiplini. Bu bağlamda, literatürde ahlaki bir problemden bahsedildiğinde, bunun aslında bir 'etik problem' olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Eğitimci Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, 2018; Pieper, 1999).

Kısaca ifade etmek gerekirse; etik geneldir ve alana ilişkin yazılı değişmez normları içerir. Ahlak kültürdür. Toplumdaki normları, değerleri, gelenekleri, gelenekleri vb. içerir. Üstelik toplumlar arasında ve hatta aynı bölge içinde bile büyük farklılıklar gösterebilir. Ahlak; arzu edilen yaşamın en yüksek seviyesi, araştırılması ve anlaşılmasıdır. Etik, geniş anlamda, tüm amaçların ve hedeflerin belirlenmesi, mümkün olanla olmayan arasındaki farkların anlaşılması; bireylerin neyi isteyip istemediklerinin, neye sahip olup olamayacaklarının farkında olmaları olarak tanımlanabilir (Aybek & Demir, 2012). Etikle ilgili bu tür teorik yaklaşımlar, bireye neyin iyi/kötü veya arzu edilen/edilmeyen eylem olması gerektiği konusunda rehberlik eder.

Ancak etik karar verme sürecini etkileyen başka faktörler de vardır. Toplumun öğretileri, toplumun gelenekleri, örf ve adetleri, kişinin benimsediği dini/ahlaki ilkeler hep birlikte bireyin etik değerlerine yön verir. Bu anlamda etik, ahlakı da kapsayan çok kapsamlı bir olgudur (Çelik & Saban, 2020). Ahlak ve etik arasındaki küçük farklılıklar olmasının nedeni evrensel kullanım farklılıklarının olmasıdır. Ahlaki davranışlara verilen ortak tepkileri tanımlamak için etiğin yerine ahlak yaygın bir şekilde kullanılır (McCreary, 2019). Ahlak genel olarak insanların yaşadığı bir dizi kurala, bir dizi önermeye gönderme yapar. Ahlak veya etik felsefesi, etiğin aksine, bu davranışları felsefi olarak inceleyen, açıklamaya ve değerlendirmeye çalışan bir felsefe dalıdır. Başka bir deyişle etik, ahlak hakkında konuşma etkinliğidir (Aydın, 2023). Etik kavramının ahlak kavramı ile ilişkisi Şekil 2.1. de ifade edilmiştir.

Şekil 2.1. Etik kavramının ahlak kavramı ile ilişkisi

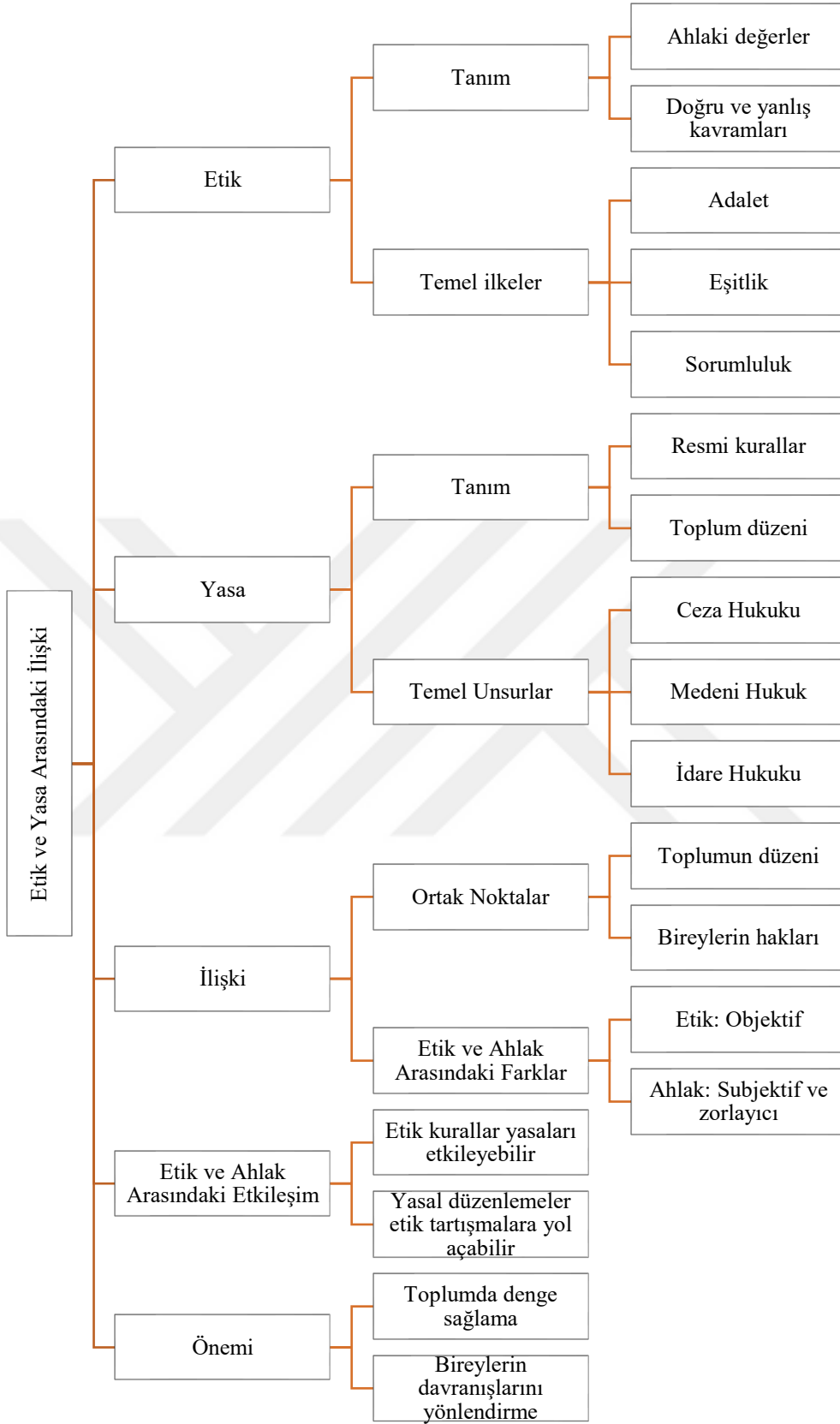
2.1.2. Etik kavramının yasa kavramı ile ilişkisi

Etik kavramı, insan davranışlarının ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerler ve kurallar üzerinde yoğunlaşan bir felsefe dalıdır. Bu bağlamda, etik ile yasa arasındaki ilişki, çok katmanlı ve karmaşık bir yapı sergiler. Etik, bireylerin ve toplumların "iyi" veya "kötü" olarak değerlendirdiği davranışları sorgularken, yasalar ise toplumsal normların, kuralların ve düzenlemelerin yazılı hale getirilmiş biçimidir (Demirsoy, 2019). Etik ve yasa arasındaki ilişki, genellikle iki temel yönüyle ele alınır: uyum ve çatışma (*Etik Kavramı ve Yasa İlişkisi*, 2008)

Uyumluluk: Birçok durumda, etik ilkeler ve yasalar birbirini destekler. Etik, toplumsal yaşamda kabul edilen değerleri ve normları yansıtırken, yasalar bu değerlerin korunması ve uygulanmasını sağlar. Örneğin, hırsızlık ve dolandırıcılık gibi eylemler, hem etik açıdan yanlış olarak değerlendirilir hem de yasalar tarafından cezalandırılır. Bu açıdan bakıldığında, etik ve yasa arasındaki ilişki, bireylerin eylemlerinin toplumsal beklentilere uygunluğunu sağlamaya yöneliktir (Özel, 2018). Ayrıca, etik ilkelerin benimsenmesi, yasaların etkin bir şekilde uygulanmasını destekler. Etik ilkeleri benimseyen bireyler, yasaların gerekliliklerine daha uyumlu davranır ve bu da toplumsal düzenin sağlanmasına katkıda bulunur (*Demirsoy, 2019; Etik Kavramı ve Yasa İlişkisi, 2008.*).

Çatışma: Ancak etik ile yasa arasında çatışmalar da yaşanabilir. Bir eylem, yasalar tarafından yasaklanmış olsa bile, etik açıdan kabul edilebilir olabilir. Örneğin, bazı durumlarda yasal bir zorunluluğun yerine getirilmesi, bireylerin etik değerleriyle çelişebilir. Bu tür durumlar, bireylerin ahlaki ikilemlerle karşılaşmasına yol açar ve neyin doğru neyin yanlış olduğu konusunda kafa karışıklığı yaratabilir. Bu çelişkili durumlar, özellikle kamu yönetimi ve iş dünyası gibi alanlarda daha belirgin hale gelir; burada etik kurallar, yasa kurallarından daha önemli hale gelebilir (*Etik Kavramı ve Yasa İlişkisi, 2008*).

Ahlak; sorumluluk duygusu ve sosyal sorumlulukla yakından ilişkilidir. Ancak görev ve sorumluluklar da etiğin kapsamına girmektedir. Ahlak kurallarının zorunlu olarak uygulanmasına ilişkin bir yasa bulunmamaktadır (Çelebi & Akbağ, 2012). Etik, davranışın doğasını tanımlayan bir doğa bilimidir. Ahlaki ilkeler, yalnızca ahlaki değerlere dayalıdır ve mevcut yasal düzenlemelerle çelişmemelidir. Çünkü bu yasaların temeli toplumdaki toplumsal değerlerdir (Uzun, 2022).

Şekil 2.2. Etik kavramının yasa kavramı ile ilişkisi

Etik kavramının yasa kavramı ile ilişkisi Şekil 2.2. de ifade edilmiştir. Etik yasalar, bireylerin davranışlarını düzenleyen, ancak yazılı bir biçimde olmayan kurallardır. Bu kurallar, toplumun genel kabul görmüş değerleri ve normları üzerine inşa edilmiştir. Bir davranışın etik açıdan kabul edilebilir olması için, bu eylemin evrensel bir yasa haline gelebilmesi gerektiği düşünülmektedir. Yani, etik kuralların belirli bir toplulukta benimsenmesi, bu kuralların aynı zamanda toplumsal yasaların da bir parçası olabileceğini gösterir (Özel, 2018). Etik ile yasa kavramları arasında çok katmanlı bir ilişki bulunmaktadır (Dinçer vd., 2014). Etik, bireylerin ve toplumların değer yargılarını, normlarını ve davranışlarını belirlerken, yasalar bu değerlerin toplumsal düzeyde kurallara dökülmüş halidir. Her iki kavram da toplumsal düzenin sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ancak bu iki alan arasındaki uyumun sağlanması, bireylerin ve toplumların moral değerleri ile hukuksal yükümlülükleri arasında denge kurmalarını gerektirir. Etik ve yasa arasındaki bu ilişki, toplumun gelişimi ve bireylerin davranışlarının şekillenmesi açısından her daim önemli bir tartışma konusu olmaya devam etmektedir.

2.1.3. Etik ikilemler

İkilem, kişinin iki farklı durum arasında seçim yapmak zorunda kaldığı bir durumdur. Seçim süreci, mevcut koşullar içerisinde daha baskın bir forma doğru evrimleşmeyi içerir (Scager vd., 2019). Kişi için gerçekten neye ihtiyaç duyulduğuna ve neyin gerekli ya da gereksiz olduğuna bağlı olarak, mevcut seçeneklerden biri daha iyi olacaktır (Tezcan ve Güvenç, 2020). İnsan bazen yaptığı seçimden pişmanlık duyar, bazen de o tercihinin sadık kalır. İkilem durumlarında en önemlisi seçimin temelidir. Başka bir deyişle, bir bütün olarak toplum tarafından neyin iyi/doğru kabul edildiğine mi karar vermelisiniz, yoksa neyin iyi/doğru olduğuna dair kendi vizyonunuzla mı karar vermelisiniz? Sorusunu kendi içinde cevaplandırması gerekmektedir (Çelik & Saban, 2020).

Mesleki etik ikilemler, bir meslek mensubunun karşılaştığı ve karar vermekte zorlandığı, çelişen etik değerler ve sorumluluklar arasında kaldığı durumları ifade eder. Bu tür ikilemler, meslek etiğinin sınırlarını zorlayan ve bireyin ahlaki muhakemesini test eden karmaşık durumlar ortaya çıkarır. (Scager vd., 2019) Mesleki etik ikilemler çok çeşitli alanlarda ve bağlamlarda ortaya çıkabilir. Sağlık, eğitim, hukuk, güvenlik, sosyal hizmet gibi pek çok meslekte etik ikilemin yaşanma olasılığı yüksektir. Meslek mensupları, iş yaşamında karşılaştıkları etik ikilemler karşısında doğru kararlar verebilmek için eğitim, deneyim ve etik farkındalık gibi unsurlara ihtiyaç duymaktadırlar (Watanabe, 2013). Örneğin bir doktorun,

hastanın özel bilgilerini korumak ile ailesini bilgilendirme sorumluluğu arasında kaldığı durum; bir eğitimciin öğrencisinin aile içi şiddete maruz kaldığını öğrenmesi ancak aile mahremiyetine saygı göstermek istemesi; bir polis memurunun rüşvet teklifi alması ancak mesleki etik ilkelerine sadık kalması gerekliliği arasında kaldığı durumlar etik ikilem örnekleridir.

Etik ikilemlerin çözümünde en önemli unsur, meslek etiği ilkelerinin ve değerlerinin net bir şekilde tanımlanmış olmasıdır. Her meslek grubu için ayrıntılı etik kodlar geliştirilmeli ve meslek mensupları düzenli eğitimler almalıdır (Watanabe, 2013). Ayrıca etik ikilem durumlarına ilişkin örnek olay incelemeleri yapılmalı, tartışılmalı ve çözüm yolları üzerinde durulmalıdır.

Etik ikilemler karşısında izlenecek adımlar şu şekilde özetlenebilir (Watanabe, 2013):

- *Sorunu tanımlama:* İkileme yol açan etik değerler arasındaki çatışmayı net bir şekilde ortaya koymak.
- *Bilgi toplama:* Soruna ilişkin tüm faktörleri ve paydaşları göz önünde bulunduran kapsamlı bir araştırma yapmak.
- *Olası seçenekleri belirleme:* İkilemin çözümüne yönelik farklı seçenekleri dikkatlice analiz etmek.
- *Değerlendirme ve karar verme:* Seçeneklerin etik ilkeler, mesleki standartlar ve uzun vadeli sonuçlar açısından değerlendirilerek en uygun kararın verilmesi.
- *Karar ve eylemi uygulama:* Alınan kararın kararlılıkla ve sorumlulukla hayata geçirilmesi.
- *Geri bildirim ve değerlendirme:* Alınan kararların etkilerinin izlenmesi ve sürecin sürekli olarak değerlendirilmesi.

Eğitimciler, öğrencilerin ve eğitimcilerin en iyi çıkarlarını koruyarak mesleki etiği uygulamalıdır. Eğitimciler, bir öğrencinin veya öğrenci grubunun çıkarlarını korurken adil ve eşit muamele ilkesi ile kendi çıkarları için gizli öğrenci bilgilerini paylaşırken öğrenci bilgilerinin korunması ilkesi ve maddi bağış kabul etmeme ilkesi arasında bir ikilemle karşı karşıya kalmaktadır (MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü, 2015). Eğitimciler öğrencilerden gelen hediyeleri almak konusunda kararsızdır. Öğrencileri gücendirmemek için hediyeleri kabul etmeyi önemserler. Baktığınızda eğitimcilerin görevi öğrencilerini nasıl koruyacaklarını bilmektir. Eğitimciler için mesleki etik ilkeleri başlıklı genelgede sıralanan ilkelere bakıldığında bu konuda eğitimcilerin etik bir ikilem içerisine düştüklerini görülmektedir (Tezcan & Güvenç, 2020).

2.1.4. Etik karar verme

Karar verme bir örgütün önemli unsurlarından birisidir. Karar verme süreci; farklı düşünmeyi, olasılıkları hesaplamayı, karardan etkilenecek kişilerin durumunu dikkate almayı ve grupların görüşlerini dahil etmeyi gerektirir. İnsanların karar verebilmesi için farklı şekillerde düşünmesi gerekir. Karar aşamasında düşünmeyi engelleyen bazı önyargılar olabilir. Bu önyargılar; sorunların aşırı basitleştirilmesi, kısa vadeli çözümlere bakılması ve çözüm ihtimallerine aşırı güvenme şeklinde ayrılabilir (Kıranlı & İlğan, 2020). Öte yandan siyaset ile eğitim arasında kaçınılmaz bir etkileşim vardır. Bir toplumda eğitimin geliştirdiği dünya görüşü siyasal yönelimi etkiliyorsa, siyasal düşünceler ve siyasal atmosfer de her zaman az ya da çok eğitime yansımıştır. Eğitimdeki siyasi baskılar ve eğitimin siyasete katkısı, eğitim alanındaki etik tartışmaların temel noktalarından biri olarak kabul edilmektedir. (Aydın, 2023).

Mesleki özelliklerin bir listesine odaklanan taksonomik bir yaklaşım, mesleki özerklidir. İyi tanımlanmış ve gelişmiş bir teorik bilgi tabanından yapılan mesleki özerklik ve öz-denetim otoritesi, özellikle de mesleki etik; aynı zamanda karar verme yetkisine ve kendi uzmanlık temeline göre hareket etme özgürlüğüne sahip olmaktır. Yeni çalışanların eğitimi, sertifikasyonu ve yönetimi ve lisanslama uygulamasını içermektedir. Kamu hizmetine bağlılık mesleki etik için önem arz etmektedir (Seghedin, 2014).

Alan araştırması, etik ikilemlerle karşı karşıya kalan eğitimcilerin durumu çözmeye yardımcı olur. Etik karar verme sürecinde eğitimcilerin, inandıkları dinin kurallarından etkilendikleri sonucuna ulaşılmıştır (Barrett, 2015); bu durum da eğitimcilerin etik karar verme uygulamalarında önce bireysel, sonra toplumsal ve son olarak da evrensel değerleri dikkate aldığını göstermektedir (Lee vd., 2020). Eğitimsel değerlendirme sürecinde etik, eğitimcilerin değerlendirme uygulamalarında takip etmeleri gereken davranışları ve kuralları göz önünde bulundurur. Bu etik ilke ve standartlar değerlendirmenin bütünlüğünü vurgular ve bunu kalite, uygunluk, gereklilik, önem, güvenilirlik, doğruluk, açıklık, adalet ve sonuçlar gibi kavramlarla ilişkilendirir (Yücel & Kasapoğlu Tankutay, 2023).

Karar verme hem bilgi hem de deneyim gerektirir. Karar verme bir tasarım sürecidir. Kararlar kişiye, yeteneğe, amaca, zamana, deneyime ve ana göre verilir (Kıranlı & İlğan, 2020). Değerlendirmeye ilgili önemli etik konular şunları içerir: Öğrencileri uygun şekilde değerlendirin, adil not verin, öğrencilere zarar vermeyin, değerlendirmeleri öğrencilerin yararına işleyin, mahremiyet ve mahremiyeti sağlayın. (Aydoğan, 2011). Karar verme

alternatifler arasında seçim yapma sürecidir. Ancak bu seçimin etik çerçevede yapılması her zaman mümkün olmamaktadır. Etik algı, etik karar vermenin anahtarıdır. Bir konunun veya davranışın etik önemini dikkate almayan biri, etik karar alma sürecine dahil olmayacaktır (Kıranlı & İlğan, 2020). Meslek etiği kurallarının uygulanmasıyla ilgili bir diğer durum ise çalışanın etik ikileme yaklaşımının, içinde bulunduğu örgütün ikliminden etkilenmesidir (Özen, 2017).

2.1.4.1. Etik karar verme aşamaları

Etik bir ikileme karşılaşıldığında, hangi seçeneğin etik açıdan doğru ya da uygun, ya da iyi ya da kötü olduğuna karar vermek genellikle karmaşık bir süreçtir. Çünkü iyi ve kötü kavramları aynı zamanda kişiden kişiye, durumdan duruma anlamı değişebilen göreceli olgulardır. Bu nedenle etik karar verme sürecinde bireyin içsel bir araştırma yapmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu süreçte, bireyin kendine yöneltmesi gereken birkaç temel soru bulunmaktadır. Bu sorular şunlardır (Çelik & Saban, 2020):

- Ne elde edeceğim?
- Kararlarımdan hangisi çoğunluğun işine yarar?
- Bu durumda yazılı veya yazılı olmayan hangi kuralları, politikaları ve sosyal normları dikkate almalıyım?
- Başkalarına karşı yükümlülüklerim nelerdir?
- Kararımın kendim ve başkaları üzerindeki uzun vadeli etkileri ne olacak?

Benzer şekilde Lamberton ve Minor tarafından geliştirilen bir teste göre etik bir karar vermeden önce aşağıdaki altı sorunun yanıtlanması gerekmektedir (Aydın, 2011; Çelik & Saban, 2020):

- Yaptığınız şey iyi miydi?
- Yaptığınız şey yüzünden biri zarar görürse bu kim olacak?
- Kararınız manşetlere çıkarsa rahat edersiniz seni duyabilir miyim?
- Ailenize, çocuğunuza ya da bir yakınınıza ne yaptığınızı anlatmak ister misiniz?
- Etkinliğin nasıl gittiğini düşünüyorsunuz?

Ayrıca her mesleğin etik ilkeleri vardır ve bireylerin bu ilkelere göre karar vermesi ve davranması beklenir. Türk Psikologlar Derneği (2004) etik karar verme sürecindeki aşamaları şu şekilde açıklamışlardır (Etik Yönetmeliği, 2004):

1. Etik sorunun ve gerçekleştiği bağlamın belirlenmesi,

2. Olası eylem seçeneklerinin belirlenmesi,
3. Bunların her birinin kısa ve uzun verimli yarar ve zararlarının belirlenmesi
4. Tüm ilke ve kurallar dikkate alınarak, eylem olasılıkları arasından en uygun olanının seçilmesi,
5. Seçilen doğrultuda hareket edilerek, gerçekleştirilen eylemin sonucundan sorumluluk üstlenilmesi.
6. Bu eylemin sonucunun değerlendirilmesi ve
7. Eğer sorun çözülmemi ise diğer olasılıkların devreye girmesi.

Etik karar verme sürecinde, etik yalnızca bireyin karar alma süreciyle ilgili değildir; daha çok, bireyin ilişkilerde aldığı kararlar ve bu kararların pratiğe nasıl yansıdığı ile ilgilidir. Bir kişinin verdiği karar onun hedefidir (Kuçuradi, 2020). Profesyoneller muhakeme yapma, becerilerini uygulama ve sonuca ulaşma yeteneğine sahiptirler. Kamuoyunun yapamadığı durumlarda bilinçli kararlar ilgili eğitimi almalıdırlar (Sultana, 2014). Düşük motivasyon düzeyine sahip olan ve risk almaktan kaçınan bireyler daha uzun süre düşünerek karar vermek istemektedirler. Motivasyonu yüksek ve risk alabilen bireyler ise daha hızlı kararlar alabilmektedirler (Karayaman, 2021).

2.1.5. Etik eğitimi

Etik eğitimi ve öğretimi de oldukça önemlidir. Eğitimin ve ülkenin daha üst seviyelere ulaşabilmesi için etikin net bir şekilde tanımlanması ve eğitimde uygulanması gerekmektedir. Eğitim, insanı yaşamdan ölüme etkileyen bir süreçtir ve etik, bu süreçte neyi, ne ölçüde iyi yapmalıyım sorusuna yanıt arar. Bu nedenle davranış ve eğitim ayrı ayrı ele alınmamalıdır. Bu iki düşünce birbiriyle ilişkilidir (Bir, 2019). Tam anlamıyla rasyonel bir ahlaki eğitim mümkündür (Durkheim, 2004). Etik değerlendirmeler eğitim ve öğretimin farklı düzeylerinde yapılmalıdır. Ancak başta eğitimciler ve diğer eğitimciler olmak üzere pek çok kişi eğitim ve öğretim sürecinin etik boyutunun çoğu zaman farkında değildir (Aydın, 2023). Eğitimcinin yalnızca geçmişi koruması yeterli değildir; aynı zamanda geleceği de şekillendirmek ve ona hazırlıklı bir nesil yetiştirmekle sorumludur. Ahlak eğitimi, yalnızca bu koşul altında etkin bir şekilde yerine getirilebilir (Durkheim, 2004).

Eğitim kavramı, ilk kez Avrupa Birliği'nin metinlerinde yer alarak Avrupa'nın bütünleşmesi sürecine başlangıcından itibaren Maastricht Antlaşması ile yasal destek sağlamıştır (MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2009). Eğitimin temel amaçlarından biri, bireyde davranış değişikliği oluşturmak olduğundan, eğitim süreçlerinde davranışların da

önemli bir yer tutması gerekmektedir. Bu davranış, davranışa dayalı olduğundan düşünenin kişiye hangi davranışı kazandırmak istediği sorusuyla davranışsal bir tartışma yapılması gerekir. Çünkü eğitim, öğrencilere sadece bilgi aktarmak değil, aynı zamanda onlara güzel ahlak kazandırmaktır (Yıldız, 2016).

Eğitim temel bir insan hakkı olarak kabul edilir. Etik eğitiminin temel amacı, doğrudan davranış öğretmek değil, bireylere etik bilgi sağlamak ve etik değerlerin farkındalığını kazandırmaktır. Etik eğitimin alt amaçları ise; etik kararlarında öz güvenli davranmaları ve örgüt paydaşlarına güven aşılayabilmeleridir. İnsanların etik sorunların doğasını anlamalarına çeşitli alanlardaki etik sorunları çözmelerine yardımcı olacak bir zekâ düzeyi geliştirmektir. Kişinin hedefleri hakkında eleştirel düşünme yeteneğini, özellikle insan eylemlerinin ve kolektif eylemlerin pratik ve pratik sonuçlarını eleştirebilme yeteneğini geliştirmektir (Uzun, 2022)

Yeteneklerini geliştiren ve bunları daha verimli bir şekilde kullanabilen çalışanların öz güvenleri artacaktır. Öz güveni yüksek bireyler, yenilikçi fikirler üretmeye daha yatkın olacak ve bu fikirleri paylaşma konusunda daha istekli hale gelecektir. Güvenin inşa edilebilmesi için, çalışanların yeteneklerinin eğitim yoluyla geliştirilmesi gerekmektedir. Örgüt paydaşlarına güven aşılayan bireyler, etik değerleri benimseyip içselleştiren ve bu değerleri davranışlarıyla somutlaştıran kişilerdir. Güven, bireyin çevresindeki diğer insanların dürüstlük, doğruluk, saygı gibi etik değerlere bağlılıklarına güvenerek, bu niteliklerin varlığından emin olmasıdır (Yılmaz, 2006).

Meslek etiğini öğretmek, meslek etiğini yönlendiren ve toplumdaki sorumluluklarını belirleyen ilkelerdir. Öyleyse ahlaki amaçların hedefi toplumdur. Ahlaklı bir şekilde davranmak demek kolektif çıkarlar adına davranmak demektir (Durkheim, 2004). Bu etik ilkeler eğitimcilerin öğrencilere, velilere, meslektaşlarına ve topluma karşı iyi davranabilmeleri için mevcuttur. Eğitimciler, topluma hizmet etmeye adanmışlık gerektiren ve yüksek düzeyde kamusal değer sağlayan bir mesleğe mensuptur. Güçlüklerden kaçmamak ve üstlerine gitmek gerektiğini bilmemiz ve ancak onlardan kaçmaya, onları gizlemeye kalkıştığımız takdirde toplum için bir tehlike oluşturabileceklerini anlaşılmış olması gerekmektedir (Durkheim, 2004).

2.1.6. Etik eğitiminin modelleri ve yaklaşımları

Günümüzde, insan hayatını etkileyen faktörler sürekli olarak çeşitlenmekte ve çoğalmaktadır. Bu faktörlerin başında ise teknolojik, ekonomik ve sosyal gelişmelerle ilgili unsurlar yer almaktadır. Eğitim kurumları insanlara yaşadıkları topluma uyum sağlamaları ve rollerini oynamaları için ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve alışkanlıkları sağlamakla yükümlüdür. Bilimsel eğilimlerin gelişimi, eğitim kurumlarının eğitimin ötesinde çeşitli amaçlara sahip programlarını gerektirmektedir (Kıldan & Temel, 2008; Taymaz, 1992).

Farklı modeller ve yaklaşımlar, etik eğitiminin etkinliğini artırmak ve bireylerin etik kararlar alma becerilerini geliştirmek için kullanılmaktadır. Aşağıda, etik eğitiminde kullanılan başlıca modeller ve yaklaşımlar literatür ışığında incelenmiştir:

1. *Sosyal Öğrenme Kuramı ve Etik Liderlik*: Sosyal öğrenme kuramı, bireylerin çevrelerinden ve rol modellerinden etkilenecek davranışlarını şekillendirdiğini öne sürer. Bu bağlamda, liderlerin etik davranışları, çalışanların ve takipçilerinin etik tutum ve davranışlarını olumlu yönde etkileyebilir. Özellikle, liderlerin şeffaf ve adil eylemleri, çalışanlara olumlu davranışları benimsemeleri için örnek teşkil eder (Bahar, 2019).
2. *Pozitif Etik Yaklaşımı (Kültürleştirme Modeli)*: Bu yaklaşım, öğrencilerin meslek etiğini içselleştirmelerini ve kişisel kimlikleriyle bütünleştirmelerini hedefler. Pozitif etik yaklaşımında, etik otobiyografisi yazımı ve yansıtma yazıları gibi içsel ve deneyimsel uygulamalar kullanılarak öğrencilerin etik değerlerini keşfetmeleri ve geliştirmeleri sağlanır (Siviş Çetinkaya, 2018).
3. *İçsel ve Dışsal Kontrol Yaklaşımları*: Etik eğitiminde, bireylerin davranışlarını yönlendiren iki ana kontrol mekanizması vardır. Carol Lewis'in önerdiği "itaat etiği" ve "doğruluk etiği" yaklaşımları, dışsal ve içsel kontrol mekanizmalarını temsil eder. İtaat etiği, kurallara uyumu vurgularken; doğruluk etiği, bireylerin kendi etik değerleriyle uyumlu kararlar almalarını teşvik eder (Varol, 2020).
 - Dışsal Kontrol: Kurallar ve yasalar aracılığıyla bireylerin davranışlarını düzenlemeyi amaçlar.
 - İçsel Kontrol: Bireylerin kendi ahlaki muhakemeleri ve karakterleri aracılığıyla etik kararlar almalarını sağlar.
4. *Ahlaki Gelişim Kuramları*: Piaget ve Kohlberg gibi teorisyenler, bireylerin ahlaki düşüncelerinin aşamalar halinde geliştiğini öne sürer. Bu kuramlara göre, etik eğitimi,

çocukların ahlaki değerleri ve etik düşünme becerilerini geliştirmeleri için kritik bir rol oynar. Özellikle Kohlberg, çocukların ahlaki değerleri ahlaki ikilemlerle öğrenmeleri gerektiğini ve eğitimcilerin bu süreçte önemli bir rol oynadığını belirtir (Selçuk Yılmaz, 2019).

Etik eğitimi, bireylerin hem kişisel hem de mesleki yaşamlarında doğru ve etik kararlar alabilmelerini sağlamak için çeşitli modeller ve yaklaşımlar sunmaktadır. Sosyal öğrenme kuramı, pozitif etik, içsel ve dışsal kontrol yaklaşımları ile ahlaki gelişim kuramları, etik eğitiminin farklı boyutlarını anlamamıza ve uygulamalar geliştirmemize yardımcı olur. Bu yaklaşımların birleşimi, daha kapsamlı ve etkili bir etik eğitim süreci oluşturulmasına katkı sağlayabilir.

2.2. Meslek

Meslek, kişinin kimliğinin temel kaynaklarından biri olan onun toplumda saygı görmesine, başkalarıyla ilişkiler kurmasına, toplumda yer bulmasına ve kendini yararlı hissetmesine yardımcı olan bir faaliyettir. İlgili literatür genel olarak incelendiğinde meslek kavramının tanımlanmasında farklı görüşlerle karşılaşmaktadır. Bazıları meslek anlamında para kazanmayı vurgularken, bazıları da her alanın meslek sayılabilmesi için farklı kriterleri olması gerektiğini söyleyerek mesleğin daha geniş tanımlanması gerektiğini savunmaktadır (Aybek & Demir, 2012; Çelikten vd., 2005). Bir uzmanlık alanı olarak meslek veya profesyonellik "...meslek üyelerinin statülerini, ücretlerini ve koşullarını iyileştirmek için kullandıkları stratejiler ve söylemler" olarak tanımlanmıştır (Özen, 2017).

2.2.1. Eğitimcilik mesleği

"Eğitim sistemi içinde 'meslek' olma özelliğini kazanmış ilk uğraş alanı eğitimciliktir." (Aydın, 2023). Eğitimcilik, sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutları olan profesyonel bir uğraş alanıdır. Bu meslek, insan ilişkilerinin yoğun yaşandığı ve ahlaki sorumlulukların ön planda olduğu etik bir meslektir. Eğitimcilerin, öğrencilere karşı adil ve saygılı olmaları, mesleki gelişimlerine sürekli katkıda bulunmaları ve etik ihlallerden kaçınmaları gerekmektedir. İnsan faktörünün etkileşimiyle şekillenen kurumsal kültür ve iklim, insan sermayesinin etkin kullanımını ve bu sermayenin üretimini sağlayacağı kaliteli işlerin ortaya çıkmasını etkileyen önemli bir unsurdur (Yılmaz, 2006). Eğitimcilik mesleği, diğer mesleklerin meslek adamlarını yetiştiren bir niteliğe sahiptir ve bu yüzden kendine has bir mesleki etiğe ihtiyaç duyar. Eğitimciler, öğrencilere bilgi aktarımının yanı sıra sevgi, saygı,

heyecan, azim, sabır ve fedakârlık gibi temel değerleri de aktarmalıdır. Eğitimcilik mesleği, toplumun geleceğini şekillendiren önemli bir rol oynar (Benade, 2012).

Eğitimcilik mesleği öğrencilere sadece bilginin değil, sevgi, saygı, mutluluk, sabır, azim ve fedakârlık gibi temel değerlerin de kazandırıldığı bir yaşam biçimidir. Bu meslek öğrencilere özgüven ve saygıyı, vatan sevgisini, milli değer ve ruhu aşılamayı gerektirir. Eğitimcilerden öğrencilerin gelişimlerini destekleyen, iletişim ve iş birliği kuran, kişisel ve mesleki gelişimlerine katılan bir tutum sergilemeleri beklenmektedir. Eğitimcilik mesleğinin de kendine has davranış kuralları vardır (MEB Etik Komisyonu, 2021). Ancak ülkemizde bu mesleki davranış kurallarının yavaş yavaş değerini yitirdiği incelenen araştırma verilerinde görülmektedir. Bu sorunun nedenlerinden birisinin de sosyal medya kullanımının yaygınlaşması olarak görülmektedir. Başka bir araştırma için bu husus dikkate alınacaktır. Eğitimcilik mesleği, güçlü sorumlulukları olan ve aynı kurallara sahip bir mesleğin toplumda eğitim ve öğretimi sağlayan bir meslektir. Bu meslek sadece bilgi aktarmakla kalmıyor, aynı zamanda öğrencilerin kişisel gelişimine ve refahına da katkıda bulunuyor (Campbell, 2003). Eğitimcilik toplumun önemli ihtiyaçlarını karşılayan, çocuklara, gençlere ve yetişkinlere eğitim veren temel bir meslektir. Bu meslek, uzun yıllar süren uygulama ve bilimsel araştırmalar sonucunda geliştirilen yöntem ve teknikler kullanılarak uygulanmaktadır. Eğitimciler bu meslekten geçimlerini sağlıyorlar ama eğitimcilik sadece paradan ibaret değil. Ayrıca eğitimin toplumda hayata geçirmeye çalıştığı fikir vardır.

Yukarıda da belirtildiği gibi bir kurumun meslek sayılabilmesi için sahip olması gereken en önemli özelliklerden biri mesleki davranış kurallarına sahip olmasıdır. Aynı meslekten olan kişilerin ilişkilerinde aynı davranışları sergilemesi mesleki davranışın bir gereğidir (Aybek & Demir, 2012). Kaliteli eğitimcilik mesleği, diğer mesleklere yönelik profesyoneller yetiştirir ve bu nedenle özel mesleki etik gerektirir. Eğitimcilerin öğrencilere bilgi aktarmanın yanı sıra sevgi, saygı, mutluluk, sabır, azim ve fedakârlık gibi temel değerleri de sergilemeleri gerekmektedir. Eğitimcilik mesleği toplumun geleceğinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Eğitimcilik, bireyler üzerinde büyük bir etki bırakan bir meslektir. Eğitimciler, öğrencilere yalnızca bilgi aktarmakla kalmaz, aynı zamanda onlara ahlaki değerler ve yaşam becerileri kazandırır. Burada eğitimcinin etik sorumluluğu, öğrenciler için bir model oluşturarak onları olumlu yönde etkilemektir. Öğrencilerin karakter gelişimi üzerinde önemli

bir rol oynayan eğitimciler, onların sağlıklı bir birey olarak yetişmelerini sağlamalıdır (Erdem & Şimşek, 2013).

Öğrenci-öğretici ilişkisi, eğitimdeki en temel unsurlardan biridir. Bu ilişkinin sağlıklı bir şekilde gelişmesi, meslek etiği ilke ve kurallarına bağlılıkla mümkündür. Bu sayede öğrenciler, kendilerini güvende hissederler ve öğrenme süreçlerine daha aktif katılım gösterirler. Öğreticinin etik davranışları, öğrencinin özgüvenini artıracak ve onlara doğru bir rehberlik yapacaktır (Karcı, 2016). Öğreticilik mesleği, güçlü insan ilişkileri içeren ve ahlaki sorumluluk gerektiren etik bir meslektir. Öğreticiler eğitim hizmetlerinin sağlanmasından sorumlu devlet görevlileridir. Öğretici sadece öğretme becerisiyle değil, yaşamında da rol model olur. Bu bakımdan öğretici, öğrettiği şeylerde iyi bir örnek oluşturan iyi bir insandır. Öğreticilik ise sadece bilgi aktarma süreci değil aynı zamanda değerlerin nesillere aktarılmasını amaçlayan bir meslektir (Dönmez & Uyanık, 2022). Öğreticilik temel olarak diğer mesleklerden farklıdır (McCreary, 2019). Öğreticilik mesleğinde çok sayıda meslek kuruluşu bulunmaktadır, bu kuruluşlardan birisi de usta öğreticilerdir (Eğitimci Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, 2018).

2.2.1.1. Halk eğitim merkezlerinde çalışan eğitimciler (Usta öğreticiler)

Geçmişte çeşitli meslekler için “Ahilik” veya “Lonca Teşkilatları” kurulmuş ve mesleki değerlerin öğretilmesi ve bunların uygulanmasının izlenmesi amacıyla bir sistem olarak önemli işlevler yerine getirmiştir. Günümüzde bazı mesleklerde ahilik ve lonca teşkilatlanmasının kısmen de olsa devam ettiği görülmektedir (Uzun, 2022). Bu bilgiye göre eğitimcilerin etik standartları vardır ve mesleklerinde belirli kurallara uymaları beklenmektedir.

Yaşam devam ettiği sürece insanların eğitim ve öğrenim ihtiyacı devam edecek, insanlar bu ihtiyaçlarını gidermek için eğitim hayatını sürdürmek isteyecektir. İnsanların bu ihtiyaçlarını karşılayan yaygın eğitim kurumları, hayat boyu öğrenme ve halk eğitimi merkezleri bulunmaktadır. Türkiye’de hayat boyu öğrenme uygulamalarının çoğunluğunu yerine getiren kurumlar Halk Eğitimi Merkezleridir. MEB Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin 4. Maddesine göre halk eğitimi; Örgün eğitim sistemine hiç katılmamış veya örgün eğitim düzeyine ulaşmamış veya mezun olmamış kişiler ya da örgün eğitimden mezun olmuş kişiler için ilgi, istek ve yeteneklere göre ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeyi sağlayan, yaşamın farklı zamanlarında ve farklı düzeylerinde yapılan eğitsel, üretken, danışmanlık ve uygulamalı faaliyetlerin tümünü ifade eder (Özyurt, 2022).

Usta Öğretici El Kitabında (2019) usta öğreticinin sorumlulukları şu şekilde tanımlanmıştır: “Usta öğretmenler, pratik eğitime ilişkin etkili yöntemleri ve teknikleri konusunda kendilerini geliştirmelidir.” (MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, 2019). “Yaygın Eğitim, belli formatlara göre oluşturulan belli bilgilerin amaca yönelik olarak hazırlanan müfredatlara, bu müfredatlardan kaynaklanan ders kitaplarına ve kılavuzlara göre, merkezi bir denetim ve otoriteye bağlı olarak hedef gruba aktarılmasıdır” (MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2009).

2.2.2. Meslek etiği

Her mesleğin açık davranış kuralları vardır: Profesyoneller, mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerilerin yanı sıra değerlere de sahip olmalıdır. Mesleki davranış kurallarının açık olması ve bunlara bağlı kalmak mesleğin prestijini artırır. Bu nedenle birçok meslek odası, meslek etiğine uymayan üyelerinin mesleklerini icra etme yetkilerini iptal etmektedir. Profesyonellik en çok tıp ve hukuk gibi mesleklerde belirgindir (Pieper, 1999). Son yıllarda, meslek etiği konusu önemli bir odak haline gelmiş ve farklı meslek gruplarına yönelik etik ilkeler belirlenerek, meslek mensuplarının bu ilkelere riayet etmeleri beklenmektedir (Özen, 2017).

Felsefi etiğin incelenmesi ahlakın yönleriyle ilgili olduğunda, mesleki etik kuralcıdır, zorlayıcıdır ve "mesleki etik" ile ilgili eylemlerle ilgilidir. Etik bir meslekte davranış, yükümlülük yargılarına dayalı eylem olarak tanımlanabilir. Bazen mesleki yükümlülükler ve ilkeler çatışmalara veya etik sorunlara yol açabilir. Etik bir karar sürecinde karar çatışmaları veya birden fazla çözüm olabilir (McCreary, 2019).

Meslek etiği, bir meslekle ilgili doğru ve yanlış değerlendirilmelerini belirleyen bir sistemdir. Bu kavram, mesleği icra eden bireylerin bu ilkelere uymalarını zorunlu kılar. Etik, sadece bireysel bir beklenti değil, aynı zamanda meslek grubunun kolektif bir sorumluluğudur. Özellikle eğitimcilik gibi kritik bir meslekte, etik kuralların belirlenmesi ve uygulanması, eğitim sürecinin kalitesini doğrudan etkiler. Eğitimde meslek etiği olgusu, öğrencilerin yalnızca akademik bilgi edinimlerini değil, aynı zamanda ahlaki ve etik değerlere sahip bireyler olarak yetişmelerini sağlar (Sultana, 2014).

Mesleki etik, bir kurum tarafından benimsenen bir dizi standarttır. Mesleki etik, genellikle standartlarla düzenlenir. Etik kurallar olarak da adlandırılmaktadır. Mesleki etik aynı zamanda “Etik İş Uygulamaları” olarak da bilinir (Ayan, 2015; Sultana, 2014). Meslek örgütlerinin, üyelerinin haklarını koruma ve mesleki sorunları gündeme taşıma işlevlerinin yanı

sıra, meslek etiğinin oluşturulması ve sürdürülmesinde de önemli bir rol üstlendikleri görülmektedir (Akıncı Vural & Bat, 2011; Bir, 2019). Bu kuruluşlar, meslek mensuplarının etik ilkelere dayalı davranış geliştirmelerini teşvik etmekte; meslektaşlar arası etkileşimi artırarak mesleki aidiyet duygusunu pekiştirmektedir. Ayrıca, meslek birlikleri aracılığıyla meslekler, toplumsal ve kurumsal düzeyde daha fazla etki alanı kazanmaktadır (Pieper, 1999).

Bu çerçevede, meslek gruplarının etik dışı davranışlara karşı önleyici ve düzenleyici mekanizmalar geliştirmesi, mesleki disiplinin korunması açısından kaçınılmaz bir gerekliliktir. Etik ilkeler, meslek mensuplarının kabul edilebilir davranış sınırlarını belirleyen normatif kılavuzlar olarak işlev görmekte; meslek ya da kurum tarafından benimsenen etik standartlar, çalışanlara yönelik açık ve resmi davranış rehberliği sunmaktadır (Ferrel ve Fraedrich, 1994; aktaran Aydın, 2023). Dolayısıyla, meslek örgütlerinin meslek etiğini inşa eden ve izleyen bir yapı olarak konumlandırılması, mesleki alanlarda etik sorumluluk bilincinin kurumsallaşmasına önemli katkılar sunmaktadır. Meslek etiğini öğrenmek, özellikle eğitim alanında eğitimcilerin profesyonel sorumluluklarını ve davranışlarını şekillendiren önemli bir süreçtir. Bu sürecin temel hedefleri şu şekilde sıralanabilir (Aydın, 2021a):

- Bir kuruluşta kabul edilebilir veya kabul edilemez davranışı tanımlayın.
- Uygulamalarda standardı yükseltin.
- Doğrunun veya yanlışın belirsiz olduğu durumlarda liderlik sağlayarak insanları doğru davranışa yönlendirin.
- Örnekler oluşturarak, kuruluş çalışanlarının davranışlarını karşılaştırmasına yardımcı olun.
- Bir mesleki gelişim aracı oluşturun.
- Mesleki davranış ve sorumluluk standartlarının oluşturulmasını sağlayın.
- Akran desteği uygulayarak insanları iyi davranışlar sergilemeye teşvik edin.
- İnsanlara iyi veya kötü işler konusunda tutarlı ve pratik rehberlik sağlayın.
- Rehberlik sağlayarak belirsiz durumlarda nasıl davranılacağına ilişkin yöneticilerin veya liderlerin bağımsız gücünü kontrol etmeye teşvik edin.
- Kuruluşların sosyal sorumluluğunu ifade edin.
- Kuruluşun veya mesleğin çıkarlarına hizmet edin.

2.3. Eğitimcilik Meslek Etiği

Eğitimin inşa ettikçe yok etme, ilerledikçe de bozma gücü vardır. Bu nedenle eğitim kurumlarında iyiyi kötüyü ayırmada oldukça önemli bir kavram olan etik, günümüz eğitim kurumları için de önemli hale gelmiştir (Yıldız, 2016). Eğitimcilik meslek etiği, eğitim alanında çalışan profesyonellerin uyması gereken etik standartlar ve ilkelerdir. Bu etik ilkeler eğitimcilerin öğrencilerine, meslektaşlarına, topluma ve mesleğe karşı sorumluluklarını anlatmaktadır. Öğretme yalnızca bilgi aktarmayı içermez, aynı zamanda karakter oluşturma ve değerler eğitimi gibi önemli işlevleri de yerine getirir. Bu nedenle eğitimci davranışlarının örgütün geleceği üzerinde önemli bir etkisi vardır. Türkiye'de meslek etiği eğitimi, eğitimcilerin yeterliliği, dürüstlüğü ve tarafsızlığı, mesleki gelişim süreçleri ile mesleki kararlarında öğrencilerin çıkarlarını göz önünde bulundurmalarına odaklanmaktadır (MEB Etik Komisyonu, 2021). Ayrıca, eğitim ve öğretim hizmetlerinin iyileştirilebilmesi ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre şekillendirilebilmesi için eğitimci davranışlarının belirlenmesi gerektiği de belirtilmektedir.

Eğitim verenlerin öğretim yöntemlerine ilişkin bilgi ve yaklaşımları, öğrencilerin öğrenme yöntemlerini de belirlemektedir (Aydın, 2023). Eğitimcilik meslek etiği, eğitimcilerin mesleki davranışlarını yönlendiren ve topluma karşı sorumluluklarını belirleyen bir ilkeler bütünüdür. Bu etik kurallar, eğitimcilerin öğrencilere, velilere, meslektaşlarına ve topluma karşı uygun şekilde davranmalarını sağlamak için vardır. Eğitimci andı, bu etik ilkelerin hizmet öncesi eğitim süreçlerinde eğitimci adaylarına kazandırılmasının önemini vurgular. Eğitimciler, topluma hizmet etme motivasyonu gerektiren ve yüksek düzeyde kamusal değer üreten bir mesleğin üyeleridir.

Üstelik etik ilkelerin ahlaki, eğitici ve önleyici yönleri de vardır. Diğer meslek grupları için kabul edilmiş davranış kuralları olmasına rağmen, eğitimcilik mesleğindeki birçok okul, diğer meslek gruplarından farklı olarak belirli davranış kuralları uygulamaktadır. Öğrencilerine karşı hak ve sorumlulukları olduğunun bilincinde olan okullar, eğitimcilerden de hak ve sorumluluklar talep etmektedir. Bu etik ilkelerin temel amaçlarından biri eğitimcilik mesleğinin doğasını değiştirmek ya da genişletmek değil, eğitimcileri motive etmektir (Uzun, 2022).

Her meslekte olduğu gibi eğitimcilik davranışı da normal olmalı ve kuralları belirtilmelidir. Bu yasalar eğitimcilerin davranışlarına rehberlik eder ve onların toplumdaki rollerini belirler. Eğitimcilik mesleği topluma mesleki bilgi ve eğitim hizmetleri sağlar ve elbette bu önemli görevin beraberinde getireceği sorumluluklar da olacaktır. Meslek etiği, bir

mesleğe ilişkin davranış kuralları bütünüdür ve bu kurallara uyulmasını gerektirir. Eğitimciler, topluma hizmet etmeye adanmışlık gerektiren ve yüksek düzeyde kamusal değer sağlayan bir mesleğe mensuptur. Eğitimcilik mesleğinde etik; Eğitimcilik mesleğini icra ederken öğrencilere, topluma ve meslektaşlarına karşı uyulması gereken görev, kural ve ilkeler ile yerine getirilmesi gereken görevlerin listesidir. Eğitimcilerin çoğu üstün karakterli insanlardır; Mesleğinin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirirken zor koşullar altında uzun saatler çalışmaya ve birçok zorluğa katlanmaya isteklidirler; Eğitimcilik yaptıkları gençlere güzel bir davranış örneği oluşturarak öğrencinin çok çalışmasını ve hak ettiği saygıyı görmesini sağlıyorlar. Ancak etik kavramını bilmeyen, temel değerleri takip edemeyen eğitimciler de bulunmaktadır. Eğitimcilerin yeni nesile eğitim verirken öncelikle bazı hataları tespit edip düzeltmeleri gerekmektedir. Eğitimcinin her şeyden önce dürüst, samimi, saygılı ve sevgi dolu olması gerekir. Üstelik yasalara, ailesine, okuluna uyan, insan haklarını kabul eden, insana değer veren güvenilir bir karaktere sahip olmalıdır. Yetkin olmalı, becerileri gelişmiş olmalı ve bu kutsal mesleğin taşıdığı büyük sorumluluğun bilincinde olmalıdırlar (Bir, 2019; Erdem & Şimşek, 2013).

Türkiye’de eğitimciler için MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü tarafından (2015) oluşturulan “Eğitimciler için Mesleki Etik İlkeler” adında etik kodlar bulunmaktadır. “Bu belgede etik kodların “Öğrenciler ile İlişkilerde Etik İlkeler”, “Eğitim Mesleğine İlişkin Etik İlkeler”, “Eğitimcilerle İlişkilerde Etik İlkeler”, “Veliler ile İlişkilerde Etik İlkeler”, Okul Yönetimi ve Toplum ile İlişkilerde Etik İlkeler”, “Okul Yöneticilerinin Eğitimciler, Öğrenciler ve Veliler ile İlişkilerinde Etik İlkeler” şeklinde altı başlıkta sunulduğu görülmektedir (Coşkun & Çelikten, 2020).

Öğrencilerle ilişkiler altında sekiz madde ile açıklama yapılmış eğitim mesleğine ilişkin etik kodlar ise yedi maddeyle açıklanmıştır (MEB,2015, akt. Coşkun & Çelikten, 2020)..

- Öğrencilerle ilişkilerde kullanılan temalar
 - 1) Sevgi ve saygı
 - 2) İyi örnek olma
 - 3) Anlayışlı ve hoşgörülü olma
 - 4) Adil ve eşit davranma
 - 5) Öğrencinin gelişimini gözetme
 - 6) Öğrenciye ait bilgileri saklama
 - 7) Menfi psikolojik durumları yansıtmama

- 8) Kötü muameleden kaçınma şeklindedir
- Eğitimcilik mesleğine ilişkin ana temalar
 - 1) Mesleki yeterlilik
 - 2) Sağlıklı ve güvenli eğitim ortamı sağlama
 - 3) Mesai ve ders saatlerine uyma
 - 4) Hediye alma
 - 5) Kişisel menfaat sağlama
 - 6) Özel ders verme
 - 7) Bağış ve yardım talebinde bulunma şeklinde sıralanmıştır

Ancak bu belgede tartışılacak bazı metinler görülmektedir. Tartışmaya açık ifadelerden bir tanesi şudur: "Eğitimci bireye, aileye ve çevreye bağlı olarak acı, üzüntü, mutluluk gibi spesifik sorunları öğrencilere ifade etmez veya açıklamaz." Öğrenciler kişisel bir travmayı (örneğin sevilen birinin kaybı) ölçülü bir şekilde paylaşmanın ne kadar uygunsuz olacağını tartışmalıdır (Coşkun & Çelikten, 2020). Doğal olarak her iki metin de tartışmaya açıktır, çünkü her etik metnin yeni gelişmelere ve anlayışlara göre güncellenmesi ve uyarlanması gerektiği açıktır.

Eğitim planlamacıları ve okul yöneticilerinin de sıklıkla eğitimcileri kendi meslekleri için geçerli olan davranış kuralları konusunda bilgilendirme görevi vardır ve bunu ileri eğitim olarak görürler (Uzun, 2022). Araştırmacılara göre etik standartların geliştirilmesi, araştırmaya dayalı uzmanlar için faydalı olabilir ve ilgili eğitimcilere rehberlik sağlayabilir. Ancak eğitimcilerin öğrencileriyle, velileriyle ve meslektaşlarıyla günlük ilişkilerinde karşılaştıkları sorunları çözdüğü söylenemez. Her eğitimcinin ahlak ilkelerini kendi değerlerine göre yorumlaması da mümkündür. Bu bağlamda birliği tanımlamak ve uygulamak için etik öğrenme gereklidir (Coşkun & Çelikten, 2020).

Mesleki etiğin önemli bir yönü, eğitim etiğinin anlamı üzerine normatif bir fikir birliğinin geliştirilmesidir. Açık fikirliliğin niteliğinin bir kısmı, eğitimcilerin insan olduğunu ve sınıfta kararlar alırken yanılmaz ya da bir şekilde tarafsız ya da objektif olmadıklarını kabul etmektir. Daha doğrusu onun kararları kendi epistemolojik çerçevesi içinde yer alır ve bu da öğrencilerinin kararlarıyla uyumlu olabilir veya olmayabilir (Sawyer, 2020)

Eğitimcilerin meslek etiğine meslek etiği de denilebilir. Tirri (1996) eğitimcilerin mesleki etiğini incelemek için bir model önermiştir. Eğitim bağlamındaki ahlaki

çatışmaların, üç tür ahlaki ilkenin aynı anda karşılanamaması durumunda ortaya çıktığını savunmuştur. Bu ilkeler; adalet, özen ve dürüstlük ilkeleridir. Aynı zamanda bu ilkeler eğitimcilerin mesleki karar verme süreçlerinde temel konulardır (Tirri, 1996).

Etik kavramı uzun zamandır hemen hemen tüm disiplinlerde büyük ilgi görmektedir. İyinin ve kötünün evrensel doğasını vurgulayan etik, eğitimcilik mesleğinde de önemli ölçüde eleştirel ilgi görmüştür. "Sınıftaki ahlaki temsilciler" olarak eğitimcilerden, öğrencileri için iyi tasarlanmış bir öğrenme ortamı geliştirebilmeleri için "pedagojik becerilere" sahip olmaları beklenmektedir (Watanabe, 2013) . İyi tasarlanmış bir öğrenme ortamının sürdürülmesi, öğrencileri birey olarak anlamak ve saygı duymak ve sınıfta güvenli, sıcak ve öğrenci dostu bir bağlam sağlamak gibi mesleki etik konularını dikkate almak gibi ahlaki unsurları içerir. Eğitimci yetiştirme programlarında etik eğitiminin önemi Watanabe'nin (2013) çalışmasında şu şekilde vurgulanmaktadır: Etik, eğitimcilerin bu şekilde davranma sorumluluğudur. Sınıf etkinlikleri sınıfta her zaman bir rol oynar ve sınıf ortamının karmaşıklığı- acilliği ve sürekli değişen etkinlikler- her gün sayısız eylemle kendi çalışma yönelimlerini gösteren eğitimcilere gereksinimler getirir. Bu uyumlu ilişki nedeniyle geleceğin eğitimcilerinin ahlaki eğitimine net bir şekilde dikkat edilmesi gerekmektedir

2.3.1. Eğitimcilik mesleki etik ilkeleri

Her türlü organizasyon yöneticilerinde olduğu gibi okul yöneticilerinin de bulunduğu okuldaki tüm davranış ve kararlarında etik ilkelere bağlı kalmaları okulun iklimi, huzuru, başarısı ve tüm paydaşların işyeri mutlulukları için hayati önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalar, örgütlerdeki etik iklimin hem örgütsel güveni hem de çalışanın performansını arttırdığını göstermektedir (Karayaman, 2021).

Eğitimcilik mesleğinin etik ilkeleri arasında profesyonellik, hizmette sorumluluk, adalet, eşitlik, sağlıklı ve güvenli bir ortamın sağlanması, yolsuzluk yapmamak, dürüstlük- doğruluk ve güven, tarafsızlık, mesleki bağlılık ve sürekli gelişme, saygı, kaynakların etkili kullanımı yer alır (Erdem & Şimşek, 2013). Eğitimciler, öğrencilerin gelişimini destekleyici tutum sergilemeli, etkili iletişim ve iş birliği kurmalı ve kişisel ile mesleki gelişimlerine katkıda bulunmalıdır.

Eğitimcilik mesleği de diğer meslek alanlarında olduğu gibi etik değerlere sahiptir (Dinçer vd., 2014). Bu davranış kuralları eğitimcilerin öğrencilere, velilere, meslektaşlarına ve topluma karşı iyi davranmalarını sağlar. Eğitimcilerin öğrenci gelişimine yönelik destekleyici

bir tutum sergilemeleri, iletişim ve iş birliği kurmaları, kişisel ve mesleki gelişimlerine katılmaları beklenmektedir. Eğitimciler için etik davranış ilkeleri arasında mesleki sorumluluk, dürüstlük, eşitlik, dürüstlük, tarafsızlık ve sürekli gelişim yer almaktadır.

Yurt içinde Aydın'ın (2023) belirlediği gibi yurt dışında da eğitimcilik mesleği için mesleki etik davranış standardı oluşturulmuştur (Aydın, 2011). Örneğin, Association of American Universities (Amerikan Üniversiteler Birliği) bu ilkeleri şu şekilde tanımlamaktadır: öğrencilere yönelik etik davranış (Mesleki eğitimci öğrencileri kasıtlı olarak aşağılamaz), uygulama ve pratikte etik davranış (Mesleki eğitimci mesleki gelişimi sürdürür); meslektaşlarına karşı iyi davranışlar (profesyonel eğitimci, okul ve meslektaşları hakkında kötü konuşmaz) ve topluma ve velilere karşı iyi davranışlar (profesyonel eğitimci, okul ve toplum arasındaki ilişkilere gözle görülür ve olumlu katkı sağlar) (Benade, 2012).

Eğitimciler öğrencilerin bilgi ve değerlerini geliştirmeye dahil olduklarında, öğrenciler arasındaki farkları ve onların haklarını dikkate almalıdırlar. Üstelik öğrencilere güvenli ve sağlıklı bir ortam sağlamak, motivasyonlarını artırmak ve her öğrenciye ilgi duyduğunuzu göstermek eğitimcilerin sorumluluğundadır. Eğitimciler öğrencilere karşı adil olmalı, ayrımcı olmamalı, değerlendirmelerinde adil ve tarafsız olmalı ve öğrencilerin onurunu korumalıdır (Ateş, 2012). Eğitimcilik mesleği sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknik faaliyetlerin yer aldığı bir mesleki alandır. Bu meslek, kişilerarası ilişkilerin önemli olduğu ve ahlaki sorumlulukların var olduğu etik bir meslektir (MEB Etik Komisyonu, 2021). Eğitimcilerin öğrencileriyle, toplumla ve meslektaşlarıyla ilişkilerinde uyması gereken kurallar ve yükümlülükler vardır.

Eğitimcilik mesleği ahlaki ilke ve değerlerle yakından bağlantılı olan, toplumun geleceğini değiştiren önemli bir meslektir. Eğitimciler profesyonel davranmalı, öğrencilere karşı adil ve saygılı olmalı, mesleki gelişime her zaman katkıda bulunmalı ve suiistimallerden kaçınmalıdır. Bu ilkeler, eğitimcilik mesleğinin toplumdaki tanınırlığının ve konumunun sürdürülmesi açısından önemlidir. Meslek etiğini öğretmek, eğitimcilerin toplumdaki rol ve sorumluluklarını tanımlayan, öğrencilerin gelişiminde önemli rol oynayan ve mesleğin itibarını koruyan temel yöntemdir. Eğitimcilerin etik standartlara bağlı kalması ve bu ilkelere uyması eğitimin kalitesine ve toplumun geleceğine olumlu etki edecektir (Çelebi & Akbağ, 2012; Koçyiğit & Karadağ, 2017). Meslek etiğinin öğretilmesi bu nedenle eğitimcilerin davranışlarına rehberlik eden ve onların toplumdaki rollerini belirleyen bir ilkeler bütünüdür.

Eğitimcilik meslek etiği ilkeleri (Aydın, 2023):

- Profesyonellik
- Hizmette sorumluluk
- Adalet
- Eğitlik
- Sağlıklı ve güvenli bir ortamın sağlanması
- Yolsuzluk yapmamak
- Dürüstlük-doğruluk ve güven
- Tarafsızlık
- Mesleki bağlılık ve sürekli gelişme
- Saygı
- Kaynakların etkili kullanımı

Eğitim ve öğretimde önemli rol oynayan eğitimcilerin yukarıdaki mesleki ilkelere uyması, yalnızca öğrencilerin okuldaki öğrenmelerini geliştirmekle kalmayacak, aynı zamanda öğrencilerin haklarını öğrenen iyi, katılımcı ve demokratik vatandaşlar olarak öğrenmelerine de katkıda bulunacaktır. Öğretme ve davranış birbiriyle yakından bağlantılıdır. Davranış ve eğitimin doğası gereği bu iki kavramı ayrı ayrı ele almamak gerekir (Aydın, 2023). İyi bir eğitimci sadece öğretim becerisiyle değil, hayatında da rol model olur. Bu bağlamda toplum, eğitimcilerin öğrettikleri konularda örnek olan iyi insanlar olmalarını beklemektedir. Bir yandan davranışlarıyla iyi örnek olması beklenen eğitimcilerin, okulun genel değerlerinin öğrencilere öğretilmesine de önemli bir katkı sağladığını unutulmamalıdır (Özyurt, 2022).

Eğitimciler, öğrencilerin bilgi ve değerlerini geliştirmeye dahil olduklarında, öğrenciler ve onların hakları arasındaki farkları dikkate almalıdırlar. Üstelik öğrencilere güvenli ve sağlıklı bir ortam sağlamak, motivasyonlarını artırmak ve her öğrenciye ilgi duyduğunuzu göstermek eğitimcilerin sorumluluğundadır. Eğitimciler öğrencilere iyi davranmalı, ayrımcı olmamalı, değerlendirmede adil ve tarafsız olmalı ve öğrencilerin onurunu korumalıdır.

Eğitimcilik, toplum için vazgeçilmez bir ihtiyaç olan, çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin eğitimlerinin sağlanması merkezli bir role sahip bir meslektir. Bu büyük sorumluluğun beraberinde getirdiği etik değerlerin ve ilkelerin varlığı kaçınılmazdır (Watanabe, 2013). Öncelikle, meslek etiği kavramını tanımlamak gerekir. Meslek etiği, bir meslek grubunun üyelerince benimsenen ve o meslek alanındaki davranışları yönlendiren

ilkeler bütünüdür. Eğitimcilik meslek etiği ise eğitimcilerin mesleki uygulamalarında göz önünde bulundurmaları gereken etik değer ve ilkeleri ifade eder (Coşkun & Çelikten, 2020). Eğitimcilik meslek etiğinin temelini oluşturan başlıca ilkeler aşağıda sıralanmıştır:

1. *Öğrenciye değer verme ve öğrencinin yararını gözetme:* Eğitimci, öğrencinin akademik, sosyal ve duygusal gelişimini desteklemek ve öğrencinin en iyi çıkarlarını gözetmekle yükümlüdür (MEB Etik Komisyonu, 2021).

2. *Adalet, eşitlik ve tarafsızlık:* Eğitimci, öğrencilere karşı ayrımcılık yapmadan adil ve eşit davranmalı, hiçbir öğrencisini kayırmadan tarafsız olmalıdır (MEB Etik Komisyonu, 2021).

3. *Mesleki yeterlilik:* Eğitimci, alanındaki bilgi ve becerilerini sürekli geliştirmeli, öğretim yöntem ve tekniklerini uygun şekilde kullanmalıdır (Aydın, 2021a).

4. *Mesleki gizlilik ve öğrenci mahremiyeti:* Eğitimci, öğrencilerinin kişisel bilgilerini gizli tutmalı, onların mahremiyetini korumalıdır (MEB Etik Komisyonu, 2021).

5. *Mesleki sorumluluk ve hesap verebilirlik:* Eğitimci, öğrencileri, veliler ve toplum karşısında sorumlu olduğunun bilincinde olmalı, yaptığı uygulamaların sonuçlarından hesap verebilmelidir (Aydın, 2021a).

6. *Mesleki bağlılık ve özerklik:* Eğitimci, mesleğine bağlı olmalı, mesleki kararlarında özerk davranabilmelidir (Aydın, 2021a).

Eğitimcilik meslek etiğinin oluşturulması ve güncellenmesi, eğitimcilerin mesleki uygulamalarında etik davranış sergilemelerini sağlamak açısından önemlidir. Bu doğrultuda, eğitimcilerin etik eğitimi almaları ve etik ilkeleri içselleştirmeleri de büyük önem taşımaktadır (Aydın, 2021a; Coşkun & Çelikten, 2020). Eğitimcilik meslek etiği, eğitimcilerin mesleki uygulamalarında rehber olması gereken temel değer ve ilkeleri içermektedir. Bu ilkelerin eğitimciler tarafından benimsenmesi, eğitim sisteminin etik temellere dayandırılmasına katkı sağlayacaktır. Son yıllarda özellikle eğitimci yetiştirme alanında meslek etiği konusu dikkat çekmekte ve eğitimci yetiştiren kurumlarda meslek etiğinin öğretilmesine yönelik derslerin açılması gerektiği söylenmektedir (Yücesan & Zincirli, 2020).

2.3.2. Usta öğreticilerin meslek etiği

Usta öğreticilerin meslek etiğine aykırı davranışları, öğrencilerin eğitim süreçlerini olumsuz etkileyebilir ve mesleki itibarlarını zedeleyebilir. Etik ihlaller arasında öğrencilere

karşı adil olmayan davranışlar, mesleki bilgi ve becerilerin yetersiz aktarımı ve kişisel çıkarlar doğrultusunda hareket etme gibi durumlar yer alabilir. Bu tür ihlaller, öğrencilerin motivasyonunu düşürebilir ve eğitim kalitesini olumsuz etkileyebilir.

Eğitim eğitmeni mesleki ve teknik bir alanda ileri derece elde etmiştir; Mesleki ve teknik kurum adaylarının, stajyerlerin, bursiyerlerin ve öğrencilerin iş başında eğitiminden sorumludur; Mesleki eğitim yöntemlerini bilen ve kullanan kişiyi anlatır. Kamu sağlık kurumları ile belediyeye ait sanat ve meslek edindirme kurumlarında (İSMEK, KOMERK gibi) görev yapan öğretim elemanları da eğitmeni olarak kabul edilmektedir.

Eğitmeni etiğine ilişkin belirli kurallar ve hedefler bulunmaktadır. Bu kurallara uyum kurumun iyi temsil edilmesini, iş süreçlerinin ve ilişkilerin etkin yönetilmesini, müşteri ve ortaklarla güvene dayalı ilişkilerin güçlendirilmesini ve şirkete değer katılmasını sağlar. Usta öğreticiler de öğrencilerin gelişimlerini destekleyici bir tutum sergilemeli, etkili iletişim ve iş birliği kurmalı, onların kişisel ve mesleki gelişimlerine katılmalıdır (MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, 2019).

2.3.3. Eğitmenilerin mesleki etik ikilemler ile karşılaşması

Eğitmenilik, toplumdaki en önemli mesleklerden biridir ve eğitmeniler, öğrencilerin gelişimi ve eğitimi üzerinde kritik bir role sahiptir. Eğitmenilerin bu önemli rolünü yerine getirirken, mesleki etik konuları sıklıkla gündeme gelmektedir. Eğitmeniler, öğrenciler, veliler, meslektaşlar ve yöneticiler arasındaki etkileşimler sırasında pek çok etik ikilemle karşılaşabilmektedirler (Tezcan & Güvenç, 2020).

Araştırmalar eğitmenilerin etik ikilemlerle karşılaştıkları durumları farklı kategorilere ayırmaktadır. Örneğin bir araştırmada eğitmenilerin en sık yaptığı yorumlar Öğrencilerin karşılaştıkları etik ikilemler arasında öğrenci işleri, program yapısı, mesleki fedakârlık ve göreceli ilgisizlik gibi sorunlar yer almaktadır (Tirri, 1999). Eğitmenilik mesleğinin doğası gereği pek çok etik ikilem durumu ile karşılaşmakta ve eğitmenilerin bu ikilemleri çözümlerken mesleki etik ilkeleri, öğrenci yararını, okul politikalarını ve kişisel değerlerini dengelemesi gerekmektedir. Bu konuda eğitmenilerin etik eğitimi alması, mesleki gelişimlerinin desteklenmesi ve okul yönetiminin rehberliği önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalar, eğitmenilerin mesleki etik ikilemleri kapsamında en çok dikkat ettikleri başlıkların; öğrenciyi koruma, adil değerlendirme, meslektaş koruma ve veli müdahalesini dengeleme olduğunu göstermektedir (Tezcan & Güvenç, 2020).

Öğrenciyi koruma konusunda eğitimciler, öğrencilerin özel durumları, aile içi şiddet, istismar vb. konularda müdahale etme konusunda etik ikilemlere düşebilmektedirler. Örneğin, aile içi şiddete maruz kalan bir öğrenciyi korumak için harekete geçmenin, ailenin mahremiyetine ve öğrencinin güvenliğine zarar verebileceği düşüncesi eğitimcileri kararsız bırakabilmektedir (Uzun & Elma, 2012).

Eğitimcilerin karşılaştıkları bir diğer etik ikilem de *adil değerlendirme* konusudur. Eğitimciler, sınav, ödev ve benzeri değerlendirme süreçlerinde öğrencilerin bireysel farklılıklarını, ihtiyaçlarını ve potansiyellerini göz önünde bulundurmamak isterler. Ancak bazen velilerin ve okul yönetiminin baskısı nedeniyle objektif değerlendirme yapmakta zorlanabilirler. Bu durum, hem eğitimci-öğrenci hem de eğitimci-veli ilişkilerinde gerginliklere neden olabilmektedir (Öztürk vd., 2024).

Meslektaşlarını koruma konusunda da eğitimciler etik ikilemler yaşayabilmektedirler. Örneğin, görevini ihmal eden bir meslektaşına yaklaşım konusunda eğitimciler, mesleki dayanışma ile etik ilkeler arasında tercih yapmakta zorlanabilirler. Meslektaşını koruma güdüsü, etik ilkeleri çiğnemeye itebilirken, etik ilkelere bağlılık da mesleki dayanışmayı zedeleyebilir (Aydın, 2021a).

Velilerin okul ve eğitimciler üzerindeki etkisi de önemli bir etik ikilem kaynağıdır. Eğitimciler, velilerin baskıları, değerli hediyeler sunmaları, öğrenci üzerindeki aşırı kontrolü gibi durumlarda etik ikilemlere düşebilmektedirler. Örneğin, değerli bir hediye reddetmenin veli ile iletişimi bozabileceği endişesi, eğitimcileri zor durumda bırakabilmektedir (Uzun & Elma, 2012).

Tüm bu etik ikilem durumlarında eğitimciler, mesleki etik ilkeleri, öğrenci yararını, okul politikalarını, velilerin beklentilerini ve kendi kişisel değerlerini dengelemek durumunda kalmaktadırlar. Bu süreçte doğru kararlar verebilmek, eğitimcilerin mesleki gelişimi, etik eğitimleri ve okul yönetiminin desteği ile mümkün olabilmektedir (Örenel & Deniz, 2005).

Eğitimcilerin etik ikilemlerle baş etme stratejileri ise şunlardır. Çoğu eğitimci bu ikilemleri çözmek için üç ana strateji kullanır: tam (kapsamlı) çözümler, kısmi çözümler ve kaçınma stratejileri (Ehrich vd., 2011; Tirri, 1999):

- *Kapsamlı çözüm stratejisi* eğitimcinin durumu etkili bir şekilde çözmesine olanak tanır.

- *Kısmi çözüm durumları* genellikle geçici çözümler sunar ve sorunun uzun vadede devam etmesine neden olabilir.
- *Kaçınma stratejisi*, eğitimciin durumla yüzleşmekten kaçındığını ima eder, bu da ikilemi daha da kötü hale getirebilir.

Özellikle ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde eğitimcilerin en sık karşılaştığı etik ikilemlerin öğrencilerin eğitimiyle ilgili olduğu görülmektedir (Scager vd., 2019). Eğitimciler öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verir ve bu ikilemleri adalet ilkelerine saygı duyarak çözmeye çalışırlar (Scager vd., 2019). Eğitimcilerin mesleki etik ikilemleri sadece öğretim süreçlerini değil aynı zamanda eğitimci-öğrenci-veli ilişkilerini de etkilemektedir. Eğitimcilerin karşılaştığı zorluklar arasında velilerin ilgisizliği önemli bir yer tutmaktadır (Erdoğan & Sezgin, 2020). Eğitimciler, öğrencilerin eğitimine katkıda bulunmak için çeşitli etik kararlar almalıdır. Bu kararlar aile durumu, sosyal ilişkiler veya meslektaşların tutumları gibi dış faktörlerden etkilenebilir. Anaokulu eğitimci de benzer etik ikilemlerle karşı karşıya. Çocukların korunması, ailelerle etkileşim, eğitimde eşitliğin sağlanması gibi konularda karar vermesi gerekmektedir (Gözütok, 1999).

Eğitimcilik mesleğindeki etik ikilemler karmaşık ve çok boyutlu bir sorun gibi görünmektedir. Eğitimci ve öğrencileri etkileyebilecek bu durumlar eğitimin kalitesini etkileyen önemli faktörlerdir. Eğitimcilerin bu ikilemleri etkili bir şekilde yönetebilmeleri, meslek etiği ilkelerini anlayıp uygulayabilmeleri büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda eğitimcilerin etik eğitiminin güçlendirilmesi, onların bu tür ikilemlerle daha iyi yüzleşmelerine olanak sağlayabilir (Ehrich vd., 2011).

Eğitimciler, meslek hayatları boyunca çeşitli etik ikilemlerle karşılaşabilirler. Bu ikilemler, genellikle eğitimciin mesleki sorumlulukları, öğrencilerin ihtiyaçları, okul politikaları ve kişisel değerler arasında bir denge kurma gerekliliğinden kaynaklanmaktadır. Bu etik ikilemler, eğitimcilerin profesyonel yaşamlarını etkileyen ve eğitimin kalitesini belirleyen önemli faktörlerdir. Eğitimcilerin karşılaşabileceği etik ikilemlerin sınıflandırılması:

2.3.3.1 Öğrencilerle ilgili etik ikilemler

Öğrencilerin Özel Hayatına Saygı: Eğitimciler, öğrencilerinin özel hayatlarına saygı göstermek zorundadır. Ancak, öğrencinin davranışları ya da kişisel sorunları, eğitimciin eğitim sürecini etkileyebilir. Öğrencinin özel hayatına dair edindiği bilgileri, eğitim sürecini daha

verimli hale getirmek adına nasıl kullanacağına karar verirken, gizlilik ve mahremiyet ilkelerini göz önünde bulundurması gerekir.

Öğrenciler Arasında Eşit Davranma: Eğitimciler, tüm öğrencilerine eşit ve adil davranma yükümlülüğü taşır. Ancak, bazı öğrencilerin özel ihtiyaçları, akademik performansları veya davranışları, eğitimcilerin farklı bir yaklaşım sergilemesini gerektirebilir. Bu durumda, eğitimcilerin adaletli olma ve öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını karşılayabilme arasında denge kurması önemlidir.

Öğrenci Başarısı ile İlgili Hedefler: Eğitimciler, öğrencilerin gelişimini yalnızca akademik başarıları üzerinden değerlendirmek yerine, onları bütünsel bir şekilde ele almalıdır. Öğrencilerin bireysel öğrenme süreçlerini göz önünde bulundurarak, performans ve değerlendirmede nasıl bir yol izleyeceklerine karar vermek etik bir sorumluluk oluşturur.

2.3.3.2 Eğitimciler arası etik ikilemler

Meslektaşlarla İş birliği ve Rekabet: Eğitimciler, meslektaşlarıyla iş birliği yaparak öğrencilerin gelişimini desteklemek zorundadır. Ancak, bu iş birliği bazen meslektaşlar arası rekabetle çelişebilir. Bu durumda, eğitimcilerin birbirleriyle sağlıklı bir iş birliği kurarak, öğrencilerin en iyi şekilde eğitim almasını sağlama sorumluluğu vardır.

Meslektaşların Davranışlarına Müdahale: Bazı durumlarda eğitimciler, meslektaşlarının etik olmayan davranışlarıyla karşılaşabilirler. Örneğin, bir eğitimcinin öğrencileri aşırı derecede cezalandırması veya adaletsiz bir şekilde derecelendirmeler yapması gibi durumlar söz konusu olabilir. Bu gibi durumlarda eğitimciler, meslektaşlarının davranışlarını düzeltmek için nasıl bir yol izleyeceklerine karar verirken, etik ve profesyonel sınırlarını gözetmelidirler.

Açık Fikir Paylaşımı vs. Mesleki Gizlilik: Eğitimciler, eğitimdeki en iyi uygulamalar hakkında bilgi ve deneyimlerini paylaşmayı isterler. Ancak, bazı durumlarda, meslektaşların belirli özel bilgileri veya okul politikaları hakkında gizlilik yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu durum, eğitimcilerin fikir paylaşımı ve gizlilik arasındaki dengeyi kurmalarını gerektirir.

2.3.3.3 Ders içi etik ikilemler

Öğrencilerin Davranışlarını Yönetme: Ders içindeki öğrencilerin davranışları, eğitimcinin dersin verimli ilerleyişini ve öğrencilerin gelişimini etkileyebilir. Ancak, eğitimciler, disiplin yöntemlerini seçerken öğrencilerin haklarını, duygusal durumlarını ve bireysel

ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmalıdır. Aksi takdirde, otoriter tutumlar veya aşırı cezalandırma etik sorunlara yol açabilir.

İlgi Alanları ve Öğrencilerin Katılımı: Öğrencilerin ders içindeki katılımları, eğitimcilerin ders içeriğini ne şekilde sunacaklarını etkileyebilir. Ancak, eğitimcilerin, öğrencilerin farklı ilgi alanlarına saygı göstererek, ders içeriğini ilgi çekici ve kapsayıcı bir şekilde sunmaları gerekmektedir. Bu süreç, eğitimciin öğrencilere eşit fırsatlar sunarak, her öğrencinin katılımını teşvik etmesiyle ilgilidir.

Öğrencilerin Sosyal ve Duygusal İhtiyaçlarına Cevap Verme: Öğrenciler, sadece akademik bilgi değil, aynı zamanda duygusal ve sosyal ihtiyaçlarla da gelirler. Eğitimciler, ders sırasında öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, sınıf atmosferini nasıl oluşturacaklarına karar verirken etik bir yaklaşım sergilemelidirler. Bu, öğrencilerin güvenli ve destekleyici bir ortamda öğrenmelerini sağlamayı amaçlar.

2.3.3.4 Okul politikaları ve etik ikilemler

Okul Kurallarına Uymak vs. Öğrencinin İhtiyaçlarına Göre Esneklik Gösterme: Okul politikaları ve kuralları eğitimcilerin sınıf yönetiminde yol gösterici olurlar. Ancak bazı durumlarda, okulun koyduğu kurallar, öğrencilerin özel ihtiyaçlarına uygun olmayabilir. Eğitimciler, okul politikalarıyla öğrenci ihtiyaçları arasında denge kurarak, hangi kuralların esnetilmesi gerektiği konusunda etik bir karar almak zorunda kalabilirler.

Öğrencilerin Hakları vs. Okul Yönetiminin Kararları: Okul yönetimi, genellikle okulun eğitim politikalarını belirlerken, eğitimciler öğrencilerin haklarını koruma ve eğitimde eşitlik sağlama sorumluluğuna sahiptirler. Ancak, okul yönetimi bazı kararlarla öğrencilerin haklarını ihlal edebilecek durumda olabilir. Bu gibi durumlarda, eğitimcilerin etik sorumluluklarını yerine getirerek, öğrencilerin haklarını savunması önemlidir.

2.3.3.5 Ailelerle iletişimde etik ikilemler

Ailelerin Beklentileri ve Öğrenci Gerçekleri: Eğitimciler, aileler ile öğrenci başarısını tartışırken, bazen ailenin beklentileri ile öğrencinin gerçek performansı arasında bir uyumsuzlukla karşılaşabilirler. Ailelerin beklentilerini karşılamak adına, eğitimcilerin öğrenciye ilişkin doğru ve adil bilgi vermeleri gerekmektedir. Bu durumda, eğitimcilerin ailelerin beklentilerini yönetirken, etik kurallar çerçevesinde hareket etmeleri önemlidir.

Aileler ile Mesleki Gizlilik: Öğrencilerin eğitim süreçlerine dair bilgiler, eğitimcilerin gizlilik yükümlülüğüne tabidir. Ailelerle yapılan görüşmelerde, eğitimcilerin öğrencinin kişisel bilgilerini paylaşırken dikkatli olmaları gerekmektedir. Bu durum hem öğrencinin haklarını korur hem de eğitimcinin etik yükümlülüklerini yerine getirmesini sağlar.

2.3.3.6 Bireysel etik sorunlar ve kişisel değerler

Eğitimcinin Kişisel Değerleri ile Mesleki Sorumlulukları Arasındaki Çatışma: Eğitimciler, bazen kişisel değerleri ile mesleki etik sorumlulukları arasında bir çatışma yaşayabilirler. Özellikle, eğitimcinin kişisel inançları ile öğrencilerle ilgili vereceği kararlar çelişebilir. Bu durumda, eğitimcilerin profesyonel etik ilkeleri doğrultusunda karar almaları önemlidir.

Bireysel Tutumların Etkisi: Eğitimcilerin bireysel tutumları, sınıf içindeki eğitimi ve öğrencilerle olan ilişkilerini etkileyebilir. Eğitimcilerin, kişisel görüşlerini öğrencilerine yansıtmadan, her öğrenciye eşit yaklaşımları gerekir. Aksi takdirde, eğitimcilerin kendi değer yargıları, öğrencilerin eğitimi üzerinde olumsuz bir etki yapabilir.

Genel olarak eğitimcilik mesleğinde etik ikilemler hem eğitimcilerin hem de öğrencilerin gelişimini ve eğitim sürecini etkileyebilir. Bu ikilemler, doğru etik eğitimle ve güçlü bir mesleki etik bilinci ile aşılabılır. Eğitimciler, karşılaştıkları etik ikilemleri yönetirken, adalet, saygı, şeffaflık ve eşitlik gibi etik ilkelere dayanarak kararlar almalıdırlar.

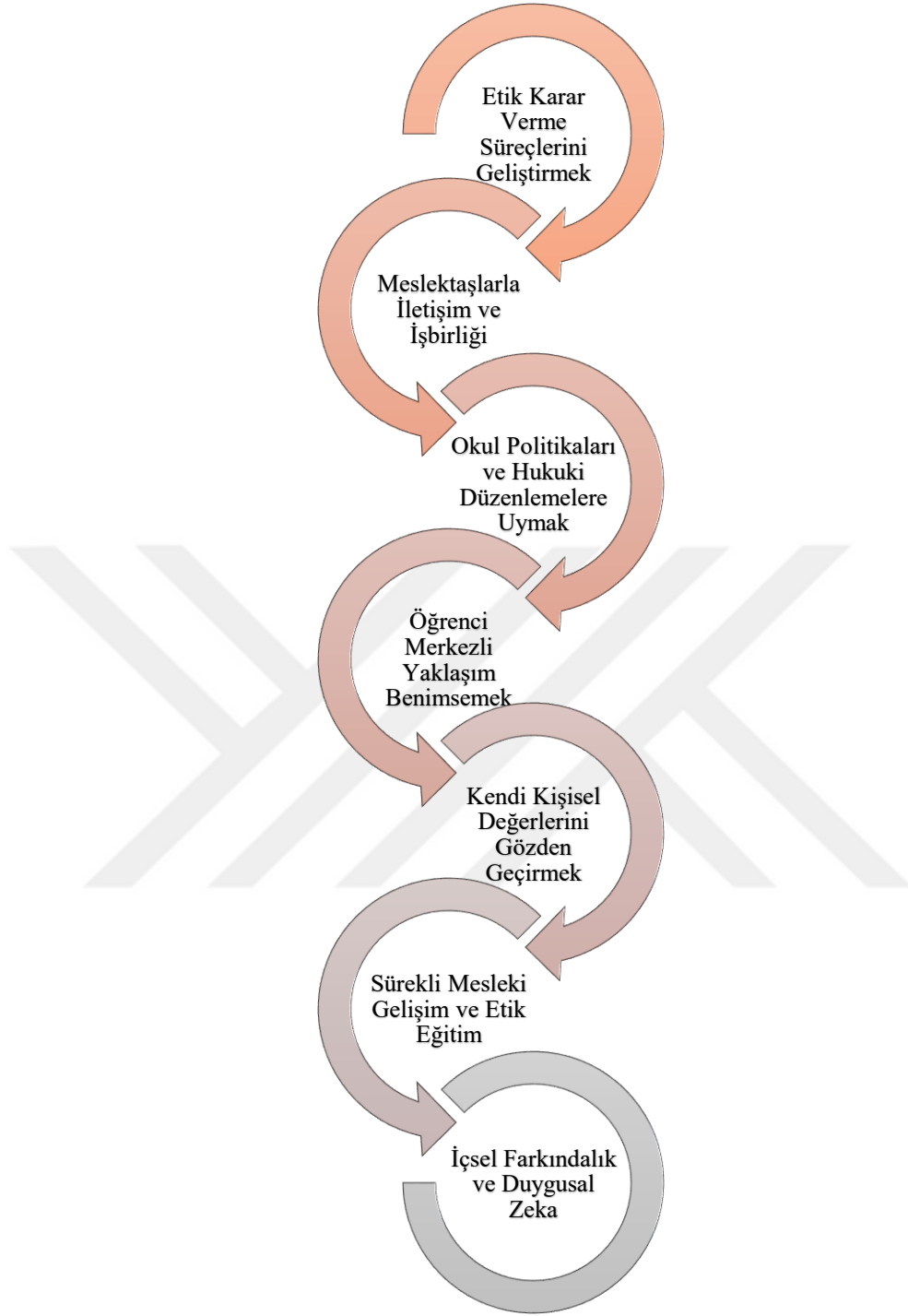
2.3.4. Eğitimcilerin mesleki etik ikilemlerle baş etme stratejileri

Eğitimcilik mesleğinde etik ikilemlerle baş etme, eğitimcilerin hem profesyonel hem de kişisel gelişimlerini etkileyecek önemli bir konudur. Etik ikilemler, eğitimcilerin eğitim ortamındaki kararları alırken adalet, eşitlik, şeffaflık ve öğrencilerin haklarına saygı gibi ilkeleri gözetmesini gerektirir. Bu nedenle, eğitimcilerin etik ikilemlerle başa çıkabilmesi için çeşitli stratejiler geliştirilmiştir. Bu stratejiler, eğitimcilerin eğitim sürecini daha sağlıklı, adil ve etkili bir şekilde yürütmelerine yardımcı olacaktır. Eğitimcilerin mesleki etik ikilemlerle baş etme stratejileri Şekil 2.3. de ifade edilmiştir.

Etik Karar Verme Süreçlerini Geliştirmek: Etik ikilemlerle karşılaşan eğitimcilerin, doğru kararları verebilmeleri için etik karar verme süreçlerini geliştirmeleri önemlidir. Etik karar verme süreci, eğitimcilerin karşılaştıkları durumu objektif bir şekilde değerlendirmelerini ve çeşitli seçenekler arasından en etik olanını seçmelerini sağlar. Etik karar verme süreci şu aşamalardan oluşabilir:

1. Durumun Tanımlanması: Karşılaşılan etik ikilem net bir şekilde tanımlanmalıdır. Hangi etik ilkenin ihlal edildiği veya hangi değerlerin çatıştığı belirlenmelidir.
2. Seçeneklerin Belirlenmesi: Mevcut durumda yapılabilecek çeşitli eylemler belirlenir. Bu seçenekler, etik ilkelerle uyumlu olacak şekilde değerlendirilir.
3. Sonuçların Değerlendirilmesi: Seçeneklerin her birinin sonuçları incelenir ve hangi eylemin en adil ve etik olduğu değerlendirilir.
4. Kararın Uygulanması ve Sonuçlarının Gözlemlenmesi: Seçilen çözüm uygulanır ve sonuçları izlenir. Uygulama sonrası herhangi bir olumsuz durum gelişirse, alternatif stratejiler tekrar değerlendirilir.

Şekil 2.3. Eğitimcilerin mesleki etik ikilemlerle baş etme stratejileri

Meslektaşlarla İletişim ve İş birliği: Etik ikilemlerle başa çıkmanın en etkili yollarından biri de meslektaşlarla açık ve dürüst iletişim kurmaktır. Eğitimciler, karşılaştıkları etik sorunlar hakkında diğer eğitimciler, okul yöneticileri veya rehber eğitimcilerle görüşmeler yaparak farklı bakış açıları ve çözümler elde edebilirler. Bu tür iş birlikleri, etik kararların alınmasında eğitimcilerin daha sağlıklı bir değerlendirme yapmalarını sağlar. Ayrıca, meslektaşların

deneyimlerinden ve perspektiflerinden faydalanmak, benzer sorunları çözüme konusunda eğitimcilerle yardımcı olabilir.

- a. *Okul Politikaları ve Hukuki Düzenlemelere Uymak:* Eğitimcilerin etik ikilemlerle baş etme stratejileri, okul politikaları ve yerel hukuki düzenlemelere dayalı olmalıdır. Okul yönetimlerinin belirlediği kurallar ve yönergeler, eğitimcilerin etik kararlar alırken rehberlik etmesi gereken önemli bir kaynaktır. Eğitimciler, okulun etik kılavuzları ve profesyonel standartları ile uyumlu kararlar alarak hem öğrencilerinin hem de kendilerinin haklarını koruma altına alabilirler.
- b. *Öğrenci Merkezli Yaklaşım Benimseme:* Öğrencilerin haklarını ve ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran bir eğitimcilik anlayışı, etik ikilemlerle baş etmenin etkili bir yoludur. Eğitimciler, eğitimde adalet, eşitlik ve şeffaflık ilkesini benimseyerek, öğrencilere eşit fırsatlar sunmalıdırlar. Öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almak, onların eğitim sürecine katılımlarını artırmak ve desteklemek, eğitimcinin karşılaştığı etik sorunların çözümüne yardımcı olabilir. Ayrıca, öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarına duyarlı bir yaklaşım sergilemek, eğitimcilerin etik sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlar.
- c. *Kendi Kişisel Değerlerini Gözden Geçirmek:* Eğitimciler, mesleklerini icra ederken kendi kişisel değerlerini de göz önünde bulundururlar. Ancak, eğitimcilerin kişisel inançları ve değerleri ile profesyonel etik sorumlulukları arasında bir denge kurmaları gerekir. Kendi değerlerini profesyonel davranışlarına yansıtmadan, tüm öğrencilere eşit yaklaşmak ve öğrencilerin bireysel haklarını ihlal etmeden kararlar almak önemlidir. Kendi değerlerini aşırı şekilde dayatmamak, etik ikilemlerle baş etmede eğitimcilerin daha objektif ve adil olmasını sağlar.
- d. *Sürekli Mesleki Gelişim ve Etik Eğitim:* Eğitimcilerin etik ikilemlerle baş edebilmeleri için sürekli olarak mesleki gelişim ve etik eğitim almaları önemlidir. Etik davranışların öğrenilmesi, sadece teorik bilgilerin edinilmesiyle değil, aynı zamanda uygulamalı deneyimlerle desteklenmesi gereken bir süreçtir. Bu nedenle, eğitimcilerin mesleki etik ve değerler konusunda düzenli eğitimler almaları, karşılaştıkları etik ikilemleri daha bilinçli bir şekilde yönetebilmelerine olanak tanıyacaktır. Etik programları, eğitimcilerin etik

kararlar alırken karşılaştıkları zorlayıcı durumlarla baş etmelerini kolaylaştırabilir.

- e. *İçsel Farkındalık ve Duygusal Zekâ*: Etik ikilemlerle başa çıkmanın önemli bir yolu da eğitimciin duygusal zekasını geliştirmesidir. Eğitimciler, duygusal zekalarını geliştirerek, öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarını daha iyi anlayabilir, kendi duygusal tepkilerini kontrol edebilir ve etik kararlar alırken daha bilinçli olabilirler. Etik ikilemlerle baş etmek, sadece mantıklı bir analiz yapmayı değil, aynı zamanda duygusal dengeyi de korumayı gerektirir.
- f. *Öz Eleştiri Yapmak ve Kendini Geliştirmek*: Eğitimciler, karşılaştıkları etik sorunlara yaklaşırken öz eleştiriye bir araç olarak kullanmalıdırlar. Kendi davranışlarını ve kararlarını eleştirel bir gözle değerlendirmek, eğitimcilerin etik sorunlarla baş etme becerilerini geliştirir. Kendini geliştirme ve sürekli iyileştirme, etik kararları daha doğru ve etkili bir şekilde alabilme imkânı tanır. Bu tür bir yaklaşım, eğitimcilerin etik ikilemleri çözmelerine yardımcı olacak güçlü bir stratejidir.

Sonuç olarak eğitimcilik mesleğinde karşılaşılan etik ikilemler, doğru stratejilerle yönetilebilir. Etik karar verme süreçlerini geliştirmek, meslektaşlarla iş birliği yapmak, okul politikalarına uymak, öğrenci merkezli yaklaşımı benimsemek ve kişisel değerleri gözden geçirmek, eğitimcilerin etik sorunlarla baş etmelerinde etkili yollar sunmaktadır. Ayrıca, sürekli mesleki gelişim, etik eğitim, duygusal zekâ ve öz eleştiri de eğitimcilerin etik ikilemleri yönetme yetilerini artıracak önemli unsurlardır. Bu stratejiler, eğitimcilerin meslek etiğine uygun bir şekilde davranmalarını ve öğrencilerine adil, eşit ve etik bir eğitim sunmalarını sağlayacaktır.

2.3.5. Eğitimcilik mesleğinde etik ihlaller ve sonuçları

Eğitimcilik mesleğinde karşılaşılabilecek etik ihlaller arasında uygun olmayan öğrenci ilişkileri, okul kurallarına aykırı hareketler ve mesleki görevlerde başarısızlık yer alabilir (Coşkun & Çelikten, 2020). Etik konusunun özellikle merkezden yerele doğru her kurumda yaygınlaştırılması sağlanmalıdır. Tüm kamu yöneticilerinin tanıdığı yegâne güç kaynağı, yasalar olmalıdır. Her kademedeki kamu yöneticisinin yasalara ve devlete sadakatinin, her türlü cemaat, cemiyet, sendika vb. aidiyetlerinden daha önemli olduğu topluma yerleştirilmelidir (Karayaman, 2021).

2.3.5.1 Etik davranışların öğrenciler üzerinde etkileri

Öğrencilere güvenli ve sağlıklı bir ortam sağlamak, motivasyonlarını arttırmak ve her öğrenciye ilgi göstermek eğitimcilerin sorumlulukları arasındadır. Eğitimciler, öğrencilere karşı dürüst davranmalı, ayrımcılık yapmamalı, değerlendirmelerde adil ve tarafsız olmalı ve öğrencilerin onurunu korumalıdır. Eğitimcilik meslek etiği, eğitimcilerin toplum içindeki rollerini ve sorumluluklarını belirleyen, öğrencilerin gelişimine doğrudan etki eden ve mesleğin itibarını koruyan temel bir yapıdır. Eğitimcilerin etik ilkeleri benimsemeleri ve bu ilkeler doğrultusunda hareket etmeleri, eğitim kalitesini ve toplumun geleceğini olumlu yönde etkileyecektir.

Eğitimcilik mesleğini etkileyebilecek davranış ihlalleri, öğrencilerle uygunsuz ilişkileri, okul kurallarının ihlallerini ve mesleki yükümlülüklerin yerine getirilmemesini içerebilir. Eğitimci etiğinin ilkeleri mesleki sorumluluğu, mesleki davranışı ve meslektaşlarına karşı iyi davranışı içerir. Eğitimcilerin karşılaştıkları mesleki olmayan davranışlar; kendi alanıyla ilgili literatürü takip etmemek, hazırlanmadığı derslere girmek, öğrencilerle yeterli ilgiyi göstermemek ve ders zamanını kişisel işler için kullanmak gibi davranışları içermektedir (Dönmez & Uyanık, 2022). Eğitimcilerin uygunsuz davranışları öğrenci performansını olumsuz yönde etkileyebilir ve mesleğin itibarına zarar verebilir. Davranış ihlalleri, öğrencilere karşı kötü davranmayı, bilgi ve becerilerin yetersiz aktarımını ve kişisel çıkarlara göre hareket etmeyi içerebilir. Bu tür şiddet öğrencilerin motivasyonunu düşürebilir ve eğitimin kalitesini olumsuz etkileyebilir (Gözütok, 1999).

2.3.6. Eğitimcilerin etik değerlerinin güçlendirilmesi

Bu meslek, kişilerarası ilişkilerin önemli olduğu ve ahlaki sorumluluğun ön planda olduğu etik bir meslektir. Eğitimciler öğrencilere karşı adil ve saygılı olmalı, onların mesleki gelişimlerine her zaman katkıda bulunmalı ve ahlaki istismardan kaçınmalıdır. Eğitimcilik meslek etiğinde karşılaşılan sorunların kaynağı gözlemlenmeli ve davranışlar gözden geçirilip tekrardan düzenlenmelidir (Varol, 2020).

Eğitimcilerin etik değerleri güçlendirmek için birkaç önemli adım atılabilir.

- **Eğitimde Etik Konuların Önemi:** Eğitimde etik konular önemli olarak ele alınmalı ve eğitimciler bu konuda bilgilendirilmelidir. Etik, insanların nasıl davranması gerektiğini belirleyen yol gösterici değerler, ilkeler ve prensiplerdir.

- Eğitimcilerle İlişkilerde Etik Standartların Uygulanması: Eğitimcilerin akranlarına, öğrencilerle ilişkilerine ve toplumla etkileşimlerinde etik standartları uygulamaları önemlidir.
- Davranışsal Eğitim Programı: Bu programlar eğitimcilerin etik standartları anlamalarına ve uygulamalarına yardımcı olabilir.
- Örnek davranış: Öğrencilere örnek olan eğitimciler, değerlerin aşılmasında önemli rol oynarlar. Eğitimcilere yönelik etik, adil ve uygun davranışların modellenmesi, öğrencilere değerlerin öğretilmesinde yardımcı olabilir.

Eğitimcilerin etik değerlerini güçlendirmek, eğitim alanında sağlıklı bir ortamın oluşturulmasına ve öğrencilerin etik değerleri benimsemesine katkıda bulunabilir. Bu, toplumda daha etik bir davranışın yayılmasına da yardımcı olacağı düşünülmektedir.

2.3.6.1. Eğitimcilik meslek etiğinde karşılaşılan sorunların kaynağı

Meslek etiği öğretiminde karşılaşılan sorunların nedenleri farklı olabilir. Koçyiğit ve Karadağ'a göre eğitimci adayları, eğitimcileri istenmeyen davranışlara neden olan veya yönlendirebilecek faktörlerin, özellikle de “kuralların olmayışını” ve “eğitimci yetiştiren okullarda yeterli olmaması”dır (Koçyiğit & Karadağ, 2017). Eğitimci eğitimi programları, gelecekteki eğitimcilerin gelecekteki sorumluluklarını ve işlerinde etik davranışın önemini anlamalarına yardımcı olacak başka yollar geliştirmelidir. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2015/21 Sayılı Genelge ile oluşturulan Mesleki Etik Kurallar, imzalayan her kademedeki müdür, eğitimci ve öğretim elemanlarına iletilmiştir (MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü, 2015). Ahlak ve etik dersleri planlı bir alan olarak eğitim içerisinde yer almakta olup, eğitimcilerin bilgi ve becerilerinin yanı sıra sosyal, kültürel, ahlaki, kültürel ve entelektüel becerilerle donatılması, güçlü karakter, ahlaki bilgi ve davranışa sahip olması gerekmektedir. Daha insani ve daha iyi bir ülkenin inşasında aktif rol oynayacak ve onları kültürel liderler olarak yetiştirmeyi hedefleyen bir kişidir (Benade, 2012; Dönmez & Uyanık, 2022). Bu bağlamda eğitimcilerin yurttaşlık eğitimi programlarına bağlı kalmaları ve öğrencilerle ilişkilerinde ahlaki ilkelere ve toplumsal değerlere önem vermeleri gerekmektedir.

2.4. Eğitimcilik Mesleki Etik Eğitimi

Eğitimci eğitiminde mesleki etiğin entegrasyonu ile eğitimcilerin mesleki etik tutumlarına sahip bir eğitimci olma fırsatlarının yeni boyutları tanımlanacaktır. Mesleki yeterliliklerin,

bilhassa de onu karakterize eden ahlaki boyutun şekillendirilmesi, eğitim alanındaki uygulayıcıların profesyonelliği; yalnızca ahlaki ilkelerin aktarılmasını gerektirmez. Aynı zamanda uygulamaya da geçirmek gerekmektedir (Seghedin, 2014). Eğitimciler, bireylerin ve gençlerin eğitimini sağlayan en temel unsurdur (Karataş vd., 2019). Bu nedenle, eğitimcilerin mesleki eğitimleri ve etik değerlere sahip olmaları oldukça önemlidir.

Etik, doğru ile yanlışın, iyi ile kötünün ayırt edilmesi olarak tanımlanabilir. Meslek etiği ise, belirli bir meslek grubundaki kişilerin davranışlarının yönlendirilmesi ve belirli kurallara uymasını sağlayan ilkeler bütünüdür. Eğitimcilik mesleği için de meslek etiği oldukça önemlidir, çünkü eğitimciler öğrencileri ve toplumu doğrudan etkilemektedirler. Eğitimcilik meslek etiği ilkeleri, dünyanın farklı ülkelerinde benzer şekilde ortaya konulmuştur. Bunlar genellikle; profesyonellik, hizmette sorumluluk, adalet, eşitlik, sağlıklı ve güvenli ortam sağlama, yolsuzluk yapmama, dürüstlük ve güven, tarafsızlık, mesleki bağlılık ve sürekli gelişme, saygı ve kaynakların etkili kullanımı gibi ilkelerdir (Aydın, 2011).

Eğitimci adaylarının ve eğitimcilerin etik eğitimi hem hizmet öncesi hem de hizmet içi olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmektedir. Hizmet öncesi eğitimde, eğitimci adaylarına etik kavramı, meslek etiği, etik karar verme ve etik dışı davranışları gerekçelendirme konularında dersler verilmektedir (Aydın, 2021a). Hizmet içi eğitimde ise, eğitimcilerin mesleki etik ilkelerini daha iyi kavramaları, etik ikilemlerle başa çıkabilmeleri ve etik dışı davranışları önleyebilmeleri için seminerler, çalıştaylar düzenlenmektedir (N. Coşkun & Türkoğlu, 2016). Eğitimci adayları ve eğitimciler için etik eğitimi büyük önem taşımaktadır, zira bu eğitim, onların etik kavramını tanımlamalarına, etik eğitimci özelliklerini belirlemelerine, etik karar verme süreçlerini geliştirmelerine ve etik dışı davranışları önlemeye yönelik farkındalık kazanmalarına olanak sağlamaktadır (Bir, 2019). Ayrıca etik eğitimi, eğitimcilerin mesleki bağlılığını, sorumluluk duygusunu ve öğrencilere rol model olmalarını desteklemektedir (Aydın, 2011).

Türkiye'de de eğitimcilik meslek etiği konusunda önemli adımlar atılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından "Eğitimcilik Meslek Etiği Yönergesi" hazırlanmış ve eğitimcilerin uyması gereken etik ilkeler belirlenmiştir. Ayrıca, eğitim fakültelerinde "Meslek Etiği" dersleri verilmekte ve eğitimci adaylarının etik değerleri kazanmaları hedeflenmektedir (Ateş, 2012; Erdem & Şimşek, 2013). Ancak, Türkiye'de etik eğitiminin yaygınlaştırılması, eğitimcilerin etik davranışlarının daha sistematik bir şekilde değerlendirilmesi ve etik kodların

güncellenmesi gibi konularda hala önemli iyileştirmelere ihtiyaç duyulmaktadır (N. Coşkun & Türkoğlu, 2016).

Sonuç olarak, eğitimcilik mesleği için etik eğitimi oldukça önemlidir. Eğitimci adaylarının ve eğitimcilerin etik değerleri içselleştirmesi, etik karar verme becerilerini geliştirmesi ve etik dışı davranışlardan kaçınması, eğitim sisteminin kalitesini artıracaktır. Bu nedenle, eğitimcilik meslek etiği eğitiminin tüm eğitimci yetiştirme programlarında yer alması ve eğitimcilerin mesleki gelişimlerinin sürekli olarak etik değerler çerçevesinde desteklenmesi gerekmektedir.

Etik eğitimi çoğunlukla eğitimci eğitiminde merkezi bir yer tutmalıdır. Kasıtlı etik eğitimi, etik değerlerin, ideallerin ve kabul edilen mesleki ilkelerin açık bir şekilde doğrulanmasını sağlasa da bu alanda yapılan yatırımların eksik olduğu gerçeği ortadadır. Amerikan Ulusal Çocuk Eğitimi Birliği (2011) ve Uluslararası Çocuk Eğitimi Birliği (2018) etik kurallarında bu eksikliklere dikkat çekmektedir. Belirtildiği gibi, etik davranma konusunda ikilemlerle karşılaştığımızı ve yüzleşmemiz gerektiğini görülmektedir (*UNESCO Türkiye Millî Komisyonu*, 2021). Her ne kadar birçok eğitimci etik kodlara ilişkin resmi bilgi sahibi olmadan etik bir şekilde hareket etse de alanda vakit geçiren herkes bireylerin çizgiyi aşarak kabul edilemez davranışlara (örn. kopya çekme, intihal, taciz, yanlış beyan, uydurma veri/metinler) yöneldiği durumları bilinmektedir. İster değişen sosyal normların bir yansıması, ister rekabet halindeki beklentilerin baskıları olsun, ahlaki temsilci olarak hareket eden eğitimcilerin şüpheli davranışlarının artan sıklığı kontrolsüz devam edilemeyecek bir noktaya ulaşmıştır (Campbell, 2008; Malone, 2020). Belli nitelikte davranış değişmesi meydana getirmek, eğitimin iş görüsüdür. Öğrenme sayılabilecek değişimin de nispeten kalıcı izli olması gerekmektedir (Ertürk, 1972).

2.5. İlgili Araştırmalar

Eğitimcilerin mesleki etik tutumları ve karşılaştıkları etik ikilemler, eğitim bilimi literatüründe geniş bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda, çeşitli araştırmalar eğitimcilerin etik davranışlarını, karar verme süreçlerini ve etik ilkeleri algılama biçimlerini incelemiştir. Aydın (2024) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, üniversitelerde meslek etiği eğitiminin önemi ve yöntemleri ele alınmıştır. Araştırma, meslek etiği eğitiminin bireylerin profesyonel davranışlarını şekillendirmedeki rolünü vurgulamış ve bu eğitimin farklı yöntemlerle nasıl daha etkili hale getirilebileceğini tartışmıştır.

Ayrıca, Aydın'ın (2021b) "Eğitimcilik Meslek Etiği ve Etkinlik Kitabı" adlı eseri, eğitimcilerin mesleki etik ilkelerini anlamalarına ve uygulamalarına yardımcı olmayı amaçlayan etkinlikler sunmaktadır. Kitap, eğitimcilerin etik kararlar alırken karşılaşılabilecekleri durumları ve bu durumlara uygun davranışları ele almaktadır.

"Eğitim ve Öğretimde Etik" adlı kitabında Aydın (2023), eğitim sürecinde yer alan tüm paydaşların etik ilkelerini tartışmakta ve bu ilkelerin eğitim ortamındaki yansımalarını ele almaktadır. Kitap, öğrenci, veli, eğitimci, okul yöneticisi ve diğer eğitim profesyonellerinin etik davranışlarını kapsamlı bir şekilde incelemektedir.

Yakar vd. (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Mersin ilindeki eğitimcilerin mesleki etik ilkeleri benimseme düzeyleri ile etkili eğitimci özellik ve davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma, eğitimcilerin topluma, okula, mesleğe, meslektaşlara, öğrencilere ve velilere yönelik etik ilkeleri yüksek düzeyde benimsediklerini ortaya koymuştur. Ayrıca, eğitimcilerin etkili eğitimci özelliklerine sahip oldukları ve bu özelliklerin mesleki etik davranışlarıyla ilişkili olduğu belirtilmiştir.

Tezcan ve Güvenç (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, ortaokul eğitimcilerinin karşılaştıkları mesleki etik ikilemler belirlenmiştir. Çalışma, eğitimcilerin etik ikilemlerini dört ana kategori altında toplamıştır: öğrenciyi koruma, adil değerlendirme, meslektaşı koruma ve veli müdahalesini dengeleme.

Minaz ve Sert (2005) ise sınıf eğitimcilerinin mesleki etik ilkeleri kapsamındaki davranışlarını okul yöneticilerinin algılarına göre değerlendirmiştir. Araştırma, okul yöneticilerinin sınıf eğitimcilerinin mesleki etik davranışlarını yüksek düzeyde benimsediklerini ve bu davranışların yaş, mesleki kıdem ve okulun bulunduğu yer gibi değişkenlere göre farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur.

Örenel'in (2005) çalışması, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin eğitimcilerinin mesleki etik ilkelere uygun davranışlarına ilişkin düşüncelerini incelemiştir. Araştırma, öğrencilerin eğitimcilerinin büyük bir kısmının mesleki etik ilkelere uygun davrandığına inandıklarını ortaya koymuştur.

Öztürk ve arkadaşlarının (2024) araştırması, özel eğitim alanında çalışan eğitimcilerin mesleki etik ikilemleri çözümlene biçimlerini incelemiştir. Çalışma, eğitimcilerin etik

ikilemleri çözümlenmede belirli adımları izlediklerini ve meslektaşları için öneriler geliştirdiklerini ortaya koymuştur.

Bu araştırmalar, eğitimcilerin mesleki etik tutumları ve karşılaştıkları etik ikilemler konusunda önemli veriler sunmakta olup, çalışmamızın kuramsal altyapısını güçlendirmektedir. Ancak, mevcut literatürün çoğunlukla betimsel ve kesitsel çalışmalara dayandığı, deneysel müdahale programlarının sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, eğitimcilerin etik tutumlarını geliştirmeye yönelik etkili programların değerlendirilmesine olanak tanıyacak araştırmalara ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, bu çalışma, Mesleki Etik Programı'nın eğitimcilerin etik tutumları üzerindeki etkisini deneysel bir yaklaşımla incelemeyi amaçlamaktadır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama araç ve teknikleri, verilerin toplanması ve veri analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nicel ve nitel veri toplama ve analiz süreçlerini bir arada içeren karma yöntem yaklaşımı çerçevesinde, iç içe karma desen kullanılarak tasarlanmıştır. Bu bağlamda, nitel veriler, nicel desenin içine gömülü bir biçimde yer almakta ve her iki veri türü araştırma sorularına farklı açılardan yanıt sağlayacak şekilde yapılandırılmıştır.

İç içe karma desen, karma yöntem araştırmalarında sıklıkla tercih edilen ve özellikle eğitim bilimleri, psikoloji ve sağlık bilimleri gibi alanlarda etkili sonuçlar sunan bir araştırma desendir. Bu desende, nicel ve nitel veri toplama ve analiz süreçleri birbiriyle entegre edilerek araştırma sorularına daha derinlemesine ve çok boyutlu yanıtlar verilebilmesi hedeflenir. Bu yaklaşımda, yöntemlerden biri genellikle baskın bir rol üstlenirken, diğeri bu yöntemi destekleyici bir işlev görür (Baki & Gökçek, 2012).

Bu desenin temel özelliği, veri türlerinin birbirine paralel ya da sıralı şekilde toplanabilmesi ve analiz edilebilmesidir (Creswell, 2017). Araştırmanın temel veri seti genellikle baskın olan yöntemle toplanırken, ikincil yöntem, ana verileri derinleştirmek, açıklamak veya desteklemek amacıyla kullanılır. Örneğin; nicel bir deneysel çalışmada, müdahale programının etkisi sayısal olarak test edilirken, aynı sürece gömülen nitel görüşmeler, katılımcıların deneyime dair algılarını ve yorumlarını ortaya koyarak elde edilen bulguların anlamlandırılmasını sağlar.

İç içe karma desen, özellikle deneysel çalışmaların etkililiğini ve uygulanabilirliğini değerlendirme açısından büyük avantaj sunar. Nitel veri seti, deney sürecine ilişkin bağlamsal ve açıklayıcı bilgiler sunarken; nicel veri seti, istatistiksel olarak programın etkisini ortaya koyar (Çakır & Türkeş, 2021). Bu bağlamda, araştırma süreci boyunca farklı veri kaynaklarından elde edilen bilgilerin bir araya getirilmesi, çalışmanın geçerlik ve güvenilirlik düzeyini artırmakta ve elde edilen sonuçların daha kapsamlı bir şekilde yorumlanmasına imkân tanımaktadır.

İç içe karma desen; hem sayısal hem de anlam temelli veri kaynaklarını bir araya getirerek araştırma sorularına çok yönlü yaklaşmayı sağlayan güçlü bir metodolojik çerçeve sunar. Bu desen, özellikle karmaşık sosyal, pedagojik ve davranışsal süreçleri anlamada ve müdahale programlarının etkililiğini değerlendirmede önemli katkılar sağlamaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışmada iç içe karma desenin tercih edilmesinin temel nedeni, eğitimcilerin etik tutumlarına ilişkin hem nicel verilerle ölçülebilir düzeyde değişimleri saptamak hem de bu değişimlerin altında yatan nedenleri ve deneysel süreçleri nitel verilerle derinlemesine anlamaktır. Nicel bulgular deneysel uygulamanın etkililiğini sayısal olarak ortaya koyarken, nitel veriler eğitimcilerin süreç boyunca yaşadıkları deneyimleri, düşünce değişimlerini ve programın öğretimsel katkılarını anlamada tamamlayıcı bir işlev üstlenmiştir. Bu sayede araştırma sorularına daha bütüncül, çok boyutlu ve bağlamsal temelli yanıtlar üretilebilmiştir.

Araştırma kapsamında Mesleki Etik Programı (MEP) geliştirilmiştir. Programın etkililiğini değerlendirmek amacıyla nicel yöntemlerle ölçme araçları uygulanmış ve elde edilen veriler istatistiksel analizlerle incelenmiştir. Öte yandan, programın içerik, süreç ve uygulanabilirlik açısından güçlendirilmesi amacıyla katılımcı eğitimcilerin görüşlerine başvurularak nitel veriler toplanmıştır. Bu yaklaşım, programın hem çıktılarının hem de süreçlerinin derinlemesine değerlendirilmesini mümkün kılarak, program geliştirme sürecine bütüncül bir katkı sağlamıştır.

3.1.1. Araştırmanın nicel boyutu

Bu araştırma, 'ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen' kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu modelde, araştırma süreci üç temel aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada, deney ve kontrol grupları mevcut gruplar içerisinde seçilerek, demografik özellikler açısından birbirine benzer yapılar oluşturulmuştur. Her iki gruba da uygulama öncesinde, durum analizi yapmak amacıyla ön test uygulanmıştır.

İkinci aşamada, kontrol grubuna herhangi bir müdahalede bulunulmazken, deney grubuna MEP uygulanmıştır. Bu süreçte yalnızca deney grubunun bağımsız değişkene maruz kalması sağlanarak, müdahale etkisinin nesnel biçimde değerlendirilebilmesi amaçlanmıştır.

Son aşamada ise her iki gruba da son test uygulanarak, deneysel uygulamanın bağımlı değişken üzerindeki etkisi analiz edilmiştir. Bu model, uygulamanın etkilerini nicel olarak

değerlendirme ve deneysel işlemin eğitimcilerin mesleki etik tutumları üzerindeki olası değişimlerini ölçme açısından uygun bir yapı sunmaktadır.

3.1.2. Araştırmanın nitel boyutu

Bu araştırmada, belirli bir durumun ve bağlamsal koşullarının derinlemesine anlaşılmasına olanak tanıyan durum çalışması deseni esas alınmıştır. Durum çalışmaları, araştırmacının olaylar üzerinde tam kontrol sağlama ya da kontrolün sınırlı olduğu durumlarda, özellikle 'nasıl?' ve 'neden?' sorularına yanıt arayarak tercih edilen bir nitel araştırma yöntemidir (Karasar, 2017). Bu bağlamda, çalışmada incelenen olgunun kendi doğal ortamında bütüncül olarak ele alınması ve olayların arka planındaki dinamiklerin detaylı bir şekilde analiz edilmesi amaçlanmıştır. Durum çalışması, bağlamsal zenginliği ve çok yönlü veri kaynakları kullanımı ile eğitimcilerin etik tutumlarındaki değişimi daha derinlemesine anlamaya katkı sunmuştur.

3.1.3. Araştırma süreci

Bu araştırmada geliştirilen eğitim programının etkililiği nicel yöntemlerle test edilmiş, ancak uygulama sürecinde gerçekleşen süreçlerin derinlemesine anlaşılması için nitel yöntemlerden yararlanılmıştır. Bu araştırmanın nicel yöntemle yapılan bölümünde, ön test ve son test uygulamalarıyla kontrol gruplu deneysel bir desen tercih edilmiştir. Bu tasarımda, bir grup deney grubu olarak, diğer grup ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Deneysel süreç başlamadan önce, her iki gruba da aynı ölçümler yapılmış ve grupların ölçülen özellikler açısından birbirlerinden farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Grupların başlangıçtaki benzerlik seviyesi, deneysel işlem sonrası elde edilecek verilerin doğru bir şekilde yorumlanabilmesi için önemlidir. Deney grubuna uygulanan deneysel müdahalenin etkisini belirlemek amacıyla her iki gruba da son test yapılmıştır. Her grubun kendi içindeki ön test ve son test puan farkları, ayrıca deney grubunun son test puanları ile kontrol grubunun son test puanları karşılaştırılarak MEP uygulamasının etkisi değerlendirilmiştir. Deneysel araştırmalar, araştırmacının oluşturduğu şartların bağımlı değişken üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu ölçmeye yönelik çalışmalardır. Ön test-son test kontrol gruplu desende dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, deney grubunda yapılan bağımsız değişken uygulamalarının kontrol grubunda uygulanmamasıdır. Araştırmanın bağımsız değişkeni Mesleki Etik Programı'dır. Araştırmanın bağımlı değişkeni ise eğitimcilerin mesleki etik tutumlarıdır.

Deneysel işlemin uygulama aşamasında deney grubuna araştırmacı tarafından geliştirilen ve sekiz oturumdan oluşan "Mesleki Etik Programı" uygulanmış, kontrol grubuna herhangi bir işlem yapılmamıştır. Deneysel işlemin uygulama aşaması araştırmacının kendisi

tarafından gerçekleştirilmiştir. Deneysel işlem öncesinde her iki gruba ön test olarak “Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği” uygulanmıştır. Uygulama sonrasında, her iki gruba aynı ölçek son test olarak uygulanmış ve deneysel süreç tamamlanmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda kullanılan desen Tablo 3.1.’de sunulmuştur.

Tablo 3.1. Araştırma modelinin sembolik görünümü.

Gruplar	Ön Test	Yöntem	Son Test	Yöntem
GD	OD1	X1	OD2	X2
GK	OK1		OK2	

Tablo 3.1.’de verilen sembolik görünümde GD: Deney grubunu, GK: Kontrol grubunu temsil etmektedir. O: ölçüm işlemi, X1 ise bağımsız değişkeni temsil etmektedir. Her iki grupta da deney öncesinde ve deney sonrasında ölçümler uygulanmıştır. Etkisi araştırılan bağımsız değişken ise (Mesleki Etik Programı) yalnızca deney grubuna uygulanmıştır. X2, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formunu ifade etmektedir. Bu form kullanılarak gerçekleştirilen görüşmelerle nitel veriler toplanmış ve karma yöntemle veri toplama süreci tamamlanmıştır.

Araştırmada uygulanan deneysel sürecin detaylı bir şekilde incelenebilmesi amacıyla, deneysel sürecin tamamlanmasının ardından deney grubundaki eğitimcilerin görüşleri üzerinden nitel veriler toplanmıştır. Nitel araştırmalar, genellikle belirli bir sorunu keşfetmek ve çözüm yolları geliştirmek için çeşitli veri toplama tekniklerinden faydalanır; bunlar arasında doküman analizi, görüşme ve gözlem yer almaktadır. Nitel araştırmalar, ele alınan konuya doğal bir yaklaşım sergileyerek, gerçekçi ve derinlemesine bir anlayış geliştirmeyi hedefler. Bu tür araştırmalarda, katılımcıların öznel bakış açılarını anlamak için araştırmacı, soru sorma yöntemini kullanarak konuyu kapsamlı bir biçimde çözümlemeyi amaçlar (Karasar, 2017). Verilerin Çözümlemesi için iki grubun bağımlı değişken puanları açısından karşılaştırılması yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Creswell (2017) “seçim yöntemi, evreni bütün yönleriyle temsil edebilecek bir örneklem seçilerek evrene genellemeler yapmaya imkân verir” görüşünden yola çıkarak Araştırmanın evrenini 2024–2025 eğitim-öğretim yılı Konya ilinde bulunan Halk Eğitim Merkezleri’nde

görevini sürdüren ve usta öğreticileri her yönüyle temsil edebilecek eğitimciler arasından Rastgele (Yansız) Örneklem ile seçilmiş olan ve veri toplama aracının sorularının tamamını yanıtlamış olan 16 eğitimci oluşturmuştur. Araştırmanın katılımcıları, Konya ili Karatay ilçesinde görev yapan usta öğretici statüsündeki eğitimciler arasından belirlenmiştir. Katılımcıların seçimi sürecinde, ilçe genelinde hizmet içi eğitim kapsamında bir duyuru yapılmış ve gönüllülük esasına göre başvurular alınmıştır. Başvuruda bulunan eğitimcilerden, toplam 8 gün ve 16 saat sürecek olan Mesleki Etik Programı'na (MEP) düzenli olarak katılım sağlayabileceklerine dair yazılı onay alınmıştır.

Araştırmanın çalışma grubu, tabakalı örnekleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Katılımcılar, yaş değişkeni dikkate alınarak tabakalara ayrılmış ve her bir tabakadan belirli sayıda katılımcı rastgele seçilerek örnekleme dahil edilmiştir. Bu yöntemle, farklı yaş gruplarının araştırma bulgularına dengeli şekilde yansıtılması amaçlanmıştır. Katılımcılar daha sonra rastgele atama yoluyla deney ve kontrol gruplarına eşit olarak (n=8) yerleştirilmiştir. Kontrol grubuna herhangi bir müdahalede bulunmaksızın ön test- son test uygulaması yapılmıştır. Deney grubuna ise ön test- müdahale (MEP)- son test -yarı yapılandırılmış görüşme uygulaması yapılmıştır. Mesleki Etik Programının uygulanması araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Çalışma grubundaki katılımcıların demografik özellikleri Tablo 3.2. de gösterilmiştir.

Tablo 3.2. Çalışma grubu demografik bilgileri

Değişkenler	Gruplar	Deney (n)	Kontrol (n)
Cinsiyet	Kadın	8	8
	Erkek	0	0
	Toplam	8	8
Yaş	25-35 yaş arası	2	2
	36-45 yaş arası	2	2
	46-55 yaş arası	2	2
	55 yaş üstü	2	2
	Toplam	8	8

Tablo 3.2. incelendiğinde deney grubunda 8 kadın 0 erkek eğitimci olmak üzere toplam 8 eğitimci bulunduğu, kontrol grubunda ise 8 kadın 0 erkek olmak üzere 8 eğitimci bulunduğu görülmektedir. Yaş bakımından deney grubunda 25-35 yaş arası 2 eğitimci, 36-45 yaş arası 2 eğitimci, 46-55 yaş arası 2 eğitimci, 55 yaş üstü 2 eğitimci olmak üzere toplam 8 eğitimci bulunduğu, kontrol grubunda ise 25-35 yaş arası 2 eğitimci, 36-45 yaş arası 2 eğitimci, 46-55 yaş arası 2 eğitimci, 55 yaş üstü 2 eğitimci olmak üzere toplam 8 eğitimci bulunduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Nicel verilerin toplanabilmesi için araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış Kişisel Bilgi Formu'ndan ve araştırmacı tarafından geliştirilen MEP ve Çelebi ve Akbağ (2012) tarafından geliştirilen "Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği" nden elde edilen veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Nitel verilerin toplanabilmesi için araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış "Mesleki Etik Programının Eğitimcilerin Eğitimcilik Meslek Etiği Tutumlarına Etkisi Görüşme Formu"ndan elde edilen veriler kullanılarak analiz edilmiştir.

3.3.1. Eğitimci etik davranışlar ölçeği

Ölçme aracı, katılımcıların eğitimcilik mesleki etik tutumlarını belirlemek amacıyla oluşturulmuş olup, 5'li Likert tipi derecelendirme ölçeğiyle yapılandırılmıştır. Bu bağlamda, katılımcılar her bir maddeye, "(1) Hiç katılmıyorum", "(2) Pek katılmıyorum", "(3) Kararsızım", "(4) Katılıyorum" ve "(5) Tamamen katılıyorum" seçeneklerinden birini işaretleyerek yanıt vermiştir. Ölçekte toplam 26 madde yer almakta olup, bu maddeler etik tutumun çeşitli alt boyutlarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır (Çelebi & Akbağ, 2012). Ölçek Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi ile sınanarak örneklemin faktör analizi yapmaya uygunluğu .81 olarak tespit edilmiştir. "Bartlett testi $X^2 : 1671.94$ (sd: 378, $p < .01$) olarak hesaplanmıştır.". Veriler göz önünde bulundurularak faktör analizi için uygun görülmüştür (Büyüköztürk vd., 2018).

Ölçekte ters madde yoktur. Ölçekten alınan puanlardaki artış eğitimcilerin kendilerini etik ilkelere uygun şekilde davrandıkları yönünde değerlendirdiklerini göstermektedir. Maddelerin alt ölçeklere göre dağılımı şöyledir:

- Görev Bilinci; 1,2,3,4,5,6,7,8. maddeler
- Erdemlilik; 9,10,11,12,13. maddeler
- İnsani Duyarlılık; 14,15,16,17,18. maddeler
- Mesleki Yükümlülük; 19,20,21,22. maddeler

- Ahlaki Düşünce; 23,24,25,26. maddeler

3.3.2. Mesleki etik programı

Eğitimcilik, eğitim-öğretim hizmetlerinin topluma profesyonel olarak sunulmasını görev edinen hem bilgi ve beceri hem de etik değerler gerektiren bir meslektir. Eğitimcilik mesleği, toplumun temel ihtiyaçlarından biri olan eğitimi karşılaması nedeniyle özel bir konuma sahiptir ve meslek etiği eğitimcilerin davranış ve uygulamalarında oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bu programda eğitimcilerin meslek etiği konusunda farkındalık kazanmaları, etik ilke ve standartları öğrenmeleri, etik karar verme becerileri geliştirmeleri ve etik ihlalleri önlemek için neler yapmaları gerektiği konusunda bilgi ve beceri kazanmaları hedeflenmektedir.

3.3.3. MEP'in eğitimcilik meslek etiği tutumlarına etkisi görüş alma formu

Araştırmada katılımcıların mesleki etik programı hakkındaki görüşlerini belirlemek için nitel metodoloji kapsamındaki veri toplama yöntemlerinden olan yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi tercih edilmiştir. Bu kapsamda nitel verilerin elde edilmesinde kullanılan ve araştırmacı tarafından geliştirilen “Mesleki Etik Programının Eğitimcilerin Eğitimcilik Meslek Etiği Tutumlarına Etkisi Görüşme Formu” (Ek 6) yarı yapılandırılmış bir görüşme formudur. Formda aşağıda belirtilen sorular yer almaktadır:

1. Mesleki Etik Programı sürecinizin size katkısını nasıl değerlendirirsiniz?
2. Mesleki Etik Programı sürecinizin olumlu yanlarını neler olarak görüyorsunuz?
3. Mesleki Etik Programı sürecinizin olumsuz yanlarını neler olarak görüyorsunuz?
4. Mesleki Etik Programı süresince sizi zorlayan kısımlar neler oldu?
5. Mesleki Etik Programı sürecinin mevcut eğitim öğretim faaliyetlerinize etkisini nasıl değerlendirirsiniz?
6. Bu eğitim programını daha iyi bir hale getirmek için neler yapılabilir?

3.3.4. Mesleki etik programını geliştirme süreci

Mesleki etik programının geliştirilmesi süreci, alan taraması, mevcut programların incelenmesi, ihtiyaç analizi, etkinliklerin tasarlanması ve uzman görüşlerinin alınması gibi önemli aşamaları içermektedir. Bu aşamalar, programın kapsamını, içeriğini ve uygulanabilirliğini şekillendiren temel faktörlerdir. Her bir aşama, eğitimcilerin etik bilincini artırmayı ve karşılaştıkları etik sorunlarla başa çıkmalarını sağlamayı amaçlamaktadır.

Uzmanların görüşleri doğrultusunda yapılan iyileştirmelerle, programın etkinliği artırılmış ve eğitimcilerin mesleki etiklerini güçlendirecek bir eğitim modeli oluşturulmuştur. Bu sürecin sonunda, mesleki etik programının başarılı bir şekilde uygulanması, eğitimcilerin etik karar alma becerilerini geliştirmelerini sağlayacak ve eğitim sisteminde etik standartların yükselmesine katkıda bulunacaktır. Mesleki etik programını geliştirme süreci Şekil 3.1. de gösterilmiştir.

Şekil 3.1. Mesleki etik programını geliştirme süreci

1. *Alan Taraması*: mesleki etik programının geliştirilmesi sürecinde ilk adım, alanyazın taramasıdır. Alan taraması, eğitimcilik mesleğiyle ilgili etik sorunlar, etik ilkeler, etik eğitim ve öğretim yöntemleri konularındaki mevcut literatürün incelenmesini kapsar. Bu aşamada, dünya genelindeki ve Türkiye’deki eğitim sistemlerinde etik programların nasıl uygulandığına dair önceki çalışmalar ve teorik yaklaşımlar gözden geçirilmiştir. Alan taraması, eğitimcilerin karşılaştığı etik ikilemler ve etik bilincin artırılmasına yönelik uygulanan yöntemlerin etkinliğine dair bilgi edinmeyi sağlamıştır. Ayrıca, etik eğitime dair önerilen modeller ve teoriler, programın içeriğini şekillendiren temel referansları oluşturmuştur.

2. *Mevcut Programların İncelenmesi*: mesleki etik programlarının geliştirilmesinde ikinci aşama, mevcut programların incelenmesidir. Bu süreç, halihazırda eğitimcilerin etik becerilerini geliştirmeye yönelik kullanılan eğitim programlarının değerlendirilmesini kapsamaktadır. Mevcut programların güçlü yönleri, zayıf yönleri, uygulama süreçleri ve hedef

kitle üzerindeki etkileri kapsamlı bir şekilde analiz edilmiştir. Programların içeriklerinin eğitimcilerin mesleki etik konusunda ne kadar yeterli olduğunu ve etik sorunlarla başa çıkma becerilerini ne ölçüde geliştirdiğini görmek amacıyla literatürdeki örnekler ele alınmıştır. Bu inceleme, programların başarılı uygulama örneklerinin yanı sıra eksikliklerini de ortaya koyarak, yeni programın tasarımına dair önemli veriler sağlamıştır.

3. *İhtiyaç Analizi*: MEP'in geliştirilmesi sürecinde, ihtiyaç analizi kritik bir adım olarak belirlenmiştir. Bu aşama, eğitimcilerin etik davranışları, etik karar alma süreçleri ve meslek etiklerine dair bilinç düzeylerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. İhtiyaç analizi, eğitimcilerin karşılaştıkları etik ikilemlerle ilgili ne tür desteklere ihtiyaç duyduklarını ve hangi alanlarda daha fazla bilgi ve beceri geliştirmeleri gerektiğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Anketler, mülakatlar ve odak grup görüşmeleri gibi veriye dayalı yöntemlerle eğitimcilerin görüşleri toplanmış ve bu doğrultuda programın hedefleri ve içeriği şekillendirilmiştir. Ayrıca, eğitimcilerin etik ilkeler hakkında sahip oldukları bilgi eksiklikleri ve uygulamalı eğitim ihtiyaçları bu analizle ortaya konulmuştur.

4. *Etkinliklerin Tasarlanması*: İhtiyaç analizi sonucunda elde edilen veriler ışığında, eğitimcilerin mesleki etik bilincini artırmayı hedefleyen etkinlikler tasarlanmıştır. Bu etkinlikler, eğitimcilerin etik sorumluluklarını yerine getirirken karşılaştıkları ikilemleri çözebilmelerini sağlayacak şekilde oluşturulmuştur. Etkinlikler arasında vaka analizleri, rol oynama, grup çalışmaları ve simülasyonlar gibi etkileşimli yöntemler yer almıştır. Ayrıca, etik ilkelerin öğretimi için çevrimiçi modüller, video içerikler ve yüz yüze atölye çalışmaları gibi farklı öğrenme yöntemleri de tasarlanmıştır. Bu etkinlikler, eğitimcilerin etik karar alma süreçlerinde daha bilinçli olmalarını sağlayacak şekilde, eğitimcilerin gerçek yaşam senaryoları üzerinden pratik yapmalarına olanak tanıyacak şekilde düzenlenmiştir.

5. *Uzman Görüşlerinin Alınması*: Programın geliştirilmesinde son adım olarak, üç farklı uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlar, mesleki etik programının içeriği, etkinliklerin uygulanabilirliği, eğitim yöntemlerinin seçimi ve programın genel yapısı hakkında geri bildirimde bulunmuşlardır. Uzmanların önerileri doğrultusunda, programın etkili olması için gerekli düzeltmeler yapılmış, içeriğe yeni eğitim yöntemleri ve etik ikilemlerle baş etme stratejileri eklenmiştir. Uzman görüşleri, programın eğitimcilerin mesleki etik davranışlarını geliştirme amacına ne ölçüde hizmet ettiğini değerlendirirken, programın her aşamasında gerekli düzenlemelerin yapılmasına olanak sağlamıştır. Uzmanların katkıları, programın başarıya ulaşmasında belirleyici bir faktör olmuştur.

3.3.5. Mesleki etik programının amacı ve genel özellikleri

Eğitimcilerin mesleki etik ilkelerini ve değerlerini içselleştirmeleri oldukça önemlidir. Eğitimcilerin meslek etiği konusunda bilinçlendirilmesi ve bu ilkelerin uygulamada hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, bu bölümde eğitimcilerin meslek etiğini geliştirmeye yönelik 5E öğrenme modeline ve buluş yoluyla öğretim stratejisine göre hazırlanmış Tablo 3.3 de belirtilen 8 oturumdan oluşan etkinlikler tasarlanmıştır

Mesleki Etik Programı (MEP), eğitimcilerin mesleki etik bilincini geliştirmeyi amaçlayan bir eğitim programıdır. Bu programın eğitim ve öğretim yaklaşımı, eğitimcilerin etik değerleri ve etik karar alma becerilerini güçlendirmeye yönelik olarak tasarlanmıştır. Program, katılımcıların mesleki yaşamlarında karşılaştıkları etik sorunlarla baş edebilme becerilerini geliştirmeyi hedefler. Bu bağlamda, MEP'in eğitim ve öğretim yaklaşımı, çok yönlü, etkileşimli ve pratik odaklı bir yapı üzerine kurulmuştur. Etkinlik, teorik bilgilendirme, örnek vaka çalışmaları, grup tartışmaları ve bir meslek etiği kurulu oluşturma gibi çeşitli öğrenme ve uygulama bileşenlerini içermektedir. Bu öğretim programı, eğitimcilerin etik ilkeleri öğrenmeleri ve bu ilkeleri mesleki pratiklerine uygulamaları amacıyla mesleki uygulamalarına nasıl entegre edeceklerini anlamalarına yardımcı olacak şekilde tasarlanmıştır. Etkinlikler, eğitimcilerin etik davranışlarını güçlendirir ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunacaktır. Etkinlikler, aynı zamanda eğitimcilerin mesleki yükümlülüklerini, adalet, eşitlik, saygı ve mesleki bağlılık gibi temel etik ilkeleri içselleştirmelerine yardımcı olmayı hedefler.

Programın etkinlikleri, Kolb'un öğrenme döngüsünü temel alarak yapılandırılmış; eğitimcilerin hem kendi deneyimlerinden hem de mesleki uygulama bağlamından yola çıkarak etik tutumlarını geliştirmeleri sağlanmıştır. Böylece etik eğitimi, teorik bilgi aktarımından ziyade, deneyimsel ve etkileşimli bir süreç olarak ele alınmıştır. Bu program, eğitimcilerin meslek etiği konusunda bilinçlenmelerini ve etik davranışları mesleki yaşamlarının bir parçası haline getirmelerini amaçlar. Programın son şeklini almasında üç uzmanın görüşüne başvurulmuştur. MEP uzman görüşleri doğrultusunda yapılandırılarak son halini almıştır.

Üç farklı uzman tarafından Mesleki Etik Programı (MEP) kapsamında hazırlanan etkinlikler, programın hedefleriyle uyumu ve yetişkin eğitimi ilkelerine uygunluğu açısından değerlendirilmiştir. Uzmanlar, bu amaçla geliştirilen bir değerlendirme formu (Ek 5) aracılığıyla her bir oturumu "uygundur" veya "uygun değildir" seçenekleriyle puanlamış ve ayrıca öneri ve düzeltmelerini ifade edebilecekleri bir açıklama bölümünden yararlanmışlardır.

Tablo 3.3. Mesleki etik programının amacı ve genel özellikleri.

Oturum No	Oturum Başlığı	Amaçlar	Öğrenme Çıktıları
1	Kendi Hikayemi Anlatıyorum	Katılımcılar arasında canlı bir oyun ortamı oluşturularak kaynaşmalarına ve katılımcıların kişisel hikayelerini paylaşmalarını sağlayarak kişilerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olması amaçlanmaktadır.	İnsanların hikayelerini dinleyerek, empati kurar. Öğrenciyi tanıma ve öğrenciyi tanımının önemini anlar.
2	Ben Olsam Ne Yapardım?	Katılımcıların meslek etiği ilkelerini anlamalarını ve mesleki uygulamalarında etik ilkelere uygun davranmalarına katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Senaryo incelemeleri sayesinde, karşılaşılabilecekleri etik ikilemler hakkında etik karar alma becerisi kazanacaklardır.	Öğrencilerin farklılıklarını fark eder. Eğitimcilik mesleğine ilişkin temel etik ilkeleri açıklar. Etik karar alma süreçlerini uygular.
3	Saygılı İletişim	Beden dili ve jest-mimikleri kullanarak etkili iletişim kurar. Açık ve net bir şekilde düşüncelerini ifade ederek farklı görüş ve fikirlere saygı duyar.	Beden dili ve jest-mimikleri kullanarak etkili iletişim kurar. Açık ve net bir şekilde düşüncelerini ifade ederek farklı görüş ve fikirlere saygı duyar.
4	Öğrenci Sözleşmesi	Katılımcılar için adalet ve dürüstlük kavramının ne ifade ettiğini açığa çıkarmak ve kavram yanlışlarını ortaya çıkarıp düzeltmek hedeflenmektedir.	Adalet ve dürüstlük değerlerini içselleştirerek, bu değerleri uygulama konusunda sorumluluk alır.
5	Drama: Etik İkilem	Eğitimcilik meslek etiği konusunda tasarlanan bu rol oynama etkinliği, katılımcıların mesleki etik ilkeleri özümsemelerine ve etik karar alma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır.	Kurumun amaçlarına hizmet etmeye yönelik kararlar almaya özen gösterir.
6	Eğitimcilik Meslek Etiği Kurulu Oluşturma	Etkinlikte, mesleki etik ihlaller ve sebepleri ilişkilendirerek önüne geçmek hedeflenmektedir. Eğitimcilerin mesleki etik kurallara uyma konusundaki farkındalığını artırmayı, onların görevlerini yerine getirirken yönetmeliklere riayet etmelerinin önemini vurgulamayı ve eğitimcilik mesleğinin saygınlığını güçlendirmek amaçlanmaktadır.	Mesleki etik ihlaller ve nedenlerini ilişkilendirir. Etik ihlalleri inceler ve etik uygulamaları teşvik eder.
7	Eğitimci Andı Yazma	Etkinlik eğitimcilerin mesleklerine dair etik ilkeleri benimsemelerini sağlamak ve bu ilkeleri hatırlatmak üzerine kuruludur.	Eğitimcilik meslek etiğine bağlanır
8	Kişisel Etik Gelişim Planı Oluşturma	Etkinlik ile eğitimcilerin meslek etiğinin kuramsal temellerini kavramaları, etik ilkeleri içselleştirmeleri ve bunları günlük uygulamalarına yansıtılabilmeleri hedeflenmektedir.	Mesleki ilke kurallara bağlı hareket eder.

Uzman görüşleri doğrultusunda program içeriklerinde gerekli düzenlemeler yapılarak MEP'in son hali oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra, uzmanların etkinliklere yönelik değerlendirmeleri arasındaki tutarlılığı belirlemek amacıyla, çoklu değerlendiriciler arası görüş birliğini ölçen Fleiss Kappa katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen uyum değeri, uzman görüşlerinin yüksek düzeyde örtüştüğünü göstermiş ve programın içerik geçerliliğini desteklemiştir. Bu süreç, programın bilimsel geçerliliği ve uygulama güvenilirliği açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir (Falotico & Quatto, 2015).

Değerlendiricilerin program bileşenlerini uygunluk açısından puanlaması, her bir bileşen için "uygun" değerlendirmesinde 1 puan ve "uygun değil" değerlendirmesinde 0 puan verilerek gerçekleştirilmiştir. Bu puanlamalar doğrultusunda, uzmanlar arası görüş birliği düzeyini belirlemek amacıyla Fleiss Kappa katsayısı hesaplanmıştır. Fleiss Kappa katsayısı, .81–1.00 arası "mükemmel uyum", .61–.80 arası "büyük oranda anlaşma", .41–.60 arası "ılımlı anlaşma", .21–.40 arası "adil anlaşma" ve .00–.20 arası ise "zayıf oranda anlaşma" olarak sınıflandırılmaktadır (Falotico & Quatto, 2015).

Bu çalışmada yapılan analizler sonucunda, Fleiss Kappa uyum katsayısı .49 ($p < .05$) olarak hesaplanmıştır. Bu değer, değerlendiriciler arasında ılımlı düzeyde bir anlaşma olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu sonuç, programın uzmanlar tarafından genel anlamda kabul gördüğünü ancak bazı bileşenlerde farklı değerlendirmelerin yapılmış olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu durum, programın geliştirilme sürecinde farklı bakış açılarının dikkate alındığını ve değerlendirme sürecinin çok yönlü bir şekilde ele alındığını göstermesi açısından önemlidir.

3.3.5.1. Mesleki Etik Programı'nın Temelleri

Eğitimcilerin mesleki gelişimi ve etik değerlere uygun davranış sergilemeleri oldukça önemlidir. Çünkü eğitimciler, geleceğin nesillerini yetiştiren ve toplumun değerlerini aktaran en önemli mesleki gruplardan biridir. Bu nedenle eğitimcilerin meslek etiğini özümsemesi, benimsemesi ve uygulaması son derece kritiktir. Etik ilkeler ve değerler eğitimin temelini oluşturur ve eğitimcilerin bu ilkelere uygun davranması beklenir. Ancak, etik eğitiminin nasıl verilmesi gerektiği konusu tartışmalıdır. Etik eğitimi sadece teorik bilgi aktarımı şeklinde değil, uygulamalı ve etkileşimli etkinlikler aracılığıyla verilmelidir. Eğitimcilik mesleğine yönelik etik eğitimi, eğitimci adaylarının hizmet öncesi eğitim sürecinden başlayarak, meslek yaşantıları boyunca devam etmelidir.

3.3.5.2. Mesleki Etik Programı'nın Amacı

Eğitimcilik meslek etiği eğitimi, eğitimcilerin mesleki davranışlarını etik ilkeler çerçevesinde şekillendirmelerini sağlamayı amaçlayan bir eğitim sürecidir. Bu eğitimlerde eğitimcilere meslek etiğinin temel kavramları, etik teorileri, etik karar verme süreçleri ve etik dışı davranışları gerekçelendirme yaklaşımları gibi konular aktarılır. Ayrıca eğitimcilerin öğrencileri, meslektaşları, okul yönetimi ve velilerle olan ilişkilerinde etik ilkelere uygun davranabilmeleri için örnek etkinlikler yer almaktadır. Eğitimcilik meslek etiği eğitimi, eğitimcilerin etik duyarlılık ve karar verme becerilerini geliştirmeyi, mesleki değer ve sorumluluk bilincini güçlendirmeyi amaçlar. Bu eğitimde yer alan etkinlikler eğitimcilerin karşılaşılabilecekleri gerçek etik sorunlara ilişkin farkındalık kazanmalarına, etik karar verme süreçlerini deneyimlemelerine ve mesleki etik ilkeleri içselleştirmelerine yardımcı olacaktır.

3.3.5.3. Mesleki Etik Programı'nın Önemi

Meslek etiği programı kapsamında eğitimcilerin etik karar verme becerilerini geliştirmeyi, etik ilkeleri somut örneklerle pekiştirmeyi ve etik dışı davranışlarla başa çıkma yöntemlerini öğrenmelerini amaçlayan çeşitli etkinliklerin uygulanması önerilmektedir. Böylece eğitimcilerin mesleki uygulamalarında etik değerleri içselleştirmeleri ve öğrencilerine de bu değerleri aktarmaları sağlanabilir. Eğitimcilere meslek etiğini öğretmek için tasarlanan etkinlikler, katılımcıların mesleki değerlerini, etik ilkelerini ve bu ilkelerin günlük uygulamadaki yansımalarını anlamalarına yardımcı olmaktadır. Etkinlikler, eğitimcilerin meslek etiği konusunda bilgi edinmelerini sağlarken aynı zamanda bu bilgileri uygulama fırsatı sunmaktadır. Etkinlik sonunda katılımcılara katılım belgesi verilecektir.

3.3.6. MEP'in eğitimcilik meslek etiği tutumlarına etkisi görüş alma formu geliştirme süreci

Deney grubundaki eğitimcilerin uygulama sürecine ilişkin görüşlerini almak amacıyla "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" geliştirilmiştir. Bu formun hazırlanma sürecinde, araştırmanın amacına uygun olarak çeşitli sorular oluşturulmuş, hazırlanan sorular üzerinde yapılan ön değerlendirme neticesinde içeriği en iyi yansıttığı düşünülen altı açık uçlu soru formda yer almıştır. Formun geliştirilme sürecinde, ölçme ve değerlendirme alanında uzman iki akademisyenin görüşlerine başvurulmuş, gelen öneriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak formun son hali oluşturulmuştur.

Şekil 3.2. Görüşme formu geliştirme süreci

Görüşme formu geliştirme süreci Şekil 3.2 de ifade edildiği üzere; literatür tarama, soru kılavuzu hazırlama, uzman görüşü alma, uzman görüşü değerlendirme, görüşme formu tasarlama, pilot görüşme, görüşme formunu gözden geçirme, nihai formu hazırlama şeklinde süregelmiştir.

3.3.7. Araştırmacı rolü

Bu çalışma kapsamında geliştirilen tüm etkinlikler, araştırmacı ve danışman tarafından birlikte hazırlanmıştır. Araştırmacı, programın her aşamasında aktif rol almış; etkinliklerin planlanması, uygulanması ve izlenmesi süreçlerini bizzat yürütmüştür. Ayrıca veri toplama araçlarının geliştirilmesi, verilerin toplanması, yarı yapılandırılmış görüşmelerin gerçekleştirilmesi ve elde edilen verilerin analiz edilmesi gibi araştırmanın tüm aşamalarında etkin görev üstlenmiştir.

Araştırmacı, deneysel çalışmanın yürütüldüğü eğitim kurumlarında uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarının derslerine katılarak gözlemler yapmış, araştırma ortamına uyum sağlamak amacıyla pilot bir uygulama gerçekleştirmiştir. MEP kapsamında hazırlanan ders planları ve materyaller, araştırma amaçları doğrultusunda oluşturulmuş ve uygulama süresince eğitimcilerle iş birliği içerisinde hayata geçirilmiştir.

Bilimsel araştırma etiğine uygun şekilde yürütülen süreçte, araştırmacı gerekli yasal izinleri ve eğitmeni izin belgelerini temin etmiştir. Araştırma sonunda, deney grubundaki eğitimcilerle gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerde, katılımcılara araştırma süreci hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Veri toplama

sürecinde yarı yapılandırılmış görüşmelerin gerçekleştirilmesi, ölçme araçları aracılığıyla elde edilen verilerin analiz edilmesi ve araştırma bulgularının raporlaştırılması aşamaları da yine araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Bu süreçte, araştırmacı uygulamanın güvenilirliği ve geçerliliğini sağlama amacıyla sistematik ve bütüncül bir yaklaşım benimsemiştir. Araştırmada Mesleki Etik Programının eğitimcilerin mesleki etik tutumlarına olan etkisi ortaya konulmuş ve katılımcı eğitimcilerin bu programla ilgili görüşleri değerlendirilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında, nicel verilerin elde edilmesinde kullanılan “Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği” nin kullanım izinleri, ölçeği geliştiren akademisyenlerden temin edilmiştir. Ayrıca, araştırmanın deney ve kontrol gruplarında gerçekleştirilecek çalışmalara yönelik olarak gerekli izinler alınmıştır. Deneysel uygulama öncesinde, deney ve kontrol gruplarına yönelik olarak ölçek uygulanarak bir ön test gerçekleştirilmiştir. Deneysel işlem sonrasında ise her iki grup için tekrar aynı ölçek kullanılarak son test uygulaması yapılmıştır. Araştırmanın nitel veri toplama sürecinde, deney grubundaki eğitimcilerle yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla görüşmeler yapılmış ve bu görüşmeler sonucunda nitel veriler toplanarak veri toplama süreci tamamlanmıştır. Veri toplama süreci, etik ilkelere uygun bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların tutumlarını ölçmek amacıyla Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği kullanılmış ve ayrıca Mesleki Etik Programı uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler ise yüz yüze yapılmış ve bu süreç, araştırmacı tarafından hem deneysel işlemler hem de eğitimcilerle yapılan görüşmeler ile yürütülmüştür.

3.4.1. Araştırma süreci

Araştırma süreci, temel olarak üç aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada, deneysel işlem öncesinde alan yazın incelenerek bir program geliştirilmiştir. İkinci aşamada, geliştirilen program doğrultusunda deneysel işlem gerçekleştirilmiş, son olarak üçüncü aşamada ise deneysel işlem sonrasındaki ölçümler yapılmıştır.

3.4.1.1. Deneysel işlem öncesi süreç

Program geliştirme sürecinin ilk aşamasında, eğitimcilik meslek etiği konusunda kapsamlı bir literatür taraması yapılmış ve programın genel amaçları belirlenmiştir. İkinci aşamada, araştırmada kullanılacak olan "Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği" detaylı bir şekilde incelenmiş, ölçek maddelerinin ölçmeyi amaçladığı özellikler göz önünde bulundurularak, eğitim programının kazandırmak istediği 15 hedef öğrenme çıktısı oluşturulmuştur. Program geliştirme sürecinin bir sonraki aşamasında, hedef öğrenme çıktılarının gerçekleştirilmesine

yönelik sekiz oturumdan oluşan " Mesleki Etik Programı" ilk taslağı oluşturulmuştur. Her bir oturumda ısınma etkinlikleri, öğrenme etkinlikleri ve değerlendirme uygulamaları yer almıştır. Hazırlanan program, üç farklı uzmandan alınan görüşler doğrultusunda gözden geçirilmiş ve nihai halini almıştır.

Deney ve kontrol gruplarının seçimi, araştırmanın geçerliliğı ve güvenilirliğı açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda, katılımcıların yaş, eğitimcilik deneyimi gibi demografik ve mesleki faktörler göz önünde bulundurularak her iki grup arasında denklik sağlanmıştır. Özellikle, yaş aralığı ve mesleki deneyim gibi değişkenler, gruplar arasında homojenlik oluşturacak şekilde dikkate alınmıştır. Bu, gruplar arasındaki farklılıkların minimuma indirilmesine ve herhangi bir dışsal faktörün sonuçları etkilemesinin engellenmesine olanak tanımaktadır.

Deneyisel araştırmalarda, gruplar arasındaki başlangıç düzeylerini belirlemek ve gruplar arasındaki benzerlikleri tespit edebilmek amacıyla ön test uygulaması yaygın bir yöntemdir (Creswell, 2017). Bu çalışmada, deneyisel işlem öncesinde grupların etik davranış tutumları bakımından benzerliklerini belirlemek için bir ön test uygulanmış ve elde edilen puanlar karşılaştırılmıştır. Ancak, gruplardan elde edilen puanların dağılımının normal dağılmadığı gözlemlenmiştir. Bu durum, parametrik testlerin kullanılmasını engellediğinden, verilerin analizinde parametrik olmayan bir test olan Mann-Whitney U testi tercih edilmiştir. Bu test, iki bağımsız grup arasındaki farklılıkları değerlendirmek için uygun bir yöntem olup, grupların etik tutumları arasındaki anlamlı farkları incelemeye etkin bir şekilde kullanılmıştır.

3.4.1.2. Deneyisel işlem süreci

Programın geliştirilmesinin ardından, çalışma grubu belirlenmiş ve deney ile kontrol grupları oluşturularak her iki gruba da ön test uygulanmıştır. Deney grubuna Mesleki Etik Programı uygulanırken, kontrol grubuna herhangi bir müdahale yapılmamıştır. Bu şekilde, iki grup arasındaki farklar sadece programın etkisiyle ilişkilendirilebilecek şekilde yapılandırılmıştır. Deneyisel işlem sonrası yapılan karşılaştırmalar, programın eğitimcilerin etik tutumları üzerindeki etkilerini objektif bir biçimde değerlendirebilmek adına kontrol grubunun etkilerini dışarıda bırakmayı sağlamıştır. Böylece, her iki grup arasındaki farklılıkların yalnızca programın uygulanıp uygulanmadığına bağlı olarak şekillendiğı güvenilir bir deneyisel ortam oluşturulmuştur.

Deney ve kontrol gruplarına ön test uygulamaları yapıldıktan sonra, deney grubuna yönelik olarak hazırlanan ve araştırmanın bağımsız değişkeni olan " Mesleki Etik Programı", 20 Aralık 2024 - 27 Şubat 2025 tarihleri arasında, her hafta bir oturum şeklinde deney grubundaki katılımcılarla gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubuna herhangi bir mşdahale yapılmamıştır. Eğitim programındaki etkinlikler, araştırmacı tarafından yşrştşlmşş olup, her bir oturum 80 dakika sşresince uygulanmıştır. Oturumların başlangıcında ısınma etkinlikleri yapılmış, ardından öğretim yöntemleri ve teknikleri, katılımcılara oturumun konusuyla ilgili örnek olay, vaka analizi, rol oynama, etik ikilem, etik karar verme sşreleri, drama ve eğitimci andı yazma gibi etkinlikler aracılığıyla sunulmuştur.

Katılımcılara konu, buluş yoluyla aktarıldıktan sonra, beyin fırtınası, zihin haritası, fikir taraması, dedikodu, vızılı, senaryo ilişkilendirme istasyonu gibi çeşitli yöntemlerle konu içeriği derinleştirilmiştir. Kavramsal bilgi gerektiren veri, bilgi ve yorum gibi bşlşmlerde ise araştırmacı tarafından sunular yapılmıştır. Her oturumun sonunda, o gşnkş etkinliklerin değerlendirilmesine yşnelik bir değerlendirme yapılmıştır.

3.4.1.3. Deneysel işlem sonrası sşre

Deneysel işlem uygulandıktan sonra, deney ve kontrol gruplarındaki katılımcılara "Eğitimci Etik Davranışlar Őleęi" aracılığıyla son test Őlřmleri yapılmıştır. Ayrıca, deney grubundaki eğitimcilerle yarı yapılandırılmış gşrüşmeler gerçekleştirilerek, deneysel sşrece dair derinlemesine bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Karma yöntemle modellenen araştırma kapsamında bağımsız gruplar (iki grup) karşılaştırılması ve aynı grupların (iki grup) iki farklı durumda karşılaştırılması için nicel veri analizi non-parametrik testler ($p < 0.05$) SPSS 25.0 İstatistik paket programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Araştırmada nitel veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış gşrüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Nitel verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Nicel ve nitel veri analizleri ayrı ayrı ele alınarak yorumlanmıştır.

3.5.1. Nicel verilerin analizi

Çalışmanın nicel verilerinin analizinde istatistiksel veri analizine uygun bir paket program kullanılmıştır. Verilerin analizinde hangi istatistiksel yöntemlerin kullanılacağına karar verirken, gruplardaki örneklem büyüklüğü dikkate alınmıştır. Literatürde, parametrik testlerin sağlıklı sonuçlar verebilmesi için her bir gruptaki katılımcı sayısının genellikle 30'un

üzerinde olması gerektiği ifade edilmektedir (N >30). Ancak bu çalışmada hem deney hem de kontrol grubundaki katılımcı sayısı 30'un altında kaldığı (N<30) için, verilerin dağılım özellikleri de göz önünde bulundurularak, ölçek puanlarına dayalı karşılaştırmalarda parametrik olmayan istatistiksel analiz yöntemleri tercih edilmiştir. Bu sayede küçük örneklem gruplarının analizine uygun daha güvenilir sonuçlar elde edilmesi amaçlanmıştır.

Gruplara ön test uygulaması gerçekleştirildikten sonra verilerin normal dağılım gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Normallik dağılımı kontrol edilirken Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri uygulanmıştır. Literatürde grup büyüklüğünün 50'den az olduğu durumlarda Shapiro-Wilk testinin kullanılabileceği belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2018) . Ayrıca normallik özelliği kontrol edilirken çarpıklık-basıklık değerleri de incelenmiştir. Yapılan normallik analizlerinin sonuçları Tablo 3.4.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.4. Eğitimci etik davranışlar ölçeği normallik analiz sonuçları.

Ölçek Alt Boyutları	Grup	Aritmetik Ortalama	Medyan	Mod	Çarpıklık	Basıklık	Kolmogorov-Smirnov	Shapiro-Wilk
Görev Bilinci	Kontrol	23,37	22,50	21,00	1,146	-,165	.026	.039
	Deney	24,50	24,50	17,00	-,221	-1,562*	.200	.463
Erdemlilik	Kontrol	14,75	15,00	15,00	-,163	,000	.200	.989
	Deney	16,00	17,00	17,00	-2,100*	4,812*	.079	.007
İnsani Duyarlılık	Kontrol	18,25	18,00	18,00	,133	-,606	.200	.494
	Deney	16,37	17,00	17,00	-,535	-1,149	.195	.446
Mesleki Yükümlülük	Kontrol	11,25	10,50	10,00	,606	-,895	.200	.292
	Deney	10,25	10,00	10,00	-,522	2,585*	.019	.155
Ahlaki Düşünce	Kontrol	13,25	12,50	11,00	1,484	2,497	.200	.159
	Deney	13,37	12,50	12,00	,597	-,659	.200	.200

Tablo 3.4. incelendiğinde, deney grubunun görev bilinci alt boyutunda basıklık değerinin (-1,562), erdemlilik alt boyutunda çarpıklık değerinin (-2,100) ve basıklık değerinin (4,812), mesleki yükümlülük alt boyutunda ise basıklık değerinin (2,585) olduğu gözlemlenmektedir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1,5 ile +1,5 arasında olması durumunda, dağılımın normallik varsayımını sağladığı ifade edilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2015).

Shapiro-Wilk testi sonuçlarına bakıldığında da deney grubunun erdemlilik alt boyutunda normallik varsayımını karşılamadığı ($p < .05$) görülmektedir.

Ön-test puanlarının dağılımı normallik koşullarını karşılamadığı için analizlerin devamında non-parametrik testler tercih edilmiştir. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının eğitimci etik davranışları ön-test puanlarının karşılaştırılmasında Mann Whitney U Testi uygulanmıştır. Deney grubu katılımcılarının eğitimci etik davranışları ön test-son test puanlarının karşılaştırılması için Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi uygulanmıştır. Deney ve kontrol grubu katılımcılarının eğitimci etik davranışları son-test puanlarının karşılaştırılmasında Mann Whitney U Testi uygulanmıştır.

3.5.2. Nitel verilerin analizi

Araştırmada nitel veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Nitel verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, katılımcılardan elde edilen verilerdeki gizli ilişkilerin derinlemesine incelenerek ortaya konmasını amaçlamaktadır (Creswell, 2017). Bu bağlamda, katılımcı görüşleri analiz edilirken benzer kavramlar birleştirilerek kodlar oluşturulmuş, bu kodlar tümevarımcı bir yaklaşımla önce alt kategori sonra kategori en son olarak da temalar haline getirilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler, araştırmacı Microsoft Word programı üzerinden içerik analizi yapılmıştır. Veri setinde ortaya çıkan kodlar belirlenmiş ve bu kodların ortak temaları analiz edilerek alt kategoriler, kategoriler ve ana temalar türetilmiştir. Ayrıca, katılımcı görüşlerinin doğru bir şekilde aktarılabilmesi amacıyla doğrudan alıntılar kullanılmıştır.

Çalışmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, büyük hacimli verilerdeki temel anlamları ortaya koymak ve verinin tutarlılığını sağlamak amacıyla, veriyi indirgeme ve anlamlandırma sürecini ifade eder. Bu bağlamda, verilerin çözümlenmesi süreci, etiketleme ve kodlama aşamalarıyla gerçekleştirilmiştir. Görüşme süreçlerinin tamamlanmasının ardından, yazıya aktarmadan önce, veriler birkaç kez dinlenmiş ve bu aşama sırasında bütüncül bir kodlama süreci uygulanmıştır.

3.6. Verilerin Geçerlik ve Güvenirliği

Bu bölümde, araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğine ilişkin süreçler ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Araştırmanın iç ve dış geçerliliğini sağlamak ve olası tehditleri en aza indirmek

amacıyla izlenen yöntemler ile uygulama sürecinin güvenilirliğini artırmaya yönelik alınan önlemler detaylı şekilde açıklanmıştır.

3.6.1. Nicel verilerin geçerlik ve güvenilirliği

Bu araştırmada dış geçerliliği tehdit edebilecek unsurlar dikkate alınarak çeşitli önlemler alınmıştır. Deneysel desenin güvenilirliğini artırmak amacıyla aşağıda sıralanan potansiyel tehditlere yönelik stratejik yaklaşımlar benimsenmiştir (Demir, 2017):

- *Olgunlaşma Etkisi:* Araştırma sürecinde katılımcıların zamanla doğal olarak gelişim göstermeleri ve bu durumun bağımsız değişkenden ziyade yaş, deneyim veya çevresel faktörlerden kaynaklanması olasılığına karşı önlem alınmıştır. Bu tehdidi ortadan kaldırmak amacıyla, uygulama süreci bir eğitim-öğretim dönemi içerisinde tamamlanmış ve deney ile kontrol grupları aynı yaş aralığında ve benzer mesleki özelliklere sahip eğitimcilerden oluşturulmuştur. Böylece olgunlaşma etkisinin tüm deneysel koşullarda eşit biçimde ortaya çıkması sağlanmıştır.
- *Regresyon Etkisi:* Regresyon tehdidi, özellikle ön testte yüksek puan alan bireylerin çalışma grubuna dahil edilmesi durumunda sonuçların yanıltıcı olma riskini taşımaktadır. Bu çalışmada, katılımcılar ön test puanlarına göre gruplandırılmamış; bunun yerine mevcut eğitimci grupları arasından rastgele seçim yapılmak suretiyle deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Bu sayede regresyon etkisinin en aza indirilmesi hedeflenmiştir.
- *Beklentilerin Etkisi:* Deneysel araştırmalarda, katılımcıların ya da araştırmacıların uygulamaya ilişkin beklentiye sahip olması durumunda, performanslarını bilinçli ya da bilinçsiz şekilde etkileyebilecekleri bilinmektedir. Bu durumu engellemek amacıyla, deneysel işlemler ve “Eğitimci etik Davranışlar Ölçeği”, MEP ve görüşme formu hakkında katılımcılara ön bilgi verilmemiştir. Böylece ölçme süreçlerinde olası yanlılıkların ve performans yönlendirmelerinin önüne geçilmiştir.
- *Katılımcı Kaybı:* Araştırmada, katılımcı kaybının önlenmesi amacıyla uygulamalar, katılımcıların müsait olduğu zaman dilimlerinde gerçekleştirilmiştir. Bu yaklaşım, araştırmanın devamlılığını ve verilerin bütünlüğünü korumak adına kritik bir öneme sahiptir. Katılımcıların uygulamalara düzenli katılımı sağlanarak, veri toplama sürecindeki eksikliklerin ve dolayısıyla araştırmanın geçerliliğine zarar verebilecek olası kayıpların önüne geçilmiştir. Bu yöntem, araştırmanın iç geçerliliğini

destekleyerek, elde edilen bulguların güvenilirliğini artırmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda, katılımcı kaybının minimize edilmesi, sonuçların daha genellenebilir ve tutarlı olmasına katkıda bulunarak, araştırmanın bilimsel katkısını güçlendirmiştir.

- *Ön Test Etkisi:* Aynı testin tekrar uygulanması, katılımcıların teste aşına olmalarına ve bu durumun son test puanlarını etkileyerek sonuçların güvenilirliğini zayıflatmasına neden olabilir (Karasar, 2017). Bu tehdidi azaltmak amacıyla, 8 haftalık eğitim programı tamamlandıktan sonra son test uygulanmıştır. " Mesleki Etik Programı", 20 Aralık 2024 ile 27 Şubat 2025 tarihleri arasında, her hafta bir oturum düzenlenerek deney grubundaki katılımcılarla uygulanmıştır. Bu süreçte, her bir oturumda katılımcılara belirli eğitim içerikleri sunulmuş ve etkileşimli etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Programın planlanan zaman diliminde düzenli olarak yapılması, katılımcıların program sürecine bağlılıklarını artırmış ve eğitim içeriğinin verimli bir şekilde aktarılmasına olanak sağlamıştır.
- *Ölçme Aracı ve Süreci:* Deneysel araştırmalarda, farklı zaman ve gruplarda kullanılan değerlendirme araçları ve süreçlerindeki tutarsızlıklar geçerlik ve güvenilirlik sorunlarına yol açabilir. Bu çalışmada, deney ve kontrol gruplarına ön test ve son test aynı haftalar içinde ve benzer özelliklere sahip alanlarda uygulanmıştır. Karatay Halk Eğitim Merkezi'ne bağlı usta öğretmenler, bu araştırma kapsamında belirlenmiş ve programın uygulama sürecinde görev alacak kişilerdir. Usta öğretmenler, katılımcılara mesleki etik eğitimi sunmak için gerekli bilgi ve deneyime sahip uzmanlar olarak seçilmiş olup, eğitim sürecinde programın etkinliğini artıracak şekilde eğitimi yönlendirmişlerdir. Bu öğretmenlerin belirlenmesi, programın başarılı bir şekilde uygulanabilmesi ve katılımcılara en etkili şekilde mesleki etik bilgilerini aktarabilmesi için kritik bir adım olmuştur. Ayrıca, her iki grupta da çalışmaya başlamadan önce tanışma oturumları düzenlenmiş, böylece araştırmacı ile eğitimciler arasındaki yakınlık dengelenmiştir.
- *Veri Toplama Araçları Etkisi:* Deneysel koşullarda farklı ölçme araçlarının kullanımı, elde edilen sonuçların geçerliliğini ve güvenilirliğini etkileyebilir. Bu çalışmada, deney ve kontrol gruplarındaki katılımcılara "Eğitimci Etik Davranış Ölçeği" hem ön test hem de son test olarak uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından testi uygulayan kişilere eğitim verilmiş ve puanlar arasındaki güvenilirlik incelenmiştir.

Dış geçerlilik, araştırma sonucunda elde edilen bulguların daha geniş evrenlere genellenebilirliği ile ilgilidir. Deneysel çalışmalarda dış geçerliliğe yönelik tehditler; seçim yöntemi ve deneysel işlem arasındaki etkileşim, deney ortamı ile deneysel işlem arasındaki

etkileşim ve katılımcıların geçmiş deneyimleri ile deneysel işlem arasındaki etkileşim şeklinde sınıflandırılmaktadır (Büyüköztürk, 2018).

- *Örnekleme Etkisi:* Sınırlı bir alandan seçilen örneklemin, evrende yer alan bireyleri temsil edememesi durumudur. Bu tehdidi azaltmak için araştırmada katılımcılar aynı kurumda çalışan usta öğretmenlerden seçilmiştir. Bu durum, örnekleme etkisini sınırlayabilir çünkü sadece belirli bir kurumdaki bireylerin katılımı, araştırmanın bulgularının yalnızca bu kurumda çalışan usta öğretmenlere özgü olmasına yol açabilir. Özellikle, farklı eğitim kurumlarından ya da farklı coğrafi bölgelerden katılımcıların yer almadığı bir örneklem, genel sonuçların genellenebilirliğini kısıtlayabilir. Bu nedenle, araştırmanın bulgularının geniş bir eğitimci ya da usta öğretmen grubuna uygulanabilirliğini sağlamak adına, daha çeşitli ve rastgele bir örneklem seçimi tercih edilebilirdi. Ancak, aynı kurumda çalışan katılımcıların seçilmesi, belirli bir ortamda uygulanan programın etkilerini derinlemesine incelemek adına daha homojen ve kontrollü bir analiz yapmayı mümkün kılmaktadır.
- *Deneysel Ortam ve Deneysel İşlem Etkileşimi:* Araştırmanın yürütüldüğü ortamın özgün koşulları nedeniyle elde edilen sonuçların başka ortamlara genellenememesi durumudur. Bu tehdidi ortadan kaldırmak amacıyla, deneysel sürecin uygulanması açısından, katılımcıların kendi çalıştıkları eğitim kurumlarında gerçekleştirilmiştir. Bu durum, deney ortamı ile deneysel işlem arasındaki etkileşimi etkileyebilir. Katılımcıların günlük yaşamlarında sürekli etkileşimde buldukları bir ortamda gerçekleştirilen eğitim programı, bireylerin daha rahat ve açık bir şekilde katılım gösterdiği bir süreç oluşturmuş olabilir. Aynı zamanda, bu durum programın uygulama sürecinin gerçekçi bir bağlamda değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Böylece uygulamanın gerçek yaşam koşullarında sürdürülmesi sağlanarak bulguların geçerliği artırılmıştır.
- *Katılımcı Geçmişi ve Deneysel İşlem Etkileşimi:* Katılımcıların geçmiş mesleki deneyimleri, " Mesleki Etik Programı"na verdikleri yanıtları ve programdan aldıkları geri bildirimleri etkileyebilir. Önceki etik eğitimleri, eğitimcilerin etik konularına dair farkındalıklarını ve davranışlarını şekillendirebilir. Bu bağlamda, katılımcıların etik bilgi birikimi, programın etkinliğini ve öğrenme sürecindeki tutumlarını etkileyebilir. Özellikle, daha önce etik konusunda bilgi sahibi olanlar, programdan farklı bir düzeyde fayda sağlarken, etik farkındalığı düşük olan katılımcılar programdan daha fazla

yararlanabilir. Bu nedenle, katılımcı geçmişinin araştırma bulguları üzerinde önemli bir etkisi olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

- *Güvenirlilik*: Nicel araştırmalarda güvenirlilik, veri toplama araçlarıyla elde edilen puanların zamana göre değişmezliği ve tutarlılığı ile ilgilidir. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenirlilik özelliklerine ilişkin ayrıntılı bilgiler, "Veri Toplama Araçları" başlığı altında sunulmuştur. Veri toplama araçlarının güvenirlilikleri, ölçek geliştiricileri tarafından belirlenmiştir.
- *Katılımcı Geçmişi ve Deneysel İşlem Etkileşimi*: Araştırmalarda karşılaşılan tehditlerden biri olan katılımcı geçmişi etkisi, geçmiş olarak tanımlanan ve kontrol edilemeyen bir değişkenin, bireylerin mevcut tutum ve davranışlarını etkileme olasılığına işaret etmektedir. Bu durum, araştırmanın iç geçerliliğini olumsuz yönde etkileyebilecek bir risk oluşturabilir. Bu tehdidi en aza indirmek amacıyla, araştırma kapsamında deney ve kontrol grupları aynı Karatay Halk Eğitim Merkezi'nden seçilmiş, böylece katılımcıların benzer çevresel ve mesleki geçmişe sahip olmaları sağlanmıştır. Karatay Halk Eğitim Merkezi'ne bağlı çalışan usta öğretmenlerden seçilen katılımcılar sayesinde, kurumsal kültür ve uygulamalar gibi etkileyici dış değişkenlerin homojenliği korunarak katılımcı geçmişi kaynaklı etkilerin önüne geçilmiştir.
- *Güvenirlilik Kanıtları*: Deneysel araştırmalarda uygulama güvenirliliği, müdahale sürecinin planlandığı biçimde yürütülüp yürütülmediğinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Müdahale programına ne ölçüde sadık kalındığı, deneysel sürecin geçerli ve güvenilir sonuçlar üretip üretmediğinin temel göstergesidir. Bu bağlamda, araştırmada geliştirilen Farklı gözlemcilerin MEP uygulamasını gözlemlemesiyle elde edilmiştir. Bu durum, verilerin tutarlılığını sağlamak amacıyla birden fazla gözlemcinin aynı süreci farklı açılardan değerlendirmesine olanak tanımaktadır. Gözlemcilerin bağımsız bir şekilde değerlendirme yapması, programın uygulanmasının güvenirliliğini artırarak, bulguların objektif ve doğru olmasını sağlamaktadır. Bu yöntem, araştırmanın geçerliliği açısından önemli bir güvence sunar ve kullanılan veri toplama araçlarının tutarlılığını pekiştirir. Uzmanlar arası görüş birliğini belirlemek amacıyla yapılan analizde, Kendall Uyuşum Katsayısı (Kendall's W) kullanılmıştır. Analiz sonucu, uzman görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (Kendall's W = .037, p = .368). Bu bulgu, uzman değerlendirmeleri arasında yüksek düzeyde bir uyum olduğunu ve dolayısıyla uygulamanın güvenilirliğinin sağlandığını göstermektedir. Elde edilen bu sonuç, değerlendirmelerin tutarlı ve güvenilir olduğunu

ve araştırmada kullanılan verilerin sağlam bir temel üzerine inşa edildiğini ortaya koymaktadır.

- *Ön Test ve Deneysel İşlem Etkileşimi*: Deneysel araştırmalarda ön test ile deneysel işlem arasındaki etkileşim, araştırma sonuçlarının yorumlanmasında dikkat edilmesi gereken önemli bir konudur. Ön test uygulaması, katılımcıların deneysel sürece yönelik duyarlılıklarını artırabilir ve bu da deneysel değişkenden bağımsız bir etki oluşturabilir. Bu nedenle, elde edilen bulguların yalnızca deneysel işleme atfedilmeden, ön testin potansiyel etkileri göz önünde bulundurularak dikkatli biçimde yorumlanması önerilmektedir. Eğitimci Etik Davranış Ölçeği'nin neyi ölçtüğü ve programın hedefleri, araştırmanın geçerliliğini korumak amacıyla katılımcılardan gizli tutulmuştur. Bu strateji, katılımcıların yanıtlarını etkileyebilecek herhangi bir ön bilgi edinmelerinin önüne geçmek için kullanılmıştır. Böylece, katılımcıların yalnızca MEP'in içeriğine dayalı olarak doğal ve dürüst yanıtlar vermeleri sağlanmış, böylece araştırmanın sonuçlarının objektifliği artırılmıştır. Bu gizlilik önlemi, araştırmanın iç geçerliliğini güçlendiren bir yöntem olarak uygulanmıştır. Eğitim sürecinde, katılımcıların birbirleriyle eğitim dışı ortamlarda görüşmeyeceklerine dair bir sözleşme (Ek.8) yapılmıştır. Bu sözleşme, eğitimde edinilen bilgilerin ve görüşlerin yalnızca program çerçevesinde değerlendirilmesini sağlamak amacıyla uygulanmıştır. Katılımcıların eğitim sürecindeki etkileşimlerini sınırlandırarak, dış etkenlerin programın sonuçlarını etkilemesini engellemeyi hedeflemiştir. Böylece, eğitimin etkilerinin daha güvenilir ve geçerli bir şekilde analiz edilmesi amaçlanmıştır.

3.6.2. Nitel verilerin geçerlik ve güvenilirliği

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik, nicel araştırmalardaki iç geçerlilik, dış geçerlilik, güvenilirlik ve nesnellik kavramlarına karşılık gelen farklı kavramlarla ele alınmaktadır. Bu kapsamda; inanırlık, nakledilebilirlik, güvenilirlik ve doğrulanabilirlik temel ölçütler olarak öne çıkmaktadır (Demir, 2017).

Inanırlık, nicel araştırmalarda iç geçerlilik kavramının nitel araştırmalardaki karşılığı olarak kabul edilir ve araştırma bulgularının, çalışmanın gerçekleştirildiği bağlamdaki gerçekliği ne ölçüde yansıttığını ifade eder. Araştırmanın inanırlılığını sağlamak amacıyla, yarı yapılandırılmış görüşme kayıtları defalarca okunarak veriler dikkatlice analiz edilmiş ve bu süreçte verilerden elde edilen ifadeler üzerinden kodlar oluşturulmuştur. Belirlenen kodlar doğrultusunda alt kategoriler, kategoriler ve temalar yapılandırılmıştır. Kodlama sürecinin

güvenirliğini artırmak amacıyla, verilerin analizi sürecine farklı bir uzmanın da dahil edilmesiyle analizler arası tutarlılık kontrol edilmiştir.

Nakledilebilirlik, nicel araştırmalarda dış geçerlilik kavramına karşılık gelmekte olup, elde edilen bulguların benzer bağlamlara aktarılabilirliğini ifade etmektedir. Araştırmanın nakledilebilirliğini sağlamak amacıyla, çalışma bağlamı, katılımcı özellikleri, veri toplama süreci ve uygulama adımları ayrıntılı şekilde açıklanmıştır. Böylece benzer koşullarda yapılacak diğer çalışmalara rehberlik edebilecek düzeyde açık ve kapsamlı bir betimleme sunulmuştur.

Güvenirlilik, araştırma sürecinin tutarlılığı ve araştırma bulgularının tekrar edilebilirliği ile ilgilidir. Araştırmanın güvenirliğini artırmak amacıyla, elde edilen nitel veriler üzerinde kodlama işlemleri dikkatli bir biçimde yürütülmüş; kodlar, kategoriler ve temalar arasında tutarlılık sağlanmıştır. Ayrıca, verilerin analiz süreci farklı bir uzmanla paylaşılmış ve analizlerin doğruluğu konusunda uzlaşa sağlanmıştır.

Doğrulanabilirlik, araştırma sonuçlarının veriye dayalı olup olmadığını ve dış denetçiler tarafından izlenebilirliğini ifade etmektedir. Araştırmanın doğrulanabilirliğini sağlamak amacıyla veri toplama, analiz ve raporlama süreçleri ayrıntılı biçimde belgelenmiş; araştırma sürecinde alınan kararlar ve uygulanan yöntemler açıkça raporlanarak dış denetim için şeffaflık sağlanmıştır.

3.7. Araştırmacı Notları

Bu araştırmada kullanılan nitel veri toplama araçlarından biri de araştırmacı notlarıdır. Araştırmacı notları; gözlem notları ve araştırmacı günlüklerinden oluşmaktadır. Gözlem notları, araştırmacının belirli bir süreçte ya da ortamda gerçekleştirdiği gözlemler sırasında katılımcıların sergilediği davranışları, gerçekleşen etkileşimleri, ortaya çıkan olayları ve çevresel faktörleri detaylı bir biçimde kayıt altına aldığı yazılı belgelerdir. Araştırmacı günlükleri ise, araştırma süreci boyunca elde edilen deneyimlerin, gözlemlerin, analizlerin ve düşüncelerin düzenli olarak kaydedildiği sistematik yazılı dokümanlardır (Karasar, 2017).

Katılımcıların doğal ortamlarındaki davranışları, birbirleriyle ve araştırmacı ile olan etkileşimleri ile çevresel koşullar dikkatle gözlemlenmiş; bu süreçte elde edilen bulgular araştırmacı tarafından titizlikle kayıt altına alınmıştır. Gözlem ve uygulama süreci boyunca elde edilen veriler, araştırmanın nitel boyutunu desteklemek amacıyla yapılandırılmış ve analiz edilmek üzere düzenlenmiştir. Deney grubuna yönelik alınan gözlem notlarında özellikle grup

üyelerinin etkinliklere katılım düzeyleri, etkileşim biçimleri ve mesleki etik içerikli çalışmalara verdikleri tepkiler odak noktası olmuştur. Bu kayıtlar, programın işleyişi ve etkilerinin nitel olarak değerlendirilmesinde önemli bir kaynak teşkil etmiştir. Örnek bir araştırmacı notu “Ekler” başlığı altında (Ek 9) belirtilmiştir.

3.8. MEP Öğretim Oturumları Uygulama Güvenirliği

Bu araştırmada, MEP’in planlandığı şekilde uygulanıp uygulanmadığını belirlemek amacıyla uygulama güvenilirliği değerlendirilmiştir. Uygulama güvenilirliğine ilişkin süreç ve bulgular aşağıda açıklanmıştır. MEP’in uygulama sürecinde programın belirlenen plan doğrultusunda yürütülüp yürütülmediğini değerlendirmek amacıyla, uygulama güvenilirliği hesaplanmıştır. Bu doğrultuda, uygulayıcı tarafından yürütülen her bir öğretim grubuna yönelik MEP oturumlarının rastgele seçilen %25’i (iki oturum), bağımsız üç gözlemci tarafından izlenmiş ve değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Ayrıca, araştırmacı tarafından geliştirilen deneysel programın etkinliklerinin gerçekleştirilme düzeyi, alan uzmanı üç gözlemci tarafından yapılandırılmış bir gözlem formu aracılığıyla değerlendirilmiştir. Söz konusu formda her öğretim etkinliği 27 farklı kritere göre değerlendirilmiş olup, her bir madde için derecelendirme “1= Katılmıyorum”, “2= Fikrim Yok”, “3= Katılıyorum” şeklinde yapılmıştır. Uzmanlar arası görüş birliğini belirlemek amacıyla yapılan analizde, Kendall Uyuşum Katsayısı (Kendall’s W) kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, uzman görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (Kendall’s W =.037, p =.368). Bu sonuç, uzman değerlendirmeleri arasında yüksek düzeyde bir uyum olduğunu ve uygulama güvenilirliğinin sağlandığını göstermektedir.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen veriler ve analizleri sonucunda ulaşılan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Deney ve Kontrol Grubundaki Katılımcıların Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması: Mann-Whitney U Testi Analiz Sonuçları

Deneyssel araştırmalarda, gruplar arasındaki benzerliği tespit etmek amacıyla ön test uygulanması önerilmektedir (Creswell, 2017). Bu bağlamda, deneyssel işlem öncesinde grupların etik davranış tutumları bakımından benzerliklerini belirlemek için ön test yapılmış ve grupların puanları karşılaştırılmıştır. Grupların ölçekten elde ettikleri puanların dağılımı normal dağılım göstermediğinden, verilerin analizinde parametrik olmayan bir test olan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Grupların ön test eğitimci etik davranışlar alt boyutlarına ilişkin Mann-Whitney U testi analiz sonuçları.

Ölçek Alt Boyutları	Grup	N	\bar{X}	ss	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Görev Bilinci	Kontrol	8	23,37	2,66	7,75	62,00	26,000	,526
	Deney	8	24,50	5,37	9,25	74,00		
Erdemlilik	Kontrol	8	14,75	3,45	7,31	58,50	22,500	,328
	Deney	8	16,00	2,61	9,69	77,50		
İnsani Duyarlılık	Kontrol	8	18,25	1,75	10,44	83,50	16,500	,105
	Deney	8	16,37	2,13	6,56	52,50		
Mesleki Yükümlülük	Kontrol	8	11,25	2,60	9,13	73,00	27,000	,645
	Deney	8	10,25	1,66	7,88	63,00		
Ahlaki Düşünce	Kontrol	8	13,25	3,19	8,13	65,00	29,000	,798
	Deney	8	13,37	2,50	8,88	71,00		

Tablo 4.1 incelendiğinde, görev bilinci alt boyutunda kontrol grubunun ön test puan ortalaması ($\bar{X}= 23.37$), deney grubunun ise ($\bar{X}= 24.50$) olarak bulunmuştur. Erdemlilik alt

boyutunda, kontrol grubunun ön test puan ortalaması ($\bar{X} = 14.75$), deney grubunun ise ($\bar{X} = 16.00$) olarak kaydedilmiştir. İnsani duyarlılık alt boyutunda, kontrol grubunun ön test puan ortalaması ($\bar{X} = 18.25$), deney grubunun ise ($\bar{X} = 16.37$) olarak belirlenmiştir. Mesleki yükümlülük alt boyutunda, kontrol grubunun ön test puan ortalaması ($\bar{X} = 11.25$), deney grubunun ise ($\bar{X} = 10.25$) olarak saptanmıştır. Ahlaki düşünce alt boyutunda ise, kontrol grubunun ön test puan ortalaması ($\bar{X} = 13.25$), deney grubunun ise ($\bar{X} = 13.37$) olarak tespit edilmiştir. Her bir alt boyutta, grupların puanlarının birbirine oldukça yakın olduğu gözlemlenmiştir.

Mann Whitney U testi sonuçlarına bakıldığında, görev bilinci alt boyutunda grupların ön test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($U = 26.000$, $p > .05$). Erdemlilik alt boyutunda da gruplar arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir ($U = 22.500$, $p > .05$). İnsani duyarlılık alt boyutunda da gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($U = 16.500$, $p > .05$). Mesleki yükümlülük alt boyutunda grupların ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir ($U = 27.000$, $p > .05$). Ahlaki düşünce alt boyutunda da gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($U = 29.000$, $p > .05$). Bu analiz sonuçları, deneysel uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarının görev bilinci, erdemlilik, insani duyarlılık, mesleki yükümlülük ve ahlaki düşünce açısından benzer özellikler taşıdığını ve dolayısıyla bu gruplar arasında ön test puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmadığını ortaya koymaktadır.

4.2. Deney Grubundaki Katılımcıların Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği Ön Test – Son Test Puanlarının Karşılaştırılması: Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Analiz Sonuçları

Deney grubunda yer alan katılımcıların görev bilinci, erdemlilik, insani duyarlılık, mesleki yükümlülük ve ahlaki düşünce açısından ön test ve son test puanları arasındaki anlamlı farkı belirlemek amacıyla Wilcoxon işaretli sıralar testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.2'de sunulmuştur.

Tablo 4.2. Deney grubunun ön test ve son test puanları bakımından eğitimci etik davranışlar ölçeği alt boyutlarına ve toplam puanlarına ilişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi analiz sonuçları.

Ölçek Alt Boyutları	Test	n	\bar{X}	ss	Z	P	Cohen's d
Görev Bilinci	Ön test	8	24,50	5,37	-2,524 ^b	,012	3,08
	Son test	8	36,25	,46			
Erdemlilik	Ön test	8	16,00	2,61	-2,527 ^b	,012	3,15
	Son test	8	22,87	1,64			
İnsani Duyarlılık	Ön test	8	16,37	2,13	-2,527 ^b	,012	3,47
	Son test	8	22,50	1,30			
Mesleki Yükümlülük	Ön test	8	10,25	1,66	-2,536 ^b	,011	6,06
	Son test	8	18,37	,91			
Ahlaki Düşünce	Ön test	8	13,37	2,50	-2,527 ^b	,012	3,04
	Son test	8	18,75	1,03			

Tablo 4.2 incelendiğinde, araştırmaya katılan deney grubundaki katılımcıların görev bilinci alt boyutunda ön test puan ortalamasının (\bar{X} = 24.50) ve son test puan ortalamasının ise (\bar{X} = 36.25) olduğu görülmektedir. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına göre, deney grubundaki katılımcıların ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu tespit edilmiştir (Z = -2.524, p < .05). Erdemlilik alt boyutunda, deney grubunun ön test puan ortalaması (\bar{X} = 16.00), son test puan ortalaması ise (\bar{X} = 22.87) olarak ölçülmüştür. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına göre, deney grubundaki katılımcıların ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (Z = -2.527, p < .05). İnsani duyarlılık alt boyutunda, ön test puan ortalaması (\bar{X} = 16.37), son test puan ortalaması ise (\bar{X} = 22.50) olarak ölçülmüştür. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına göre, deney grubundaki katılımcıların ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (Z = -2.527, p < .05). Mesleki yükümlülük alt boyutunda, ön test puan ortalaması (\bar{X} = 10.25), son test puan ortalaması ise (\bar{X} = 18.37) olarak ölçülmüştür. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına göre, deney grubundaki katılımcıların ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir (Z = -2.536, p < .05). Ahlaki düşünce alt boyutunda, ön test puan ortalaması (\bar{X} = 13.37), son test puan ortalaması ise (\bar{X} = 18.75) olarak ölçülmüştür. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına göre, deney grubundaki katılımcıların ön test ve son test puanları

arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($Z = -2.527$, $p < .05$). Bu bulgular, puanlar arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmesinin, mesleki etik programının uygulandığı deney grubunda görev bilinci, erdemlilik, insani duyarlılık, mesleki yükümlülük ve ahlaki düşünce açısından olumlu yönde bir değişim yaşandığını göstermektedir. Cohen's d etki büyüklüğü değerleri incelendiğinde: görev bilinci alt boyutunda 3.08, erdemlilik alt boyutunda 3.15, insani duyarlılık alt boyutunda 3.47, mesleki yükümlülük alt boyutunda 6.06 ve ahlaki düşünce alt boyutunda 3.04 değerleri elde edilmiştir. Bu değerlerin tamamı, etki büyüklüğünün çok yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Özellikle mesleki yükümlülük alt boyutunda çıkan 6.06 değeri, programın bu boyuttaki etkisinin son derece güçlü olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, uygulanan Mesleki Etik Programı'nın öğretmenlerin etik tutumlarını tüm alt boyutlar açısından anlamlı ve güçlü biçimde geliştirdiğini göstermektedir.

4.3. Kontrol Grubundaki Katılımcıların Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği Ön Test – Son Test Puanlarının Karşılaştırılması: Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Analiz Sonuçları

Kontrol grubunda yer alan katılımcıların görev bilinci, erdemlilik, insani duyarlılık, mesleki yükümlülük ve ahlaki düşünce açısından ön test ve son test puanları arasındaki anlamlı farkı belirlemek amacıyla Wilcoxon işaretli sıralar testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 4.3'te sunulmuştur.

Tablo 4.3. Kontrol grubunun ön test ve son test puanları bakımından eğitimci etik davranışlar ölçeği alt boyutlarına ve toplam puanlarına ilişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi analiz sonuçları.

Ölçek Alt Boyutları	Test	n	\bar{X}	ss	Z	p
Görev Bilinci	Ön test	8	23,37	2,66	-1,000 ^b	,317
	Son test	8	23,25	2,71		
Erdemlilik	Ön test	8	14,75	3,45	-,577 ^b	,564
	Son test	8	14,62	3,33		
İnsani Duyarlılık	Ön test	8	14,62	3,33	-1,414 ^b	,157
	Son test	8	18,00	3,71		
Mesleki Yükümlülük	Ön test	8	11,25	2,60	-1,000 ^b	,317
	Son test	8	11,12	2,41		
Ahlaki Düşünce	Ön test	8	13,25	3,19	-1,000	,237
	Son test	8	13,35	3,15		

Tablo 4.3 incelendiğinde, araştırmaya katılan kontrol grubundaki katılımcıların görev bilinci alt boyutunda ön test puan ortalamasının ($\bar{X}= 23.37$), son test puan ortalamasının ise ($\bar{X}= 23.25$) olduğu görülmektedir. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına göre, kontrol grubundaki katılımcıların ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($Z= -1.000, p> .05$). Erdemlilik alt boyutunda, kontrol grubunun ön test puan ortalaması ($\bar{X}= 14.75$), son test puan ortalaması ise ($\bar{X}= 14.62$) olarak ölçülmüştür. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına göre, kontrol grubundaki katılımcıların ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($Z= -0.577, p> .05$). İnsani duyarlılık alt boyutunda, kontrol grubunun ön test puan ortalaması ($\bar{X}= 14.62$), son test puan ortalaması ise ($\bar{X}= 18.00$) olarak ölçülmüştür. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına göre, kontrol grubundaki katılımcıların ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($Z= -1.414, p> .05$). Mesleki yükümlülük alt boyutunda, kontrol grubunun ön test puan ortalaması ($\bar{X}= 11.25$), son test puan ortalaması ise ($\bar{X}= 11.12$) olarak ölçülmüştür. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına göre, kontrol grubundaki katılımcıların ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($Z= -1.000, p> .05$). Ahlaki düşünce alt boyutunda, kontrol grubunun ön test puan ortalaması ($\bar{X}= 13.25$), son test puan ortalaması ise ($\bar{X}= 13.25$) olarak ölçülmüştür. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına göre, kontrol grubundaki katılımcıların ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($Z= -1.000, p> .05$). Puanlar arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmemesi, mesleki etik programının uygulanmadığı kontrol grubunda görev bilinci, erdemlilik, insani duyarlılık, mesleki yükümlülük ve ahlaki düşünce açısından önemli bir değişim gerçekleşmediği şeklinde yorumlanabilir.

4.4. Deney ve Kontrol Grubundaki Katılımcıların Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği Son Test Puanlarının Karşılaştırılması: Mann-Whitney U Testi Analiz Sonuçları

Deneyel işlem sonrasında grupların etik davranış tutumları bakımından benzerliklerini belirlemek için son test yapılmış ve grupların puanları karşılaştırılmıştır. Grupların ölçekten elde ettikleri puanların dağılımı normal dağılım göstermediğinden, verilerin analizinde parametrik olmayan bir test olan Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.4'te sunulmuştur.

Tablo 4.4. Grupların son test eğitimci etik davranışlar alt boyutlarına ilişkin Mann-Whitney U testi analiz sonuçları.

Ölçek Alt Boyutları	Grup	N	\bar{X}	ss	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	Cohen's d
Görev Bilinci	Kontrol	8	23,25	2,71	4,50	36,00	,000	,001	6,68
	Deney	8	36,25	,46	12,50	100,00			
Erdemlilik	Kontrol	8	14,62	3,33	4,56	36,50	,500	,001	3,14
	Deney	8	22,87	1,64	12,44	99,50			
İnsani Duyarlılık	Kontrol	8	18,00	3,71	4,63	37,00	1,000	,001	1,61
	Deney	8	22,50	1,30	12,38	99,00			
Mesleki Yükümlülük	Kontrol	8	11,12	2,41	4,50	36,00	,000	,001	3,98
	Deney	8	18,37	,91	12,50	100,00			
Ahlaki Düşünce	Kontrol	8	13,25	3,15	5,38	43,00	7,000	,008	2,34
	Deney	8	18,75	1,03	11,63	93,00			

Tablo 4.4 incelendiğinde, görev bilinci alt boyutunda kontrol grubunun son test puan ortalaması ($\bar{X}= 23.25$), deney grubunun ise son test puan ortalaması ($\bar{X}= 36.25$) olarak bulunmuştur. Erdemlilik alt boyutunda, kontrol grubunun son test puan ortalaması ($\bar{X}= 14.62$), deney grubunun son test puan ortalaması ise ($\bar{X}= 22.87$) olarak tespit edilmiştir. İnsani duyarlılık alt boyutunda, kontrol grubunun son test puan ortalaması ($\bar{X}= 18.00$), deney grubunun son test puan ortalaması ise ($\bar{X}= 22.50$) olarak belirlenmiştir. Mesleki yükümlülük alt boyutunda, kontrol grubunun son test puan ortalaması ($\bar{X}= 11.12$), deney grubunun son test puan ortalaması ise ($\bar{X}= 18.37$) olarak saptanmıştır. Ahlaki düşünce alt boyutunda ise kontrol grubunun son test puan ortalaması ($\bar{X}= 13.25$), deney grubunun son test puan ortalaması ise ($\bar{X}= 18.75$) olarak belirlenmiştir. Her alt boyutta, grupların puanları arasında belirgin bir fark olduğu görülmektedir.

Mann-Whitney U testi sonuçlarına bakıldığında, görev bilinci alt boyutunda grupların son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($U = 0.000$, $p < .05$). Erdemlilik alt boyutunda da grupların son test puanları arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir ($U = 0.500$, $p < .05$). İnsani duyarlılık alt boyutunda grupların son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($U = 1.000$, $p < .05$). Mesleki yükümlülük alt boyutunda ise grupların son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($U = 0.000$, $p <$

.05). Ahlaki düşünce alt boyutunda da grupların son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($U= 7.000$, $p< .05$). Analiz sonuçları, deney ve kontrol gruplarının deneysel uygulama sonrasında görev bilinci, erdemlilik, insani duyarlılık, mesleki yükümlülük ve ahlaki düşünce alanlarında, özellikle deney grubunda olumlu bir değişim yaşandığını göstermektedir.

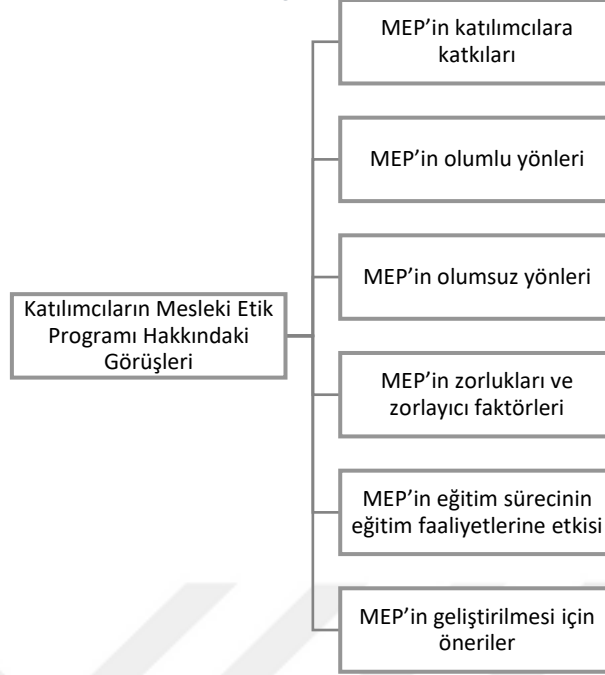
Cohen's d değerlerine göre yapılan etki büyüklüğü analizinde; görev bilinci alt boyutunda 6.68 gibi oldukça yüksek bir değer elde edilmiştir. Bu, uygulamanın bu boyutta çok güçlü bir etkisi olduğunu göstermektedir. Erdemlilik alt boyutundaki 3.14, mesleki yükümlülük alt boyutundaki 3.98 ve ahlaki düşünce alt boyutundaki 2.34 değerleri de çok yüksek düzeyde etkiyi işaret etmektedir. İnsani duyarlılık alt boyutunda elde edilen 1.61 değeri ise büyük etki düzeyinde değerlendirilmektedir. Bu sonuçlar, geliştirilen programın tüm alt boyutlarda öğretmenlerin etik tutumlarını anlamlı ve güçlü biçimde geliştirdiğini göstermektedir.

4.5. Katılımcıların Mesleki Etik Programı Hakkındaki Görüşleri

Araştırmanın alt problemlerinden olan “Deney grubundaki eğitimciler, eğitimcilik mesleki etik uygulamaları hakkında neler düşünmektedirler?” sorusunu araştırmak için deney grubunda bulunan sekiz eğitimciyle yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorulara verdikleri cevaplar içerik analizi yöntemiyle analiz edilerek kodlar oluşturulmuş, kodların gruplanmasıyla alt kategoriler, alt kategorilerin gruplanmasıyla kategoriler ve benzer kategorilerin gruplanmasıyla da temalar oluşturulmuştur. Katılımcı görüşleri altı tema altında toplanmıştır ve Şekil 4.1. de gösterilmiştir:

1. MEP'in katılımcılara katkıları
2. MEP'in olumlu yönleri
3. MEP'in olumsuz yönleri
4. MEP'in zorlukları ve zorlayıcı faktörleri
5. MEP'in eğitim sürecinin eğitim faaliyetlerine etkisi
6. MEP'in geliştirilmesi için öneriler

Şekil 4.1. Katılımcıların Mesleki Etik Programı Hakkındaki Görüşleri

4.5.1. MEP'in katılımcılara katkıları

MEP'in Katılımcılara Yönelik Katkısına İlişkin Görüşler incelendiğinde (Tablo 4.5.) görüşlerin Etik Tutumların Gelişimi ve Profesyonel Gelişim olmak üzere iki kategoride toplandığı görülmektedir. Alt kategoriler ise; Etik sorunlarla baş etme (K1, K5, K6, K7, K8), Etik sorumluluk bilinci (K4, K5, K6, K7, K8), Bakış açısı (K3, K4, K6, K7), Mesleki farkındalık (K5, K6, K8), Mesleki becerilerin gelişimi (K4, K6, K7, K8) şeklindedir.

Tablo 4.5. MEP'in katılımcılara katkıları

Tema	Kategori	Alt Kategori	Katılımcılar
MEP'in Katılımcılara Katkısı	Etik Tutumların Gelişimi	Etik Sorunlarla Baş Etme	K1, K5, K6, K7, K8
		Etik Sorumluluk Bilinci	K4, K5, K6, K7, K8
MEP'in Katılımcılara Katkısı	Profesyonel Gelişim	Bakış Açısı	K3, K4, K6, K7
		Mesleki Farkındalık	K5, K6, K8
		Mesleki Becerilerin Gelişimi	K4, K6, K7, K8

Mesleki etik programına katılan ve yarı yapılandırılmış görüşme yapılan sekiz eğitimciden beşi, eğitim süreci sırasında etik sorunlarla baş etme becerilerinin geliştiğini ifade etmiştir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K1: *“Bence benim için çok güzel oldu çünkü bende yaşanan bir sorun diğer arkadaşım da farklı bir şekilde nüksetmiş. En azından oradaki (farklı durumlardaki) görüşlerini öğrendim.”*

Bu görüş, programın katılımcılar arasında deneyim paylaşımını teşvik ettiğini ve farklı bakış açılarıyla empati kurma becerisi kazandırdığını gösteriyor. Katılımcı, etik sorunlara yönelik farkındalığının arttığını ve kendi yaşadığı durumları başkalarının deneyimleriyle karşılaştırarak değerlendirme imkânı bulduğunu ifade ediyor. Bu da programın düşünsel gelişimi desteklediğine dair önemli bir bulgudur.

K5: *“Programın zorlayıcı tarafı, etik ilkelerinin her durumda nasıl uygulanacağına dair net bir yol haritası bulmanın güçlüğüydü. Etik ikilemlerle başa çıkabilmek için daha fazla pratik yapmak gerektiğini fark ettim. Bazı etik sorunların çözümüne yönelik belirgin bir çözüm yolu olmadığı için belirsizlik yaratabiliyor.”*

Bu görüş, programın teorik bilgilerin yanı sıra uygulama ve pratik yapma ihtiyacını vurguladığını gösteriyor. Katılımcı, etik ilkelerin karmaşıklığını ve her durum için kesin çözümlerin olmadığını fark etmiş, bu da etik eğitimin sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik olması gerektiğini işaret ediyor. Programın, etik ikilemlerle başa çıkmada daha fazla uygulama ve rehberlik sunması gerektiğine dair değerli bir geri bildirimdir.

K6: *“Özellikle grup tartışmaları ve vaka çalışmaları, etik ikilemlerle başa çıkmak için farklı stratejiler geliştirmemi sağladı.”*

Bu görüş, programdaki grup tartışmaları ve vaka çalışmalarının katılımcının etik ikilemleri daha iyi anlamasına ve çözüm yolları geliştirmesine katkı sağladığını gösteriyor. Pratik ve etkileşimli yöntemlerin, katılımcıların mesleki etik becerilerini güçlendirmede etkili olduğunu vurguluyor. Bu da programın katılımcıların aktif katılımını teşvik eden yapısının olumlu bir yönü olduğunu ortaya koyuyor.

K7: *“Programdan sonra, sınıf içinde etik sorunlarla karşılaştığımda daha bilinçli ve doğru kararlar verebildiğimi fark ettim.”*

Bu görüş, programın öğretmenlerin mesleki etik farkındalığını artırdığını ve gerçek sınıf ortamında karşılaştıkları etik sorunlara karşı daha bilinçli yaklaşımlar geliştirmelerini sağladığını gösteriyor. Programın, katılımcıların karar alma becerilerini güçlendirdiğine dair olumlu bir geri bildirimdir ve programın etkili olduğunu destekler niteliktedir.

K8: “Programın çok kapsamlı olması ve etkileşimli bir şekilde sunulması çok olumlu bir yön. Farklı örnekler ve vakalar üzerinden etik sorunlar tartışıldı ve bu sayede pratikte karşılaştığımız etik ikilemleri daha rahat çözebileceğimizi öğrendik.”

Bu görüş, programın içerik zenginliği ve etkileşimli yapısının katılımcılar tarafından olumlu karşılandığını vurguluyor. Gerçek vakalar üzerinden yapılan tartışmaların, öğretmenlerin mesleki etik sorunları pratikte daha iyi anlamalarına ve çözüm becerilerini geliştirmelerine katkı sağladığını gösteriyor. Böylece programın teorik bilgi vermenin ötesinde uygulamaya dönük faydalı bir eğitim sunduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin etik tutum gelişiminde etik sorunlarla baş etme konusunda daha bilinçli ve etik çözüme odaklı bir yaklaşım sergiledikleri anlaşılmaktadır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden beşi eğitim sürecinde etik sorumluluk bilincinin geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K4: “Bu program bana eğitimcilik mesleğinde etik sorumlulukları daha derinlemesine anlama fırsatı sundu. Özellikle sınıf yönetimi ve öğrenci ilişkilerimde etik ilkelere nasıl sadık kalmam gerektiğini fark ettim. Program, mesleki duruşumu daha sağlam temellere oturtmamı sağladı.”

K5: “Hem kişisel hem de profesyonel anlamda etik sorumluluklarıma dair farkındalık kazandım...Bu süreç, eğitimcilik pratiğimi daha bilinçli ve sorumluluk sahibi bir şekilde yürütmeme yardımcı oldu... Bu program, eğitim öğretim faaliyetlerimde etik değerlerin ön plana çıkmasını sağladı. Öğrencilerime karşı daha adil, saygılı ve sorumluluk sahibi bir tutum sergileyebilmemi sağladı.”

K6: “Eğitim sürecimde, her bireye eşit ve adil davranmak adına daha bilinçli adımlar attım ve etik sorumluluklarımı daha açık bir şekilde fark ettim.”

K7: *“Katılımcılarla yapılan tartışmalar ve vaka analizleri çok faydalıydı, çünkü gerçek hayattan alınan örneklerle sorumluluklarımızı daha iyi kavrayabildik. Ayrıca, etik ilkelerin eğitimcilik mesleğinde nasıl bir fark yaratacağına dair güçlü bir içgörü kazandım...Eğitimcilik mesleğinin etik yönlerini tartışmak ve bu konuda sorumluluklarımızı daha iyi anlamak, kendimi geliştirmem açısından oldukça keyifliydi...Eğitim süreci, meslek içindeki etik sorumluluklarımızı çok daha derinlemesine anlamamı sağladı. Programdan sonra, sınıf içinde etik sorunlarla karşılaştığımda daha bilinçli ve doğru kararlar verebildiğimi fark ettim.”*

K8: *“Program sayesinde mesleki sorumluluklarımın farkına vardım ve mesleğimi daha bilinçli bir şekilde yürütmeye başladım. Bu eğitim, eğitimcilik mesleğinin sadece bilgi aktarmaktan çok daha derin bir sorumluluk olduğunu anlamamı sağladı...Eğitim sürecinden sonra meslek içindeki etik sorumluluklarımızı daha derinlemesine anlamaya başladım.”*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, programın eğitimcilerin etik sorumluluklarını anlamalarına önemli ölçüde katkı sağladığı ve eğitimcilerin etik sorunlarla baş etme becerilerini geliştirdiği anlaşılmaktadır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden dördü bakış açılarının geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K3: *“Bu süreç, eğitimcilik mesleğine bakış açımı ciddi anlamda genişletti...Eğitimci olarak her durumda etik bir karar almak bazen karmaşık olabiliyor. Bu tür durumları program süresince daha fazla tartışmak ve farklı perspektiflerden bakmak faydalı olabilirdi.”*

K4: *“Eğitimcilerin karşılaştığı etik sorunları, çok farklı bakış açılarıyla değerlendirme şansı bulduk.”*

K6: *“Etik değerlerin eğitimcilik mesleğinde nasıl bir rol oynadığına dair kapsamlı bir bakış açısı kazandım.”*

K7: *“Program boyunca zorlandığım bir şey yoktu. Aksine, eğitim süreci bana yeni bir bakış açısı kazandırdı.”*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin bakış açılarını geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Program sürecinde, katılımcılar etik sorunlar karşısında daha geniş bir perspektiften değerlendirme yapmaya başlamışlardır. Özellikle, eğitimcilerin

karşılaştıkları etik ikilemleri farklı açılardan ele alabilme yeteneklerinin arttığı ve böylece daha bilinçli kararlar almayı öğrendikleri ifade edilmiştir. Bu süreç, eğitimcilerin mesleki yaşamlarında daha fazla empati ve duyarlılık geliştirmelerine olanak tanımıştır. Katılımcılar, eğitim sürecinin sonunda, yalnızca mesleki sorumluluklarını değil, aynı zamanda öğrencilerin ve toplumun etik değerlerine daha duyarlı hale geldiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgular, programın eğitimcilerin düşünsel gelişimlerine katkı sağladığını ve bakış açılarını genişlettiğini ortaya koymaktadır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden üçü eğitim sürecinde mesleki farkındalık geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K5: *“Hem kişisel hem de profesyonel anlamda etik sorumluluklarıma dair farkındalık kazandım.”*

K6: *“Bu program, eğitimcilik mesleki etik konusunda büyük bir farkındalık yaratmamı sağladı.”*

K8: *“Eğitim sürecinin sonunda, eğitimcilik mesleğinin etik boyutları hakkında daha güçlü bir farkındalık kazandım.”*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin eğitim süreci boyunca etik sorumluluklarını daha iyi anladıkları ve mesleki rollerine yönelik bilinçli bir tutum geliştirdikleri yönünde önemli bir bulgu ortaya çıkmıştır. Katılımcılar, programın mesleki etik ilkelerinin öğretim sürecine entegrasyonu ile eğitimcilerin mesleki sorumluluklarına dair daha fazla bilgi ve farkındalık kazandığını belirtmişlerdir. Ayrıca, eğitimcilerin bu süreçte karşılaştıkları etik ikilemlerle ilgili çözüm üretme yeteneklerinin güçlendiği ve mesleklerine dair etik sorumluluklarını daha iyi kavradıkları ifade edilmiştir. Bu durum, eğitimcilerin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde daha etkili ve sorumlu bir eğitim verme yeteneği kazandıklarını göstermektedir.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden dördü eğitim sürecinde mesleki becerilerin geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K4: *“Özellikle sınıf yönetimi ve öğrenci ilişkilerimde etik ilkelere nasıl sadık kalmam gerektiğini fark ettim. Program, mesleki duruşumu daha sağlam temellere oturtmamı sağladı.”*

K6: “Program, mesleki etik anlayışımın gelişmesine büyük katkı sağladı. Öğrencilerle olan ilişkilerimi daha profesyonel ve saygılı bir şekilde yönetmeye başladım. Eğitim sürecimde, her bireye eşit ve adil davranmak adına daha bilinçli adımlar attım ve etik sorumluluklarımı daha açık bir şekilde fark ettim.”

K7: “Programdan sonra, sınıf içinde etik sorunlarla karşılaştığımda daha bilinçli ve doğru kararlar verebildiğimi fark ettim. Eğitim programı, bana yalnızca eğitimcilik becerileri değil, aynı zamanda mesleki etik değerlerimi de geliştirme fırsatı sundu. Bu, öğrencilerime daha iyi bir rehber olabilmemi sağladı.”

K8: “Program sayesinde mesleki sorumluluklarımın farkına vardım ve mesleğimi daha bilinçli bir şekilde yürütmeye başladım.”

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin mesleki becerilerinin geliştiği gözlemlenmiştir. Program sürecinde, katılımcılar, mesleklerini daha etkili bir şekilde icra edebilmek için çeşitli beceriler kazandıklarını ifade etmişlerdir. Özellikle, etik ilkelerle ilgili kazandıkları bilgi ve becerilerin, öğretim süreçlerinde daha profesyonel bir yaklaşım benimsemelerine yardımcı olduğu belirtilmiştir. Katılımcılar, programın sonunda, sınıf yönetimi, öğrenci ilişkileri ve iletişim becerilerinin güçlendiğini, ayrıca etik kararlar alırken daha sağlam bir temel oluşturduklarını vurgulamışlardır. Bu bulgular, eğitimcilerin mesleki gelişimlerine katkı sağlandığını ve onların işlerini daha verimli ve sorumlu bir şekilde yapmalarına olanak tanındığını göstermektedir.

4.5.2. MEP’in olumlu yönleri

MEP’in olumlu yönleri incelendiğinde (Tablo 4.6.) görüşlerin Olumlu Yönler ve Mesleki Gelişim Fırsatları olmak üzere iki kategoride toplandığı görülmektedir. Alt kategoriler ise; İletişim Becerileri Gelişimi (K3, K4), Sınıf Yönetimi (K1, K4, K5), Empati ve Duyarlılık (K1, K3), Etkileşimli Eğitim Yöntemleri (K5, K8), Teorik ve Pratik Uygulama Dengesi (K3, K7, K8), Mesleki Sorumluluk Artışı (K4, K5, K6, K7, K8) şeklindedir.

Tablo 4.6. MEP'in olumlu yönleri

Tema	Kategori	Alt Kategori	Katılımcılar
Eğitimcilerin Etik Farkındalıklarının Artışı	Olumlu Yönler	İletişim Becerileri Gelişimi	K3, K4
		Sınıf Yönetimi	K1, K4, K5
		Empati ve Duyarlılık	K1, K3
	Mesleki Gelişim Fırsatları	Etkileşimli Eğitim Yöntemleri	K5, K8
		Teorik ve Pratik Uygulama Dengesi	K3, K7, K8
		Mesleki Sorumluluk Artışı	K4, K5, K6, K7, K8

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden ikisi eğitim sürecinde iletişim becerileri gelişimi belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K3: *“Sınıfta öğrencilerle iletişimimde daha dikkatli ve empatik olmaya başladım.”*

K4: *“Program sayesinde eğitimcilik sorumluluğumu daha bilinçli bir şekilde yerine getirmeye başladım ve öğrencilerimle olan iletişimim daha sağlıklı hale geldi.”*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, programın eğitimcilerin etik tutum gelişimlerinde, özellikle etik sorunlarla baş etme konusunda önemli bir katkı sağladığı ve aynı zamanda eğitimcilerin iletişim becerilerinin gelişimine de yardımcı olduğu görülmektedir. Bu durum, eğitimcilerin etik değerler doğrultusunda daha etkili ve profesyonel bir iletişim kurmalarına olanak tanımaktadır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden üçü eğitim sürecinde sınıf yönetimi geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K1: *“Kendimi güncellenmiş gibi hissediyorum. Artık sınıfta daha etik bir sınıf yönetimi sergileyeceğim.”*

K4: *“Özellikle sınıf yönetimi ve öğrenci ilişkilerimde etik ilkelere nasıl sadık kalmam gerektiğini fark ettim.”*

K5: *“Ayrıca, sınıf yönetimi ve öğretim yöntemlerimde etik değerleri uygulamaya daha fazla dikkat etmeye başladım.”*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, programın eğitimcilerin etik tutum gelişiminde, özellikle etik sorunlarla başa çıkma sürecinde önemli bir rol oynadığı ve bunun yanı sıra eğitimcilerin sınıf yönetimi becerilerine de katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Program, eğitimcilerin sınıf içindeki etik ilkeleri daha etkili bir şekilde uygulamalarına ve sınıf ortamını daha sağlıklı bir şekilde yönetmelerine yardımcı olmaktadır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden ikisi eğitim sürecinde empati ve duyarlılık geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K1: *“Empati yeteneği kazanmış oldum evet, çünkü bizim branşlarımız hepsi farklı farklı.”*

K3: *“Sınıfta öğrencilerle iletişimimde daha dikkatli ve empatik olmaya başladım.”*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgular, eğitimcilerin etik tutum gelişimlerinde empati ve duyarlılık düzeylerinin arttığını göstermektedir. Program, eğitimcilerin öğrencilerinin duygusal ihtiyaçlarına karşı daha duyarlı olmalarını ve empatik bir yaklaşım sergileyerek, daha etkili ve etik bir öğretim süreci yürütmelerini sağlamaktadır. Bu süreç, eğitimcilerin öğrenci ilişkilerini güçlendirerek, sınıf içindeki etik atmosferin gelişmesine katkı sunmaktadır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden ikisi eğitim sürecinde etkileşimli eğitim yöntemleri geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K5: *“Programın en olumlu yönü, etik ilkelerin günlük eğitim hayatına entegrasyonu konusunda sağladığı rehberliktir. Ayrıca, grup tartışmaları ve vaka analizleri gibi etkileşimli yöntemler sayesinde etik sorunlara farklı açılardan yaklaşabilme becerisi kazandım.”*

K8: *“Programın çok kapsamlı olması ve etkileşimli bir şekilde sunulması çok olumlu bir yön. Farklı örnekler ve vakalar üzerinden etik sorunlar tartışıldı ve bu sayede pratikte karşılaştığımız etik ikilemleri daha rahat çözebileceğimizi öğrendik.”*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, etkileşimli eğitim yöntemlerinin eğitimcilerin öğrenme süreçlerinde önemli bir rol oynadığı belirlenmiştir. Katılımcılar, etkileşimli yöntemlerin, özellikle grup çalışmaları, tartışmalar ve uygulamalı aktiviteler gibi etkinliklerin, eğitimcilerin program içeriğini daha iyi anlamalarına ve içeriği daha etkili bir şekilde uygulamalarına olanak tanıdığını ifade etmişlerdir. Bu yöntemlerin, eğitimcilerin öğrenmeye katılımını artırarak, öğrenme süreçlerini daha dinamik ve verimli hale getirdiği vurgulanmıştır. Ayrıca, etkileşimli eğitim yöntemlerinin eğitimciler arasında bilgi paylaşımını teşvik ettiği, mesleki deneyimlerin karşılıklı olarak aktarılmasını sağladığı ve eğitimdeki katılım düzeyini yükselttiği gözlemlenmiştir. Dolayısıyla, etkileşimli eğitim yöntemlerinin, eğitimcilerin pedagojik ve mesleki gelişimlerini destekleyen önemli bir yaklaşım olduğu söylenebilir.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden üçü eğitim sürecinde teorik ve pratik uygulama dengesi geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K3: *“Program sayesinde mesleki etik kurallarını sadece teorik değil, pratikte de uygulama fırsatım oldu.”*

K7: *“Eğitimcilik mesleğinin etik yönlerini tartışmak ve bu konuda sorumluluklarımı daha iyi anlamak, kendimi geliştirmem açısından oldukça keyifliydi. Tek zorluk, zaman zaman teorik bilgilerin ve uygulamaların arasındaki ilişkiyi tam olarak kurmak olabiliyordu, ama sonunda her şey yerine oturdu.”*

K8: *“Hatta, mesleki etik üzerine yapılan tartışmalar ve interaktif bölümler çok verimli geçti. Belki daha fazla örnek ve uygulama yapılabilirdi ama genel olarak her şey oldukça faydalıydı. Eğitim süreci boyunca sadece teorik değil, pratik anlamda da birçok bilgi edindim.”*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin teorik ve pratik uygulamalar arasında denge kurmada zorluklar yaşadıkları görülmüştür. Katılımcılar, programın teorik içeriğinin eğitimcilere değerli bilgiler sunduğunu ancak bu bilgilerin günlük öğretim pratiğine doğrudan uygulanmasında bazı engellerin bulunduğunu ifade etmişlerdir.

Özellikle eğitimciler, teorik bilgiler ile pratik uygulamaları birleştirme noktasında zaman ve kaynak sıkıntıları yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, katılımcılar, pratik uygulamaların teorik bilgileri pekiştirme açısından önemini vurgulamış ve programda daha fazla uygulamalı etkinliğin yer almasının öğrenme sürecini daha verimli kılacağını ifade etmişlerdir. Bu bulgular, eğitimcilerin teorik bilgi ile pratik deneyimlerini bütünleştirerek daha etkili bir mesleki gelişim süreci geçirebilmeleri için teorik ve pratik uygulama arasındaki dengeyi sağlayacak bir eğitim yaklaşımının önemini ortaya koymaktadır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden beşi eğitim sürecinde mesleki sorumluluk artışı geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K4: *“Bu program bana eğitimcilik mesleğinde etik sorumlulukları daha derinlemesine anlama fırsatı sundu...Program, mesleki duruşumu daha sağlam temellere oturtmamı sağladı.”*

K5: *“Bu program, eğitimcilerin mesleki etik anlayışını geliştirmeleri açısından oldukça faydalı oldu. Program süresince etik değerlerin önemi üzerine derinlemesine düşünme fırsatı buldum...Bu süreç, eğitimcilik pratiğimi daha bilinçli ve sorumluluk sahibi bir şekilde yürütmeme yardımcı oldu... Öğrencilerime karşı daha adil, saygılı ve sorumluluk sahibi bir tutum sergileyebilmemi sağladı. Ayrıca, sınıf yönetimi ve öğretim yöntemlerimde etik değerleri uygulamaya daha fazla dikkat etmeye başladım.”*

K6: *“Öğrencilerle olan ilişkilerimi daha profesyonel ve saygılı bir şekilde yönetmeye başladım. Eğitim sürecimde, her bireye eşit ve adil davranmak adına daha bilinçli adımlar attım ve etik sorumluluklarımı daha açık bir şekilde fark ettim.”*

K7: *“Eğitimcilik mesleğinin etik yönlerini tartışmak ve bu konuda sorumluluklarımı daha iyi anlamak, kendimi geliştirmem açısından oldukça keyifliydi...Eğitim süreci, meslek içindeki etik sorumluluklarımı çok daha derinlemesine anlamamı sağladı. Programdan sonra, sınıf içinde etik sorunlarla karşılaştığımda daha bilinçli ve doğru kararlar verebildiğimi fark ettim. Eğitim programı, bana yalnızca eğitimcilik becerileri değil, aynı zamanda mesleki etik değerlerimi de geliştirme fırsatı sundu. Bu, öğrencilerime daha iyi bir rehber olabilmemi sağladı.”*

K8: *“Program sayesinde mesleki sorumluluklarımın farkına vardım ve mesleğimi daha bilinçli bir şekilde yürütmeye başladım. Bu eğitim, eğitimcilik mesleğinin sadece bilgi*

aktarmaktan çok daha derin bir sorumluluk olduğunu anlamamı sağladı...Eğitim sürecinden sonra meslek içindeki etik sorumluluklarımı daha derinlemesine anlamaya başladım. Öğrencilerimle olan ilişkilerimde daha dikkatli olmam gerektiğini fark ettim. Program, sınıf içindeki öğretim yöntemlerimi ve öğrenciyle olan etkileşimimi daha etik bir zemine oturtmamı sağladı. Etik eğitimlerim, öğrencilerime daha doğru ve sağlıklı bir ortam sunmamı sağladı.”

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin mesleki sorumluluklarının program süreciyle birlikte arttığı anlaşılmaktadır. Katılımcılar, mesleki etik programının, eğitimcilerin mesleki sorumluluk bilincini geliştirdiğini ve onları daha etik bir tutum sergilemeye yönlendirdiğini ifade etmişlerdir. Programın, eğitimcilerin etik ilkelere uygun hareket etme sorumluluğu konusunda farkındalıklarını artırdığı, bu sayede hem öğrencilerle hem de çalışma arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde daha dikkatli ve sorumlu bir tutum sergiledikleri gözlemlenmiştir. Ayrıca, katılımcılar, programın içeriği doğrultusunda, mesleki sorumluluklarının sadece öğretim süreçleriyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda öğrenci ve toplum karşısında da bir etik sorumluluk taşıdıklarını daha net bir şekilde fark ettiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgular, eğitimcilerin mesleki sorumluluklarını yerine getirme konusunda daha yüksek bir bilinç ve motivasyon kazandıklarını göstermektedir.

4.5.3. MEP'in olumsuz yönleri

MEP'in olumsuz yönleri incelendiğinde (Tablo 4.7.) görüşlerin Zorluklar ve Engel Oluşturan Durumlar olmak üzere iki kategoride toplandığı görülmektedir. Alt kategoriler ise: İçerik Karmaşıklığı (K1, K2), Uygulama Zorlukları (K3, K4), Katılımcıların Yavaş Uyum Sağlaması (K1, K3), Eksik Uygulama Örnekleri (K7, K8), Zaman Yetersizliği (K3, K4) şeklindedir.

Tablo 4.7. MEP'in olumsuz yönleri

Tema	Kategori	Alt Kategori	Katılımcılar
Eğitim Sürecindeki Zorluklar	Zorluklar	İçerik karmaşıklığı	K1, K2
		Uygulama zorlukları	K3, K4
	Engel Oluşturan Durumlar	Katılımcıların yavaş uyum sağlaması	K1, K3
		Eksik uygulama örnekleri	K7, K8
		Zaman kısıtlaması yetersizliği	K3, K4

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden ikisi eğitim sürecinde içerik karmaşıklığı belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K1: *“İçeriğin çok kapsamlı olması, başta programın temel öğelerini anlamamızı ve uygulamamızı zorlaştırdı. Özellikle ilk günlerde, materyallerin çokluğu karşısında uyum sağlamakta zorluk çektik. Ama zamanla içerik daha netleşti ve sürece daha iyi alışarak programa daha aktif katılmaya başladık.”*

K2: *“Hayır olmadı yani zorlanmadım bu dersi alırken. Başlangıçta içeriğin oldukça kapsamlı ve detaylı olması, biz katılımcıların programın temel öğelerini anlamakta ve uygulamakta zorluk yaşamamıza neden oldu. Özellikle programa başladığımız ilk günlerde, sunulan materyalin yoğunluğu ve çeşitliliği karşısında uyum sağlamakta gerçekten güçlük çektik. Ancak zaman geçtikçe, içerik daha açıklayıcı hâle geldi ve bizler bu sürece daha fazla hâkim olmaya başladık. Bu süreçle birlikte karmaşıklık düzeyinin azaldığını fark ettik ve sonunda programa daha etkin bir şekilde katılmaya başladık.”*

Katılımcı görüşmelerine göre, bazı eğitimciler programa katılım sürecinde içeriğin karmaşıklığına dair zorluklar yaşamışlardır. İçeriğin kapsamlı ve detaylı olması, katılımcıların başta programın temel öğelerini anlamakta ve uygulamakta güçlük çekmelerine neden olmuştur. Özellikle eğitimciler, programa başladıkları ilk günlerde, sunulan materyalin yoğunluğu ve çeşitliliği karşısında uyum sağlama noktasında yavaş kalmışlardır. Ancak zamanla, içeriğin açıklığa kavuşması ve eğitimcilerin bu sürece daha fazla hâkim olmalarıyla, karmaşıklık düzeyinin azaldığı ve eğitimcilerin programa daha etkin katılım gösterdiği gözlemlenmiştir. Bu durum, eğitimcilerin programın ilk aşamalarında karşılaştıkları zorlukları aşmalarına yardımcı olmuş ve süreç boyunca programla daha uyumlu bir şekilde ilerlemelerini sağlamıştır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden ikisi eğitim sürecinde uygulama zorlukları belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K3: *“Bazı etik ikilemler, ne yapmam gerektiğine karar vermek konusunda beni zorladı. Eğitimci olarak her durumda etik bir karar almak bazen karmaşık olabiliyor. Bu tür durumları program süresince daha fazla tartışmak ve farklı perspektiflerden bakmak faydalı olabilirdi.”*

K4: *“En zorlayıcı kısımlardan biri, etik kararlar alırken duygusal zekayı nasıl kullanmam gerektiği üzerine düşündürmesiydi. Bazen doğru olanla, öğrencilerle duygusal bağ kurmak arasında denge kurmak zor olabiliyor. Bu program, duygusal zekanın etik kararlarla nasıl örtüştüğünü düşünmeme neden oldu.”*

Katılımcı görüşmelerine göre, eğitimciler programın uygulanması sırasında çeşitli zorluklarla karşılaşmışlardır. Bu zorluklar, genellikle programın içeriğinin günlük eğitim süreçlerine entegrasyonu ve eğitimcilerin öğrendikleri etik ilkeleri sınıf içinde etkin bir şekilde uygulamaları konusunda yoğunlaşmıştır. Bazı katılımcılar, programın içerdiği etik ilkeleri ve teorik bilgileri sınıf yönetimine ve öğrencilerle olan etkileşimlerine aktarmakta güçlük çekmişlerdir. Ayrıca, uygulamada yaşanan bir diğer zorluk, eğitimcilerin etik kararlar alırken karşılaştıkları karmaşık durumların çözümünde yeterli rehberliğin olmamış olmasıdır. Birçok katılımcı, eğitimcilik mesleki etik ilkelerinin, farklı okul ortamlarında ve çeşitli öğrenci profilleriyle uyumlu şekilde nasıl uygulanacağına dair belirsizlikler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra, bazı eğitimciler programın içerdiği konuların öğretim materyalleri ve sınıf içi aktivitelerle uyumunun sağlanması noktasında zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu zorluklar, programın daha etkin bir şekilde uygulanabilmesi için içerik, yöntem ve materyallerin daha fazla eğitimci ihtiyaçları doğrultusunda özelleştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden ikisi eğitim sürecinde katılımcıların yavaş uyum sağlaması belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K1: *“Başlangıçta programa uyum sağlamak gerçekten zorlandım. İçeriğin kapsamı ve yeni yaklaşım biraz karmaşık geldi. İlk günlerde eğitimci olarak nasıl ilerleyeceğimizi tam olarak anlayamadık. Ama zaman geçtikçe, programın mantığını kavrayarak daha rahat adapte oldum.”*

K3: *“Programın başında uyum sağlamak benim için biraz zor oldu. İlk başta içerik ve kullanılan yöntemler biraz karışık ve ne yapmam gerektiğini anlamakta güçlük çektim. Ama program ilerledikçe, daha çok alıştım ve içeriği daha rahat kavramaya başladım.”*

Katılımcı görüşmelerine göre, bazı eğitimciler programa başlangıçta yavaş uyum sağlama konusunda zorluklar yaşamışlardır. Başlangıç aşamasında, eğitimciler programın içeriği ve sunum şekli konusunda bazı belirsizlikler hissetmiş ve bu da onların sürece adapte

olmalarını güçleştirmiştir. Programın ilk bölümlerinde, eğitimciler yeni yaklaşım ve yöntemleri anlamada ve uygulamada zaman zaman tereddütler yaşamışlardır. Ancak zamanla, eğitimciler programa daha fazla aşına oldukça ve içerik daha anlaşılır hale geldikçe uyum sağlama süreçleri hızlanmıştır. Bu da programın etkinliğinin artmasına ve eğitimcilerin mesleki etik konusunda daha bilinçli bir tutum geliştirmelerine olanak sağlamıştır. Bu yavaş uyum sağlama süreci, eğitimcilerin programla bütünleşme ve öğrendiklerini sınıf ortamında uygulama noktasında önemli bir gelişim aşamasını işaret etmektedir.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden dördü eğitim sürecinde eksik uygulama örnekleri geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K7: *“Bu programda herhangi bir olumsuzluk tespit etmek oldukça zor. Belki daha fazla uygulamalı etkinlik olabilirdi, ama genel anlamda içerik çok kapsamlı ve öğreticiydi...Tek zorluk, zaman zaman teorik bilgilerin ve uygulamaların arasındaki ilişkiyi tam olarak kurmak olabiliyordu, ama sonunda her şey yerine oturdu... Ayrıca, programda daha fazla etkileşimli ve pratik uygulama seansları eklenirse, katılımcılar mesleki etik anlayışlarını daha da pekiştirebilirler. Eğitimin daha fazla geri bildirim alabileceği, simülasyonlarla daha canlı hale getirilebileceği düşünülebilir.”*

K8: *“Belki daha fazla örnek ve uygulama yapılabilirdi ama genel olarak her şey oldukça faydalıydı...Bu eğitim programının oldukça faydalı olduğunu düşünüyorum. Ancak, farklı okul türlerine ve branşlara yönelik daha fazla özgün vaka örneği ve pratik çalışmaya yer verilirse, eğitim programı daha da güçlenebilir. Ayrıca, program sonunda daha fazla geri bildirim almak ve belirli etik durumlar üzerine grup çalışmaları yapmak oldukça faydalı olacaktır. Bu tür uygulamalar eğitimcilerin daha fazla etkileşimde bulunmalarını sağlar.”*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgular, programın içeriği ile uygulama arasındaki uyumsuzluktan kaynaklanan bazı eksik uygulamalara işaret etmektedir. Katılımcılar, eğitimde sunulan bazı teorik bilgilerin yeterince anlaşılmadığını ve bunların günlük eğitim pratiğine uygun şekilde adapte edilemediğini ifade etmişlerdir. Özellikle, eğitimciler, programın başlangıcında sunulan bazı bilgilerin sınıf ortamında doğrudan uygulanabilirliğini zor bulmuşlar ve bu durum programın eksik uygulanmasına yol açmıştır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden ikisi eğitim sürecinde zaman yetersizliği dengesi geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K3: “Programda bazı konuların daha derinlemesine işlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Özellikle uygulama kısmının daha fazla zaman almasını tercih edebilirdim.”

K4: “Bazı konular çok kısa bir şekilde ele alındı ve benim gibi deneyimli eğitimciler için daha derinlemesine tartışılabilirlerdi. Bu açıdan bazen daha fazla zamanı hak eden konular oldu.”

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgular, zaman yetersizliğinin programın etkin bir şekilde uygulanmasını engellediğini göstermektedir. Birçok katılımcı, programın tüm içeriğini ve aktivitelerini sınırlı zaman diliminde işlemekle zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum, eğitimcilerin belirli konularda derinlemesine bilgi edinmelerini ve uygulama becerilerini geliştirmelerini kısıtlamış, dolayısıyla programın etkinliğini olumsuz etkilemiştir.

4.5.4. MEP’in zorlukları ve zorlayıcı faktörleri

MEP’in zorlukları ve zorlayıcı faktörleri incelendiğinde (Tablo 4.8.) görüşlerin Eğitim Sürecindeki Engeller ve Zorluklar olmak üzere iki kategoride toplandığı görülmektedir. Alt kategoriler ise; İçeriğin Zenginleştirilmesi İhtiyacı (K2, K4), Bireysel Eğitim İhtiyaçları (K1, K2, K3, K5), Öğrenme Hızı (K1, K2, K4), Günlük İş Yoğunluğu (K1, K3, K6, K8) şeklindedir.

Tablo 4.8. MEP’in zorlukları ve zorlayıcı faktörleri

Tema	Kategori	Alt Kategori	Katılımcılar
Programın İçerik ve Uygulama Zorlukları	Eğitim Sürecindeki Engeller	İçeriğin zenginleştirilmesi ihtiyacı	K2, K4
		Bireysel eğitim ihtiyaçları	K1, K2, K3, K5
	Zorluklar	Öğrenme Hızı	K1, K2, K4
		Günlük İş Yoğunluğu	K1, K3, K6, K8

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden ikisi eğitim sürecinde içeriğin zenginleştirilmesi ihtiyacı belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K2: *“Programın genel içeriği iyi, fakat bazı kısımlarda benim mesleki geçmişimle daha fazla örtüşen örneklere ihtiyaç vardı. Hani bir çeşit kişisel gelişim programı gibi, her eğitimciin kendi eksik yönlerine odaklanabileceği bir alan olsa, mesela bireysel rehberlik veya mentorluk gibi, çok daha etkili olurdu diye düşünüyorum.”*

K4: *“Eğitim programı faydalıydı ancak gerçek hayat senaryolarıyla daha çok karşılaşmak, katılımcıların bu bilgileri kendi öğretim pratiklerine entegre etmesini kolaylaştırabilir.”*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgular, program içeriğinin zenginleştirilmesinin, eğitimcilerin daha kapsamlı bir eğitim almasına katkı sağladığını göstermektedir. Katılımcılar, içeriğin çeşitlendirilmesinin, özellikle çeşitli örnekler ve farklı bakış açılarıyla sunulmasının, eğitimcilerin konuya olan ilgisini artırdığı ve öğrenme süreçlerini daha verimli hale getirdiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca, içerikte yer alan materyallerin ve uygulama fırsatlarının daha da çeşitlendirilmesinin, eğitimcilerin mesleki becerilerini geliştirme açısından önemli bir adım olacağı vurgulanmıştır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden dördü eğitim sürecinde bireysel eğitim ihtiyaçları geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K1: *“Programı ilk başta genel olarak faydalı buldum ama zamanla şunu fark ettim, her eğitimciin ihtiyaçları farklı. Bazı konularda daha fazla yardıma ihtiyacım olduğunu düşündüm. Özellikle sınıf yönetimi ve öğrenci ilişkileri gibi konularda daha fazla bireysel destek almak isterdim. Belki de programda her eğitimciye göre farklı modüller olsa daha iyi olurdu.”*

K2: *“Programın genel içeriği iyi, fakat bazı kısımlarda benim mesleki geçmişimle daha fazla örtüşen örneklere ihtiyaç vardı. Hani bir çeşit kişisel gelişim programı gibi, her eğitimciin kendi eksik yönlerine odaklanabileceği bir alan olsa, mesela bireysel rehberlik veya mentorluk gibi, çok daha etkili olurdu diye düşünüyorum.”*

K3: *“Kesinlikle. Bazı arkadaşlarım için konular çok kolay, bazıları için ise biraz daha karmaşık olabilir. Bir eğitimciin sınıf içindeki tecrübesi, öğrencilere nasıl yaklaştığı gibi farklı*

faktörler, her bireyin ihtiyacını etkiliyor. Bu yüzden programın daha esnek, yani her katılımcının ihtiyaçlarına göre şekillendirilebilir olması çok önemli.”

K5: “Ben de kişisel olarak bazı konularda zorluk yaşadım. Özellikle yeni başlayan eğitimciler için daha fazla rehberlik gerekebilir. Kimi eğitimciler için bireysel eğitim ihtiyaçları daha ön planda olmalı. Bu konuda daha fazla odaklanılabilir, belki eğitimciler arası deneyim paylaşımlarına yer verilebilir.”

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgular, bireysel eğitim ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmasının, eğitimcilerin eğitim sürecinden daha fazla fayda sağlamalarına yardımcı olduğunu göstermektedir. Katılımcılar, her eğitimciin kendi ihtiyaçlarına göre özelleştirilmiş eğitim desteği almasının, öğrenme sürecini daha verimli hale getirdiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, bireysel eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve buna göre bir programın sunulması, eğitimcilerin mesleki gelişimlerini daha etkili bir şekilde destekleyecektir. Bu tür kişiselleştirilmiş eğitimlerin, eğitimcilerin motivasyonunu artırdığı ve eğitim sürecine daha aktif katılım göstermelerini sağladığı belirtilmiştir.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden üçü eğitim sürecinde öğrenme hızı geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K1: “Programın içeriği çok değerli, ancak öğrenme hızım biraz yavaşladı. Bazen bazı konuları anlamakta güçlük çektim, çünkü içerik çok yoğun ve ben tam olarak neyi nasıl yapmam gerektiğini çözene kadar vakit kaybettim. Belki öğrenme süreci biraz daha adım adım ve daha basit bir şekilde sunulabilirdi.”

K2: “İçeriği sindirmek için daha fazla zamana ihtiyaç duyduğumuzu düşünüyorum. Hız biraz hızlıydı ve bazı kısımları kaçırmış olabilirim. Eğer her konunun daha fazla örnekle açıklanması ya da daha fazla pratik yapılması sağlansaydı, hızımın da arttığını hissedebilirdim.”

K4: “Öğrenme süreci biraz hızlandıktan sonra uyum sağlamaya başladım ama ilk başta konuları sindirmek için daha fazla zamana ihtiyacım oldu. Özellikle ilk günlerde bazı kavramlar çok yoğun geldi, belki biraz daha yavaş ilerlenebilirdi.”

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, bazı eğitimcilerin programın içeriğini hızlı bir şekilde sindirmekte zorluk yaşadıkları gözlemlenmiştir. Eğitimciler, özellikle

programın kapsamlı ve yoğun içeriği karşısında, belirli konuları hızlı bir şekilde öğrenme ve uygulama noktasında güçlükler yaşamışlardır. Bu durum, eğitimcilerin öğrenme hızlarının farklılık gösterdiğini ve bazı katılımcıların programın daha hızlı bir şekilde ilerlemesinden zorlandıklarını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, eğitimcilerin öğrenme hızlarının dikkate alınması gerektiği ve eğitim sürecinin daha esnek bir yapıda sunulmasının, katılımcıların verimliliğini artıracığı söylenebilir.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden dördü eğitim sürecinde günlük iş yoğunluğu belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K1: *“Program gerçekten çok faydalıydı ancak günlük iş yoğunluğumuz nedeniyle zaman ayırmakta zorlandım. Her gün okulda yapılacak çok şey var, ders hazırlıkları, öğrenci izleme, toplantılar... Bir de üzerine bu programı takip etmek biraz zorlayıcı oldu. Keşke programın süresi biraz daha uzun olsaydı ya da daha esnek bir takvimle ilerleseydik.”*

K3: *“Gerçekten yoğun bir dönemdi ve programa odaklanmak, yeterince zaman ayırmak zor oldu. Okuldaki günlük işler çok fazla ve bazen programı takip etmek için uygun zamanı bulamadım. Belki program içeriği daha kısa ve öz olabilir ya da eğitim günleri daha dağılmış olabilir.”*

K6: *“Kesinlikle, her gün bir sürü işimiz var. Programın bazı bölümleri gerçekten çok önemli, ama zaman kısıtlaması yüzünden bazı içerikleri tam anlamadım. Eğer daha az yoğunumuz olduğu bir döneme denk gelseydi, programa daha çok vakit ayırabilirdik. Bu tür eğitimler için eğitimcilerin daha az yoğun olduğu tatil dönemleri tercih edilebilir.”*

K8: *“Programın içeriği güzel ama dediğiniz gibi, günlük yoğunluk çok engel oldu. Hem derslere hazırlanıp hem de öğrencilerin ihtiyaçlarıyla ilgilenmek ciddi zaman alıyor. Programın süresi biraz daha kısa olabilir veya yoğunluk azaltılabilir. Ayrıca, daha pratik uygulamalara zaman ayırabilseydik daha verimli olurdu.”*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimciler programı kendi iş yoğunluklarına entegre etme konusunda çeşitli zorluklarla karşılaşmışlardır. Günlük iş yüklerinin yoğunluğu, programın uygulanabilirliğini zorlaştıran önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Eğitimciler, sınıf içi ve dışı sorumluluklarının yanı sıra, programın gerektirdiği zaman dilimini oluşturmada ve bu sürece adapte olmada güçlük çekmişlerdir. Bu bağlamda,

eğitimcilerin iş yoğunluğunun programın etkinliğini sınırlayan bir engel teşkil ettiği anlaşılmaktadır. Bu zorlukların, eğitimcilerin programın içeriğini daha verimli bir şekilde öğrenmeleri ve uygulamaları noktasında bir engel oluşturduğu söylenebilir.

4.5.5. MEP'in eğitim sürecinin eğitim faaliyetlerine etkisi

MEP'in eğitim sürecinin eğitim faaliyetlerine etkisi incelendiğinde (Tablo 4.9.) görüşlerin Sınıf Yönetimi Becerileri ve Eğitimdeki Değişim ve Gelişim olmak üzere iki kategoride toplandığı görülmektedir. Alt kategoriler ise; Mesleki Sorunlara Etik Yaklaşımlar (K2, K3, K5, K8), Mesleki Tutum Değişimi (K1, K3, K4, K7, K8), Öğrenci Etkileşimi ve İlgisi (K2, K4, K5, K7, K8), Eğitimde Kalite Artışı (K1, K2, K3, K5, K6), Değişen Etik Anlayışı (K2, K3, K4, K6), Artan İş Tatmini (K2, K3), Eğitimci-Öğrenci İlişkileri (K1, K4, K6), İletişimde Değişim (K2, K6, K7, K8), Sınıf Yönetimi ve Etik İlkeler (K1, K4, K5) şeklindedir.

Tablo 4.9. MEP'in eğitim sürecinin eğitim faaliyetlerine etkisi

Tema	Kategori	Alt Kategori	Katılımcılar
Eğitimcilik Uygulamalarında Etik Değişimler	Eğitimdeki Değişim ve Gelişim	Mesleki Sorunlara Etik Yaklaşımlar	K2, K3, K5, K8
		Mesleki Tutum Değişimi	K1, K3, K4, K7, K8
		Öğrenci Etkileşimi ve İlgisi	K2, K4, K5, K7, K8
		Eğitimde Kalite Artışı	K1, K2, K3, K5, K6
		Değişen Etik Anlayışı	K2, K3, K4, K6
	Sınıf Yönetimi Becerileri	Artan İş Tatmini	K2, K3
		Eğitimci-Öğrenci İlişkileri	K1, K4, K6
		İletişimde Değişim	K2, K6, K7, K8
		Sınıf Yönetimi ve Etik İlkeler:	K1, K4, K5

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden dördü eğitim sürecinde mesleki sorunlara etik yaklaşımlar belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K2: "Program sayesinde mesleki sorunlarla karşılaştığımda, bu sorunları etik bir bakış açısıyla ele almam gerektiğini fark ettim. Özellikle öğrencilerle ilgili yaşadığım disiplin problemleri, yalnızca cezalandırma odaklı değil, onların duygusal durumlarını da dikkate alarak daha yapıcı bir şekilde çözülmeye başladı. Bu hem benim mesleki sorumluluğum hem de etik ilkelerim doğrultusunda daha sağlıklı bir yaklaşım geliştirmemi sağladı."

K3: "Eğitimcilik mesleğinde bazen kararlar almak zor olabiliyor, çünkü bazı durumlar hem öğrencilerin hem de okulun çıkarlarını ilgilendiriyor. Etik yaklaşımı ön plana çıkaran bu program sayesinde, mesleki sorunlarla ilgili doğru kararlar almak için etik ilkelere dayalı bir yönüm oluştu. Özellikle öğrencilerin özel hayatlarıyla ilgili bazı sorunlarda daha dikkatli olmam gerektiğini ve bu bilgileri gizli tutarak onların güvenini kazanmam gerektiğini öğrendim."

K5: "Mesleki sorunlar karşısında daha dikkatli ve etik bir tutum sergilemeye başladım. Öğrenciler arasında yaşanan eşitsizlikler, grup içi anlaşmazlıklar gibi durumlarda, programda öğrendiğimiz etik yaklaşım bana, empati kurarak ve adil bir şekilde çözümler üretme konusunda rehberlik etti. Öğrencilerin haklarına saygı duyarak, her birine eşit ve adil davranmanın, eğitim ortamında sağlıklı bir atmosfer oluşturduğunu gördüm."

K8: "Programın bana kazandırdığı etik bakış açısı sayesinde, öğrencilere karşı daha dikkatli ve sorumlu bir tutum sergiliyorum. Özellikle mesleki sorunlar söz konusu olduğunda, neyin doğru ve neyin yanlış olduğunu belirlerken, etik ilkeleri göz önünde bulundurmak çok önemli oldu. Örneğin, bir öğrencimin başarısızlıkla ilgili yaşadığı sıkıntıları anlayışla karşılayıp, ona yardım etme sürecinde her zaman onun duygusal ihtiyaçlarını gözeterek çözüm aradım."

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin mesleki sorunlara etik yaklaşımlar geliştirme konusunda önemli ilerlemeler kaydettikleri anlaşılmaktadır. Program sürecinde katılımcılar, karşılaştıkları mesleki zorluklar ve etik sorunlarla başa çıkma yöntemlerini daha bilinçli bir şekilde ele almışlardır. Eğitimciler, etik ilkeler ışığında, öğrencilerle yaşadıkları sorunları çözmeye daha dikkatli ve adil bir yaklaşım sergilediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, eğitimciler, mesleki sorunlara etik bir bakış açısıyla yaklaşmanın, yalnızca bireysel değil, toplumsal anlamda da daha güçlü bir eğitim ortamı yaratılmasına katkı sağladığını vurgulamışlardır. Bu bağlamda, programın eğitimcilere etik kararlar alırken daha bilinçli ve sorumlu bir tutum sergileme yetisi kazandırdığı gözlemlenmiştir. Bu bulgular,

eğitimcilerin karşılaştıkları mesleki sorunlara etik çözümler geliştirme noktasında programın olumlu bir etki yarattığını göstermektedir.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden beşi eğitim sürecinde mesleki tutum değişimi geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K1: *"Mesleki tutumumda belirgin bir değişiklik oldu. Program sayesinde eğitimcilik mesleğine daha bilinçli ve sorumluluk bilinciyle yaklaşıyorum. Eskiden, öğrencilerle olan ilişkilerimde daha çok otoriter bir tutum sergiliyordum, ancak şimdi daha empatik ve anlayışlı bir yaklaşım geliştirdim. Öğrencilerin ihtiyaçlarını anlamaya çalışarak, onlarla daha verimli iletişim kurabiliyorum."*

K3: *"Bu program, eğitimcilik mesleğine olan tutumumu tamamen değiştirdi. Öğrencilerin sadece akademik başarılarıyla değil, kişisel gelişimleriyle de ilgilenmek gerektiğini fark ettim. Mesleki sorumluluklarımı yerine getirirken daha duyarlı ve profesyonel bir tutum sergilemeye başladım. Eğitimci olarak sadece bir öğretici değil, aynı zamanda bir rehber ve rol model olma sorumluluğumun daha fazla bilincindeyim."*

K4: *"Eğitim programı sonrası mesleki tutumumda ciddi bir olumlu gelişim gözlemledim. Artık öğrencilerin bireysel farklılıklarına daha fazla saygı gösteriyor ve onların ihtiyaçlarına uygun tutumlar sergiliyorum. Program, eğitimciliğin sadece bilgi aktarmak olmadığını, aynı zamanda öğrencilerle güçlü bir ilişki kurmak gerektiğini bana öğretti. Bu da mesleki tutumumu daha da olumlu etkiledi."*

K7: *"Eğitimcilik mesleğine bakış açımda önemli bir dönüşüm yaşadım. Program sayesinde mesleki tutumum daha çok öğrenci odaklı bir hale geldi. Eskiden sadece müfredat ve derslerle ilgilenirken, şimdi öğrencilerin duygusal ve sosyal gelişimlerine de katkı sağlamam gerektiğini fark ettim. Eğitimcilik mesleğine karşı daha profesyonel ve şefkatli bir yaklaşım sergiliyorum."*

K8: *"Eğitimcilik mesleğine yönelik tutumumu program sayesinde daha pozitif bir şekilde yeniden şekillendirdim. Öğrencilerin sadece ders içeriklerine odaklanmak yerine, onların genel gelişimlerini ve psikolojik ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurmam gerektiğini öğrendim. Bu, meslektaşlarımla olan ilişkilerime de yansdı. Daha işbirlikçi ve anlayışlı bir tutumla hareket etmeye başladım."*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin mesleki tutumlarında belirgin bir değişim gözlemlenmiştir. Program sürecinde, eğitimcilerin mesleki etik bilinci ve sorumlulukları konusunda farkındalıklarının arttığı ve bu artışın, eğitimcilerin tutumlarını daha profesyonel ve etik bir düzeye taşımalarına katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Katılımcılar, eğitim süreci sonrasında, mesleki ilişkilerde daha dikkatli, adil ve objektif bir tutum sergilemeye başladıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, eğitimciler, programın ardından öğrencilerle olan iletişimlerinde daha etik bir yaklaşım benimsemiş, sınıf içi davranışlarını ve kararlarını daha bilinçli bir şekilde düzenlemişlerdir. Bu değişim, eğitimcilerin sadece bireysel olarak değil, aynı zamanda eğitim ortamında da pozitif bir dönüşüm yaratmalarını sağlamıştır. Sonuç olarak, programın, eğitimcilerin mesleki tutumlarında olumlu ve sürdürülebilir bir değişim sağladığı söylenebilir.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden beşi eğitim sürecinde öğrenci etkileşimi ve ilgisi geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K2: *"Bu program sayesinde öğrencilerle olan etkileşimim ciddi anlamda gelişti. Eskiden ders anlatırken çoğunlukla pasif bir şekilde ders işliyordum, ancak şimdi daha fazla etkileşimde bulunuyoruz. Öğrencilerin görüşlerini almak, onların düşüncelerini dinlemek, derslere olan ilgilerini arttırmak açısından oldukça etkili oldu. Artık dersler daha interaktif hale geldi."*

K4: *"Öğrencilerle iletişimim çok daha güçlü hale geldi. Eskiden sadece ders anlatmaya odaklanırken, şimdi onların katılımını sağlayarak, düşüncelerini ifade etmelerine olanak tanıyorum. Bu, derslerin daha verimli geçmesini sağlıyor ve öğrencilerin ilgisi arttı. Ayrıca, öğrencilerle daha fazla etkileşime girerek, onların öğrenme süreçlerine katkı sağladığımı düşünüyorum."*

K5: *"Öğrencilerle olan ilişkimde ciddi bir değişim fark ettim. Programdan önce sınıf ortamında daha mesafeli ve tek yönlü bir öğretim biçimi benimsemiştim. Ancak şimdi öğrencilerin derslere olan ilgisi arttı, çünkü onlara soru sormak ve onların fikirlerini almak için daha çok fırsat sunuyorum. Bu, sınıf içindeki etkileşimi büyük ölçüde artırdı."*

K7: *"Daha önce öğrencilere sadece bilgi aktarma odaklıydım, ancak program sonrasında onların düşüncelerini ve duygularını da anlamaya çalışıyorum. Bu sayede öğrenciler daha aktif katılım gösteriyorlar. Etkileşimli derslerle, onların ilgisi ve katılımı arttı."*

Öğrencilerin daha fazla soru sormaya başlaması ve aktif şekilde derslere katılmaları, programın etkisiyle oldu."

K8: "Program sonrası, öğrencilerin ilgisi ve katılımı gözle görülür bir şekilde arttı. Eskiden öğretim yöntemlerim genelde tek yönlüydü, ancak artık öğrencilerle daha fazla etkileşime giriyor ve onların katılımını sağlıyorum. Bu sayede öğrenciler derslere daha fazla ilgi göstermeye başladı ve daha verimli bir öğrenme ortamı oluştu."

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin program sürecinde öğrenci etkileşimi ve ilgisi konusunda önemli değişiklikler gözlemlenmiştir. Katılımcılar, eğitim programının ardından öğrencilerle olan etkileşimlerinde daha bilinçli ve etkili bir yaklaşım geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin ihtiyaçlarını daha iyi anlamaya yönelik yapılan stratejik adımlar, eğitimcilerin öğrencilerle olan iletişimlerini güçlendirmiştir. Program sürecinde, eğitimcilerin öğrenci etkileşimi sırasında etik ilkelere dayalı kararlar almayı daha fazla önemsedikleri, öğrencilere karşı daha adil ve saygılı bir tutum sergiledikleri belirtilmiştir. Ayrıca, eğitimcilerin öğrencilere yönelik ilgi düzeylerinde bir artış olduğu, öğrencilerin derse olan katılımının da bu iyileşme ile paralel olarak arttığı vurgulanmıştır. Sonuç olarak, eğitimcilerin öğrenci etkileşimi ve ilgisi üzerinde, programın önemli ve olumlu bir etkisi olduğu söylenebilir. Bu süreç, eğitimcilerin hem eğitimci olarak hem de öğrencilerle kurdukları ilişkilerde daha etkili ve bilinçli bir yaklaşım benimsemelerini sağlamıştır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden beşi eğitim sürecinde eğitimde kalite artışı geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K1: "Bu program sayesinde derslerimdeki eğitim kalitesinde belirgin bir artış oldu. Öğrencilere daha derinlemesine ve etkili bir şekilde yaklaşabiliyorum. Program, bana öğretim yöntemlerimi geliştirme fırsatı sundu ve bu da sınıfta daha verimli bir öğrenme ortamı oluşturdu."

K2: "Eğitimdeki kaliteyi ciddi anlamda artıran bir program oldu. Hem öğrencilerle daha iyi bir etkileşim kurabiliyorum, hem de öğretim tekniklerim daha etkin hale geldi. Bu sayede derslerin verimliliği arttı ve öğrencilerim daha iyi sonuçlar almaya başladı."

K3: "Program sayesinde eğitim kalitemde gözle görülür bir gelişim oldu. Öğretim yöntemlerim değişti ve artık öğrencilerle daha etkileşimli dersler yapabiliyorum. Bu, derslerin

hem eğlenceli hem de öğretici olmasını sağladı. Öğrencilerin daha başarılı ve daha motive olduğunu gözlemliyorum."

K5: "Öğretim tekniklerimi geliştirme fırsatı bulduğum bu program, eğitimde kaliteyi arttıran bir süreç oldu. Öğrencilerin ilgisi artarken, benim de eğitimsel yaklaşımlarım daha kapsamlı hale geldi. Sonuç olarak hem öğrencilerimin hem de benim için daha verimli bir öğrenme ortamı oluştu."

K6: "Program sonrası, sınıf içindeki eğitim kalitesinin arttığını rahatlıkla söyleyebilirim. Öğrenciler daha fazla katılım gösteriyor, öğretim süreci daha etkin ve verimli bir şekilde ilerliyor. Bu değişim, eğitimde kaliteyi önemli ölçüde artırdı."

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin katıldıkları programın ardından eğitimde kalite artışı sağladıkları ifade edilmiştir. Katılımcılar, programın eğitimcilerin profesyonel gelişimlerine önemli katkılar sağladığını ve bunun doğrudan ders süreçlerine yansıdığını belirtmişlerdir. Eğitim programı, eğitimcilerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmelerine olanak tanımış, bu da öğretim yöntemlerinin çeşitlenmesine ve derslerin daha etkili hale gelmesine yol açmıştır. Ayrıca, eğitimcilerin etik anlayışlarının güçlenmesi, eğitimde daha yüksek bir kalite standardı oluşturmuş ve öğrencilerle yapılan etkileşimlerin daha nitelikli olmasına zemin hazırlamıştır. Katılımcılar, öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha verimli hale getiren öğretim stratejilerinin, eğitimde kaliteyi artırmaya yönelik önemli bir adım olduğunu vurgulamışlardır. Sonuç olarak, eğitimcilerin eğitimde kaliteyi artırmak için sahip oldukları becerilerin geliştirilmesi, öğrencilerin eğitim deneyimlerini olumlu yönde etkilemiş ve genel eğitim kalitesinin yükselmesine katkıda bulunmuştur.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden dördü eğitim sürecinde değişen etik anlayışı geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K2: "Program sayesinde, eğitimcilikteki etik sorumluluklarımı daha iyi fark ettim. Önceden belirli etik ilkelere ne kadar dikkat ettiğimi sorgulamazken, şimdi bu konuya çok daha bilinçli bir yaklaşım sergiliyorum. Etik anlayışım, eğitimcilik mesleğimi çok daha anlamlı hale getirdi."

K3: "Eğitim süreci, etik ilkeler konusunda bakış açımı değiştirdi. Öğrencilerle olan ilişkilerimde daha dikkatli ve duyarlı bir yaklaşım sergilemeye başladım. Bu da hem

öğrencilerimle olan iletişimimi geliştirdi hem de meslek hayatıma daha profesyonel bir etki sağladı."

K4: *"Bu program benim etik anlayışımı köklü bir şekilde değiştirdi. Özellikle öğrencilerle olan etkileşimimde, etik sorumluluklarım konusunda daha dikkatli olmam gerektiğini fark ettim. Artık mesleki sorumluluklarımdan çok daha fazla haberdarım ve etik sınırları aşmamaya özen gösteriyorum."*

K6: *"Önceleri etik konulara olan ilgim daha azdı, ancak bu eğitim süreci sonrasında eğitimcilik mesleğindeki etik ilkelere daha fazla odaklanmaya başladım. Öğrencilerle olan ilişkimde artık daha bilinçli bir yaklaşım sergiliyorum ve bu da sınıf yönetiminde daha olumlu sonuçlar almama yardımcı oldu."*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin katıldıkları mesleki etik programı sonucunda etik anlayışlarında belirgin bir değişim gözlemlenmiştir. Katılımcılar, program süresince edindikleri bilgiler ve kazandıkları farkındalıklar sayesinde, profesyonel yaşamlarında karşılaştıkları etik sorunlara daha bilinçli bir şekilde yaklaşmaya başlamışlardır. Program, eğitimcilerin mesleki etik ilkelerine olan bağlılıklarını güçlendirmiş ve bu ilkeleri günlük öğretim uygulamalarına entegre etmelerini sağlamıştır. Katılımcılar, etik meselelerle ilgili daha dikkatli ve çözüm odaklı bir tutum sergileyerek, öğrencilere ve meslektaşlarına karşı daha adil ve saygılı bir yaklaşım benimsemişlerdir. Sonuç olarak, eğitimcilerin etik anlayışlarındaki bu değişim, hem kendi mesleki sorumluluklarını daha iyi kavramalarına hem de eğitim süreçlerinde etik bir yaklaşımın benimsenmesine önemli ölçüde katkı sağlamıştır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden ikisi eğitim sürecinde artan iş tatmini geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K2: *"Eğitim programı sonrası eğitimcilik mesleğimi daha anlamlı bir hale getirdim. Etik sorumluluklarımı yerine getirme noktasında daha dikkatli olmam, işimi daha değerli kıldı. Bu süreç, iş tatminimi artırarak mesleğimi daha severek yapmamı sağladı."*

K3: *"Program sayesinde eğitim kalitemde gözle görülür bir gelişim oldu. Öğretim yöntemlerim değişti ve artık öğrencilerle daha etkileşimli dersler yapabiliyorum. Bu, derslerin hem eğlenceli hem de öğretici olmasını sağladı. Öğrencilerin daha başarılı ve daha motive olduğunu gözlemliyorum."*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin mesleki etik programına katılımlarının ardından iş tatminlerinde belirgin bir artış gözlemlenmiştir. Katılımcılar, programın kendilerine mesleki sorumluluklarını daha iyi anlama, sınıf içi etkileşimlerini iyileştirme ve genel olarak öğretim süreçlerini daha etkin hale getirme konusunda katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Etik ilkeler doğrultusunda daha bilinçli bir öğretim yaklaşımına sahip olmanın, eğitimcilerin profesyonel kimliklerini güçlendirdiği ve öğretimle ilgili yaşadıkları zorluklarla daha etkili başa çıkmalarına olanak tanıdığı belirtilmiştir. Ayrıca, programın, eğitimcilere işlerinde daha fazla anlam ve tatmin duygusu kazandırdığı, bu sayede eğitimcilerin mesleki başarılarının arttığı ve genel iş memnuniyetlerinin olumlu yönde değiştiği anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, mesleki etik programının eğitimcilerin iş tatminine katkı sağladığı, bu da eğitimdeki motivasyon ve verimliliğin artmasına olanak tanıdığı söylenebilir.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden üçü eğitim sürecinde eğitimci-öğrenci ilişkilerinin geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K1: *"Programın etkisiyle, öğrencilerle olan iletişimimde büyük bir değişim yaşadım. Etik ilkelere daha fazla dikkat ederek, onların ihtiyaçlarına daha duyarlı bir şekilde yaklaşmaya başladım. Bu da eğitimci-öğrenci ilişkilerimi güçlendirdi."*

K4: *"Etik tutumları geliştirmem, öğrencilerimle olan ilişkilerimde daha güven temelli bir bağ kurmamı sağladı. Artık, onların duygusal ve akademik ihtiyaçlarına daha duyarlı bir şekilde yaklaşabiliyorum, bu da sınıftaki atmosferi çok daha pozitif hale getirdi."*

K6: *"Öğrencilerle aramdaki ilişki, program sayesinde çok daha güçlü ve sağlıklı hale geldi. Etik değerler üzerine yapılan çalışmalar, onların bana olan güvenlerini artırdı ve ben de bu güveni karşılamak için daha dikkatli ve saygılı bir tutum sergilemeye başladım."*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, mesleki etik programına katılımlarının ardından eğitimci-öğrenci ilişkilerinde önemli bir gelişim gözlemlenmiştir. Katılımcılar, programın kendilerine öğrenci merkezli bir yaklaşım geliştirme konusunda katkı sağladığını ve bu sayede öğrencileriyle daha sağlıklı iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. Özellikle, eğitimcilerin öğrencilere karşı daha empatik ve duyarlı bir tutum sergilemeye başladıkları, öğrencilerin ihtiyaçlarını daha iyi anlayarak onlarla daha güçlü bağlar kurdukları ifade edilmiştir. Bu gelişimin, eğitimcilerin sınıf içindeki genel atmosferi olumlu yönde

etkilediği ve öğrencilerin derslere katılımını artırdığı vurgulanmıştır. Ayrıca, eğitimcilerin etik ilkelere dayalı davranışlar sergileyerek, öğrencilerine örnek olma konusunda daha bilinçli hale geldikleri gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, mesleki etik programı sayesinde eğitimci-öğrenci ilişkilerinde önemli bir iyileşme yaşandığı ve bu iyileşmenin eğitim ortamının kalitesini artırmaya katkı sağladığı söylenebilir.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden dördü eğitim sürecinde iletişimde değişim geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K2: *"Programı tamamladıktan sonra, iletişim tarzımda büyük bir değişim fark ettim. Öğrencilerle daha açık ve etkili bir iletişim kurabiliyorum. Etik ilkeler üzerine öğrendiklerim, onların duygusal ihtiyaçlarını daha iyi anlamama ve onlarla daha sağlıklı bir diyalog kurmama olanak tanıdı."*

K6: *"İletişim becerilerimi geliştirdiğimi düşünüyorum. Eskiden daha sıkı ve resmi bir iletişim kurarken, şimdi öğrencilerle daha empatik ve anlayışlı bir dil kullanıyorum. Bu değişim hem sınıf içindeki atmosferi hem de öğrencilerle olan ilişkilerimi olumlu yönde etkiledi."*

K7: *"Etik eğitimi, eğitimci ve öğrenci arasındaki iletişimi dönüştürdü. Artık öğrencilerle olan ilişkilerimde daha fazla şeffaflık ve anlayış göstermeye başladım. Bu da sınıfta daha sağlıklı bir iletişim ve daha verimli bir öğrenme ortamı yaratmamı sağladı."*

K8: *"İletişimdeki değişim, sadece öğrencilerle olan ilişkilerimde değil, aynı zamanda meslektaşlarımla olan iletişimimde de kendini gösterdi. Öğrencilerle daha sakin ve çözüm odaklı bir iletişim kurarken, aynı zamanda iş arkadaşlarım ve yöneticilerle de daha açık ve verimli bir şekilde iletişim kuruyorum."*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin mesleki etik programına katılmalarının ardından iletişim becerilerinde belirgin bir değişim gözlemlenmiştir. Katılımcılar, program sürecinde öğrendikleri etik ilkeler ve iletişim stratejileri sayesinde, öğrencilerle daha etkili ve verimli bir iletişim kurma yeteneği kazandıklarını belirtmişlerdir. Eğitimciler, daha önce karşılaştıkları iletişim engellerini aşmakta zorluk yaşarken, programdan sonra daha açık, empatik ve dinleyici bir yaklaşım sergileyerek, öğrencileriyle daha güçlü bir diyalog kurduklarını ifade etmişlerdir. Bu değişim, özellikle sınıf içi etkileşimlerde daha anlayışlı ve pozitif bir atmosferin oluşmasına olanak tanımıştır. Ayrıca, eğitimcilerin

öğrencilere yönelik mesajlarını daha etkili bir şekilde iletme ve sınıf yönetiminde daha sağlam bir iletişim ağı kurma konusunda kendilerini daha donanımlı hissettikleri vurgulanmıştır. Sonuç olarak, programın eğitimcilerin iletişim becerilerini geliştirdiği ve bu gelişimin, hem eğitimci-öğrenci ilişkileri hem de sınıf içi dinamikler üzerinde olumlu etkiler yarattığı söylenebilir.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden üçü eğitim sürecinde Sınıf Yönetimi ve Etik İlkeler geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K1: *"Program sayesinde, sınıf yönetiminde daha etik bir yaklaşım sergileyebiliyorum. Öğrencilerin haklarına saygı göstermek ve her durumda adil olmak konusunda daha dikkatliyim. Bu, sınıfımda daha düzenli ve verimli bir ortam sağladı."*

K4: *"Sınıf yönetiminde etik kuralların çok önemli olduğunu öğrendim. Artık sınıfta öğrencilerle kurduğum ilişkilerde, onların duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, onlara daha saygılı ve duyarlı bir yaklaşım sergiliyorum. Bu, sınıfın daha düzenli ve pozitif olmasına yardımcı oldu."*

K5: *"Program sonrası, öğrencilerin davranışlarını yönetirken daha adil bir yaklaşım benimsiyorum. Etik kuralların ne kadar önemli olduğunu fark ettim ve bunları sınıf yönetimi stratejilerime entegre ettim. Bu, sınıf içindeki disiplin sorunlarını daha etkili bir şekilde çözmemi sağladı."*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara göre, eğitimcilerin sınıf yönetimi becerileri ile etik ilkeler arasındaki ilişki, program süreciyle birlikte belirgin bir şekilde gelişmiştir. Katılımcılar, mesleki etik programının sınıf yönetimindeki uygulamalarına doğrudan etki ettiğini ifade etmişlerdir. Özellikle programda öğretilen etik ilkelerin, eğitimcilerin öğrencilerine daha adil, saygılı ve özenli bir yaklaşım sergilemelerine olanak tanıdığı belirtilmiştir. Etik değerlere dayalı bir sınıf yönetimi anlayışı, eğitimcilerin öğrencileriyle olan ilişkilerini güçlendirmiş ve sınıf içinde sağlıklı bir iletişim ile düzeni sağlamada daha etkili olmalarını sağlamıştır.

Katılımcılar, sınıf içindeki disiplin sorunlarını çözüme konusunda etik ilkeleri referans alarak, daha adil ve yapıcı yöntemler kullandıklarını ifade etmişlerdir. Eğitimciler, öğrencilere yönelik uyguladıkları cezalandırma ve ödüllendirme sistemlerini, öğrencilerin haklarına saygı göstererek ve onları dinleyerek daha etik bir biçimde düzenlediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca,

sınıf yönetimi sürecinde eğitimcilerin öğrencilerin bireysel farklılıklarını gözetenek daha duyarlı ve adaletli bir yaklaşım sergilemeleri gerektiğini kavradıkları ifade edilmiştir.

Mesleki etik programı eğitimcilerin sınıf yönetimi becerilerini etik ilkelerle birleştirerek, eğitimcilerin daha dengeli ve etkili bir sınıf yönetimi gerçekleştirmelerine yardımcı olmuştur. Bu gelişim, sadece sınıf düzenini sağlamakla kalmayıp, öğrencilerin eğitim sürecine katılımını ve motivasyonunu da artırmıştır.

4.5.6. MEP'in geliştirilmesi için öneriler

MEP'in geliştirilmesi için öneriler incelendiğinde (Tablo 4.10.) görüşlerin Materyal Desteği ve Programın İyileştirilmesi ve Geliştirilmesi olmak üzere iki kategoride toplandığı görülmektedir. Alt kategoriler ise: Teknolojik Araçların Kullanımı Artırılması (K2, K7), Daha Fazla Etkileşimli Materyal (K3, K8), Katılımcı Geribildirimlerinin Daha Fazla Dikkate Alınması (K3, K5, K6, K7), Eğitim Süresinin Uzatılması (K2, K3, K6), Pratik Uygulamaların Arttırılması (K6, K7, K8) şeklindedir

Tablo 4.10. MEP'in geliştirilmesi için öneriler

Tema	Kategori	Alt Kategori	Katılımcılar
Programın Etkililiğini Artırma Yolları	Materyal Desteği	Teknolojik Araçların Kullanımı Artırılması	K2, K7
		Daha Fazla Etkileşimli Materyal	K3, K8
	Programın İyileştirilmesi ve Geliştirilmesi	Katılımcı Geribildirimlerinin Daha Fazla Dikkate Alınması	K3, K5, K6, K7
		Eğitim Süresinin Uzatılması	K2, K3, K6
		Pratik Uygulamaların Arttırılması	K6, K7, K8

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden ikisi eğitim sürecinde teknolojik araçların kullanımı belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K2: "Eğer eğitimde daha fazla dijital araç kullanabilseydik, dersler daha ilgi çekici hale gelirdi. Özellikle öğrencilere anında geri bildirim sağlayabilen uygulamaların artması, onların

öğrenme süreçlerini hızlandırabilir. Teknolojik araçların kullanımının yaygınlaştırılması gerektiğini düşünüyorum."

K7: "Eğitici video içerikleri, uygulamalar ve interaktif tahtaların daha fazla eğitim programına entegre edilmesi gerektiğini düşünüyorum."

Bu görüşler, eğitimcilerin eğitimde teknolojik araçların daha fazla kullanılması gerektiğini ve bunun eğitim kalitesini artırabileceğini düşündüklerini göstermektedir. Teknolojinin eğitimde etkin kullanımının öğretim sürecini daha verimli hale getireceğine dair güçlü bir öneri ortaya koymaktadır.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden ikisi eğitim sürecinde daha fazla etkileşimli materyal geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K3: "Etkileşimli materyallerin artırılması çok önemli. Eğitimciler yalnızca teorik bilgiyi almakla kalmamalı, aynı zamanda öğrendiklerini uygulayabilecekleri araçlara sahip olmalılar."

K8: "Eğitimde daha fazla etkileşimli materyale yer verilmesi, eğitimcilerin sadece dinlemekle kalmayıp, aktif bir şekilde katılmalarını sağlıyor. Online uygulamalar, animasyonlar, simülasyonlar gibi materyallerle derse olan ilgileri artar. Bu tür materyallerin programda daha fazla yer almasını istiyorum."

Bu görüşler, eğitimcilerin eğitimde daha fazla etkileşimli materyalin kullanımının, öğrencilerin derse olan ilgisini artıracak ve öğrenme süreçlerini daha etkili hale getireceğini belirttiklerini göstermektedir. Etkileşimli materyallerin eğitimdeki önemi vurgulanmakta, bu tür araçların öğrenmeye daha aktif katılım sağladığı ifade edilmektedir.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden dördü eğitim sürecinde katılımcı geribildirimlerinin daha fazla dikkate alınması geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K3: "Katılımcı geribildirimlerinin daha fazla dikkate alınması gerektiğini düşünüyorum. Programın uygulama sürecinde eğitimcilerin ve öğrencilerin yaşadıkları zorlukları ve beklentileri daha yakından takip etmek, programın etkinliğini artırabilir. Geribildirimlerin, içerik ve materyallerin geliştirilmesinde önemli bir rol oynayacağını düşünüyorum."

K5: "Geribildirimlerin daha fazla göz önünde bulundurulması önemli. Programın ilerleyişi sırasında eğitimcilerin yaşadığı zorluklar ve öneriler, içeriğin daha etkili hale gelmesini sağlayabilir. Bu nedenle, katılımcı görüşlerine daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum."

K6: "Katılımcılardan alınan geri bildirimlerin programın gelişim sürecinde önemli bir yeri olmalı. Eğitimciler ve öğrenciler, programla ilgili deneyimlerini paylaşarak, süreçte eksikliklerin giderilmesine katkı sağlıyorlar. Bu geribildirimlerin dikkate alınması hem eğitimcilerin hem de öğrencilerin memnuniyetini artıracaktır."

K7: "Eğitim programlarında, katılımcıların geribildirimlerine daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Her eğitim sürecinin sonunda yapılan anketler veya birebir görüşmelerle elde edilen veriler, programın eksikliklerini görmemizi sağlar. Katılımcıların görüşlerinin daha fazla dikkate alınması, eğitim programlarının başarısını artırabilir."

Bu görüşler, katılımcı geribildirimlerinin eğitim programlarının etkinliği ve kalitesinin artırılmasında önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Eğitim sürecinde geribildirimlerin daha fazla dikkate alınmasının, programın ihtiyaçlara göre şekillendirilmesine ve iyileştirilmesine katkı sağlayacağı belirtilmektedir.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden üçü eğitim sürecinde eğitim süresinin uzatılması gerektiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K2: "Eğitim süresinin biraz daha uzatılması gerektiğini düşünüyorum. Programın kapsamı geniş ve bazen tüm konuları tam anlamak ve uygulamak için yeterli zamanımız olmuyor. Eğer eğitim süresi uzarsa, daha derinlemesine bir anlayış geliştirebiliriz ve öğrendiklerimizi daha etkili bir şekilde uygulamaya koyabiliriz."

K3: "Programın içeriği oldukça kapsamlı ve her bir konuda yeterli zamanı geçiremedik. Eğitim süresi uzatılırsa hem teorik hem de pratik uygulamalara daha fazla yer verilebilir, bu da öğrenmeyi çok daha verimli kılacaktır."

K6: "Eğitim süresinin daha uzun olması gerektiğini düşünüyorum. Konuları ve uygulamaları daha detaylı bir şekilde öğrenebilmek için daha fazla zamana ihtiyaç vardı. Sürenin uzatılması, katılımcıların da programı daha iyi kavramalarını sağlayabilir."

Bu görüşler, eğitim süresinin uzatılmasının, katılımcıların programı daha iyi anlaması, uygulamalı olarak öğrenmeleri ve içerikle daha etkili bir şekilde etkileşimde bulunmaları açısından faydalı olacağına dair öneriler içermektedir.

Mesleki etik programına katılan ve kendileriyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen sekiz eğitimciden üçü eğitim sürecinde pratik uygulamaların artırılması geliştiğini belirtmektedir. Katılımcı görüşlerinden alıntılar şu şekildedir:

K6: *"Programda daha fazla pratik uygulama yer alması gerektiğini düşünüyorum. Teorik bilgilerin yanı sıra, bu bilgilerin pratiğe dökülmesi öğrenmeyi pekiştirmek için çok önemli. Gerçek hayattan örnekler ve uygulamalarla bu eğitim daha etkili olabilir."*

K7: *"Daha fazla pratik uygulama yapılması gerektiğini düşünüyorum. Konuları anlatırken daha fazla uygulama yapmak hem eğitimcilerin hem de öğrencilerin süreci daha iyi anlamasına olanak tanır. Uygulamalar daha somut hale gelirse, eğitim daha kalıcı olur."*

K8: *"Eğitim süresince pratik uygulamalara daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Özellikle eğitimcilerin etkileşimli yöntemler üzerinde daha fazla deneyim kazanması gerekiyor. Bu sayede, öğrendiklerini anında sınıfta uygulama fırsatı bulurlar."*

Katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgular, programda yer alan pratik uygulamaların artırılmasının eğitimcilerin öğrenme süreçlerine olumlu katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Katılımcılar, teorik bilgilerin yanı sıra pratik uygulamalara daha fazla yer verilmesinin, öğrendikleri bilgileri gerçek sınıf ortamında daha etkin bir şekilde kullanmalarına yardımcı olacağına inandıklarını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda, eğitimcilerin mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak daha fazla pratik fırsat sunulmasının, programın etkinliğini artıracığı düşünülmektedir.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma hakkındaki tartışma, sonuç ve öneriler yer almaktadır.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, araştırmanın alt amaçları çerçevesinde, gruplara uygulanan ön test ve son test puanları ile yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen bulgular, ilgili literatür ışığında ayrı ayrı tartışılmış ve yorumlanmıştır.

5.1.1. Nicel alt amaçlara yönelik tartışma

Bu çalışmada, Mesleki Etik Programı'nın eğitimcilerin mesleki etik tutumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Sonuçlar, deney grubundaki eğitimcilerin etik tutumlarında anlamlı bir gelişim sağladığını göstermiştir. Buna karşılık, kontrol grubunda herhangi bir değişim gözlemlenmemiştir. MEP'in eğitimcilerin etik tutumları üzerinde olumlu ve anlamlı etkileri olduğu görülmektedir. Görev bilinci, erdemlilik, insani duyarlılık, mesleki yükümlülük ve ahlaki düşünce alt boyutlarında kaydedilen gelişmeler, programın etkinliğini desteklemektedir. Bu bulgular, MEP'in eğitimcilerin etik tutumlarını geliştirmede önemli bir araç olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada nicel veriler aracılığıyla, MEP'in eğitimcilerin etik tutumları üzerindeki etkisi çeşitli alt boyutlar (görev bilinci, erdemlilik, insani duyarlılık, mesleki yükümlülük ve ahlaki düşünce) kapsamında incelenmiştir. Deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında, MEP uygulamasının deney grubundaki eğitimcilerin etik tutum puanlarında anlamlı bir artışa yol açtığı görülmüştür. Bu bulgu, etik eğitimin eğitimcilerin mesleki davranışlarında önemli bir farkındalık ve gelişim sağladığını desteklemektedir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler, etik eğitimin eğitimcilerin mesleki tutumlarını çok boyutlu biçimde etkilediğini, özellikle mesleki etikle ilgili duyarlılık ve bilinç düzeylerini artırdığını ortaya koymuştur (Benade, 2012). Bu sonuçlar, etik eğitimin etkili biçimde tasarlanıp uygulandığında eğitimcilerin hem bireysel hem de profesyonel gelişimlerine katkı sağladığını ileri süren literatürle örtüşmektedir.

5.1.1.1. “MEP’in eğitimcilerin etik tutumlarının görev bilinci alt boyutuna etkisi var mıdır?” alt amacına ilişkin tartışma

MEP’in eğitimcilerin görev bilinci alt boyutuna anlamlı bir etki sunduğu bulgusu, programın eğitimcilerin mesleki sorumluluklarını ve etik yükümlülüklerini yeniden yapılandırmalarına olanak tanıyan bir içerik sunmasından kaynaklanmaktadır. Program kapsamında gerçekleştirilen oturumlar aracılığıyla eğitimciler, mesleki rollerini yalnızca bilgi aktaran bireyler olarak değil; aynı zamanda öğrencilerine karşı etik sorumlulukları olan rehberler olarak değerlendirme fırsatı bulmuşlardır. Etik ilke ve değerlerin eğitimcilik mesleğindeki yeri ve önemi tartışılmış, eğitimcilerin karşılaşılabileceği olası etik ikilemler vaka örnekleriyle analiz edilmiştir. Bu uygulamalar, eğitimcilerin görevlerini yerine getirirken karşılaştıkları etik sorunlara karşı daha bilinçli ve duyarlı hale gelmelerini sağlamıştır.

MEP kapsamında yürütülen bu araştırmanın, eğitimcilerin görevlerine dair farkındalıklarını artırdığı, görevlerinin etik yönünü daha derinlemesine değerlendirmelerine katkı sunduğu ve bu sayede görev bilinci alt boyutunda gelişim sağladığı söylenebilir. Bu durum, MEP’in eğitimcilerin mesleki kimlik gelişimi üzerindeki etkilerini destekleyen önceki araştırmalarla da uyum göstermektedir. Öte yandan, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından eğitimcilere yönelik etik davranışları teşvik etmeye dönük geliştirilen politikalar ve uygulamalar da bu bağlamda destekleyici unsurlar olarak değerlendirilebilir. Örneğin, etik ilkelere uygun davranan eğitimcilerin ödüllendirilmesi, hizmet içi eğitimlerle etik farkındalığın artırılması ve etik ilke rehberlerinin okullarda yaygınlaştırılması gibi uygulamalar, eğitimcilerin görev bilincine dair yaklaşımlarını olumlu yönde şekillendirmektedir. Bu tür uygulamalar, eğitimcilerin mesleklerini yalnızca bir görev değil, toplumsal bir sorumluluk olarak görmelerini desteklemektedir.

Araştırma bulguları, MEP uygulamasının eğitimcilerin görev bilinci alt boyutunda anlamlı bir artışa yol açtığını göstermektedir. Bu sonuç, eğitimcilerin mesleki sorumluluklarını daha iyi kavrayıp yerine getirmelerinde etik programların etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Özdemir ve Sarı'nın (2023) çalışması da mesleki etik programlarının eğitimcilerin etik davranışlarını artırmada önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Tezuçar'ın (2019) araştırması, eğitimcilerin mesleki etik ilkelerini benimseme düzeyleri ile etkili eğitimci özellikleri ve davranışları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgu, etik eğitiminin eğitimcilerin mesleki sorumluluk ve görev bilincini artırabileceğini desteklemektedir. Coşkun ve Çelikten'in (2020) yaptığı derleme çalışması, eğitimcilik meslek

etiği kodlarının oluşturulmasının ve etik eğitiminin, eğitimcilerin mesleki sorumluluklarını ve etik farkındalıklarını artırmada önemli rol oynadığını vurgulamaktadır. Kocabıyık'ın (2019) çalışması, eğitimcilerin mesleki etik ilkeleri ile eğitim inançları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bu, etik eğitiminin eğitimcilerin mesleki değerlerini ve görev anlayışlarını şekillendirmede etkili olduğunu göstermektedir. Berdibek ve Aküzüm'ün (2021) araştırması, okul yöneticilerinin algılarına göre sınıf eğitimcilerinin mesleki etik ilkeleri kapsamındaki davranışları üst düzeyde benimsediklerini ortaya koymuştur. Bu, etik eğitiminin eğitimcilerin görev bilinci ve mesleki sorumluluklarını artırabileceğini göstermektedir. Bu çalışmalar, MEP'in eğitimcilerin görev bilinci üzerindeki olumlu etkilerini desteklemekte ve etik eğitiminin eğitimcilerin mesleki tutum ve davranışlarını geliştirmede önemli bir araç olduğunu göstermektedir.

5.1.1.2. “MEP’in eğitimcilerin etik tutumlarının erdemlilik alt boyutuna etkisi var mıdır?” alt amacına ilişkin tartışma

MEP kapsamında yürütülen bu çalışmada, eğitimcilerin etik tutumlarının “erdemlilik” alt boyutunda anlamlı bir gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulgu, eğitimcilerin yalnızca mesleki bilgi ve becerilerle değil, aynı zamanda ahlaki değerlerle donatılmış bireyler olarak topluma örnek olma sorumluluğunun farkına vardıklarını göstermektedir. Programda erdemlilikle ilgili gerçekleştirilen oturumlar; dürüstlük, adalet, sorumluluk, sabır ve alçakgönüllülük gibi eğitimcilik mesleğinin temelini oluşturan değerlerin işlenmesini sağlamış ve katılımcıların bu değerlere yönelik farkındalıklarını artırmıştır.

Araştırma sürecinde, katılımcılarla yapılan görüşmelerde eğitimcilerin erdemli davranışlara yönelik tutumlarının geliştiği ve mesleklerinde etik ilkelere daha fazla önem vermeye başladıkları ifade edilmiştir. Program kapsamında gerçekleştirilen vaka analizleri, rol oynama etkinlikleri ve etik ikilemler üzerine yapılan tartışmalar, eğitimcilerin değer temelli karar verme becerilerini geliştirmiştir. Eğitimciler bu süreçte, sadece kurallara uymanın ötesinde, erdemli bir birey olarak topluma katkı sağlamanın önemini kavramışlardır.

Bu bulgular, literatürde yer alan benzer çalışmalarla da örtüşmektedir. Örneğin, Caetano ve Silva (2009) tarafından yapılan bir çalışmada, etik değerler eğitiminin eğitimcilerin erdemli davranış sergileme eğilimlerini artırdığı, özellikle adalet, dürüstlük ve saygı gibi temel değerlerin mesleki tutumlara yansıdığı belirtilmiştir. Benzer şekilde, Benade (2012) etik eğitiminin eğitimcilerin mesleklerine duydukları bağlılığı güçlendirdiğini ve mesleki kararlarda etik kaygıları daha ön planda tuttuklarını ortaya koymuştur. Tezuçar'ın (2019) araştırması,

eğitimcilerin mesleki etik ilkelerini benimseme düzeylerinin etkili eğitimci özellikleriyle ilişkili olduğunu belirtmektedir.

MEP'in eğitimcilerin "erdemlilik" düzeyine olumlu katkı sunduğu, eğitimcilerin etik tutumlarında anlamlı bir değişim yarattığı ve bu durumun mesleki uygulamalara da yansıdığı söylenebilir. Bu bulgu, etik eğitiminin eğitimciler için yalnızca teorik bilgi değil, aynı zamanda değer temelli bir dönüşüm aracı olduğunu ortaya koymaktadır.

5.1.1.3. "MEP'in eğitimcilerin etik tutumlarının insani duyarlılık alt boyutuna etkisi var mıdır?" alt amacına ilişkin tartışma

MEP kapsamında yürütülen çalışmada, eğitimcilerin "insani duyarlılık" alt boyutunda anlamlı gelişmeler gösterdiği gözlemlenmiştir. Bu bulgu, eğitimcilerin mesleki etik ilkeleri benimseme ve uygulama düzeylerinin artırılmasına yönelik etik eğitim programlarının, eğitimcilerin empati, anlayış ve insan haklarına saygı gibi insani değerlere olan duyarlılıklarını güçlendirdiğini ortaya koymaktadır.

MEP'in insani duyarlılık üzerindeki etkisi, eğitimcilerin etik ilkeleri içselleştirmeleri ve bu ilkeleri günlük mesleki uygulamalarında rehber olarak kullanmalarıyla ilişkilidir. Program süresince eğitimciler, mesleki rollerini sadece bilgi aktarıcıları olarak değil, aynı zamanda öğrencilerinin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarına duyarlı rehberler olarak değerlendirme fırsatı bulmuşlardır. Etik ilke ve değerlerin eğitimcilik mesleğindeki yeri ve önemi tartışılmış, eğitimcilerin karşılaşabileceği olası etik ikilemler vaka örnekleriyle analiz edilmiştir. Bu uygulamalar, eğitimcilerin görevlerini yerine getirirken karşılaştıkları etik sorunlara karşı daha bilinçli ve duyarlı hale gelmelerini sağlamıştır.

Bu bulgular, etik eğitiminin eğitimcilerin mesleki tutum ve davranışları üzerinde olumlu etkiler yarattığını gösteren mevcut literatürle de örtüşmektedir. Örneğin, Calder (2015) yaptığı araştırmada, eğitimci adaylarının sınıf yönetiminde etik duyarlılıklarının yüksek olduğu, ancak çözüm duyarlılığı boyutunda sınırlı ve yüzeysel kaldıkları belirlenmiştir. Bu durum, etik eğitiminin eğitimcilerin etik duyarlılıklarını geliştirmede önemli bir araç olduğunu göstermektedir. Öztürk ve arkadaşlarının (2024) çalışması, özel eğitim eğitimcilerinin etik ikilem durumlarına çözüm üretme ve değerlendirme becerilerinin etik programlarla geliştirilebileceğini ortaya koymaktadır.

MEP'in eğitimcilerin insani duyarlılık düzeylerini artırdığı ve bu etkinin, eğitimcilerin mesleki etik ilkeleri benimsemeleri ve uygulamalarıyla ilişkili olduğu söylenebilir. Bu durum,

etik eğitim programlarının eğitimcilerin mesleki kimlik gelişimi üzerindeki etkilerini destekleyen önceki araştırmalarla da uyum göstermektedir.

5.1.1.4. “MEP’in eğitimcilerin etik tutumlarının mesleki yükümlülük alt boyutuna etkisi var mıdır?” alt amacına ilişkin tartışma

MEP kapsamında yürütülen bu çalışmada, eğitimcilerin etik tutumlarının “mesleki yükümlülük” alt boyutunda anlamlı bir artış gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulgu, eğitimcilerin mesleklerine karşı duydukları sorumluluk bilincinin arttığını ve mesleki rollerini etik çerçevede yerine getirme eğilimlerinin güçlendiğini göstermektedir. Programda yer alan oturumlar, eğitimcilerin görevlerini yerine getirirken uymaları gereken mesleki etik ilkelere, öğrencilerin yararını gözetme, kurumsal değerlere bağlılık, toplumsal sorumluluk ve mesleki bütünlük gibi konulara odaklanmıştır.

Katılımcı eğitimcilerin görüşmelerde sıkça vurguladığı bir diğer nokta ise, MEP sayesinde mesleki rollerinin yalnızca ders anlatmakla sınırlı olmadığı, aynı zamanda öğrencilere karşı rehberlik ve topluma karşı sorumluluk gibi daha geniş yükümlülükleri kapsadığı yönündedir. Bu durum, eğitimcilerin mesleklerine karşı duydukları aidiyet ve etik farkındalık düzeyinin yükseldiğini göstermektedir.

Araştırma bulguları, literatürde yer alan benzer araştırmalarla da örtüşmektedir. Selçuk Yılmaz (2019) eğitimcilerin etik eğitimi yoluyla mesleki görevlerini daha bilinçli yerine getirdiklerini ve öğrenci merkezli etik kararlar alma eğilimlerinin arttığını belirtmiştir. Ayrıca Benade’in (2012) araştırması da eğitimcilerin etik eğitimi sonrası, görevlerini daha sorumlu ve duyarlı bir biçimde yürüttüklerini, bu durumun mesleki yükümlülük anlayışlarını pekiştirdiğini ortaya koymuştur. Koçyiğit’in (2017) çalışması, eğitimcilerin etik eğilimlerinin mesleki etik davranışlarıyla ilişkili olduğunu ve etik eğilimlerin etik yargıları belirlemede etkili olduğunu göstermektedir. MEP’in mesleki yükümlülük alt boyutuna olumlu etkisi, eğitimcilerin mesleklerine yönelik etik sorumluluklarını daha sistemli bir şekilde algılamalarına ve bu doğrultuda davranmalarına katkı sağlamıştır. Bu durum, etik eğitimin eğitimcilik mesleğinin profesyonel ve ahlaki yönlerini bütüncül şekilde geliştirmede etkili bir araç olduğunu ortaya koymaktadır.

5.1.1.5. “MEP’in eğitimcilerin etik tutumlarının ahlaki düşünce alt boyutuna etkisi var mıdır?” alt amacına ilişkin tartışma

Araştırma kapsamında geliştirilen Mesleki Etik Programı’nın (MEP), eğitimcilerin etik tutumlarının “ahlaki düşünce” alt boyutuna anlamlı bir etkisi olduğu saptanmıştır. Bu sonuç, eğitimcilerin etik ikilemler karşısında daha bilinçli, sorgulayıcı ve değer temelli düşünme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Program süresince yürütülen oturumlarda eğitimcilere, ahlaki muhakeme becerilerini geliştirmeye yönelik senaryo analizleri, vaka tartışmaları ve etik karar verme süreçlerine ilişkin etkinlikler sunulmuştur.

Katılımcı görüşlerine dayalı nitel veriler incelendiğinde, eğitimcilerin ahlaki ikilemler karşısında daha sistemli düşündükleri, karar alma süreçlerinde yalnızca kişisel inanç ve yargılara değil, toplumsal değerler ve mesleki ilkeler çerçevesinde değerlendirme yaptıkları görülmüştür. Bu durum, eğitimcilerin yalnızca doğruyu yapmaya odaklanmadıklarını, aynı zamanda “neden doğru?” sorusunu da içselleştirdiklerini ortaya koymaktadır.

Benzer şekilde, Kohlberg’in ahlaki gelişim kuramına dayanan çalışmalarda da Blum’ın (1988) ifade ettiği gibi etik eğitimin bireylerin üst düzey ahlaki muhakeme düzeyine ulaşmalarında önemli rol oynadığı belirtilmiştir. Campbell (2003) tarafından yürütülen araştırmalar, etik eğitimin bireylerin ahlaki düşünme becerilerini geliştirerek kararlarında daha etik temellere dayalı hareket etmelerine katkı sağladığını ortaya koymuştur. Tezcan ve Güvenç’in (2020) araştırması, eğitimcilerin etik ikilemlerle karşılaşırken izledikleri çözümleme biçimlerinin etik programlarla geliştirilebileceğini ortaya koymaktadır.

Bu bulgular ışığında MEP’in eğitimcilerin ahlaki düşünce yapısına olumlu katkı sunduğu, eğitimcilerin değer temelli düşünme becerilerini desteklediği ve bu yolla daha bilinçli mesleki kararlar almalarına yardımcı olduğu ifade edilebilir. Programın eğitimcilerin etik karar verme süreçlerini güçlendirmesi, onların profesyonel tutumlarını daha sağlam temellere oturtmalarına imkan tanımaktadır.

Bu çalışmanın literatürdeki eksiklikleri gidermeye yönelik bir katkı sağladığı söylenebilir. Çünkü, eğitimcilerin mesleki etik eğitimine dair yapılan araştırmalar sınırlıdır ve bu alanda kapsamlı bir inceleme bulunmamaktadır. Bu bağlamda, mevcut literatürde eğitimcilik mesleki etik programlarının hazırlanıp uygulanmasına yönelik belirgin bir örnek olmaması, bulgularımızın özgün ve önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Literatürdeki bu boşluğu doldurmak, eğitimcilerin mesleki etik anlayışlarının geliştirilmesine dair daha fazla

araştırmanın yapılmasını gerektirmektedir. Bu çalışma, alan yazındaki bu eksikliği gidermek adına bir temel oluşturmakta ve eğitimcilik mesleki etik programlarının etkinliğine dair yeni veriler sunmaktadır.

Bu çalışma, eğitimcilik mesleki etik eğitimi konusunda literatürdeki sınırlı uygulamalı araştırmalara katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Alanyazın incelendiğinde, özellikle Türkiye bağlamında, eğitimcilere yönelik sistematik bir etik eğitim programının geliştirilip uygulanmasına dair güncel ve kapsamlı çalışmalara yeterince yer verilmediği görülmektedir. Var olan çalışmaların çoğu, eğitimcilerin etik ilkelere ilişkin görüş ve algılarını belirlemeye odaklanmakta; ancak bu ilkelerin mesleki tutumlara etkisini ortaya koyan deneysel araştırmalar oldukça sınırlı kalmaktadır. Bu durum, alanda önemli bir boşluk olduğunu ve eğitimcilik meslek etiğinin eğitim yoluyla güçlendirilmesine yönelik nitelikli programlara duyulan ihtiyacın sürdüğünü göstermektedir. Bu bağlamda hem hizmet öncesi hem de hizmet içi eğitimci eğitime entegre edilecek etik programların geliştirilmeye açık bir alan olduğu ve daha fazla bilimsel çalışmayla desteklenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

5.1.2. Nitel alt amaçlara yönelik tartışma

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Deney grubundaki katılımcılar, mesleki etik programı hakkında neler düşünmektedirler?” sorusunun yanıtlarını elde etmek amacıyla, katılımcılarla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme sonuçları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda mesleki sorumluluk, etik ilkelere bağlılık, pratik uygulamaların artırılması, eğitimci-öğrenci ilişkilerinin güçlenmesi gibi kavramların öne çıktığı görülmüştür.

MEP kapsamında etik tutumların geliştirilmesi sürecinde, bireylerin kendilerini açık ve doğru şekilde ifade edebilmeleri için güven ortamının tesis edilmesi temel bir gerekliliktir. Eğitim kurumlarında güvenin oluşabilmesi ise, öncelikle ortak etik değerlerin belirlenmesi ve bu değerlerin kurumdaki tüm paydaşlar tarafından benimsenmesi ile mümkündür (Yılmaz & Cafoğlu, 2002). Bu bağlamda geliştirilen MEP, eğitimcilerin etik tutumlarını pekiştirerek, mesleki etkileşimlerinde daha güven temelli ve yapıcı bir iletişim ortamı oluşturulmasına katkı sağlamıştır. Böylece, eğitimciler hem bireysel düzeyde hem de mesleki ilişkilerinde daha açık, duyarlı ve sorumlu davranışlar sergileyebilmişlerdir.

5.1.2.1. “Mesleki Etik Programı sürecinizin size katkısını nasıl değerlendirirsiniz?” görüşme sorusuna ilişkin tartışma

Araştırmanın birinci görüşme sorusu olan “Mesleki Etik Programı sürecinizin size katkısını nasıl değerlendirirsiniz?” sorusunun yanıtlarını elde etmek amacıyla, katılımcılarla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme sonuçları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda etik sorunlarla baş etme, etik sorumluluk bilinci, bakış açısı, mesleki farkındalık, mesleki becerilerin gelişimi kavramlarının öne çıktığı görülmüştür. Bu kavramlar “MEP’in katılımcılara katkısı” teması altında toplanmıştır. Bu kavramlar, eğitimcilerin mesleki yeterliliklerini artırmaya yönelik programın etkinliğini yansıtan anahtar unsurlar olarak belirlenmiştir. Katılımcılar, program süresince edindikleri bilgi ve deneyimler sayesinde etik konularda daha bilinçli bir yaklaşım sergilemeye başlamış, aynı zamanda profesyonel becerilerini geliştirerek mesleki tutumlarını olumlu yönde değiştirmişlerdir. Bu bağlamda, “MEP’in katılımcılara katkısı” teması, eğitimcilerin hem bireysel hem de mesleki düzeydeki gelişimlerine önemli katkılarda bulunduğunu ortaya koymaktadır. Programın, katılımcıların etik sorumluluklarını daha iyi anlamalarına ve etik sorunlarla baş etme becerilerini güçlendirmelerine yardımcı olduğu görülmüştür.

Çalışma bulguları, eğitimcilik mesleki etik programlarının katılımcılara önemli katkılar sağladığını ortaya koymaktadır. Literatürde de eğitimcilik mesleki etik programlarının eğitimcilerin etik anlayışlarını geliştirerek, profesyonel sorumluluklarını yerine getirme becerilerini arttırdığına dair çeşitli bulgular bulunmaktadır. Örneğin, Karataş vd. (2019) eğitimcilerin etik kararlar alabilme kapasitesinin, etik eğitim programları aracılığıyla geliştiğini belirtmiştir. Bu eğitimler, eğitimcilerin mesleki sorumluluklarını daha bilinçli bir şekilde yerine getirmelerine ve sınıf içindeki davranışlarını daha etik temeller üzerinde şekillendirmelerine yardımcı olmaktadır.

Ayrıca, Aurin ve Maurer (1993) eğitimcilerin, mesleki etik eğitimi sayesinde yalnızca etik sorunlarla başa çıkma yeteneklerini geliştirmekle kalmadıklarını, aynı zamanda empati, duyarlılık gibi insani değerler açısından da önemli bir farkındalık kazandıklarını vurgulamışlardır. Bu bağlamda, eğitimcilik mesleki etik programlarının katılımcılarda iletişim becerilerinin ve sınıf yönetimi stratejilerinin gelişmesine katkı sağladığı görülmüştür.

Çalışmalar, mesleki etik programlarının eğitimcilerin sadece etik karar verme süreçlerine katkı sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda öğrencilerle olan ilişkilerinde de olumlu etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. McCreary (2019), etik eğitim programlarının

eğitimcilerin öğrencilere daha saygılı ve etkili bir şekilde yaklaşmalarına olanak tanıdığını ve eğitimci-öğrenci etkileşimlerinin kalitesini artırdığını belirtmiştir. Bu durum, eğitimcilerin sınıf içi yönetimde daha sağlıklı bir ortam oluşturmaya ve öğrencilerin eğitim süreçlerine daha etkin bir şekilde katılım göstermelerine olanak sağlamaktadır.

Bu çalışma, eğitimcilik mesleki etik programlarının katılımcılar üzerindeki etkilerini inceleyen bulgular ışığında, bu tür programların eğitimcilerin mesleki becerilerini, etik sorumluluk bilincini ve mesleki tutumlarını geliştirdiğini göstermektedir. Literatürde de yer alan benzer bulgular, eğitimcilik mesleki etik programlarının eğitimcilerin etik anlayışlarını güçlendirdiğini ve profesyonel sorumluluklarını daha bilinçli bir şekilde yerine getirmelerine yardımcı olduğunu desteklemektedir. Özellikle etik sorunlarla baş etme, eğitimci-öğrenci ilişkileri, sınıf yönetimi ve iletişim becerileri gibi alanlarda gelişim sağlanması, eğitim programlarının etkinliğini ve eğitimcilerin mesleki tatminini artırmaktadır.

Bu bulgular, eğitimcilik mesleki etik programlarının, eğitimcilerin hem mesleki hem de kişisel gelişimlerine önemli katkılar sağladığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, bu tür programların eğitim politikaları ve eğitimci yetiştirme süreçlerinde daha fazla yer alması, eğitimcilerin profesyonel becerilerini ve etik sorumluluklarını geliştirmek adına kritik bir önem taşımaktadır. Ancak, programların içeriği, uygulama süreci ve katılımcıların ihtiyaçlarına yönelik özelleştirilmesi gerektiği unutulmamalıdır.

5.1.2.2. “Mesleki Etik Programı sürecinizin olumlu yanlarını neler olarak görüyorsunuz?” görüşme sorusuna ilişkin tartışma

Araştırmanın ikinci görüşme sorusu olan “Mesleki Etik Programı sürecinizin olumlu yanlarını neler olarak görüyorsunuz?” sorusunun yanıtlarını elde etmek amacıyla, katılımcılarla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme sonuçları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda iletişim becerileri gelişimi, sınıf yönetimi, empati ve duyarlılık, etkileşimli eğitim yöntemleri, teorik ve pratik uygulama dengesi, mesleki sorumluluk artışı kavramlarının öne çıktığı görülmüştür. Bu kavramlar “Eğitimcilerin Etik Farkındalıklarının Artışı” teması altında toplanmıştır. Bu kavramlar, eğitimcilerin etik farkındalıklarının arttığına ve mesleki becerilerinin güçlendiğine işaret etmektedir. Katılımcılar, program süresince etkili iletişim becerilerini geliştirerek, sınıf yönetiminde daha güvenli ve yapıcı bir yaklaşım sergilemeye başlamışlardır. Ayrıca, empati ve duyarlılık becerilerinin arttığı, eğitimcilerin öğrencilerin ihtiyaçlarına daha duyarlı hale geldiği gözlemlenmiştir. Etkileşimli eğitim yöntemlerinin kullanımı, eğitimcilerin öğrenme süreçlerinde daha aktif rol almalarını sağlamış ve teorik

bilgilerin pratikte nasıl uygulanacağına dair farkındalıklarını artırmıştır. Bununla birlikte, mesleki sorumluluk bilincinin güçlendiği, eğitimcilerin etik kararlar alırken daha dikkatli ve sorumlu davrandıkları belirtilmiştir. Bu bulgular, eğitimcilerin mesleki gelişim süreçlerinde etik farkındalıklarını artırmaya yönelik programların, eğitimcilerin genel profesyonel becerilerini ve etik tutumlarını önemli ölçüde geliştirdiğini göstermektedir.

Alanyazında yer alan araştırmalarla karşılaştırıldığında, bu çalışma benzer bulgulara ulaşmıştır. Eğitimcilik mesleki etik programları, eğitimcilerin etik karar verme becerilerini güçlendirirken, aynı zamanda eğitimcilerin mesleki sorumluluk bilincini artırmaktadır. Aydın (2021a) , eğitimcilik mesleki etik programlarının, eğitimcilerin mesleki sorumluluklarını daha bilinçli bir şekilde yerine getirmelerini sağladığını ve onların eğitim süreçlerinde karşılaştıkları etik sorunlarla başa çıkabilme yeteneklerini geliştirdiğini belirtmektedir. Bu tür programlar, eğitimcilere hem profesyonel hem de kişisel düzeyde etik bir bakış açısı kazandırmakta ve onların mesleklerine duydukları saygıyı artırmaktadır.

Wilkins (1995), eğitimcilerin etik eğitimi aracılığıyla daha etkili bir şekilde empati geliştirdiklerini ve bu gelişimin, eğitimcilerin öğrencilerine karşı daha duyarlı ve anlayışlı bir tutum sergilemelerine olanak sağladığını ifade etmiştir. Empati, eğitimcilerin öğrencilere yönelik yaklaşım biçimlerini şekillendirmekte ve sınıf içi ilişkilerde daha olumlu bir atmosfer yaratılmasına katkı sağlamaktadır. Böylelikle, eğitimcilik mesleki etik programları, eğitimcilerin öğrencilere yönelik tutumlarını güçlendirirken, aynı zamanda sınıf yönetimi becerilerinin gelişmesine de katkıda bulunmaktadır.

Bunların yanı sıra, eğitimcilik mesleki etik programları, eğitimcilerin sınıf içi yönetim becerilerinin ve iletişim yeteneklerinin gelişmesine olanak tanımaktadır. O'Neill ve Bourke (2010) , eğitimcilerin etik eğitim aldıktan sonra daha etkili sınıf yönetimi stratejileri geliştirdiklerini ve öğrenci ilişkilerinde daha olumlu değişimler gözlemlediklerini belirtmiştir. Programlar, eğitimcilerin profesyonel davranışlarını gözden geçirmelerine, karar alma süreçlerinde daha dikkatli ve sorumlu olmalarına imkân tanır.

Ayrıca, etik eğitimi, eğitimcilerin mesleki tutumlarını dönüştürür ve onlara mesleklerine dair daha derin bir anlam kazandırır. Benade'in (2012) yaptığı çalışmada, etik eğitim programlarının eğitimcilerin mesleki tutumlarında anlamlı değişikliklere yol açtığı ve eğitimcilerin mesleklerine olan bağlılıklarını artırdığı belirtilmiştir. Eğitimciler, etik

sorumluluklarını yerine getirmenin yanı sıra, mesleki gelişimlerine olan bağlılıklarını da güçlendirmektedirler.

Son olarak, Waithe ve Ozar (1990), eğitimcilik mesleki etik programlarının eğitimcilerin mesleki kimlik gelişimlerine katkı sağladığını vurgulamaktadır. Bu programlar, eğitimcilerin kimliklerini daha güçlü bir şekilde inşa etmelerini ve mesleklerine olan bakış açılarını daha etik bir çerçevede şekillendirmelerini sağlar. Eğitimciler, mesleklerine dair sorumluluklarını daha derin bir şekilde kavrayarak hem profesyonel hem de etik sorumluluklarını yerine getirmeye yönelik daha güçlü bir motivasyona sahip olurlar.

Yukarıdaki literatür bulguları, eğitimcilik mesleki etik programlarının eğitimcilerin profesyonel gelişimleri üzerinde önemli olumlu etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. Etik eğitim, eğitimcilerin etik kararlar alabilme yeteneklerini geliştirmenin yanı sıra, empati, sınıf yönetimi, iletişim becerileri ve mesleki sorumluluk bilincinin de güçlenmesine katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle, eğitimcilik mesleki etik programlarının eğitim politikaları içinde daha fazla yer bulması gerektiği söylenebilir. Bu programların eğitimcilerin profesyonel gelişimlerini desteklemesi ve eğitim süreçlerinde karşılaşılan etik sorunlarla başa çıkma yeteneklerini güçlendirmesi, eğitim sistemine önemli katkılar sağlayacaktır.

5.1.2.3. “Mesleki Etik Programı sürecinizin olumsuz yanlarını neler olarak görüyorsunuz?” görüşme sorusuna ilişkin tartışma

Araştırmanın üçüncü görüşme sorusu olan “Mesleki Etik Programı sürecinizin olumsuz yanlarını neler olarak görüyorsunuz?” sorusunun yanıtlarını elde etmek amacıyla, katılımcılarla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme sonuçları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda içerik karmaşıklığı, uygulama zorlukları, katılımcıların yavaş uyum sağlaması, eksik uygulama örnekleri, zaman kısıtlaması yetersizliği kavramlarının öne çıktığı görülmüştür. Bu kavramlar “Eğitim Sürecindeki Zorluklar” teması altında toplanmıştır. Bu kavramlar, eğitimcilerin programın başlangıcında karşılaştıkları zorlukları ve sürecin etkin bir şekilde ilerlemesi için gerekli olan faktörleri yansıtmaktadır. İçeriğin karmaşıklığı, eğitimcilerin programın temel öğelerini anlamada zorluk çekmelerine neden olmuş ve bu durum, eğitimcilerin uyum sürecini geciktirmiştir. Ayrıca, programın uygulama aşamasında karşılaşılan zorluklar, eğitimcilerin eğitim sürecini verimli bir şekilde uygulamalarını engellemiş, zaman kısıtlaması ise katılımcıların tüm materyali işleme konusunda yetersiz kalmalarına yol açmıştır. Eksik uygulama örnekleri, eğitimcilerin eğitimdeki teorik bilgileri pratikte yeterince deneyimleyememelerine neden olmuş, bu da eğitimcilerin programdan

beklenen faydayı tam anlamıyla sağlayamamış olmalarına sebep olmuştur. Bu zorluklar, eğitim sürecindeki verimliliği ve katılımcıların programdan elde ettikleri çıkarımları sınırlamış, dolayısıyla programın iyileştirilmesi adına bazı önerilere ihtiyaç duyulmuştur.

Eğitimcilik mesleki etik programları, eğitimcilerin profesyonel gelişimlerine katkı sağlasa da bazı olumsuz yanlar ve zorluklarla da karşılaşılabilir. Literatür, bu programların etkinliğini artırmak için bu olumsuzlukların dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bazı araştırmalar, eğitimcilik mesleki etik programlarının, eğitimcilerin mevcut etik anlayışlarını değiştirmek veya geliştirmek için yeterince etkili olmadığını ileri sürmektedir. Aydın (2021a), etik eğitim programlarının genellikle eğitimcilerin var olan inançlarını pekiştirdiğini, yeni veya farklı etik bakış açıları kazandırmakta ise sınırlı kaldığını ifade etmiştir. Bu durum, eğitimcilerin eğitim programlarından beklenen dönüşümü sağlamakta zorluk yaşanmasına neden olmaktadır. Ayrıca, etik eğitimlerin çoğu zaman teorik bilgilerle sınırlı kaldığı, eğitimcilerin günlük iş uygulamalarına entegre edilmesinin güç olduğu vurgulanmaktadır. Bu konuda MEP diğer etik eğitimlerinden ayrılmaktadır.

Soltis (1986), eğitimcilerin mesleki etik programlarından, yalnızca bir dizi kural ve ilke öğrenmekle kalmadığını, aynı zamanda kişisel değerlerini de gözden geçirmeleri gerektiğini belirtmiştir. Ancak, eğitimcilerin bazen bu tür eğitimlere direnç gösterdiğini, çünkü kişisel değerlerinin eğitimde öğrenilen teorilerle uyumsuz olabileceğini ifade etmektedir. Bu durum, eğitimcilerin programlara katılımını kısıtlayabilir ve dolayısıyla programların etkinliğini olumsuz yönde etkileyebilir.

Eğitimcilerin mevcut etik anlayışlarının değiştirilmesinin zor olması, teorik bilgilerin pratikte uygulanabilirliğinin düşük olması, programlara katılımın sınırlı olması ve eğitim süresinin yetersizliği gibi olumsuz faktörler, bu tür programların etkinliğini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu nedenle, eğitimcilik mesleki etik programlarının daha etkili olabilmesi için, eğitimcilerin ihtiyaçlarına uygun şekilde uyarlanmış, pratik odaklı ve süre açısından yeterli programların geliştirilmesi önemlidir. Bu bağlamda, eğitimcilerin mesleki etik anlayışlarını geliştirebilmek için eğitim programlarının içerik ve yapısal olarak güçlendirilmesi gerektiği söylenebilir.

5.1.2.4. “Mesleki Etik Programı süresince sizi zorlayan kısımlar neler oldu?” görüşme sorusuna ilişkin tartışma

Araştırmanın dördüncü görüşme sorusu olan “Mesleki Etik Programı süresince sizi zorlayan kısımlar neler oldu?” sorusunun yanıtlarını elde etmek amacıyla, katılımcılarla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme sonuçları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda içeriğin zenginleştirilmesi ihtiyacı, bireysel eğitim ihtiyaçları, öğrenme hızı, günlük iş yoğunluğu kavramlarının öne çıktığı görülmüştür. Bu kavramlar “Programın İçerik ve Uygulama Zorlukları” teması altında toplanmıştır. Bu kavramlar, programın katılımcılar üzerindeki etkisini ve katılımcıların eğitim sürecindeki deneyimlerini daha derinlemesine anlamak için önemli unsurlar olarak belirginleşmiştir. İçeriğin zenginleştirilmesi ihtiyacı, eğitimcilerin daha çeşitli ve kapsamlı materyallerle desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Bireysel eğitim ihtiyaçları ise her eğitimcinin farklı hızlarda öğrenme ve kavrama kapasitesine sahip olduğunu vurgulamakta, dolayısıyla programın daha kişiselleştirilmiş bir yapıya kavuşturulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, öğrenme hızı, bazı katılımcıların programın içeriğini hızla kavrarken, diğerlerinin belirli konuları sindirmekte güçlük çektiğini göstermektedir. Günlük iş yoğunluğu ise eğitimcilerin programı kendi mesleki görevleriyle dengelemekte zorlandıklarını ve bu durumun eğitim sürecinin etkinliğini olumsuz etkileyebileceğini işaret etmektedir. Bu bulgular, programın daha etkili ve katılımcıların ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi için önemli yönleri ortaya koymaktadır.

Eğitimcilik mesleki etik programları, eğitimcilerin etik bilinçlerini geliştirmeye yönelik önemli bir araç olmasına rağmen, bazı katılımcılar için zorluklar doğurabilmektedir. Literatür, eğitimcilik mesleki etik programlarının katılımcılar üzerindeki olumsuz etkilerini ve zorlukları ele almakta, bu zorlukların eğitim süreçlerinin etkinliğini sınırlayabileceğine işaret etmektedir. Eğitimcilik mesleki etik programlarının çoğunlukla teorik içerik üzerine yoğunlaşması, katılımcılar için pratikte uygulanabilirlik açısından zorluklar yaratmaktadır. Aydın (2021a), mesleki etik eğitimlerinin genellikle soyut kavramlar ve ilkeler üzerine yoğunlaştığını ve eğitimcilerin bu bilgileri günlük mesleki uygulamalarına nasıl entegre edeceklerini anlamakta zorlandıklarını ifade etmiştir. Bu teorik ve pratik arasındaki kopukluk, eğitimcilerin programlardan beklenen faydayı sağlamalarını engelleyebilmektedir.

Karataş vd. (2019) eğitimcilerin mesleki gelişim programlarına katılmak için yeterli zamanlarının olmadığını ve genellikle yoğun öğretim takvimleri nedeniyle mesleki etik eğitimine tam odaklanamadıklarını belirtmiştir. Zaman kısıtlamaları, eğitimcilerin programlara

katılımda eksiklikler yaşamasına yol açarken, aynı zamanda eğitimlerin verimli geçmesini engellemektedir.

Calder (2015), eğitimcilik mesleki etik programlarında içerik karmaşıklığının katılımcılar için zorluklar yarattığını vurgulamaktadır. Programlarda yer alan etik ilkeler ve kurallar, eğitimciler için bazen aşırı karmaşık ve soyut olabilir. Bu da katılımcıların bu ilkeleri anlamakta ve uygulamakta güçlük çekmelerine yol açmaktadır. İçeriğin fazla soyut olması, eğitimcilerin etik ilkeleri günlük uygulamalara uyarlamaları konusunda yetersiz kalmalarına neden olabilir.

Eğitimcilerin bireysel eğitim ihtiyaçları da mesleki etik programlarının etkinliğini etkileyebilecek bir diğer faktördür. May (1980), eğitimcilerin kişisel gelişim düzeylerinin ve deneyimlerinin farklılık gösterebileceğini, bu yüzden aynı programın tüm eğitimciler için aynı derecede etkili olamayacağını belirtmiştir. Eğitimdeki içerik, her eğitimciin bireysel ihtiyaçlarına hitap etmede yetersiz kalabilir, bu da katılımcıların eğitim sürecinde zorluk yaşamalarına neden olabilir.

5.1.2.5. “Mesleki Etik Programı sürecinin mevcut eğitim öğretim faaliyetlerinize etkisini nasıl değerlendirirsiniz?” görüşme sorusuna ilişkin tartışma

Araştırmanın beşinci görüşme sorusu olan “Mesleki Etik Programı sürecinin mevcut eğitim öğretim faaliyetlerinize etkisini nasıl değerlendirirsiniz?” sorusunun yanıtlarını elde etmek amacıyla, katılımcılarla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme sonuçları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda mesleki sorunlara etik yaklaşımlar, mesleki tutum değişimi, öğrenci etkileşimi ve ilgisi, eğitimde kalite artışı, değişen etik anlayışı, artan iş tatmini, eğitimci-öğrenci ilişkileri, iletişimde değişim, sınıf yönetimi ve etik ilkeler kavramlarının öne çıktığı görülmüştür. Bu kavramlar “Eğitimcilik Uygulamalarında Etik Değişimler” teması altında toplanmıştır. Eğitimcilerin mesleki etik bilincindeki gelişmeler, eğitim süreçlerinde daha etik ve sorumlu bir yaklaşım sergilemelerine olanak sağlamaktadır. Katılımcıların mesleki tutumlarında meydana gelen değişiklikler, onların eğitimcilik pratiğini daha bilinçli ve etik bir şekilde şekillendirmelerine katkıda bulunmuştur. Ayrıca, öğrenci etkileşimi ve ilgisinde görülen artış, eğitimcilerin öğrencileriyle daha sağlıklı ve verimli ilişkiler kurmalarına zemin hazırlamıştır. Eğitimde kalite artışı ve değişen etik anlayışı, eğitimcilerin mesleklerinde daha yüksek standartlara ulaşmalarını sağlarken, artan iş tatmini ve eğitimci-öğrenci ilişkilerindeki iyileşmeler, eğitim ortamının daha olumlu hale gelmesine katkı sağlamıştır. İletişimdeki değişim, sınıf yönetimi ve etik ilkeler konusunda eğitimcilerin daha

etkili bir yaklaşım sergilemelerini mümkün kılarken, bu süreçte uygulanan etik yaklaşımlar, eğitimcilerin mesleki sorumluluklarını daha derin bir şekilde anlamalarına yardımcı olmuştur. Bu bulgular, eğitimcilik uygulamalarındaki etik değişimlerin, eğitim sürecinin kalitesini artıran önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır.

Eğitimcilik mesleki etik programlarının katılımcıların mevcut eğitim-öğretim faaliyetlerine etkisi hem eğitimcilerin mesleki uygulamalarını geliştirmek hem de öğrencilerle olan etkileşimlerini iyileştirmek açısından önemli bir alanı kapsamaktadır. Literatürde, mesleki etik programlarının eğitimcilerin eğitim-öğretim süreçlerine olumlu etkilerinin bulunduğu vurgulanmaktadır. Bu etkiler, eğitimcilerin pedagojik yaklaşımlarında, sınıf yönetiminde, öğretim stratejilerinde ve öğrenci ile olan iletişimlerinde değişikliklere yol açabilmektedir.

Mesleki etik programları, eğitimcilerin pedagojik yaklaşımlarını gözden geçirmelerine ve öğretim sürecinde daha etkili yöntemler kullanmalarına katkı sağlamaktadır. Ehrich vd. (2011), eğitimcilerin etik eğitimler alarak sınıf içindeki öğretim stratejilerinin daha öğrenci merkezli bir hale geldiğini ve öğretim uygulamalarında daha dikkatli ve sorumlu davrandıklarını ifade etmiştir. Etik programlar, eğitimcilerin öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını daha iyi anlamalarını ve bu doğrultuda eğitim vermelerini sağlamaktadır.

Mesleki etik eğitimlerinin bir diğer önemli etkisi de öğrenci-educator ilişkileri üzerindeki değişimdir. Sultana (2014), eğitimcilerin etik eğitimler aracılığıyla öğrencilere daha saygılı, empatik ve duyarlı bir şekilde yaklaşmaya başladıklarını, bunun da öğrenci ile eğitimci arasındaki güveni artırdığını ifade etmişlerdir. Eğitimciler, öğrencilere karşı daha adil, saygılı ve şeffaf davranarak daha sağlıklı iletişim kurmakta ve öğrenci katılımını artırmaktadır.

Eğitimcilik mesleki etik programları, eğitimcilerin mesleki sorumluluklarının farkına varmalarını ve mesleklerine dair etik ilkeleri daha içselleştirmelerini sağlamaktadır. Erdoğan vd. (2020), eğitimcilerin mesleki etik programlarına katılım sayesinde, yalnızca kendi mesleklerine yönelik sorumluluklarını daha net bir şekilde anlayacaklarını, aynı zamanda öğrencilerinin eğitim süreçlerinde daha dikkatli ve bilinçli kararlar vereceklerini savunmuştur. Etik ilkelerle hareket etmek, eğitimcilerin öğrencilerle olan ilişkilerinde adalet, eşitlik ve dürüstlük gibi değerlere dayalı yaklaşımlar benimsemelerini kolaylaştırmaktadır.

Eğitimcilik mesleki etik programları, eğitimcilerin kendi değerlerini gözden geçirmelerini ve eğitim sürecinde bu değerleri öğrencilere aktarmalarını teşvik etmektedir. Lau (2010), mesleki etik programlarının eğitimcilerde değerler eğitiminin güçlenmesine katkı

sağladığını ve eğitimcilerin, öğrencilerine sadece bilgi vermekle kalmayıp aynı zamanda etik değerler kazandırmaya yönelik eğitimler sunduklarını belirtmişlerdir. Bu süreç, eğitimcilerin eğitim-öğretim faaliyetlerinde sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda değer kazandırma sürecine de odaklanmalarını sağlamaktadır.

Eğitimcilik mesleki etik programlarının katılımcılara, eğitim öğretim faaliyetlerinde belirgin bir katkı sağladığı literatürde geniş bir şekilde yer bulmaktadır. Etik eğitimler, eğitimcilerin pedagojik yaklaşımlarını, sınıf yönetimini, öğrenci-öğretici ilişkilerini ve mesleki sorumluluklarını olumlu yönde etkilemektedir. Bu programların, eğitimcilerin eğitim-öğretim süreçlerinde etik bilincin artmasına, daha etkili ve adil öğretim stratejilerinin benimsenmesine katkı sağladığı söylenebilir. Bununla birlikte, mesleki etik programlarının etkinliğini artırmak ve katılımcıların bu programlardan daha fazla fayda sağlamasını sağlamak için içeriğin pratik uygulamalarla desteklenmesi, eğitimcilerin eğitim ihtiyaçlarına yönelik uyarlanması ve program sürelerinin artırılması gerekmektedir.

5.1.2.6. “Bu eğitim programını daha iyi bir hale getirmek için neler yapılabilir?” görüşme sorusuna ilişkin tartışma

Araştırmanın altıncı görüşme sorusu olan “Bu eğitim programını daha iyi bir hale getirmek için neler yapılabilir?” sorusunun yanıtlarını elde etmek amacıyla, katılımcılarla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme sonuçları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda, teknolojik araçların kullanımı artırılması, daha fazla etkileşimli materyal, katılımcı geribildirimlerinin daha fazla dikkate alınması, eğitim süresinin uzatılması, pratik uygulamaların artırılması kavramlarının öne çıktığı görülmüştür. Bu kavramlar “Programın Etkililiğini Artırma Yolları” teması altında toplanmıştır. Etkileşimli materyallerin daha fazla kullanımı, katılımcıların programla olan etkileşimlerini güçlendirmiş ve öğrenme deneyimlerinin kalitesini artırmıştır. Katılımcı geribildirimlerinin daha fazla dikkate alınması, eğitim sürecinde bireysel ihtiyaçların daha doğru bir şekilde karşılanmasını sağlamış, bu da eğitim sürecinin verimliliğini artırmıştır. Eğitim süresinin uzatılması, katılımcıların öğrenme sürecinde daha fazla zaman harcamalarına olanak tanımış ve pratik uygulamaların artırılması ise teorik bilgilerin gerçek yaşamla daha iyi bir şekilde bağlantı kurmasını sağlamıştır. Bu bağlamda, katılımcılar, programın etkililiğini artırmak için bu önerilerin hayata geçirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bu bulgular, eğitim süreçlerinde sürekli gelişimi sağlamak ve katılımcıların ihtiyaçlarına daha iyi cevap vermek adına eğitim yöntemlerinin ve

uygulamalarının sürekli olarak gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Eğitimcilik mesleki etik programlarının etkinliğini artırmak ve katılımcılara daha faydalı bir deneyim sunmak için literatürde çeşitli öneriler bulunmaktadır. Bu öneriler, programın içeriği, uygulama süreci ve eğitim yöntemlerine dair kapsamlı bir yaklaşımı içermektedir. Eğitimcilik mesleki etik programlarının içeriği, mesleki etik ilkelerinin yanı sıra güncel eğitim-öğretim süreçleriyle uyumlu hale getirilmelidir. Aydın (2021a), programların içeriğinin yalnızca etik teorilerine dayanmamayı, aynı zamanda eğitimcilerin karşılaştığı pratik sorunlara yönelik örnekler ve vaka çalışmalarıyla desteklenmesini önermektedir. İçeriğin, eğitimcilerin gerçek dünya deneyimlerine dayalı örnekler ve çözüm önerileri ile zenginleştirilmesi, katılımcıların programdan daha fazla fayda sağlamasına olanak tanıyacaktır.

Mesleki etik programlarının daha etkili olabilmesi için katılımcı geribildirimlerinin önemli bir rolü vardır. Kramer Ertel (2022), eğitimcilerin eğitim süreçleriyle ilgili geribildirimde bulunmalarının, programın içerik ve yöntemlerinin geliştirilmesinde değerli bir kaynak olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların ihtiyaçlarını daha iyi anlayarak, programın içerik ve uygulama biçimi bu geribildirimlere göre yeniden şekillendirilebilir. Geribildirim mekanizmalarının etkin bir şekilde uygulanması, katılımcıların programdan daha fazla verim almasını sağlayacaktır.

Birçok araştırma, eğitimcilik mesleki etik programlarının sürelerinin artırılmasının programın etkililiğini olumlu şekilde etkilediğini ortaya koymuştur. Aydın (2021a) mesleki etik eğitimlerinin kapsamlı ve derinlemesine bir şekilde ele alınabilmesi için sürelerin uzatılması gerektiğini savunmaktadır. Uzun süreli eğitimler, katılımcıların bilgileri sindirmelerine, becerilerini geliştirmelerine ve etik sorunlarla baş etme konusunda daha derin bir anlayış kazanmalarına olanak tanıyacaktır.

Eğitimcilik mesleki etik programlarında farklı eğitim yöntemlerinin kullanılması da etkililiği artırmaktadır. Malone (2020), çevrimiçi platformlar, atölye çalışmaları, grup tartışmaları, vaka analizleri gibi çeşitli öğretim yöntemlerinin programda yer almasının, katılımcıların daha etkin bir şekilde öğrenmelerini sağladığını belirtmişlerdir.

Ayrıca, Valica vd. (2013), eğitimcilerin mesleki etik eğitimlerinin sadece yüz yüze derslerle sınırlı kalmaması gerektiğini, çevrimiçi modüllerin de dahil edilmesinin, eğitim sürecini daha esnek ve erişilebilir hale getireceğini savunmaktadır. Her eğitimcinin eğitim

ihtiyacı farklıdır ve bu nedenle mesleki etik programlarının bireyselleştirilmesi önemlidir. Çalışmacılar eğitimcilerin bireysel gelişim ihtiyaçlarının göz önünde bulundurularak eğitim programlarının tasarlanmasının, katılımcıların daha etkin bir şekilde mesleki etik bilgisi kazanmalarına yardımcı olacağını vurgulamaktadır. Bireyselleştirilmiş eğitim, her eğitimciin güçlü yönlerini pekiştirmesine ve zayıf alanlarında gelişmesine olanak tanır.

Toplumda eğitimcilerin etik sorumluluklarına ilişkin farklı beklentiler bulunmaktadır. Seghedin (2014), mesleki etik programlarının eğitimcilerin toplumla olan ilişkisini ve toplumdaki gelen etik beklentileri de göz önünde bulundurması gerektiğini belirtmektedir. Toplumun eğitimcilerden beklediği etik davranışlar ve sorumluluklar, programların içeriğine dahil edilmelidir. Böylece eğitimciler, toplumun değerleriyle uyumlu etik bir eğitim yaklaşımı geliştirebilir. Eğitimcilik mesleki etik programlarının katılımcılara daha iyi bir deneyim sunabilmesi için literatürde, içeriğin güncellenmesi, daha fazla pratik uygulama yapılması, katılımcı geribildirimlerinin dikkate alınması, program süresinin uzatılması, çeşitli eğitim yöntemlerinin kullanılması ve bireysel ihtiyaçların gözetilmesi gibi önemli öneriler yer almaktadır. Bu unsurların programlara entegre edilmesi, eğitimcilerin mesleki etik bilgilerini daha etkili bir şekilde geliştirmelerine olanak sağlayacak ve onların mesleki sorumluluklarını yerine getirirken daha bilinçli ve etkili bir yaklaşım benimsemelerini destekleyecektir.

Elde edilen bulgular, eğitimcilerin etik karar verme becerilerinde bir gelişim göstermektedir. Bu, eğitimcilerin günlük işlerinde karşılaştıkları etik ikilemlerle daha etkili bir şekilde başa çıkabilmelerine olanak tanıyacaktır. Eğitim programının, eğitimcilerin mesleki etik konusunda daha bilinçli ve sorumlu bir tutum geliştirmelerine katkı sağladığı düşünülmektedir.

Katılımcılar, programın içeriğini tam anlamıyla sindirebilmek için daha fazla zaman gerektiğini ifade etmişlerdir. Eğitim süresinin kısıtlı olması, özellikle yoğun bir iş temposu içinde olan eğitimciler için zorlayıcı olmuştur. Birçok katılımcı, bu programın etkilerini daha uzun süreli bir eğitimle pekiştirebileceğini belirtmiştir. Bazı katılımcılar, programın uygulama sırasında yaşanan pratik zorluklardan bahsetmişlerdir. Özellikle, okulun mevcut öğretim programı ile etik eğitimin entegre edilmesinin zor olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, eğitimin günlük öğretim faaliyetlerine nasıl entegre edileceği konusunda net bir yol haritasının eksik olduğu dile getirilmiştir. Katılımcılar, genel olarak eğitim programının eğitimcilik mesleki etik tutumları üzerinde olumlu bir etki yarattığını, ancak programın daha etkili olabilmesi için bazı iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğunu ifade etmişlerdir. Özellikle zaman kısıtlamaları ve uygulama sürecinde yaşanan zorluklar, programın etkinliğini sınırlamaktadır.

Buna karşın, eğitimciler eğitimden elde ettikleri faydaları iş hayatlarına entegre edebilmekte ve etik sorumluluklarını daha bilinçli bir şekilde yerine getirmektedirler.

Bu araştırma, eğitimcilik mesleki etik programlarının eğitimcilerin mesleki etik tutumları üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koymuştur. Eğitim programlarının, eğitimcilerin etik kararlar alabilme yeteneğini geliştirmeleri ve mesleklerine olan bağlılıklarını artırmaları açısından kritik bir rol oynadığı gözlemlenmiştir. Ancak, programların süresi, içeriği ve sürekli uygulanabilirliği konusunda yapılan öneriler, daha etkili eğitim stratejileri geliştirilmesi açısından önemlidir. Etik eğitiminin sürekli bir süreç olması gerektiği vurgulanarak, gelecekteki araştırmaların bu alandaki boşlukları dolduracağı umulmaktadır.

Genel olarak bu araştırma, Mesleki Etik Programı'nın eğitimcilerin mesleki etik tutumları üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, karma bir yöntemle, nicel ve nitel verilerin bir arada kullanıldığı bir tasarımla gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol gruplarına yapılan ön test ve son test uygulamaları, aynı zamanda nitel veriler olarak katılımcıların görüşlerinin alındığı yarı yapılandırılmış görüşmelerle desteklenmiştir. Elde edilen bulgular, eğitimcilerin mesleki etik tutumlarında önemli değişikliklerin yaşandığını göstermektedir. Özellikle deney grubunda yer alan eğitimcilerin, eğitim programı sonrasında etik tutumlarında belirgin bir gelişim gözlemlenmiştir. Bu değişim, eğitimcilerin mesleki sorumluluklarına, etik karar verme süreçlerine ve insan haklarına saygı konularındaki farkındalıklarını artırdığı şeklinde yorumlanabilir (Waithe & Ozar, 1990). Kontrol grubunda ise herhangi bir değişim gözlemlenmemiştir. Bu durum, uygulanan mesleki etik programının etkisini doğrulayan önemli bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

Yarı yapılandırılmış görüşmelerin analizinden elde edilen veriler ise katılımcıların eğitim programının onlar üzerinde olumlu etkiler yarattığını ve mesleki etik anlayışlarını güçlendirdiğini göstermektedir. Katılımcılar, programın özellikle mesleki sorumluluklarını yerine getirme konusunda kendilerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, bazı katılımcılar eğitim sürecinin zorluğuna dikkat çekmiş, programın daha uzun süreli ve farklı etkileşimli etkinliklerle desteklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu bulgular, benzer programlara dair literatürdeki görüşlerle örtüşmektedir.

Elde edilen bulgular, eğitimcilerin mesleki etik tutumları üzerinde bir eğitim programının önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Eğitimcilerin etik anlayışları, sadece eğitim alımlarıyla değil, aynı zamanda mesleki deneyim ve sürekli gelişimle de

şekillenmektedir (Calder, 2015). Bu araştırmada, mesleki etik programının, eğitimcilerin etik sorumluluklar ve mesleklerine duydukları bağlılık üzerinde olumlu bir etki yaptığı görülmüştür. Literatürdeki benzer çalışmalarda da etik eğitiminin eğitimcilerin profesyonel becerileri üzerinde güçlendirici bir etkisi olduğu belirtilmektedir.

Programın başarılı bir şekilde uygulanması, eğitimcilerin etik bilincini artırmış ve mesleki davranışlarını daha bilinçli bir şekilde şekillendirmelerine olanak tanımıştır. Ancak, eğitim sürecinin süresi ve içeriğiyle ilgili katılımcıların bazı eleştirileri de mevcuttur. Bu eleştiriler, gelecekteki benzer programların tasarımında dikkate alınması gereken önemli verilerdir. Ayrıca, etik eğitimde sadece bilgi aktarımının değil, uygulamalı deneyimlerin ve tartışmaların da önemli olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcılar, pratik uygulamalarla etik değerlerin daha etkili öğrenileceğini belirtmişlerdir.

Türkiye’de veya dünyada yapılan önceki çalışmalara bakıldığında, bu sonuçların bazıları mevcut literatürle uyumlu, bazıları ise farklılıklar göstermektedir. Örneğin, Aydın (2021a) çalışmasında eğitimcilerin mesleki etik programları sonrasında etik sorumluluklarını daha iyi anlayacakları ve bu sorumlulukları öğretim süreçlerinde daha etkili şekilde uygulayacakları belirtilmiştir. Bu çalışma, araştırmamızdaki bulgularla benzer şekilde, eğitimcilerin etik ilkeler konusundaki farkındalıklarının artacağını ve mesleki sorumluluklarını daha bilinçli bir şekilde yerine getireceğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, tarafından yapılan çalışmalara paralel bir şekilde eğitimcilerin mesleki etik tutumlarını geliştirmek için eğitim programlarının etkili bir araç olduğunu göstermektedir. Ancak çalışmacı, etik eğitiminin eğitimcilerin profesyonel yaşamları üzerindeki etkilerini ölçerken yalnızca kısa vadeli değişikliklere odaklanmış ve uzun vadeli etkiler hakkında net bir sonuca varamamıştır.

Öte yandan O’Neill & Bourke’in (2010) çalışmasında, eğitimcilerin mesleki etik programlarına katıldıktan sonra günlük iş yoğunluğu nedeniyle pratik uygulamaları zorlukla entegre ettikleri ve bu durumun eğitim programlarının verimliliğini düşürdüğü ifade edilmiştir. Bu çalışma, bizim bulgularımızla da örtüşmektedir; çünkü bazı katılımcılar, programın içerik karmaşıklığı ve günlük iş yoğunlukları nedeniyle başlangıçta uyum sağlamakta zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Ancak Solitis’in (1986) çalışmasında, etik programların eğitimciler üzerinde çok az bir etkisi olduğu ve eğitimcilerin program sonrasında etik ilkeler konusunda kayda değer bir değişim yaşamadığı vurgulanmıştır. Bu bulgu, araştırmamızdaki sonuçlarla çelişmektedir,

çünkü bizim katılımcılarımız programın sonunda mesleki sorumluluklarının arttığını ve etik anlayışlarının geliştiğini ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak, bu araştırmanın bulguları, alan yazında yer alan önceki çalışmalarla belirli yönlerden örtüşmekle birlikte, bazı noktalarda farklılaşmaktadır. Elde edilen sonuçlar, eğitimcilik mesleki etik programlarının eğitimcilerin mesleki tutumları ve davranışları üzerinde olumlu etkiler yarattığını gösteren literatürle paralellik göstermektedir. Bununla birlikte, katılımcı deneyimlerinden elde edilen bazı bulgular, mevcut etik eğitimi uygulamalarında göz ardı edilen ya da daha önce yeterince ele alınmamış bazı alanlara da ışık tutmuştur. Bu durum, etik eğitiminin eğitimcilerin mesleki davranışlarını ve tutumlarını nasıl etkilediği konusunun oldukça karmaşık, çok katmanlı ve bağlama duyarlı bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Eğitim ortamlarının dinamik yapısı, eğitimcilerin bireysel özellikleri ve görev yaptıkları kurumsal bağlamlar, etik eğitimin etkilerini doğrudan şekillendiren faktörler arasında yer almaktadır. Dolayısıyla, mesleki etik eğitiminin eğitimcilerin mesleki gelişim süreçlerinde nasıl bir dönüşüm yarattığını daha kapsamlı biçimde anlamak için, nitelikli, çok boyutlu ve uzun erimli araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle farklı eğitim kademelerinde, çeşitli hizmet süresine sahip eğitimci gruplarıyla yürütülecek çalışmalar, etik eğitimin etkilerini karşılaştırmalı olarak değerlendirme ve daha genellenebilir sonuçlara ulaşma açısından büyük önem arz etmektedir. Bu çalışma, eğitimcilik mesleki etik eğitime yönelik uygulamalı araştırmalara katkı sağlamak amacıyla yürütülmüştür. Alanyazın tarandığında, özellikle Türkiye bağlamında, eğitimcilere yönelik yapılandırılmış, uygulamalı ve deneysel etik programlarının hem nicel hem de nitel boyutlarıyla değerlendirildiği kapsamlı çalışmalara oldukça sınırlı biçimde yer verildiği görülmektedir.

Mevcut araştırmaların büyük çoğunluğu, eğitimcilerin etik ilkelere ilişkin algılarını, tutumlarını ya da etik ikilemlere verdikleri tepkileri betimleyici düzeyde ele almakta; ancak eğitimcilerin etik tutum ve davranışlarında eğitim müdahalesiyle sağlanan değişimleri ortaya koyan çalışmalar hem sayıca azdır hem de bağlamsal olarak çeşitlilik göstermemektedir. Bu durum, eğitimcilik mesleğinin etik yönünün güçlendirilmesi için geliştirilecek programlara yönelik daha fazla bilimsel temelli kanıtı ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Etik davranışların eğitimcilik mesleğindeki rolü, yalnızca bireysel sorumluluk alanı değil, aynı zamanda kurumsal kültür ve toplumsal güven açısından da kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, eğitimcilerin etik farkındalığını ve mesleki etik sorumluluklarını geliştirmeye yönelik eğitim içeriklerinin, eğitimci yetiştirme politikalarının sistematik bir parçası haline getirilmesi

gerekmektedir. Bu çerçevede, farklı hizmet süresine, branşa ve kurumsal yapıya sahip eğitimci gruplarıyla yapılacak karşılaştırmalı, uzunlamasına ve çok yönlü çalışmaların etik eğitim programlarının etkililiğini ortaya koyma açısından alana önemli katkılar sunacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca, mevcut çalışmanın sınırlılıkları göz önünde bulundurularak, daha geniş örneklemelerle, farklı coğrafi bölgelerde ve çeşitli kurum türlerinde yürütülecek yeni araştırmalara duyulan gereksinim açıkça ortaya çıkmaktadır.

5.2. Öneriler

Eğitimcilik meslek etiği programlarının daha verimli hale gelebilmesi için mevcut programların sürekli olarak gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Yeni programlar, eğitimcilerin karşılaştığı güncel etik sorunları daha iyi ele almalı ve katılımcılara daha fazla uygulamalı ve pratik çözümler sunmalıdır. Ayrıca, yeni programların tasarımında, eğitimcilerin farklı mesleki deneyimlerini göz önünde bulunduracak bir esneklik sağlanması, daha etkili ve kapsamlı bir eğitim süreci sunabilir (Dönmez & Uyanık, 2022). Bununla birlikte, etik eğitim programlarının dijital platformlara entegre edilmesi, eğitimcilerin farklı eğitim seviyelerine göre özelleştirilebilmesi ve sürekli mesleki gelişim süreçlerine dahil edilmesi, yeni programların başarısını artıracaktır.

Eğitimcilik meslek etiği programları, eğitimcilerin etik değerlerini geliştirmek ve mesleki sorumluluklarını etkili bir şekilde yerine getirmek için kritik öneme sahiptir. Ancak, bu programların güçlü yanlarının yanı sıra, etkinliklerinin artırılması gereken zayıf yönleri de bulunmaktadır. Eğitim sisteminin sürekli gelişmesi, mesleki etik programlarının güçlendirilmesi ve eğitimcilerin daha bilinçli bir şekilde etik sorunlarla başa çıkabilmeleri için yeni ve geliştirilmiş programların oluşturulması önemlidir. Bu bölümde uygulayıcılara, politika yapıcılara, akademisyenlere yönelik öneriler yer almaktadır:

Zaman Sınırlılığı ve Oturum Planlaması: Programın uygulanma sürecinde karşılaşılan en önemli pratik sınırlılıklardan biri zaman yönetimidir. Katılımcıların mevcut görev ve sorumlulukları göz önüne alındığında, program oturumlarının süresi dikkatle planlanmalıdır. Katılımcı yoğunluğu, haftalık iş yükleri ve bireysel zaman planlamaları dikkate alınarak oturumlar esnek bir biçimde yapılandırılmalıdır. Böylelikle hem katılımcıların motivasyonu artırılabilir hem de oturumlara düzenli katılım sağlanabilir.

Teknolojik Araç ve Materyallerin Kullanımı: Programın etkinliğini artırmak ve katılımcıların dikkatini çekmek amacıyla teknolojik araçların kullanımı önerilmektedir. Görsel-işitsel materyaller, çevrim içi platformlar, dijital uygulamalar ve etkileşimli sunumlar, katılımcıların öğrenme sürecine aktif olarak katılmalarını kolaylaştırır. Ayrıca, programın dijital içeriklerle desteklenmesi, uzaktan katılım gibi esneklikler sunarak erişilebilirliği artırabilir.

Halk Eğitim Merkezlerinde Uygulanabilirlik: Geliştirilen Öğretmenlik Mesleki Etik Programı (ÖMEP), halk eğitim merkezlerinde görev yapan usta öğreticilere yönelik tasarlanmış olup bu kurumların yapısına ve işleyişine uygun olarak kurgulanmıştır. Programın içerik yapısı, halk eğitim merkezlerinde karşılaşılan etik sorunlara yönelik somut örnekler ve çözümler içermektedir. Bu yönüyle program, sadece çalışmanın yapıldığı kurumda değil, benzer yapıya sahip diğer halk eğitim merkezlerinde de uygulanabilir ve yaygınlaştırılabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Politikalarına Dahil Edilmesi: Etik eğitim programlarının kurumsal düzeyde etkili olabilmesi için, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından resmi politika ve stratejiler kapsamında ele alınması büyük önem taşımaktadır. ÖMEP gibi programların, hizmet içi eğitim faaliyetlerine entegre edilerek tüm öğretmenlere ve eğitim personeline yaygınlaştırılması, etik farkındalığın kurumsallaşmasına katkı sağlayacaktır. Böylelikle, etik eğitim geçici bir uygulama olmaktan çıkıp, sürdürülebilir bir gelişim sürecine dönüşecektir.

Programın Farklı Branşlara Uyarlanması: Mevcut program sadece usta öğreticilere yönelik geliştirilmiş olsa da, farklı branş ve eğitim kademelerine uygun hale getirilerek genişletilmelidir. Öğretmenlik mesleği yalnızca halk eğitimlerde değil, resmi ve özel okullarda da çeşitli etik sorunlarla karşı karşıyadır. Bu nedenle, öğretmenlerin görev yaptıkları bağlama uygun içerikler geliştirilerek programın branşlara ve düzeylere göre yeniden yapılandırılması, meslek etiği konusunda daha kapsayıcı ve bütüncül bir yaklaşım sunacaktır.

Bu öneriler doğrultusunda geliştirilen program, eğitimcilerin etik becerilerini artırmak için önemli bir araç olabilir. Eğitimin yaygınlaştırılması ve kalıcı etkilerinin izlenmesi, eğitimcilerin mesleki gelişimine katkı sağlamak adına kritik bir rol oynamaktadır.

KAYNAKLAR

- Akıncı Vural, Z. B., & Bat, M. (2011). *21. Yüzyılın Yükselen Değerleri: İş Ahlakı ve Kurumsal Yönetişim*. 7(1), 29-46. www.paradoks.org
- Ateş, N. (2012). Eğitimcilikte Meslek Ahlakı ve Mesleki Değerler. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori Ve Uygulama*, 6, 3-18.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/eibd/issue/22679/242188>
- Aurin, K., & Maurer, M. (1993). Forms and Dimensions of Teachers' Professional Ethics-- case studies in secondary schools. *Journal of Moral Education*, 22(3), 277-296.
<https://doi.org/10.1080/0305724930220307>
- Ayan, A. (2015). Etik Liderlik Tarzının İş Performansı, İçsel Motivasyon ve Duyarsızlaşma Üzerine Etkisi: Kamu Kuruluşunda Bir Uygulama. *Eskişehir Osmangazi University Journal of Economics and Administrative Sciences*, 10(3), 117-142.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/oguiibf/issue/56480/785205>
- Aybek, B., & Demir, R. (2012). *Eğitimcilik Mesleğinde Etiğin Önemi ve Eğitimcilerin Sahip Olması Gereken Etiksel Davranışların İncelenmesi*.
- Aydın, İ. (2011). *Eğitimcilik Meslek Etiği*.
<https://inayetaydin.blogspot.com/2011/09/ogretmenlik-meslek-etigi.html>
- Aydın, İ. (2021a). *Eğitimcilik Meslek Etiği Eğitimi* (S. Akbıyık, Ed.). Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimci Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
- Aydın, İ. (2021b). *Eğitimcilik Meslek Etiği ve Etkinlik Kitabı*.
- Aydın, İ. (2023). *Eğitim ve Öğretimde Etik*.
- Aydın, İ. (2024). Üniversitelerde Meslek Etiği Eğitiminin Önemi ve Yöntemleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 14(2), 136-146.
<https://doi.org/10.5961/HIGHEREDUSCI.1292639>
- Aydoğan, İ. (2011). Eğitimcilerin Mesleki Etik İlkelerine Uyma Düzeylerinin Öğrenciler Tarafından Algılanması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 87-96.

<https://www.acarindex.com/firat-universitesi-sosyal-bilimler-dergisi/ogretmenlerin-mesleki-etik-ilkelere-uyma-duzeylerinin-ogrenciler-tarafindan-algilanmasi-655911>

Bahar, B. (2019). *Sosyal Öğrenme Kuramı ve Sosyal Değişim Kuramı Perspektifinden Etik Liderlik*. <https://www.repman.com.tr/tr/sosyal-o%CC%88g%CC%86renme-kurami-ve-sosyal-deg%CC%86is%CC%A7im-kurami-perspektifinden-etik-liderlik>

Baki, A., & Gökçek, T. (2012). Karma Yöntem Araştırmalarına Genel Bir Bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 1-21.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6156/82721>

Benade, L. (2012). *From Technicians To Teachers: Ethical Teaching In The Context Of Globalised Education Reform*.

Berdibek, E., & Aküzüm, C. (2021). Sınıf Eğitimcilerinin Mesleki Etik İlkeleri Kapsamındaki Davranışlarının Okul Yöneticilerinin Algılarına Göre Değerlendirilmesi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 7(2), 36-60. <https://doi.org/10.32570/IJOFE.1004002>

Bir, A. M. (2019). *Özel Eğitim Eğitimcileri İçin Mesleki Etik İlkelerinin İncelenmesi (KKTC Örneği)*.

Blum, L. A. (1988). Gilligan and Kohlberg: Implications for Moral Theory.

<https://doi.org/10.1086/292966>, 98(3), 472-491. <https://doi.org/10.1086/292966>

Boz, H., & Boz, H. A. (1988). Ankara İli Halk Eğitimi Merkezi Eğitimcilerinin Yetiştirme, Yönetim ve Çalışma Koşullarına İlişkin Sorunlar. *EĞİTİM VE BİLİM*, 12(70).

<https://eb.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5982>

Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni SPSS uygulamaları ve Yorum*. Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö., & Köklü, N. (2018). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik*. Pegem Akademi.

Caetano, A., & Silva, M. de L. (2009). Professional Ethics and Teacher Education. *Sísifo - Educational Sciences Journal*, 8, 47-54. <https://repositorio.ul.pt/handle/10451/33002>

- Calder, G. (2015). Competence, Ethical Practice and Professional Ethics Teaching. *Ethics and Social Welfare*, 9(3), 297-311. <https://doi.org/10.1080/17496535.2015.1031263>
- Campbell, E. (2000). Professional Ethics in Teaching: Towards the development of a code of practice. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 203-221. <https://doi.org/10.1080/03057640050075198>
- Campbell, E. (2003). *The Ethical Teacher* (E. CAMPBELL, Ed.).
- Campbell, E. (2008). The Ethics of Teaching as a Moral Profession. *Curriculum Inquiry*, 38(4), 357-385. <https://doi.org/10.1111/J.1467-873X.2008.00414.X>
- Coşkun, B., & Çelikten, M. (2020). Eğitimcilik Meslek Etiği Üzerine Bir İnceleme. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(21), 686-710. <https://doi.org/10.26466/OPUS.666967>
- Coşkun, N., & Türkoğlu, A. (2016). *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin ve Öğretim Elemanlarının Eğitimcilerin Meslek Etiği Değerlerine İlişkin Görüşleri: Mesleki Etik Değerlerin Kazanımı Süresince Örtük Program*.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni* (S. B. Demir, Ed.).
- Çakır, A. A., & Türkeş, S. (2021). Bilimsel Çalışmalarda Karma Yöntem Nasıl Kullanılır? *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42, 1-15. <https://doi.org/10.30794/PAUSBED.802568>
- Çeçen, A. (1977). Türkiye’de Halk Eğitimi. *EĞİTİM VE BİLİM*, 2(10). <https://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5606>
- Çelebi, N., & Akbağ, M. (2012). Genel Liselerde Çalışan Eğitimcilerin Etik Davranışlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(2), 425-441.
- Çelik, G., & Saban, A. (2020). Sınıf Eğitimcilerinin Yaşadığı Etik İkilemler. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(228), 39-70. <https://doi.org/10.37669/MILLIEGITIM.621752>

- Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Eğitimcilik Mesleği ve Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 207-237.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/erusosbilder/issue/25118/265225>
- Demir, S. B. (2017). *Research Design (Araştırma Deseni)* (S. B. Demir, Ed.; 3.).
- Demirsoy, M. (2019). *Yasa Etiği ve Türk Hukukunda Etik Kavramı*.
<https://www.muzafferdemirsoy.com/yasa-etigi-ve-turk-hukukunda-etik-kavrami.html>
- Dinçer, B., Kaya, İ., Satmaz, İ., Özdeş, G., Özen, Ö. E., & Taşkın, Y. O. (2014). *Eğitimcilik Mesleğinde Etik* (İ. Kaya, Ed.).
- Dönmez, Ö., & Uyanık, G. (2022). Farklı Ülkelerde Değerler Eğitimi ve Değer Eğitimi Programlarından Örnekler. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 74-88.
<https://doi.org/10.55008/TE-AD.1099697>
- Durkheim, E. (2004). *Ahlak Eğitimi* (O. Adanır, Çev.). Dokuz Eylül Yayınları.
- Ehrich, L. C., Kimber, M., Millwater, J., & Cranston, N. (2011). Ethical dilemmas: a model to understand teacher practice. *Teachers and Teaching: theory and practice*, 17(2), 173-185. <https://doi.org/10.1080/13540602.2011.539794>
- Erdem, A. R., & Şimşek, S. (2013). Eğitimcilik Meslek Etiğinin İrdelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Erdoğan, O., & Sezgin, F. (2020). Ethical dilemmas that school administrators and teachers experience: Reasons and coping strategies. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 10(2), 593-634. <https://doi.org/10.14527/PEGEGOG.2020.020>
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*. Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- Etik Kavramı ve Yasa İlişkisi*. (2008). <https://www.perakendeokulum.com/etik-kavrami-ve-yasa-iliskisi/>
- Etik Yönetmeliği, Türk Psikologlar Derneği (2004).
- Falotico, R., & Quatto, P. (2015). Fleiss' Kappa Statistic Without Paradoxes. *Quality and Quantity*, 49(2), 463-470. <https://doi.org/10.1007/S11135-014-0003-1>

- Gözütok, F. D. (1999). Eğitimcilerin Etik Davranışları (Teachers' Ethical Behaviours). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32(1), 001-017.
https://doi.org/10.1501/EGIFAK_0000000021
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (N. Karasar, Ed.; 32. bs). Nobel.
- Karataş, S., Caner, M., Kahyaoğlu, R. B., & Kâhya, S. (2019). Eğitimci Adaylarının Gözünden Etik Eğitimci ve Eğitimcilik Meslek Etiği Dersi. *Journal of Qualitative Research in Education*, 7(1), 29-49. <https://doi.org/10.14689/ISSN.2148-2624.1.7C1S.2M>
- Karayaman, S. (2021). Okul Yöneticilerini Etik İnkileme İten Baskı ve Güç Kaynaklarının Okul Kademelerine Göre İncelenmesi. *İnsan ve İnsan*, 8(27), 235-253.
<https://doi.org/10.29224/INSANVEINSAN.797652>
- Karcı, M. M. (2016). Öğrenci Gözüyle İdeal Eğitimciin Özellikleri: Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(209), 80-101.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36141/406066>
- Kıldan, A. O., & Temel, Z. F. (2008). Yapılandırmacı Yaklaşım Dayalı Oluşturulan Hizmet İçi Eğitimin Eğitimcilerin Eğitimciliğe İlgili Bazı Görüşlerine Etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 25-36. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49101/626582>
- Kıranlı, S., & İlğan, A. (2020). Eğitim Örgütlerinde Karar Verme Sürecinde Etik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
https://www.researchgate.net/publication/344363982_Egitim_Orgutlerinde_Karar_Verm_e_Surecinde_Etik
- Kocabıyık, A. (2019). *Eğitimcilerin mesleki etik ilkeleri ile eğitim inançları ilişkisinin incelenmesi*. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/97796>
- Koçyiğit, M. (2017). *Eğitimcilik mesleğine ilişkin etik kodlar*.
<https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/404159>
- Koçyiğit, M., & Karadağ, E. (2017). Eğitimcilik Mesleği Etik İlkeler Envanteri'nin Geliştirilmesi *. *www.isahlakidergisi.com Kasım*, 10(2), 247-273.
<https://doi.org/10.12711/tjbe.2017.10.2.0009>

- Kramer Ertel Pamela A. (2022). Strategies for Enhancing Ethics Education for Educators. *Kappa Delta Pi Record*, 58(4), 148-151.
<https://doi.org/10.1080/00228958.2022.2110811>
- Kuçuradi, İ. (2020). *Etik ve "Etikler"*.
- Lau, C. L. L. (2010). A Step Forward: Ethics Education Matters! *Journal of Business Ethics*, 92(4), 565-584. <https://doi.org/10.1007/S10551-009-0173-2/METRICS>
- Lee, A. N., Nie, Y., & Bai, B. (2020). Perceived Principal's Learning Support and Its Relationships With Psychological Needs Satisfaction, Organisational Commitment and Change-Oriented Work Behaviour: A Self-Determination Theory's Perspective. *Teaching and Teacher Education*, 93, 103076.
<https://doi.org/10.1016/J.TATE.2020.103076>
- Malone, D. M. (2020). Ethics education in teacher preparation: a case for stakeholder responsibility. *Ethics and Education*, 15(1), 77-97.
<https://doi.org/10.1080/17449642.2019.1700447>
- Maxwell, B., Tremblay-Laprise, A. A., Fillion, M., Boon, H., Daly, C., van den Hoven, M., Heilbronn, R., Lenselink, M., & Walters, S. (2016). A Five-Country Survey on Ethics Education in Preservice Teaching Programs. *Journal of Teacher Education*, 67(2), 135-151. <https://doi.org/10.1177/0022487115624490>
- May, W. F. (1980). Professional Ethics: Setting, Terrain, and Teacher. *Ethics Teaching in Higher Education*, 205-241. https://doi.org/10.1007/978-1-4613-3138-4_9
- Mazlumoğlu, M., & Samancı, O. (2019). Halk Eğitim Merkezlerinde Çalışan Eğitimci ve Yöneticilerin Yetişkin Eğitime İlişkin Görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 1(74), 73-87. <https://doi.org/10.9761/JASSS7896>
- McCreary, B. (2019). Professional Ethics, Decision-Making, and Interdisciplinary Collaboration: An Exploration of Teacher Preparation Programs and Practice. *Electronic Theses and Dissertations*. <https://scholarworks.sfasu.edu/etds/254>
- MEB Etik Komisyonu. (2021). *Eğitimciler İçin Mesleki Etik İlkeler*.
<https://etik.meb.gov.tr/www/egitimciler-icin-mesleki-etik-ilkeler/icerik/10>

- MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü. (2015). *Eğitim-Öğretim Hizmeti Verenler İçin Mesleki Etik İlkeler*.
- MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü. (2019). *Usta Öğreticinin El Kitabı*.
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2009). “Hayat Boyu Öğrenim Kapsamında Türkiye’de İnfomal Öğrenme Üzerine Ortak Bir Anlayış Geliştirme ve Farkındalık Oluşturma” Projesi Konferansları Bildiri Kitabı (K. Kemahlıoğlu, Ed.). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- O’Neill, J., & Bourke, R. (2010). Educating Teachers About A Code of Ethical Conduct. *Ethics and Education*, 5(2), 159-172. <https://doi.org/10.1080/17449642.2010.516633>
- Eğitimci Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü. (2018). *Eğitimcilik Mesleği Genel Yeterlikleri*.
- Örenel, S., & Deniz, L. (2005). *Eğitimcilerin Mesleki Etik İlkeleri Kapsamındaki Davranışlarının İlköğretim ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Algılarıyla Değerlendirilmesi*. <https://avesis.marmara.edu.tr/yonetilen-tez/bd7d45fe-1ac8-4793-9d29-d56ad865a89b/ogretmenlerin-mesleki-etik-ilkeleri-kapsamindaki-davranislarinin-ilkogretim-ve-ortaogretim-ogrencilerinin-algilariyla-degerlendirilmesi>
- Özdemir, O., & Sarı, O. (2023). *Özel Eğitim Eğitimcilerinin Mesleki Tükenmişlik, Etik Davranış ve Etik İklim Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. <https://uoek2022.gazi.edu.tr/kitap.pdf>
- Özel, K. C. (2018). Etik ve Etik - Hukuk Arasındaki İlişki. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 33, 685-708. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/taad/issue/52649/693687>
- Özen, F. (2017). Sınıf Eğitimcilerinin ve Sınıf Eğitimci Adayı Öğrencilerin Zamanla Eğitimcilik Meslek Etiği Algılarındaki Değişme. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 379-398. <https://doi.org/10.26466/OPUS.331158>
- Özer, N., & Kır, Ş. (2018). Halk Eğitim Merkezinde Görev Yapan Eğitimcilerin Yetişkin Eğitiminde Uzaktan Eğitimin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşleri. İçinde *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* (C. 4, Sayı 4, ss. 69-86). Anadolu Üniversitesi. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auad/issue/42908/519039>

- Özpinar, H., & Özyürek, A. (2023). *Eğitimci Etik Davranışları ve Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumları*. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/lokum>
- Öztürk, H., Şahin, V., Vuran, S., & Gürses, İ. (2024). Özel Eğitim Alanında Çalışan Eğitimcilerin Mesleki Etik İnkilemleri Çözümleme Biçimleri. *Eğitim ve Bilim*, 49(218), 105-132. <https://doi.org/10.15390/EB.2024.12584>
- Özyurt, M. (2022). Halk Eğitimi Merkezinde Çalışan Eğitimcilerin Kurum Kültürü Algıları ile Çalışma Motivasyonuna Etkisinin İncelenmesi. *Toplum Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 3(2), 151-168. <https://dergipark.org.tr/en/pub/teyd/issue/73560/1183084>
- Pieper, A. (1999). *Etiğe Giriş* (V. Atayman & G. Sezer, Ed.).
- Sawyer, R. (2020). Developing a Common Language of Ethical Engagement in Teaching: Lessons for and from a Time of Crisis. *Northwest Journal of Teacher Education*, 15(2). <https://doi.org/10.15760/NWJTE.2020.15.2.1>
- Scager, K., Akkerman, S. F., Pilot, A., & Wubbels, T. (2019). Dilemma Situations in Teaching Practice: What Do Student Teachers Reflect? *Teaching in Higher Education*, 18(0), 168-177. <https://doi.org/10.1080/13562517.2016.1248392>
- Scales, P., Briddon, K., & Senior, L. (2013). *Teaching in the Liflong Sector* (2. bs).
- Seghedin, E. (2014). From the Teachers Professional Ethics to the Personal Professional Responsibility. *Acta Didactica Napocensia*, 7(4), 13-22.
- Selçuk Yılmaz, A. (2019, Mayıs 5). *Eğitimde Etik*. <https://ekipedu.com/egitimde-etik>
- Siviş Çetinkaya, R. (2018). Meslek Etiği Eğitime Pozitif Bir Yaklaşım: Kültürleştirme Modeli. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(45), 74-87. <https://doi.org/10.21764/MAEUEFD.329778>
- Soltis, J. F. (1986). Teaching Professional Ethics. <http://dx.doi.org/10.1177/002248718603700301>, 37(3), 2-4. <https://doi.org/10.1177/002248718603700301>
- Sultana, M. (2014). Ethics in Teaching Profession. *ABC Journal of Advanced Research*, 3(1).

- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2015). *Çok Değişkenli İstatistiklerin Kullanımı* (M. Baloğlu, Ed.; 6. bs). Nobel.
- Taymaz, H. (1992). *Hizmet İçi Eğitim* (2. bs). Personel Eğitim Geliştirme Merkezi.
- Tezcan, G., & Güvenç, H. (2020). Ortaokul Eğitimcilerinin Mesleki Etik İkilemleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 439-460.
<https://doi.org/10.9779/PAUEFD.588753>
- Tezuçar, C. (2019). *Eğitimcilerin mesleki etik ilkeleri benimseme düzeyleri ile etkili eğitimci özellik ve davranışlarının incelenmesi*.
<https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/125057>
- Tirri, K. (1996). *How Finnish Teachers View Their Professional Ethos: A Case Study*.
- Tirri, K. (1999). Teachers' Perceptions of Moral Dilemmas at School. *Journal of Moral Education*, 28(1), 31-47. <https://doi.org/10.1080/030572499103296>
- Tirri, K. (2010). Teacher Values Underlying Professional Ethics. *International Research Handbook on Values Education and Student Wellbeing*, 153-161.
https://doi.org/10.1007/978-90-481-8675-4_9
- Türkçe Sözlük* (Dil Derneği). (2012).
- Türkoğlu, A., & Uça, S. (2011). Türkiye'de Halk Eğitimi: Tarihsel Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 48-62. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aduefebder/issue/33887/375224>
- UNESCO Türkiye Millî Komisyonu*. (2021, Ekim 5).
<https://www.unesco.org.tr/home/AnnouncementDetail/5831>
- Uzun, E. M., & Elma, C. (2012). Okul Öncesi Eğitimcilerinin Mesleki Etik İkilemleri Çözümleme Biçimleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 2146-9199.
<https://doi.org/10.2/JQUERY-UI.MIN.JS>
- Uzun, F. (2022). *Eğitimde Etik ve Ahlaki Değerlerin Artan Önemi*. 91-105.

- Valica, M., & Rohn, T. (2013). Development of the Professional Competence in the Ethics Teachers. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 106, 865-872.
<https://doi.org/10.1016/J.SBSPRO.2013.12.099>
- Varol, Z. (2020). *Etik Eğitimi: Eğitimci ve Öğrenciler İçin Öneriler*.
https://cahitcengizhan.com/etik-egitimi-ogretmen-ve-ogrenciler-icin-oneriler/?utm_source=chatgpt.com
- Waithe, M. E., & Ozar, D. T. (1990). The Ethics of Teaching Ethics. *The Hastings Center Report*, 20(4), 17. <https://doi.org/10.2307/3562761>
- Watanabe, K. (2013). Teaching as a Dynamic Phenomenon with Interpersonal interactions. *Mind, Brain, and Education*, 7(2), 91-100. <https://doi.org/10.1111/MBE.12011>
- Wilkins, D. B. (1995). Redefining the Professional in Professional Ethics: An Interdisciplinary Approach to Teaching Professionalism. *Law and Contemporary Problems*, 58.
<https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/lcp58&id=693&div=&collection=>
- Yakar, L., Demir, H., & İğde, H. (2022). Eğitim bilimleri alanında 2005-2020 yılları arasında yürütülen lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 12(1), 294-321. <https://doi.org/10.18039/ajesi.970639>
- Yazar, T., & Keskin, İ. (2018). Millî Eğitim Şuralarında Yaşam Boyu Öğrenme, Halk Eğitimi, Yetişkin Eğitimi Ve Yaygın Eğitimi İle İlgili Kararların Değerlendirilmesi. İçinde *HAYEF Journal of Education* (C. 15, Sayı 1, ss. 63-83). İstanbul University-Cerrahpasa. <https://doi.org/10.26650/hayef.2018.15.1.0002>
- Yıldız, E. (2016). *Eğitimcilerin Meslek Etik İlkelerine Uygun Davranma Algılarının İşe Yabancılaşma- Yaşam Doyumu ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*.
- Yılmaz, E. (2006). *Okullardaki örgütsel güven düzeyinin okul yöneticilerinin etik liderlik özellikleri ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://hdl.handle.net/20.500.12395/8268>

Yılmaz, E., & Cafoğlu, Z. (2002). *Milli Eğitim Bakanlığı'nın Bir Biriminde, Toplam Kalite Yönetiminin Özünü Oluşturan Etik Değerlerin Algılanmasına Yönelik Bir Durum Çalışması*.

Yücel, D., & Kasapoğlu Tankutay, H. (2023). Eğitimcilerin Yaşadıkları Etik İkilem Durumlarının ve Bu Durumlara İlişkin Çözüm Yollarının Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 52(237), 409-436. <https://doi.org/10.37669/MILLIEGITIM.1076119>

Yücesan, B., & Zincirli, M. (2020). Ethics of Teaching Profession. *The Journal of Academic Social Science*, null(111), 615-626. <https://doi.org/10.29228/ASOS.47951>

EKLER

Bu bölümde; araştırma izinleri, katılımcı onam formu, ölçek kullanım izni, ölçek, uzman görüşü talebi, Eğitimcilik Meslek Etik Programı'nın eğitimcilerin eğitimcilik mesleki etik tutumlarına etkisi görüşme formu, gözlemci eğitimci formu, eğitim dışı görüşme yasağı, araştırmacı notu örneği yer almaktadır.

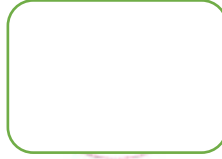
Ek 1. Araştırma İzinleri

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :18/10/2024 Toplantı Sayısı: 19 Karar No :2024/782
Araştırmanın Başlığı	Öğretmenlik Mesleki Etik Programının Öğretmenlerin Meslek Etiği Tutumlarına Etkisi.
Sorumlu Araştırmacı	Prof. Dr. Ercan YILMAZ
Yardımcı Araştırmacı	Lisansüstü Öğrenci: Nur Cihan ÖRNEK
Etik Kurul Kararı	21376 sayılı başvuru Etik Kurul tarafından değerlendirilmiş olup, başvurunun bilimsel araştırma etiği açısından “Uygun” olduğuna karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR
18/10/2024

Doç. Dr. Ahmet KURNAZ
Başkan

İZİN YAZISI

Karatay Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü

Tarih: 4/12/2024

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans öğrencisi Nur Cihan ÖRNEK'in, "Öğretmenlerin Mesleki Etik Programının Öğretmenlerin Meslek Etiği Tutumlarına Etkisi" konulu yüksek lisans tez çalışması kapsamında kurumumuzda görev yapan usta öğretmenlerle veri toplama çalışmalarını gerçekleştirmesine izin verilmiştir.

Çalışmanın etik ilkelere uygun şekilde yürütülmesi, katılımcıların gönüllülük esasına göre belirlenmesi ve kurum işleyişini aksatmaması koşuluyla gerekli kolaylıkların sağlanacağı hususunda bilgilerinizi rica ederiz.

Saygılarımızla,

Ali EKİCİ

Karatay Halk Eğitimi Merkezi Müdürü

Ek 2. Katılımcı Onam Formu

Bu çalışma, “Mesleki Etik Programının Eğitimcilerin Meslek Etiği Tutumlarına Etkisi” başlıklı bir araştırma çalışmasıdır. Çalışma, Prof. Dr. Ercan YILMAZ ve Yüksek Lisans Öğrencisi Nur Cihan ÖRNEK tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile Mesleki Etik Programı ile Eğitimcilerin Mesleki Etiği Tutumlarına Etkisi ortaya konacaktır / eğitimcilerin mesleki gelişimine ışık tutulacaktır

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, karma yöntem araştırması yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsmınızı yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Bilgilendirilmiş Onam Formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Yönetimi bölümünden Yüksek Lisans Öğrencisi Nur Cihan ÖRNEK’e yöneltebilirsiniz.

Sorumlu Araştırmacı /Yardımcı Araştırmacı
Unvan- Adı-Soyadı: Yüksek Lisans Öğrencisi Nur
Cihan ÖRNEK

İmza :

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

Ek 3. Ölçek Kullanım İzni

Ölçek İzin Talebi Gelen Kutusu x

Nur Cihan ÖRNEK <[redacted]>

Alıcı: makbag

19 Ağu 2024 Pzt 10:37

Kıymetli Hocam,

İsmin Nur Cihan ÖRNEK, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi alanında tezli yüksek lisans yapmaktayım. Şu anda tez dönemimdeyim. Danışman Hocam, bölüm başkanı Prof. Dr. Ercan YILMAZ' dir. Geliştirmiş olduğumuz Öğretmen Etik Davranışlar Ölçeği'ni kullanmak istiyoruz. Şimdiden teşekkür eder. Talebimi arz ederim. Saygılarımla...

MÜGE AKBAĞ <[redacted]>

Alıcı: ben

19 Ağu 2024 Pzt 22:18

Merhaba,

Öncelikle ölçeğimize gösterdiğiniz ilgiden dolayı teşekkür ederiz. Ekte ölçek kullanım izin formunu gönderiyorum. Bu formda belirtilenleri onayladığınızı ifade eden bir mail göndermeniz durumunda ölçeği ve bilgilerinizi hemen ileticeğim. Kolaylıklar dilerim. Selamlar...
Doç.Dr. Müge AKBAĞ

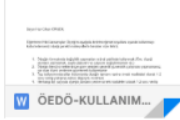
Kimden: "Nur Cihan ÖRNEK" <[redacted]>

Kime: [redacted]

Gönderilenler: 19 Ağustos Pazartesi 2024 10:37:47

Konu: Ölçek İzin Talebi

Bir ek • Gmail tarafından tarandı

Nur Cihan ÖRNEK <[redacted]>

Alıcı: MÜGE

19 Ağu 2024 Pzt 22:24

Merhaba Müge Hocam, formda belirtilenleri onaylıyorum. Teşekkür ederim.

MÜGE AKBAĞ <[redacted]> 19 Ağu 2024 Pzt. 22:18 tarihinde şunu yazdı:

MÜGE AKBAĞ <[redacted]>

Alıcı: ben

21 Ağu 2024 Çar 10:32

Merhaba,

Ölçek ektedir. Kolaylıklar dilerim...

Kimden: "Nur Cihan ÖRNEK" <[redacted]>

Kime: "MÜGE AKBAĞ" <[redacted]>

Gönderilenler: 19 Ağustos Pazartesi 2024 22:24:43

Konu: Re: Ölçek İzin Talebi

Bir ek • Gmail tarafından tarandı

 Yanıtla

 Yönlendir

Ek 4. Ölçek

Saygıdeğer katılımcı;

Bilimsel bir araştırmada kullanılmak üzere bu ölçekteki sorulara cevap vermeniz beklenmektedir. Sorulara vereceğiniz cevapların samimiyeti araştırma açısından büyük önem arz etmektedir. Araştırmada vereceğiniz cevaplar, tamamen gizli tutulup sadece bilimsel amaçla toplanacaktır. Adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur.

Değerli zamanınızı ayırarak bilimsel bir çalışmaya göstereceğiniz katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Nur Cihan ÖRNEK

NEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü/ Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans

Öğrencisi

e-mail:

Kişisel Bilgi Formu

a) **Cinsiyetiniz:**

Kadın ()

Erkek ()

b) **Yaşınız:**

25-35 yaş arası ()

36-45 yaş arası ()

46-55 yaş arası ()

56 yaş üstü ()

Eğitimci Etik Davranışlar Ölçeği (Çelebi ve Akbağ, 2012)

	Her bir ifadeyi inceleyerek, ifadenin size uygunluğunu yandaki seçeneklerden birini işaretleyerek (X) belirtiniz.	Hiç katılmıyorum	Pek katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
3	Öğrencilerin haklarını kullanma özgürlüklerini engellemem.	1	2	3	4	5
4	Öğrencilerle ilişkilerimde güvenli bir ortam yaratmaya çaba gösteririm.	1	2	3	4	5

5	Her öğrencinin değerli olduğuna inanırım.	1	2	3	4	5
8	Mesleğimle ilgili yenilik ve gelişmeleri takip ederim.	1	2	3	4	5
13	Kişilere dinsel, siyasal, ırksal ve politik nedenlerle ayrıcalıklı davranmam.	1	2	3	4	5
18	Kişisel düşünce ve fikirlere saygı duyarım.	1	2	3	4	5
19	Mesleki ilke kurallara bağlı hareket ederim.	1	2	3	4	5
20	Mesleğimi insanlara hizmet etmenin bir gereği olarak görürüm.	1	2	3	4	5

Ölçek geliştiricisinin herhangi bir yayında ölçeğin tamamı yerine örnek maddelerin verilmesini talep etmesinden dolayı 26 maddenin tamamı yer almamaktadır.

Ek 5. Uzman Görüşü Talebi

Uzman Görüşü Talebi

Sayın Uzman,

Prof. Dr. Ercan YILMAZ ve Yüksek Lisans Öğrencisi Nur Cihan ÖRNEK tarafından yürütülen “Mesleki Etik Programının Eğitimcilerin Meslek Etiği Tutumlarına Etkisi” başlıklı araştırmada kullanılmak üzere geliştirilmiş olan Mesleki Etik Programı hakkında görüşlerinize başvurduk

Mesleki Etik Programı, eğitimcilerin etik duyarlılık ve karar verme becerilerini geliştirmeyi, mesleki değer ve sorumluluk bilincini güçlendirmeyi amaçlar. Bu programda yer alan etkinlikler eğitimcilerin karşılaşabilecekleri gerçek etik sorunlara ilişkin farkındalık kazanmalarına, etik karar verme süreçlerini deneyimlemelerine ve mesleki etik ilkeleri içselleştirmelerine yardımcı olacaktır. Mesleki Etik Programı’nda eğitimcilerin meslek etiği tutumlarını geliştirmek amacıyla 8 etkinlik bulunmaktadır. Her bir etkinlikte etkinliğin öğrenme çıktıları ve konusu yer almaktadır. Bu etkinliklerin uygunluğu ve eğitimcilerin meslek etiği tutumunu geliştirebileceğine yönelik görüşlerinize başvurduk.

Zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

	Uygundur	Uygun Değildir
1. Oturum: Kendi Hikayemi Anlatıyorum	☐	☐
2. Oturum: Ben Olsam Ne Yapardım?	☐	☐
3. Oturum: Saygılı İletişim	☐	☐
4. Oturum: Öğrenci Sözleşmesi	☐	☐
5. Oturum: Drama: Etik İnkilem	☐	☐
6. Oturum: Eğitimcilik Meslek Etiği Kurulu Oluşturma	☐	☐
7. Oturum: Eğitimci Andı Yazma	☐	☐
8. Oturum: Kişisel Etik Gelişim Planı Oluşturma	☐	☐

Önerileriniz:

İmza

İsim Soyisim

Ek 6. MEP'in Eğitimcilerin Eğitimcilik Meslek Etiği Tutumlarına Etkisi Görüş Alma Formu

Değerli Katılımcı,

Bu görüşme formu, Mesleki Etik Programı'nın eğitimcilerin meslek etik tutumları üzerindeki etkilerini anlamak amacıyla hazırlanmıştır. Amacımız, programın eğitimcilerin etik davranışları, tutumları ve karar verme süreçlerindeki değişimlere nasıl katkı sağladığını değerlendirmektir. Cevaplarınız, programın içeriğini geliştirmek ve eğitimcilik mesleğinde etik bilincin güçlendirilmesine yönelik daha etkili stratejiler oluşturmak için çok değerli olacaktır. Katılımınız ve dürüstlüğünüz için teşekkür ederiz.

- 1) Mesleki Etik Programı sürecinizin size katkısını nasıl değerlendirirsiniz?
- 2) Mesleki Etik Programı sürecinizin olumlu yanlarını neler olarak görüyorsunuz?
- 3) Mesleki Etik Programı sürecinizin olumsuz yanlarını neler olarak görüyorsunuz?
- 4) Mesleki Etik Programı süresince sizi zorlayan kısımlar neler oldu?
- 5) Mesleki Etik Programı sürecinin mevcut eğitim öğretim faaliyetlerinize etkisini nasıl değerlendirirsiniz?
- 6) Bu eğitim programını daha iyi bir hale getirmek için neler yapılabilir?

Ek 7. Gözlemci Eğitimci Formu

Değerli Eğitimciim, aşağıda deney grubuyla bir ders süresince araştırmacı tarafından yapılan etkinliklerle ilgili sorulara yer verilmiştir. Sorulara verdiğiniz cevaplar yalnız araştırmacının yüksek lisans tez çalışması ile ilgili olup başka bir amaçla kullanılmayacaktır.

Bu formda dersin işlenişi, derste öğrenci davranışları, sınıf ortamı ve derste kazandırılan beceriler açısından gözlemlerinizi işaretlenmeniz beklenmektedir. Bugüne kadar katkılarınız ve bu sorulara cevap vermek için zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Nur Cihan ÖRNEK

Tarih:

Branş:

Aşağıdaki sorulara size en uygun seçeneği işaretleyiniz.	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum
Araştırmacı yaptığı etkinlikler ile katılımcılarda;			
1- Yetişkin eğitimini gözeterek ders işledi.			
2- Etik muhakeme bilinci oluşturdu.			
3- Öğrenme çıktılarına uygun ders işledi.			
4- Programın amaç ve hedeflerine göre dersi gerçekleştirdi.			
5- Mesleki ilke kurallara bağlı hareket etmelerini teşvik etti.			
6- Meslekleriyle ilgili yenilik ve gelişmeleri takip etmeye teşvik etti.			
7- Eğitimcilik meslek etiği ilkelerini senaryolarla ilişkilendirmesini sağladı.			
8- Örnek vaka analizi/ rol oynama/ drama sürecini etkin yönetti.			
9- Mesleki etik ikilem durumlarını örneklendirmelerine teşvik etti.			
10- Mesleki etik karar verme aşamalarını deneyimlemelerini sağladı.			
11- Dersin süresini etkili bir şekilde yönetebildi.			
12- Konuları açık ve anlaşılır bir şekilde açıkladı.			

13- Sesi net ve anlaşılırdı.			
14- Katılımını teşvik etti.			
15- Olumlu pekiştirme kullandı.			
16- Derse aktif olarak dahil etti.			
17- İlgisini çekme konusunda başarılıdır.			
18- Kendilerini ifade etmesine fırsat tanıdı.			
19- Farklı öğretim yöntemleri ve tekniklerini kullandı.			
20- Teknoloji araçlarını (sunum, video, interaktif uygulamalar vb.) Aktif kullanarak sınıfın öğrenme sürecini destekledi.			
21- Sıklıkla geri bildirim verdi.			
22- Başarısını takdir etme konusunda iyi bir yaklaşım sergiledi.			
23- Sınıfta güvenli ve pozitif bir ortam yaratabildi.			
24- Arasında sağlıklı bir iletişim ve iş birliği ortamı oluşturdu.			
25- Dersin planında katılımcıların ihtiyaçlarına göre esneklik gösterme konusunda başarılıdır.			
26- Sınıf içindeki olumsuz durumları veya katılımcıların karşılaştığı zorlukları çözebildi.			
27- Kriz anlarında soğukkanlılığını koruyabildi.			

8 hafta boyunca toplam 8 saat derse girdim. 1 grupta ders işlendi. 8 * 1 ders saati. Her grup için haftada 1 saat 8 eğitimci ders gözlem formu doldurtuldu.

Ek 8. Eğitim Dışı Görüşme Yasağı Sözleşmesi

Taraflar:

Bu sözleşme, Mesleki Etik Programı eğitim programına katılan [Katılımcı Adı] (bundan sonra "Katılımcı" olarak anılacaktır) ile Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans öğrencisi Nur Cihan ÖRNEK (bundan sonra "Eğitim Uygulayıcısı" olarak anılacaktır) arasında imzalanmaktadır.

Madde 1: Sözleşmenin Amacı

Bu sözleşmenin amacı, Katılımcıların eğitim süreci boyunca ve sonrasında program kapsamında elde edilen bilgilerin ve görüşlerin yalnızca eğitim ortamında değerlendirileceği ve eğitim dışında birbirleriyle görüşmeden yalnızca eğitsel etkileşimde bulunacakları bir ortamın sağlanmasıdır.

Madde 2: Eğitim Dışında Görüşmeme Taahhüdü

Katılımcı, eğitim programı süresince, eğitimle ilgili bilgiler dışında, başka bir Katılımcı ile program sürecinde edindiği bilgilere dair görüşmeme, tartışmama veya özel bir etkileşimde bulunmama konusunda taahhüt eder. Katılımcılar, yalnızca eğitim ortamında ve eğitmenler tarafından yönlendirilen oturumlarda etkileşimde bulunacaklardır.

Madde 3: Katılımcıların Eğitim Dışındaki Etkileşimlerinin Kısıtlanması

Eğitim programı süresi boyunca Katılımcılar, yalnızca program çerçevesinde etkileşimde bulunacak ve eğitim dışında birbirleriyle birebir görüşme, sohbet etme veya sosyal medya üzerinden iletişim kurma durumlarından kaçınacaklardır. Bu kısıtlama, programın objektifliğini koruma ve eğitim ortamındaki etkilerin doğruluğunu sağlama amacı taşımaktadır.

Madde 4: Sözleşmenin Geçerliliği

Bu sözleşme, Katılımcı eğitim programına kaydolduğunda geçerli olur ve eğitim süresi boyunca devam eder. Sözleşme, Katılımcı ve Eğitim Uygulayıcısı tarafından imzalandığında bağlayıcı hale gelir.

Madde 5: Diğer Hükümler

İşbu sözleşmede yer almayan hükümler için Türk Hukuku geçerli olacaktır. Taraflar, sözleşme hükümlerine uyacaklarını kabul ve taahhüt ederler.

Katılımcı Adı Soyadı: _____

Eğitim Uygulayıcısı Adı: Nur Cihan ÖRNEK

Eğitim Programı Adı: Mesleki Etik Programı

Tarih: _____

İmza (Katılımcı): _____

İmza (Eğitim Uygulayıcısı): _____

Ek 9. Araştırmacı Notu Örneği

20 Ocak 2025 – Oturum 3 Gözlemi:

Bugünkü oturumda katılımcıların etkinliğe ilgisinin önceki haftalara kıyasla daha yüksek olduğu gözlemlendi. Etik ikilemler üzerine yapılan grup tartışmalarında katılımcıların örnek olaylara kendi mesleki deneyimlerinden örnekler getirerek katkı sundukları fark edildi. Bir katılımcı, eğitimci-veli ilişkilerinde yaşadığı etik bir durumu paylaştı ve grup üyeleri bu örnek üzerinden yoğun bir şekilde fikir alışverişinde bulundu. Tartışmaların süresi öngörülen zamanı aştı ancak katılımcılar süreci oldukça faydalı bulduklarını belirtti. Bu durum, programın katılımcıların iç görü kazanmasına katkı sağladığını göstermektedir. Etkileşimi kolaylaştırmak adına gelecek hafta daha esnek zaman planlaması yapılması planlanmaktadır.